

C 18956
Priloha k č. 3

Priloha k č. 00553/55

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~

EV. ČÍS. **360**

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

4

1955

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

ОБС А Н

Военско-политická část

Major Ján Zvada:

Úloha morálního činitele v soudobé válce 3

Operační umění a taktika

Plukovník Ludvík Varvařovský:

Plánování útočné operace armády za použití atomových zbraní 23

Plukovník Václav Vitanovský:

Velení v obranné operaci vševojskové armády za použití atomových a chemických zbraní 33

Plukovník Bohumil Janda:

K otázce používání rychlých skupin za současných podmínek vedení operací 49

Podplukovník Jan Skopal:

Zásady a organizace součinnosti letectva s pozemním vojskem za používání atomových zbraní 58

Podplukovník Michal Spišiak:

Maskování v útočné a obranné operaci armády za použití atomových zbraní 72

Podplukovník Václav Votava:

Rozbor vlivu použití atomových zbraní na organizaci a metodu práce štábů 82

Operační a bojová příprava

Podplukovník Oldřich Komárek:

Dokumenty k utajení velení v soudobém boji 91

Diskuse

Generál-major Ján Lipový:

K článku generál-majora Eduarda Uřeše »Rozbor poznatků z obranného boje střelecké divise na cvičení s vojsky 954«, otištěnému ve Sborníku VTA č. 1/1955 96

Dotazy a odpovědi

Zprávy o vojenskovědecké práci vojenských akademií 102

Informace o cizích armádách

Inženýr kapitán Ing. Jiří Huňáček:

Napalm 104

Použití záloh (druhých sledů) ve vševojskovém boji (podle amerických názorů) 114

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů 122

СОДЕРЖАНИЕ

Военно-политический отдел

Майор Ян Звада:

Роль морального фактора в современной войне 3

Оперативное искусство и тактика

Полковник Лудвик Варваржовски:

Планирование наступательной операции армии в условиях применения атомного оружия 23

Полковник Вячеслав Витановски:

Управление в оборонительной операции общевойсковой армии в условиях применения атомного и химического оружия 33

Полковник Богумил Янда:

К вопросу применения подвижных групп в современных условиях ведения операций 49

Подполковник Ян Скопал:

Принципы и организация взаимодействия авиации с наземными войсками в условиях применения атомного оружия 58

Подполковник Михал Спишиак:

Маскировка в наступательной и оборонительной операции армии в условиях применения атомного оружия 72

Подполковник Вячеслав Вотава:

Разбор влияния применения атомного оружия на организацию и метод работы штабов 82

Оперативная и боевая подготовка

Подполковник Олдржих Комарек:

Документы для скрытного управления в современном бою 91

Дискуссия

Генерал-майор Ян Липовы:

К статье генерал-майора Эдуарда Уреше опубликованной в Сборнике ВТА № 1/1955 »Разбор познаний из оборонительного боя стрелковой дивизии на учении с войсками, 954« 96

Вопросы и ответы

Сообщения о военнаучных работах в военных академиях 102

Информации об иностранных армиях

Инженер капитан инж. Георгий Гуначек:

Напалм 104

Применение резервов (вторых эшелонов) в ходе общевойскового боя (по американским взглядам) 114

Информации о содержании иностранных военных специальных журналов 122

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
Př. č. 40. 3

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

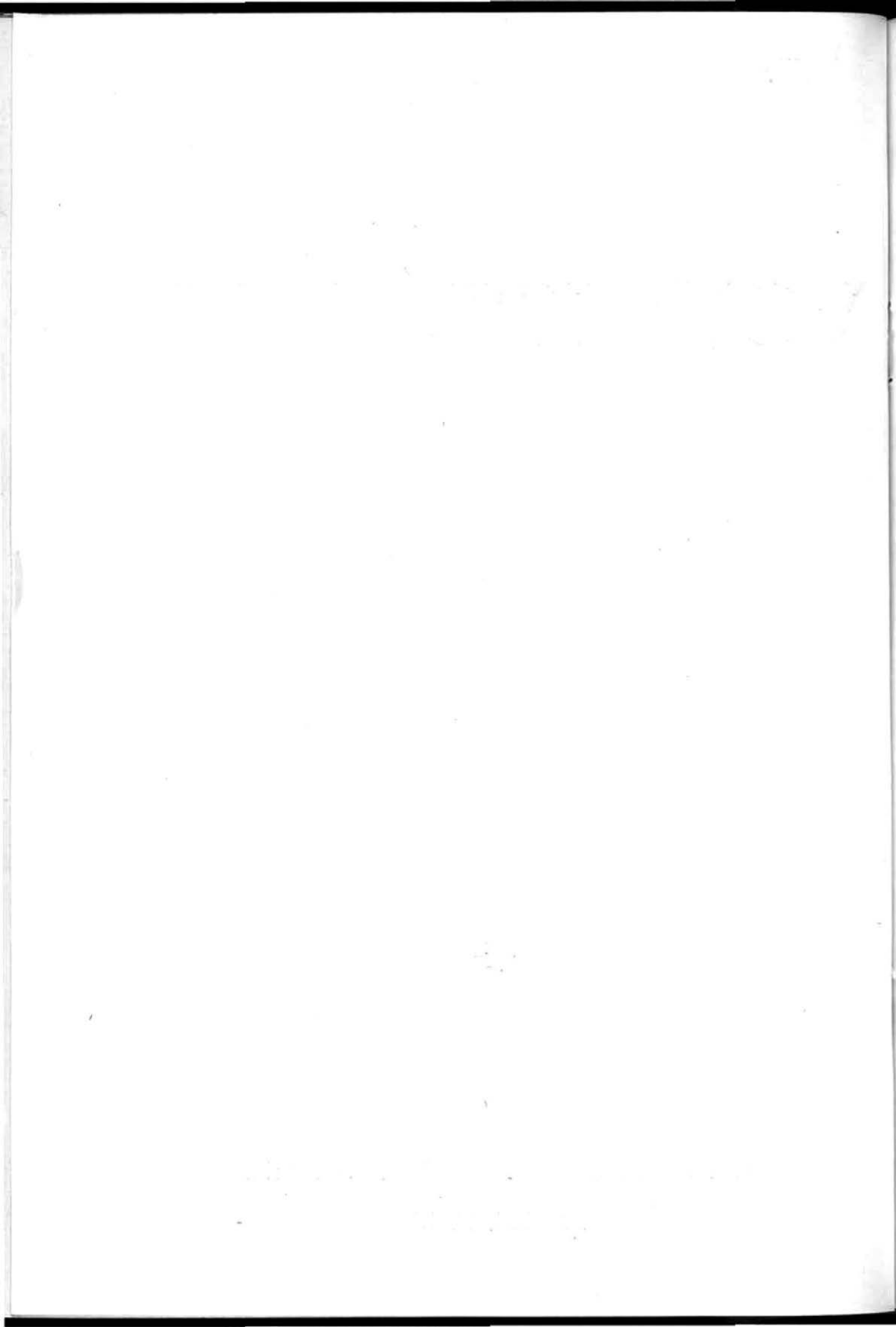
Časopis ministerstva národní obrany

Ročník pátý

4

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1955

VOJENSKO-POLITICKÁ ČÁST

ÚLOHA MORÁLNÍHO ČINITELE V SOUDOBĚ VÁLCE

Major Ján Zvada

1. Sovětská vojenská věda o podstatě morálního činitele

Když američtí imperialisté dnes činí přípravy k rozpoutání třetí světové války, snaží se dokazovat vyhlídky na úspěch svou domnělou technikou v ekonomickou převahu vyjadřovanou v množství tun vyráběného železa, oceli, nafty, uhlí, letounů, tanků atd., hlavně však převahou a množstvím vyráběných nukleárních zbraní. Ve skutečnosti nemají to, ani ono. Prozrazují to čas od času sami jejich novináři. Tak na příklad v úvodníku francouzského buržoasního časopisu *Le Monde* ze dne 5. 4. 1955 se pod nápisem »Atlantická solidarita« mimo jiné píše, že Západ může udržet svou převahu jen v tom případě, bude-li disponovat daleko většími zásobami atomových zbraní. »Sovětský svaz dnes dohnal veškeren zameškaný čas,« říká pisatel úvodníku. K tomu je třeba podotknout, nejen dohnal, ale předešl. Jsou přece známa slova souduha Molotova na nedávném zasedání Nejvyššího sovětu SSSR: »... ve výrobě vodíkových zbraní nezůstal pozadu SSSR, nýbrž USA«. To také platí pro další důležité nejmodernější zbraně, jako jsou střely s mezikontinentálním akčním radiem s atomovými náplněmi, reaktivní stíhači a těžké bombardovací letouny a p.

Je známo, že při zjišťování poměru sil nelze určovat ekonomický potenciál země prostým součtem množství vyráběných tun železa, oceli, uhlí atd. Hitlerovské Německo vyrábělo na počátku druhé světové války více než SSSR, a přece bylo poraženo.

Vedle stupně rozvoje výrobních sil jsou rozhodujícím činitelem ekonomické převahy možnosti využití ekonomického potenciálu a tyto možnosti jsou závislé na rázu společenského zřízení — na výrobních vztazích a ekonomických zákonech jim odpovídajících.

Vojenské plány amerických imperialistů a jejich naděje na vítězství jsou založeny především na víře v rozhodující účinek použití atomových a vodíkových zbraní. Podle usnesení zasedání rady Severoatlantického bloku z konce minulého roku je použití nukleárních zbraní základem vojenské strategie amerických atomčiků a jejich spojenců.

Přeceňování významu atomových zbraní vede buržoasní vojenské teoretiky k přesvědčení, že se o výsledku budoucí války nebude rozhodovat zdoluhavým, oboustranně vysilujícím bojem, nýbrž neočekávanými, krátkými, hromadnými atomovými údery — atomovým »blitzkriegem«. Sám ministr letectva USA Talbott prohlásil podle zpráv amerického tisku, že rozhodující moment v příští válce bude v prvních 30 až 60 dnech. A tento názor nemožno považovat ani za ojedinělý, ani za čistě soukromý.

V USA vznikla celá škola oslavovatelů atomových zbraní — vytvářejících t. zv. »atomovou sociologii«. V dílech hlavních představitelů této školy, jako jsou Ogborn a Whright, vystupuje atomová a vodíková puma

v úloze zákonodárce, který diktuje zákony společenského vývoje, stojí nad společností jako hrozící démonická síla, řídí její osudy, morálku, ideologii a myšlení.

Atomoví sociologové se vši silou snaží »filosoficky« dokázat zákonitost příchodu americké nadvlády nad celým světem. Jen kvůli tomu si vymysleli tvrzení, že základní rozpor v současné společnosti je rozpor mezi technikou a morálkou. Morální úroveň lidstva prý dnes není v souladu s úrovní techniky. Je prý třeba usilovně pracovat na zdokonalování lidí tak, aby byli co nejdříve povzneseni na úroveň techniky. Lidstvo prý může morálně uzrát jen ve světovém státě a jen v tom případě, že diktatura nahradí demokracii, protože absolutní zbraň vede k absolutnímu státu.

Propaganda všemohoucnosti atomových zbraní má ovšem i jinou stránku. Tvoří hlavní náplň zastrašovací strategie amerických imperialistů. Atomová filosofie jako součást ideologického a psychologického zpracovávání mas usiluje o podlomení důvěry lidstva ve vlastní sílu, v schopnost organisovat účinný odpor proti agresivním plánům amerických imperialistů. Pracující lid je proto atomovými sociology líčen jako bezmocná nicotná masa. Ve spise »Theologie a atomový věk« píše na příklad Angličan Dawis, »Atomová zbraň otrásla nadutou lidskou pýchou, otrásla do základů optimistickou vírou člověka v schopnost ovládat historickou situaci.«¹⁾

Morální a duchovní pevnost pracujících má být rozložena strachem z účinků atomové pumy, všeobecnou panikou a zmatkem tak, aby se lidé stali povolnými nástroji a slepými vykonavateli vůle a rozkazů monopolistických magnátů. Přeceňování významu atomových zbraní v příští válce současnou vojenskou ideologií USA je výrazem obav amerických imperialistů z účasti širokých mas ve válce, výrazem snižování jejich úlohy ve válečném procesu a tím i důkazem toho, že současná buržoasní vojenská ideologie není s to plně poznat některé důležité zákonité procesy mající vliv na přípravu, průběh a výsledky války.

Maršál tankových vojsk P. Rotmistrov o tom píše: »My konečně víme, že buržoasní vojenská věda zkoumá ekonomické, politické a vojenské otázky se svého třídního hlediska, s hlediska zájmů vykořisťovatelů, že je postavena na nevědeckém idealistickém světovém názoru, a proto nemůže vědecky vysvětlit všechny zákonitosti války, že její výpočty bývají často chybné, vybudované na dobrodružství, nemůžeme však nihilisticky odmítat samu existenci a vývoj buržoasní vědy.«²⁾

Vědecká omezenost buržoasní vojenské ideologie pochází z toho, že se jako součást nadvlády snaží bránit odpovídající jí základnu — doživající hospodářské zřízení monopolistické velkoburžoasie. Tato omezenost se konkrétně projevuje v tom, že američtí imperialisté připravují válku s cílem dobýt světové nadvlády sázejí hlavně na t. zv. »hospodářskou převahu svobodného světa«, a takové prvky vojenského rázu jako jsou: množství zásob atomových zbraní, námořní a letecké základny, množství letadel, vyspělost válečné techniky, existence agresivních bloků a paktů atd. Již méně spoléhají na podporu amerického lidu a ještě

¹⁾ G. A. Episkoposov, »Atomnaja sociologija« — ideologičeskoje oružie amerikanskovo imperializma, str. 26.

²⁾ P. Rotmistrov, Za tvůrčí rozpracování otázek sovětské vojenské vědy, Obrana lidu čís. 83 ze 7. 4. 1955.

méně na podporu cizích národů, nehledě na to, že tak jako Hitler nedoceňují tak důležitého činitele, jako je masový odpor většiny obyvatelstva celého světa proti válce, jeho touhu po mírovém životě a morální sílu obyvatelstva Sovětského svazu, Čínské lidové republiky a ostatních lidových demokracií. I když nepopírají význam těchto činitelů, okolnost, že kapitalistické zřízení nemůže vytvořit objektivní předpoklady pro to, aby si v této oblasti zajistili převahu, vede buržoasní ideology a vojenské činitele k snižování úlohy lidových mas ve válce — k snižování významu morálního faktoru a zdůrazňování úlohy techniky ve válce.

Sovětská vojenská věda, postavená na pevných theoretických základech marxisticko-leninského světového názoru dokazuje, že průběh a výsledky válek jsou závislé na vojenských plánech, na strategii, operačním umění, taktice, organizaci a výcviku vojsk, na ekonomických a morálních možnostech a vedle vojenského i na ekonomickém a morálním potenciálu země. Sovětská vojenská věda se snaží poznat, odkrýt všechny materiální a duchovní síly mající rozhodující vliv na osud války a využít jich, nepodceňuje a nepřeceňuje úlohu ani jediného z rozhodujících činitelů. Jak je známo, zformuloval největší představitel sovětské vojenské vědy J. V. Stalin na základě správného využití zásad marxistické dialektické metody a materialistické teorie a na základě zevšeobecnění praktických zkušeností armád bojujících v současných podmínkách vedení války a na podkladě bohatých theoretických poznatků klasiků marxismu-leninismu o válce, učení o dočasně a trvale působících činitelích rozhodujících o výsledku války. Vedle pevnosti zápolí, výzbroje, množství a jakosti divisí, organizačních schopností velitelského sboru ukázal na velký význam morálního ducha armády. Morální duch armády je jedním z nejdůležitějších trvale působících činitelů rozhodujících o výsledku války, majících podstatný vliv na průběh a výsledek války, na vítězství nebo porážku.

Morální duch armády je síla vyjadřující stupeň bojeschopnosti vojsk. Projevuje se v jejich politické uvědomělosti, chápání cílů války, v hloubce vlasteneckého a internacionálního citění, v poměru k státnímu a společenskému zřízení, v důvěře v politické a vojenské vedení, v hrdinství, ukázněnosti, vůli a smélosti atd. V míru se morální duch armády projevuje hlavně v uvědomělem a nadšeném plnění úkolů bojové a politické přípravy.

Jako jeden z trvale působících činitelů má morální duch armády — vlastní specifickou podstatu. Jeho význam, účinnost a vliv na průběh a výsledky válek není však možno zkoumat odděleně od cíle války, od ostatních trvale působících činitelů a hospodářsko-politického zřízení určité země.

Sovětská vojenská věda dokazuje, že úroveň morálního ducha armády a obyvatelstva je přímo závislá na povaze politických cílů vedené války. Vysoký morální duch je vlastností armád a pracujících, kteří bojují za dějinný pokrok, za svobodu národa, za vlastní zájmy pracujících mas.

Ve válkách vedených proti svobodě cizích národů, proti demokratickým vymoženostem a požadavkům mas, ve válkách nespravedlivých, nemůže být armáda agresora po dlouhou dobu živena silou vlasteneckého citění, touhou po vítězství, zápallem a přesvědčením o spravedlivých cílech války. To nad slunce jasněji dokazují zkušenosti ze spravedlivých válek sovětského lidu z let po Velké říjnové socialistické revoluci i z do-

by Veliké vlastenecké války, stejně tak jako zkušenosti lidu Číny, Koreje a Vietnamu.

Morální činitel je současně závislý na ostatních trvale působících činitelích a je přímo spjat s pevností zápolí.

»Žádná armáda na světě nemůže zvítězit (jde ovšem o pevné a trvalé vítězství) bez pevného hlubokého zázemí. Zázemí je pro frontu první věci, poněvadž právě ono a jen ono dodává frontě nejenom všechny druhy potravin, ale i lidi - vojáky, náladu a ideje.«³⁾

Pojmem pevnost zápolí rozumíme celou širokou oblast společenského dění v určitém státě, hlavně ekonomický a morální potenciál země, sílu státního zřízení atd. Pojmem morální potenciál třeba rozumět morálně politický stav obyvatelstva určité země, hlavně pracujících mas a armády. Morálně politický stav mas a armády — morální potenciál — je zase závislý na povaze společenského a státního zřízení, na vztazích mezi základními společenskými třídami a vrstvami, národy a národnostmi, na vnitřní a zahraniční politice vlády, na politice vládnoucích stran, na historických tradicích, na kulturní a ideologické úrovni mas atd.

Spojitosť mezi morálním duchem armády a morálním potenciálem země je velmi úzká a bezprostřední. Tyto pojmy se skoro překrývají. Není možno hovořit o morálním duchu armády bez řeči o morálním potenciálu země a naopak. Morální činitel je v podstatě morální potenciál země (státu) v činnosti, v boji za přípravu vítězství i v boji za vítězství nad nepřítelem.

Morální potenciál zápolí dnešních kapitalistických států je nepevný a jeho slabost se v posledním vývojovém období kapitalismu neustále zvětšuje nejen prohlubováním rozporů imperialismu, zostřováním třídního boje, divokým konkurenčním bojem a národnostními spory, ale i vlivem postupujících vítězství mezinárodního dělnického hnutí na poli hospodářské, politické a kulturní výstavby socialismu v Sovětském svazu a v zemích lidových demokracií a vlivem úspěchů světového demokratického a mírového hnutí.

Proto se američtí agresori a jejich spojenci snaží při přípravě války proti Sovětskému svazu a lidově demokratickým státům upevnit morální sílu svého zápolí používáním prostředků hrubého, ozbrojeného nátlaku, používáním represivních opatření, zastrašováním, odbouráváním zbytků buržoasné demokratických svobod a nahrazováním jich fašistickou diktaturou, dále lživou propagandistickou kampaní, zastíráním, podvody, rozšiřováním reakční buržoasní ideologie atd.

»Protože lid dnešních národů nepůjde do války pro čistě ekonomické a politické důvody (rozuměj imperialistů), je možno ho přinutit k strádání a zkázám války jen v tom případě, když mu tyto politické a ekonomické důvody budou zobrazeny jako důvody spravedlnosti,« prohlašuje jeden z předních amerických vojenských filosofů W. S. Hocking.⁴⁾

Nejvhodnější ideou, která je schopna mobilisovat americký lid a cizí národy do války, zdá se jim idea obrany západní demokracie. Ona má

³⁾ J. V. Stalin, Spisy 4, str. 309. (V tomto překladu je používáno pro ruský pojem »týl« pojmu »zázemí« místo správnějšího »zápolí« nebo »hluboký týl«. Citát je však ponechán v původním znění překladu.)

⁴⁾ J. K. Melvil, Filosofie mystiky a reakce, Sovětská věda — Filosofie, čís. 1/1954, str. 60.

zastříit čistě politické a ekonomické důvody imperialisty vedených válek, t. j. úsilí monopolistických magnátů o dosažení maximálních zisků jakoukoli cestou.

Stejným cílům slouží rozšiřování rasistických, kosmopolitických, geopolitických, novomalthusiánských a jiných reakčních teorií, které mají na jedné straně myšlenkově a morálně rozložit revoluční nálady a myšlení lidí, na druhé straně je mají přesvědčit o nevyhnutelnosti války za nastolení světového panství USA, aby byla zachráněna světová civilisace.

Důležitou součástí ideologického zpracovávání obyvatelstva a hlavně příslušníků armády jsou ovšem i snahy ukázat službu v armádě jako jeden z nejvýnosnějších způsobů výdělečné činnosti, jednu z cest, jak se rychle obohatit na účet druhých, zajistit si bezstarostný, veselý a dobře zabezpečený život.

Úsilí amerických imperialistů a jejich spojenců a vytvoření trvalé morálně politické jednoty obyvatelstva, tak potřebné pro vedení války, je ovšem marné. V imperialistických státech, kde za největší morální zásadu platí nedotknutelnost soukromého vlastnictví — to jest zásada, která národ ekonomicky, politicky i ideologicky nejvíc rozděluje na bohaté a chudé, vyvolené a vyděděné, majitele podniků a půdy a nemajetné chudáky, není možno překlenout propast třídních rozporů trvalým ideologickým sjednocením obyvatelstva na základě morálky vládnoucích vrstev a vytvořit silný morální potenciál zápolí pro případ války. Je tomu tak proto, že je to morálka protilidová, protidemokratická, morálka nenávisti k cizím národům a rasám. Takováto morálka nemůže na dlouhou dobu inspirovat, ani klamat masy, i když nemůžeme vyloučit, že je může na krátkou dobu strhnout a zaslepit. Tato morálka nemůže inspirovat vojáky imperialistických armád k hrdinským činům. Morální duch bojující armády a obyvatelstva jako koncentrovaný výraz morálního potenciálu státu se při vedení nespravedlivé války sice jeví jako činitel rozhodujícího významu, ale ne jako činitel vítězství, nýbrž porážky.

Naproti tomu socialistické a lidově demokratické zřízení vytváří vhodné podmínky pro výchovu lidí vysokých morálních kvalit v masovém rozsahu.

Už samo úsilí pracujících a vykořisťovaných mas dnešní doby, boj za vydobytí pokročilejšího společenského pořádku — za komunismus —, jakož i boj za demokracii, národní svobodu a mír proti fašismu, cizímu útlaku a válce, podněcují k růstu pevného a morálního ducha mas a armády.

Na základě uskutečnění historických, pracujícím prospěšných hospodářsko-politických přeměn vznikly za roky trvání sovětského státního zřízení a výstavby socialismu v SSSR takové mohutné zdroje morální síly země, jako je morálně politická jednotka sovětské společnosti, družba národů Sovětského svazu a sovětské vlastenectví.

Pod vedením komunistické strany byla vytvořena nejmocnější armáda světa jako armáda dělníků a rolníků zbavených vykořisťování, armáda osvobozených národů, armáda vychovaná v duchu socialistického vlastenectví proletářského internacionalismu.

Totéž platí na daném stupni vývoje i pro ostatní lidově demokratické státy a jejich armády, pro náš stát a pro naši armádu. V procesu boje za vydobytí národní svobody a státní nezávislosti, v procesu boje

proti třídnímu nepříteli, za další rozšiřování a prohlubování zásad proletářské demokracie se změnil vztahy mezi dělnickou třídou a pracujícími rolnictvem, vztahy mezi našimi národy a národnostmi, změnil se postoj lidu k státu, ke straně, k společenskému zřízení směrem k utužování hospodářsko-politické a ideologické jednoty pracujících mas a našich národů. Tato jednota hospodářských a politických zájmů našeho lidu víc a víc se projevující v jednotě ideové je zdrojem morální síly a pevnosti naší lidově demokratické armády.

Protože si sovětský stát a lidové demokracie již pro svou povahu v zahraniční politice nikdy nekladly a nebudou klást takové cíle, jako je dobývání cizích území a zotročování cizích národů, vede sovětská armáda jen spravedlivé války, brání socialistickou vlast, to znamená, že se v ní může rodit a rodí morální duch projevující se ve vzniku masového hrdinství, které dějiny dosud nepoznaly.

Je si třeba uvědomit, že morální duch armády — morální činitel — je jev původu sociálního, závislý nejen na cílech války, pevnosti zápolí, ale za třetí i na charakteru společenského zřízení.

Existence pokrokového společenského pořádku spočívajícího na zásadách socialistických výrobních vztahů vytváří v Sovětském svazu a v zemích lidových demokracií předpoklady pro morální potenciál a morálního ducha armády, odpovídajícího vedení války v soudobých podmínkách. Existence reakčního společenského pořádku spočívajícího na zásadách kapitalistických výrobních vztahů znemožňuje využít morální síly mas, vytvořit silný morální potenciál a vysokého morálního ducha armády při vedení nespravedlivých válek.

Právě proto se velká většina buržoasních vojenských ideologů snaží dokázat, že morální duch armády není společenského, nýbrž psychologického, vlastně biologického původu.

Známý anglický theoretik, horlivý zastánce a propagátor reakčních fašistických idejí, generál Fuller na příklad tvrdí, že morální činitel je fyzická rozumová a mravní schopnost vojsk, zdravé tělo, zdravý rozum, zdravý duch, závislý ne na podmínkách společenského prostředí, nýbrž na rasové příslušnosti vojsk.

Fullerův krajan Lidell Hart je toho názoru, že morální duch vojsk nezáleží ani tak v síle na příklad vlasteneckého citění, jako v síle vojenského ducha, t. j. v kamarádství, disciplíně, pocitu vzájemné soudržnosti a jakési třídní (kastovní) vojenské sounáležitosti. Lidell Hart tvrdí, že odtrženost od života národa posiluje nejvíc morálního ducha armády.

Strategické plány využití cizích území, cizích armád a cizích národů v zájmu dobytí a upevnění nadvlády amerických imperialistů dokazují, že ani jejich vojenským činitelům nejsou cizí tyto subjektivní idealistické názory, že stará pruská představa o vojákovi jako poslušném a slepém vykonavateli rozkazů, kterému je jedno, komu slouží a zač bojuje, který je vždy udatným řemeslným vrahem, nevymizela.

Snahy některých buržoasních vojenských ideologů dokazující, že morální duch vojsk je biologického anebo psychologického původu, že morálka sama je souhrn různých idejí, které si může osvojit a přijmout každý člověk nezávisle na společenském zřízení, na jeho třídní příslušnosti, zájmech a na politických cílech války, nejsou ničím jiným než výrazem obav z účasti uvědomělých mas ve válce, výrazem zastírání jejich úlohy v dějinách a válečných konfliktech.

Marxisticko-leninská teorie učí, že válka je pokračováním politiky násilnými prostředky. Úspěch každé politiky, a to i vojenské, násilné politiky, záleží na vztahu lidových mas k této politice. Vztah lidových mas k vnitřní a zahraniční politice státu je zase závislý na jejich cílech, na tom, zda je to politika masám prospěšná, užitečná, jestliže prosazuje jejich spravedlivé zájmy. Protože pracující masy jsou rozhodujícím činitelem dějinného vývojového procesu, nemůžeme ani takový společenský jev, jako je válka, chápat nezávisle na myšlení a jednání mas.

»V každé válce je vítězství konec konců závislé na stavu ducha těch mas, které na bitevním poli prolévají krev,« napsal V. I. Lenin.⁵⁾

Morální činitel není tedy ničím jiným než projevem smýšlení a cílení bojujících mas armády a obyvatelstva. Otázka pochopení podstaty a významu morálního činitele ve válce není proto vlastně ničím jiným než otázkou pochopení úlohy lidových mas v dějinách, neboť lidové masy jsou nositeli morálního ducha a jejich úloha se ve válce projevuje především v morálním činiteli. To je další důkaz neobyčejného významu morálního činitele v současných válkách, důkaz převahy armád socialistických států nad armádami států kapitalistických.

Dále nám tedy půjde o to ukázat úlohu morálního činitele mas ve vztahu k ostatním trvale působícím činitelům, kromě vztahu k pevnosti zápolí, které již bylo osvětleno. Tím pak lépe pochopíme zvláštnost a význam morálního činitele.

2. Sovětská vojenská věda o úloze morálního činitele v současných válkách

Vycházejíc z poznatku o rozhodující úloze lidových mas v dějinách a z marxisticko-leninského nazírání na otázku války, sovětská vojenská věda dokazuje, že soudobé války jsou válkami mezi národy — mezi masovými armádami. Z toho vyplývá závěr, že množství a kvalita divisí je též jedním z trvale působících činitelů.

Podle názorů některých vojenských buržoasních teoretiků, mezi nimi Angličana Lidella Harta, masová armáda se nejen přežila, ale je vředem na civilisaci lidstva. Malá armáda je lepší, protože je stmelena vojenským duchem. V srovnání s vojenským duchem je prý vlastenecké citění podřadnějším prvkem. »Vlastenecký cit sotva zdokonalí přesnost střelby,« tvrdí Hart.

I když Hartovy výmysly nelze pokládat za oficiální doktrinu, rozbor nejnovějších vojenských zásad proklamovaných americkými buržoasními vedoucími činiteli v roce 1954 pod heslem t. zv. »New Look« — »nového názoru«⁶⁾ nám potvrzuje, že úmyslné snižování významu úlohy

⁵⁾ V. I. Lenin, Spisy 31, str. 115 — rusky.

⁶⁾ »New Look« je název t. zv. »nového« amerického kursu zbrojení a příprav války.

Podle »nového názoru« rozhodujícím činitelem ve válce jsou atomové zbraně v součinnosti s bojovou činností zreorganisovaných taktických svazků a operačních svazů pozemního vojska podporovaných letectvem a námořnictvem.

Úkoly soudobé války mohou prý být splněny jedině provedením změn v organizaci, výzbroji a taktice pozemního vojska. Tato reorganizace je vypočítaná a podřízená využití momentu překvapení, t. j. účinků atomových úderů — blitzkriegu.

Diskuse kolem otázek »nového názoru« nejsou zatím uzavřeny. Podrobněji je o tom pojednáno v časopisech »Combat Forces Journal« 1954 a »Armor« 1954.

lidových mas — morálního činitele — v současných válkách je v různých obměnách typickým znakem vojenských buržoasních doktrín.

Hlasatelé »nového názoru« totiž tvrdí, že úkoly, před které budou v soudobé válce postavena vojska, mohou být zabezpečeny jen takovou reorganisací vojsk, která umožní co nejrychlejší využití účinků vlastních atomových úderů. Výsledek války bude prý znám brzo po skončení počátečního překvapujícího zasazení atomových zbraní. Bude prý rozhodnut zasazením silné kádrové armády, dříve než dojde k všeobecné mobilisaci. Proto prý je třeba vybudovat takovou pozemní profesionální, kádrovou armádu, která bude schopna kdykoli v době míru přímo přejít do bojové činnosti a překvapujícím způsobem vyřešit válečné střetnutí prakticky bez zásahu širokých mas, po případě dříve, než dojde k projevům jejich nespokojenosti, nesouhlasu a k výbuchům nevole.

Snižování významu morálního činitele se projevuje i v přeceňování úlohy výzbroje jako dalšího trvale působícího činitele ve válce. Čím dál víc jsou rozšiřovány teorie, které tvrdí, že s postupujícím rozvojem a zdokonalováním techniky je člověk vytlačován ze společenské výroby a z válečného dění.

Buržoasní »atomoví sociologové«, jako Wright, Hart a Orgborn, zašli v přeceňování významu technického pokroku tak daleko, že ho povýšili na hybnou sílu společenského vývoje. Historický vývoj vykládají jako výsledek tvůrčí činnosti techniky. Pravicový socialista J. Moch se pokouší formulovat universální zákon společenského vývoje a tvrdí, že technický pokrok umožní lidské společnosti přejít bez třídního boje k socialismu.

V oblasti vojenské ideologie se obcházení úlohy mas a morálního činitele projevilo ve vzniku různých teorií, zveličujících význam různých druhů zbraní. I když názory starších vojenských theoretiků, jako je Fuller, který tvrdil, že rozhodující zbraní jsou tanky, anebo Douhet, který zase tvrdil, že válku může vyhrát samo letectvo, jsou dnes již pokládány za zastaralé a jsou vytlačovány názory hlasatelů všemohoucnosti atomových a vodíkových zbraní, přece jen v jiné podobě znovu ožívají v souvislosti s atomovou strategií.

Sovětská vojenská věda nesnižuje význam techniky a výzbroje v soudobé válce, dokonce ani význam takových zbraní, jako jsou zbraně nukleární. Historie válek nás učí, že objevení se a zmasovění nové účinné zbraně nebo použití nové energie ve válečné technice má revoluční vliv na způsob vedení války, na organisaci vojsk atd. Ale na rozdíl od buržoasních vojenských doktrín vychází sovětská vojenská věda z poznatku nemožnosti a nesprávnosti oddělování techniky od člověka a dokazuje, že rozvoj techniky, zavádění nových druhů zbraní nesnižuje, nýbrž naopak zvyšuje úlohu mas, člověka, tedy morálního činitele v soudobé válce.

Technika bez člověka není k ničemu, je kusem železa, je mrtvá. Ani nejdokonalejší zbraň nenahradí slabost morálního ducha, nepřinese vítězství bez činnosti člověka. Válku nevyhrává technika, nýbrž člověk vyzbrojený dokonalou technikou. I když v souvislosti s objevením atomových zbraní vzrostl význam techniky, momentu překvapení a dalších činitelů, není ani v současné válce rozhodujícím činitelem technika, ale člověk. Nebudou ani nyní bojovat zbraně bez lidí, ale lidé ovládající zbraně.

Co se týče atomových zbraní, je třeba si uvědomit, že jde o zbraně hromadného ničení živé síly a bojové techniky nepřítele, to znamená, že čím jich bude ve válce masověji používáno, čím víc budou všeobecně uplatňovány v pozemním vojsku, letectvu a námořnictvu, tím revolučnější změny si budou vynucovat v podmínkách vedení boje, ve způsobu bojové činnosti, ve výzbroji a výstroji vojsk, v organizaci bojových sestav atd. To ovšem neznamená, že ve válce vedené za oboustranného použití atomových zbraní přestává platit učení o trvale působících činitelích rozhodujících o výsledku války, že by došlo k snížení jejich významu nebo k vyloučení podstatného vlivu alespoň jednoho z nich, po případě ke vzniku nějakých jiných trvale působících činitelů. Jako každá nová zbraň i atomová přináší vedle starých i nové vztahy mezi trvale a dočasně působícími činiteli i mezi samými trvale působícími činiteli, má ohromný vliv na způsob bojové činnosti vzhledem k tomu, že jde o zbraň neobyčejné ničivosti. Její vliv však nepůsobí ve směru snižování, nýbrž zvyšování významu trvale působících činitelů.

Maršál tankových vojsk P. Rotmistrov v nedávném článku otištěném v časopise »Krasnaja zvezda«⁷⁾ poukazoval na to, že v souvislosti se zavedením a použitím atomových zbraní ve válce vzroste i úloha takového dočasně působícího činitele, jako je moment překvapení. V některých případech, hlavně v boji proti hospodářsky slabším, geograficky nevýhodně položeným a osamoceně bojujícím státům, může se moment překvapení projevit jako činitel, který rozhodne o výsledku války.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že zejména v našem zeměpisném položení je nutno mimořádnou pozornost věnovat všem opatřením, které mají znemožnit nenadálé překvapení. Podle slov maršála Rotmistрова je to možné »jen za předpokladu nejvyšší bdělosti, vysoké a neustálé bojové připravenosti vojsk...«, a to je našim hlavním úkolem. Současně je si třeba v této souvislosti uvědomit neobyčejný význam našeho spojení se Sovětským svazem a s ostatními účastníky varšavské dohody.

Na druhé straně těsné sousedství s územím západního Německa, na kterém jsou ozbrojené síly USA a kde se znovu buduje agresivní armáda, zvyšuje úlohu momentu překvapení a tím i neobyčejný význam neochabující bdělosti a stále bojové připravenosti naší armády, která nesmí být nepřítelem překvapena, musí účinně znemožnit plány agresora, snížit úlohu momentu překvapení na minimum — vyloučit ho.

Ve válkách vedených za použití atomových zbraní se zvlášť zvětšuje význam morálního činitele. Atomové zbraně ani nenahradí ani nevytlačí morálního činitele, jak by si to přáli a jak o tom píše někteří vojenští buržoasní ideologové. Naopak! Čím víc se válečná technika rozvíjí a zdokonaluje, čím víc se zkracuje doba potřebná k hromadné výrobě nových ničivých druhů zbraní, čím jsou tyto zbraně účinnější, tím většího významu nabývá člověk a morální duch velké masy bojujících lidí. Početní růst armády, čím dál větší používání válečné techniky, větší ničivost a hustota palby, zvyšující se složitost vedení bojových akcí, operací a válek, to všechno si žádá armádu morálně pevnější a sjednocenější, politicky uvědomělejší a kulturnější.

⁷⁾ Krasnaja zvezda čís. 70 z 24. 3. 1955. Překlad byl otištěn v Obraně lidu čís. 83 ze 7. 4. 1955.

I když v thesi soudruha Stalina o trvale působících činitelích rozhodujících o výsledku války nevidíme nějakou navždy uzavřenou soustavu věčných pouček, můžeme říci, že je tato these i za dnešních podmínek platná, že tedy vytváří důležité předpoklady pro to, abychom na jejím základě a na základě zkušeností Sovětského svazu mohli budovat ozbrojené síly bez podstatných chyb a abychom mohli usměrňovat úsilí pracujících k zabezpečení a upevnění obranyschopnosti tak, že kdyby došlo k pokusu o útok, bude nepřítel rozdrcen.

Slavná vítězství Sovětské armády nad fašistickými hordami, národně osvobozenecský boj korejského a vietnamského lidu a vítězství jeho armád dokazují naprostou nesprávnost teorii, které by chtěly přestat počítat s masami a člověkem. Zahanbující porážkou amerických vojsk v Koreji a francouzských vojsk ve Vietnamu, vojsk ozbrojených po zuby všemi nejnovějšími vymoženostmi vojenské techniky, byla nad slunce jasněji dokázána převaha sovětské vojenské vědy, která učí, že ani používání nejmodernější techniky neoslabuje význam člověka pro výsledek současných válek a zdůrazňuje požadavek zabezpečení vysoké morální úrovně zápolí a vysokého morálního politického uvědomění bojujících vojsk.

Snížování významu morálního činitele v soudobých válkách se jasně projevuje i v otázce hodnocení úlohy posledního z trvale působících činitelů, rozhodujících o výsledku války, v hodnocení úlohy organizačních schopností velitelského sboru.

Vycházejíce z učení o rozhodující úloze osobnosti v dějinách mnozí buržoasní filosofové, mezi nimi i Američané Russel a Santayana, tvrdí, že tvůrcem historie, nositelem vůle národa je politická elita. »Národ se stává suverénním vládcem prostřednictvím své politické elity.« Podobné názory jsou propagovány v západním Německu bývalými hitlerovskými generály, kteří se snaží dokázat, že německý generální štáb nemá nejmenší viny na porážce; kdyby prý bylo šlo všechno podle návrhů generálního štábu a ne podle vůle Hitlerovy, nemuselo Německo prohrát. Nedávno vyšla kniha jakéhosi Porta sleduje stejný záměr, když dokazuje, že historická kontinuita německého národa je spojena s existencí vojenské elity — německého generálního štábu — dědice pruského militarismu.

V rozhovoru s dopisovatelem Pravdy řekl soudruh Stalin: »Je pochopitelné, že i nejzkušenější generálové a důstojníci mohou utrpět porážku, když se vojáci dívají na válku, která jim byla vnucena, jako na krajně nespravedlivou, a proto konají svoje povinnosti na frontě formálně, bez víry ve spravedlivost svého poslání, bez nadšení.«⁸⁾

Tento výrok správně vystihuje stanovisko sovětské vojenské vědy na vztah organizačních schopností velitelského sboru a morálního ducha armády. Sovětská vojenská věda ani nepodceňuje ani nepřeceňuje organizační schopnosti velitelského sboru. Je ovšem třeba si uvědomit, že morální možnosti výhodné pro úspěšné vedení války nezaručují vítězství, nejsou-li lidmi dobře ovládány, vedeny, organizovány a není-li jich jimi dobře využito; proto jsou vedle jiných důvodů organizační schopnosti velitelského sboru trvalým činitelem rozhodujícím o vítězství.

⁸⁾ Rozhovor J. V. Stalina s dopisovatelem Pravdy, Stalin v současném boji za mír, Mír 1951, str. 184.

Dokonce ani tehdy, když jsou dány a vytvořeny všechny objektivní příznivé předpoklady vítězství nad nepřítelem, když se armáda určitého státu může opřít o velké ekonomické i morální síly, když je dobře vyzbrojená a má nadšenou podporu obyvatelstva, nemusí zvítězit, když její velitelé nejsou schopni přeměnit možnosti ve skutečnost.

Vzhledem k tomu, že naše armáda dostává nyní od pracujícího lidu vše co potřebuje, že se ekonomický a morální potenciál naší země vlivem velkých společenských změn i organisátorské práce strany a vlády opírající se o iniciativu lidu každoročně značně zvyšuje, že dnes už existují příznivé objektivní možnosti vítězství, zůstává úkol zdokonalování politické a odborné výchovy velitelských kádrů jedním z nejdůležitějších úkolů našeho úsilí o upevňování obranyschopnosti země. Je to úkol veliký, již také proto, že naše armáda s důstojnickým a poddůstojnickým sborem je ještě mladá a nezkušená. Rychlý další růst naší armády je závislý na tom, jak rychle, usilovně, důsledně a správně si budou její velitelé osvojovat nejnovější zkušenosti Sovětské armády, zásady nejpokrokovější sovětské vojenské vědy, umění vést vojska do úspěšného boje za současných podmínek vedení války.

Je třeba si uvědomit, že bychom se dopustili velké chyby, kdyby nás poznání o chybném, nevědeckém hodnocení úlohy morálního činitele v současných válkách buržoasní vojenskou ideologií vedlo k podceňování nepřítele, k pocitům bezstarostnosti a sebeuspokojení.

To, že soudobá vojenská buržoasní ideologie má zjevné tendence zveličovat význam atomových zbraní, to, že američtí imperialisté raději spoléhají na atomové zbraně než na morální podporu mas, to vůbec neznamená, že buržoasní vojenští činitelé význam morálního činitele přehlíží.

Naopak. Od Clausewitze až dodnes se našlo dost a dost vojenských theoretiků, kteří se pokoušeli, i když nevědecky, najít vliv morálního ducha armády na průběh a výsledek válek a určit jeho místo ve válečném dění. Mezi jinými je to na příklad anglický maršál Montgomery, který v knize »Od Normandie po Baltik« píše: »... bez vysokého morálního ducha není možno zvítězit... vysoký morální duch je cennější než perla«.

Zvláště ti buržoasní vojenští činitelé, kteří mají bojové zkušenosti a udržují si spojení s praxí, hodnotí úlohu morálního faktoru v soudobých válkách mnohem reálněji než od života odtržení »čistí« theoretikové. Objektivně nezávislá existence zákonitosti průběhu válečného dění se těmto lidem živelně vnucuje přes třídní omezenost jejich světového názoru.

Jakmile však přejdou k pokusům o hluboké theoretické zdůvodňování objektivně platných zákonitostí průběhu soudobé války, skončí zpravidla u polovědeckých, idealistických tvrzení, ke kterým je vede nutnost zájmů vládnoucí buržoasie. Proto i hodnocení úlohy morálního činitele ve válce buržoasní vojenskou ideologií se často rozchází s praxí, nese stopy hlubokého rozporu mezi teorií a praxí — rozporu typického pro buržoasní vědu vůbec.

Proto jsme na jedné straně svědky praktického politického úsilí buržoasie o ideologické zpracování vojáků i mas, úsilí o morálně politické sjednocení obyvatelstva, morální upevnění zápolí v připravované válce.

Na druhé straně máme však možnost seznámit se s theoretickými koncepcemi, které snižují úlohu mas i morálního činitele ve válce ve prospěch techniky, druhu zbraně, malých armád, generálské elity atd. Rozpor mezi

vojenskou buržoasní ideologií, snižující význam morálního faktoru a praxi budování armád, které mají být proniknuty »morálními zásadami«, je jen odrazem onoho už delší dobu existujícího rozporu mezi subjektivními zájmy velkoburžoasie a objektivní skutečností.

Snahy americko-anglických imperialistů o vytvoření silného morálního ducha armády a obyvatelstva vycházejí zřejmě ze zkušeností Hitlerových z doby jeho úspěchů, kdy se mu a nacistické straně podařilo morálně zpracovat většinu německého národa tak, že ochotně šel do boje za německou rasu.

Ale již méně vycházejí z druhé části těchto zkušeností, z období, kdy skončily rychlé a dočasné úspěchy hitlerovských armád a začaly se objevovat neúspěchy. Německý národ si začal uvědomovat, že byl Hitlerem podveden a oklamán. Hitlerovští vojáci ztráceli brzo v období porážek nadšení i morální sílu, protože poznávali, že nebojují za spravedlivou věc. Morální »síla« armády, vypěstovaná lži, založená na klamu, nemůže být v dlouho trvající válce vedené za zájmy imperialistů zdrojem masového hrdinství vojáků, nemůže být činitelem vítězství, nýbrž porážky. Dále je nutno si uvědomit, že něco jiného je umět ocenit morálního ducha armády, a něco jiného je vytvořit armádu s vysokým morálním duchem. Prání není možno zaměňovat se skutečností. Skutečnost není nakloněna válečným štváčům. Snahy amerických imperialistů vytvořit armádu se silným morálním duchem narážejí na velkou překážku, kterou je sám kapitalismus — kapitalistické výrobní vztahy rozdělující společnost hospodářsky, politicky a ideologicky.

Z toho, co bylo dosud řečeno o podstatě morálního činitele a jeho vztazích k cílům války a ostatním trvale působícím činitelům, jasně vidíme, že současný stav kapitalistické společnosti nutí dnešní buržoasní vojenské ideology k vědomému snižování významu morálního činitele ve válce, i když jeho úloha za současných podmínek vývoje — v strojovém období kapitalismu — vzrostla. Morální činitel je jedním z hlavních činitelů rozhodujících o výsledku války. Je tomu tak proto, že dnešní války jsou neobyčejně zdlouhavé a vysilující, že je v nich třeba počítat s používáním zbraní hromadného ničení, protože se zatím nepodařilo uskutečnit jejich zákaz, že se soudobých světových válek účastní na obou stranách obyvatelstvo skoro všech zemí na světě, že na nich zápasí na rozsáhlých bojištích milionové armády pohybující se na velkých územních prostranstvích a konečně proto, že rozdily mezi polem a zápolím jsou téměř setřeny, takže nikdo nemůže stát stranou válečného procesu.

Morální síla ruského proletariátu a rolnictva, vypěstovaná bolševickou stranou v boji proti nejhoršímu carskému útlaku a kapitalistickému vykořisťování, za útrap a strádání mas v první imperialistické světové válce, byla rozhodujícím činitelem vítězství Velké říjnové socialistické revoluce.

Morální síla sovětského lidu a jeho armády, vlastenecké a demokratické cítění národů protifašistické koalice v druhé světové válce, se projevilo nejen ve zdrcující porážce hitlerovského Německa, ale i v dalším oslabení tábora světového kapitalismu, v posílení tábora míru, demokracie a socialismu.

Sovětský svaz dovedl za Veliké vlastenecké války proti fašistickým agresorům proměnit morální potenciál země v rozhodujícího, strategicky

neobyčejně důležitého činitele vítězství. Strategie Veliké vlastenecká války byla postavena na pevné základně dlouho trvající a během války narůstající morální odolnosti obyvatelstva a Sovětské armády.

Morální převaha Sovětské armády a obyvatelstva byla jedním z rozhodujících činitelů uskutečnění velkých vojenských operací v období provádění plánu aktivní obrany, když fašistická vojska měla dočasnou převahu, i v období přechodu z aktivní obrany do útoku, v období protiofensivy, kdy byly prováděny velké operace strategického významu, operace k obklíčení a zničení nepřítele. Morální převaha Sovětské armády se projevovala v neobyčejné pevnosti, odolnosti a statečnosti jejich příslušníků.

Také zjevy v předcházejících válkách neobvyklé, jako je zákonitý rozvoj mohutnosti sil Sovětské armády v průběhu dlouho trvající a vysilující války i plánovitě spojování vojenských operací pravidelné armády s akcemi partyzánského hnutí byly hlavně podmíněny velkým morálním potenciálem Sovětského svazu jako socialistického státu.

Revoluční nadšení, horoucí vlastenecké citění a morální převaha čínského, korejského a vietnamského lidu měla rozhodující podíl na vítězství národů těchto asijských zemí v národně osvobozenecích válkách proti cizím agresorům a kolonisátorům.

Nezvrátným důkazem morálních a tvůrčích sil pracujících mas jsou obrovské úspěchy Sovětského svazu a lidově demokratických zemí, dosažené v poválečné hospodářsko-politické a kulturní výstavbě.

Co se týče mezinárodní situace, je jasné, že ekonomická, vojenská a zdůrazňující i morálně politická síla Sovětského svazu a ostatních zemí tábora socialismu, demokracie a míru sehrála nejdůležitější úlohu v boji o zmaření válečných plánů amerických imperialistů v boji za udržení míru a světové bezpečnosti.

V boji za mír má právě morální činitel — morální síla a organizovanost lidových mas největší význam. Úloha morálního činitele v boji za udržení míru je nejlépe vyjádřena známými slovy soudruha Stalina: »Mír bude zachován a upevněn, vezme-li lid zachování míru do svých rukou a bude-li jej hájit až do konce.«⁹⁾

Díky morální pevnosti Sovětského svazu — této páteři celého tábora míru, díky neúnávnému obětavému úsilí milionů dělníků a rolníků lidově demokratických zemí a všech demokraticky smýšlejících lidí v kapitalistických zemích Evropy a ostatních kontinentů, nepodařilo se válečným štváčům rozpoutat třetí světovou válku a také se proto za války v Koreji neodvážili použít atomové pumy.

Výsledkem agresivních snah severoamerických reakčních kruhů je jejich ještě větší morálně politická izolovanost. Plány na remilitarisaci západního Německa, vytvoření nového válečného bloku v západní Evropě a v jihovýchodní Asii i pokusy vytvořit obdobný blok ve střední Asii i horečné zbrojení a nepřetržité vyhrožování vodíkovou pumou se potkávají se silicím odporem a nenávisť všech mírumilovných národů a definitivně ztroskotají na dalším stupňovaném odporu lidových mas.

Aktivní boj národů za mír, jejich semknutost a organizovanost, to je síla, kterou nelze potlačit a zastrašit.

Morálně politickou semknutost mírumilovných národů, jejich rozhodnost v snahách o zajištění míru a bezpečnosti jejich zemí nejlépe

⁹⁾ Sborník »Stalin v současném boji za mír«, nakladat. Mír 1951, str. 186.

dokumentovala varšavská konference evropských zemí o zajištění míru v Evropě. Varšavskou konferencí byla započata nová etapa v boji za mír a rozvoj mezinárodní spolupráce proto, že na této konferenci došlo k podepsání smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci mezi státy, které mají všechny předpoklady, možnosti a potřebné prostředky k obraně míru, své národní svobody a státní svrchovanosti, k obraně hospodářsko-politických vymožeností lidu.

Varšavská smlouva je za současné situace účinným prostředkem k upevnění míru, protože morálně politické sjednocení národů demokratických zemí podepírá sjednocením hospodářským i sjednocením části ozbrojených sil. Varšavská smlouva není analogií nějakého papírového sjednocení, ani analogií nerovných útočných paktů kapitalistických států, je výstrahou těm, kdo si boj za mír vykládali jako projev slabosti, těm, kdo by chtěli rozpoutat třetí světovou válku.

V případné třetí světové válce projevil by se význam morálního činitele ještě v širším měřítku, protože válečné plány současných vládnoucích monopolistických kruhů neohrožují jen národní svobodu, státní svrchovanost a hospodářsko-politické vymoženosti národů Sovětského svazu a lidových demokracií, ale i národů závislých, koloniálních, dokonce i národů těch států, jejichž vlády vstoupily do vojensko-politických bloků vytvořených Spojenými státy severoamerickými. Vojensko-politické agresivní plány USA ohrožují světový mír, svobodu a bezpečnost národů celého světa. Proto již dnes účast pracujících, národů a obyvatelstva celého světa v boji proti připravované válce je čím dál tím masovější a účinnější — úloha morálního činitele ještě větší.

Význam morálního činitele v případné třetí světové válce byl dobře vyjádřen slovy soudruha Molotova na zasedání Nejvyššího sovětu SSSR z 8. 2. 1955.

»Každé dobrodružství s rozpoutáváním nové světové války skončí nevyhnutelně pro agresora špatně, protože v nynější době již stamiliony lidí dosáhly takové uvědomělosti, že budou stejně jako sovětsí lidé s plným přesvědčením o správnosti své věci bojovat proti zločinné agresi až do konce.«

3. Boj KSČ za upevnění morálního ducha naší armády

Je-li morální potenciál země, morálně politická síla mas, tak důležitým činitelem ve vývoji současné mezinárodní situace, soudobých dějin a válek, bylo by nejen nesprávné, ale přímo trestuhodné nepočítat s ním v boji proti válečným snahám amerických imperialistů a jejich spojenců, nepřestovat ho, jeho prostřednictvím neupevňovat sílu a obratnost našeho lidově demokratického státu.

Rídící se učením marxismu-leninismu o rozhodující úloze lidových mas v dějinách, řídící se zkušenostmi Sovětského svazu v socialistické výstavbě a zásadami sovětské vojenské vědy při upevňování obratnostnosti země a budování armády, naše komunistická strana a vláda věnují velkou pozornost upevňování morálního potenciálu naší vlasti a morálního ducha armády.

Pod vedením komunistické strany uskutečnil náš pracující lid po osvobození Sovětskou armádou takové významné revoluční společenské přeměny, které vytvořily materiální podmínky k rozvoji tvořivých du-

chovných sil a vlastností pracujících, opírající se o nové společenské vztahy mezi třídami a vrstvami obyvatelstva, mezi národy a národnostmi, mezi pracujícími naší vlasti i cizích zemí, zejména s bratrským Sovětským svazem, Čínskou lidovou republikou a s ostatními lidově demokratickými zeměmi, mezi lidem s různým náboženským cítěním, ideologickým smýšlením atd.

Masy pracujících byly zbaveny buržoasně statkářského útlaku a vykořisťování, kapitalisté a statkáři byli vyvlastněni, lid se stal skutečným pánem a hospodářem v naší zemi, došlo k zrovnoprávnění národů a národností, byl vybudován mocný socialistický průmysl, obchod a doprava. Pod vedením a za pomoci dělnické třídy pracující rolníci učinili první úspěšné kroky k přeměně svých hospodářství v socialistické družstevní podniky. Začal proces kulturní revoluce, mění se člověk, jeho smýšlení, ideje, morálka, došlo ke vzniku a uplatnění nových významných společenských sil, které urychlují náš vývoj a které se staly nevyčerpatelným zdrojem formování nového politicko-morálního profilu mas a utužování morální síly pracujících a armády naší vlasti.

Hybnou silou společenského vývoje lidové demokracie u nás na současném stupni vývoje je sice třídní boj, ale vztahy, které se vytvořily a dále vytvářejí mezi základními společenskými třídami, mezi dělnickou třídou a pracujícím rolnictvem nás opravňují k tvrzení, že se v průběhu třídního boje čím dál víc uplatňuje společenská síla nové kvality — morálně politická jednota pracujících měst a vesnic.

Rostoucí morálně politická jednota pracujících měst a venkova se nejjasněji projevuje v podobě svazku dělnické třídy s pracujícím rolnictvem, který je, jak je známo, základem pevnosti každého lidově demokratického státu, moci dělnické třídy, zárukou dalšího vývoje vpřed směrem k socialismu. Svazek dělnické třídy s pracujícím rolnictvem tvoří hlavní náplň morálního potenciálu naší země — je tedy hlavním a nejmocnějším zdrojem morální síly mas, morálního ducha armády. Usnesení a směrnice X. sjezdu KSČ i nedávné usnesení plena ÚV KSČ, směřující k odstranění všech hospodářsko-politických nedostatků práce stranických orgánů v zemědělské výrobě a rolnické otázce, mají proto neobyčejný význam pro upevnění svazku dělnické třídy s pracujícím rolnictvem a tím i morální pevností pracujících a armády. Morálně politická jednota pracujících měst a venkova se již dnes projevuje i ve vztazích, které se vytvořily mezi naším lidem a armádou. Náš lid dnes důvěřuje armádě a všemožně jí pomáhá. Z nerozlučného spojení s lidem čerpá naše armáda sílu, které se nedostává armádám buržoasních států. Spojení s lidem je mocným zdrojem morálního ducha naší armády.

Významným zdrojem morální síly pracujících a armády je i neustálé prohlubování bratrské družby národů v našem státě. Za roky výstavby lidově demokratického zřízení se podstatně změnil vztahy mezi českým a slovenským národem a vztahy k národnostním menšinám žijícím na našem území; začal proces formování socialistických národů.

Upevňováním pocitů družby mezi našimi národy, bojem proti projevům buržoasního nacionalismu, hospodářsko-politickou výstavbou a ideologickou prací sjednocuje se náš lid a formuje v společenskou sílu, která neexistovala za předmnichovské republiky, sílu, která je hlubokým pramenem morální odolnosti lidu a armády.

Podobný význam pro upevňování morálního potenciálu naší země a morálního ducha armády má i životodárné socialistické vlastenectví a proletárský internacionalismus.

S hrdostí můžeme říci, že se pod vedením strany mezi našim lidem upevňuje vlastenectví socialistického obsahu, projevující se v lásce ke straně, k našemu společenskému a státnímu zřízení, v hrdosti nad revolučními tradicemi našeho lidu, zejména tradicemi boje za socialismus, v pracovním hrdinství, v socialistickém soutěžení, v osobní odpovědnosti za obranu vlasti atd.

Pro výchovu pracujících v duchu zásad socialistického vlastenectví a proletárského internacionalismu má neobyčejný význam X. sjezd KSČ, který poukázal na ideové chyby v agitační, propagační a výchovné práci, kterých se dopouštíme zaměňováním pojmu socialistického vlastenectví líčením přírodních krás, anebo co je ještě škodlivější, nedostatečným spojováním výchovy k socialistickému vlastenectví s upevňováním svazku dělnické třídy s pracujícím rolnictvem. I když výchova k socialistickému vlastenectví je hlavní náplní celé výchovné práce prováděné v armádě, mají kritické připomínky X. sjezdu, promítnuté do konkrétních podmínek a různých forem stranickopolitické práce v armádě, velký význam pro utužování morálního ducha armády.

Neobyčejně mocnou morální sílu čerpají naši pracující a příslušníci armády i z faktu existence vřelých spojeneckých a přátelských vztahů našich národů a lidu se sovětským lidem a sovětskými národy, jakož i s pracujícími spřátelených lidových demokracií a z podpory, které se nám dostává od pracujících a demokraticky smýšlejících mas celého světa.

Mocným zdrojem morální síly našeho lidu a armády je komunistická strana v čele s ústředním výborem, její vedoucí úloha, revoluční historie a především marxisticko-leninská ideologie, kterou se strana řídí ve své praktické činnosti. Komunistická strana je jedinou společenskou silou, schopnou vést masy pracujících, řídit a usměrňovat společenský vývoj směrem k budování socialismu.

Za vše, co máme, co jsme si vydobyli a vybudovali a čeho jsme dosáhli, vděčíme straně. Bez komunistické strany by nebyl mohl náš lid zvítězit v boji proti fašistickým okupantům, proměnit plody tohoto vítězství ve svůj prospěch, svrhnout moc kapitalistů a velkostatkářů, v boji proti buržoasní reakci uskutečnit velkolepý program obnovy válkou rozrušeného hospodářství a výstavby základů socialismu s cílem zajistit lepší život pracujících, svobodu a nezávislost naší země. Bez komunistické strany jsme nemohli vybudovat nový lidově demokratický stát, jeho ozbrojené síly a zajistit obranyschopnost země.

Existence komunistické strany je mocným zdrojem morální síly mas a armády. Síla strany, spočívající v těsném, nepřetržitém a stále se upevňujícím svazku s masami a životaschopnost jejího učení je silou mas, silou naší vlasti.

Síla strany se měří její schopností vést a organisovat masy. Tato schopnost je dále závislá na tom, jak do mas proniklo její učení, politické uvědomění.

Dnešní složité úlohy vyplývající z mezinárodní i vnitropolitické situace, úkoly boje za mír a bezpečnost, za vybudování socialismu v naší vlasti a zajištění obranyschopnosti si vyžadují, aby si každý pracující,

každý voják osvojil maximum učení strany, aby se jím mohl řídit v práci, aby mu toto učení pomohlo pochopit historickou situaci, naši i jeho úlohu a místo v ní.

Zvýšení socialistického uvědomění je nezbytnou podmínkou úspěšné cesty k socialismu i boje za mír. Nový pořádek nevybudujeme s lidmi po staru smýšlejícími. Totéž platí pro armádu.

X. sjezd KSČ dal naší armádě úkol: »Celou naši armádu musíme dále ideologicky zpevnit, rozvíjet útočnou stranickou propagandu a agitaci v nejtěsnějším spojení s úlohou socialistické výstavby a nesmířitelně potírat všechny projevy oportunismu, buržoasního nacionalismu a všechny projevy nepřátelské ideologie.«

Je třeba, aby se učení strany, vyjadřující prostřednictvím článků přísahy, vojenských řádů a usnesení strany a vlády zájmy a vůli pracujících mas vztahující se k otázkám obrany naší lidové demokratické vlasti, stalo ještě mocnějším základem politické a vojenské výchovy v armádě, neboť jen voják vyzbrojený vítěznými ideami marxismu-leninismu může úplně pochopit svoje úkoly, spravedlivé cíle a historický význam boje dělnické třídy. Jedině marxisticko-leninské učení jako učení nejpokrokovější společenské třídy — dělnické třídy bojující za lepší zítřek a šťastnější život pracujících celého světa proti imperialistické reakci, může se stát mocným nástrojem upevňování morálního ducha armády vysokých kvalit, potřebných k vedení války v současných podmínkách vývoje.

S tohoto hlediska čekají velitele všech stupňů v stranickopolitické práci v armádě neobyčejně významné úkoly v souvislosti s požadavky nových vojenských řádů, které ukládají pěstovat ve vojskách morálně politické vlastnosti, nezbytné při vedení války za oboustranného použití atomových zbraní.

Jako každá zbraň působí i atomová zbraň na morálku člověka svými specifickými vlastnostmi a ničivou silou jednak přímo, jednak prostřednictvím změn, které si vynucuje její použití při vedení války. Boj vedený za použití atomových zbraní má své zvláštnosti, projevující se na příklad ve zvýšení tempa bojové činnosti, ve větším rozptýlení bojových sestav, ve zkrácení času potřebného k přípravě bojových akcí, v pružném a nepřetržitém zásobování vojsk potřebným materiálem, v rychlosti rozhodování, ve zvýšené operativnosti vojsk, v rozsáhlosti pozemních a maskovacích prací atd. Zvláštnosti vedení války za použití atomových zbraní kladou podstatně zvýšené požadavky na morální stav bojujících vojsk, na jejich duševní i fyzické vlastnosti. Protože objektivní podmínky potřebné k dalšímu růstu morální síly armády a obyvatelstva u nás existují, záleží jen na stranickopolitické práci, na stranických a politických orgánech naší armády i na velitelském sboru vychovávat a pěstovat a upevňovat ve vojskách takové duševní i fyzické vlastnosti, které si musí nezbytně osvojit každý voják k provádění bojové činnosti ve válce vedené za použití atomových zbraní.

Výchova k socialistickému vlastenectví a proletářskému internacionalismu, upevňování svazku dělníků s pracujícím rolnictvem, vytváření těsného spojení armády s lidem i přátelské družby našich národů, výchova k lásce ke KSČ a oddanosti našemu státnímu a společenskému zřízení, přátelství, podpoře a nerozborné družbě k Sovětskému svazu, k jeho lidu a národům, jakož i k pracujícím ostatních lidových demokra-

cií a celého světa, zůstává hlavním prostředkem utužování morálně politického stavu vojsk, protože jde o pocity takové neobyčejné síly a mohutnosti, že voják, jimi proniknutý a oduševnělý morálně, snese všechny útrapy a strádání atomové války.

V souvislosti s novou mezinárodní situací i s novými podmínkami vedení války je třeba pěstovat ve vojskách vedle takových vlastností, jako jsou silná vůle, statečnost a odvaha, vytrvalost, tvrdá kázeň a iniciativa, hlavně nezlomného útočného ducha.

Ne proto, že bychom měli v úmyslu někoho napadnout, ani proto, že bychom se chtěli zmocnit cizích území, podrobit si cizí národy, ale z důvodu obrany naší lidově demokratické vlasti v případě napadení nepřitelem, k vůli zmaření jeho výpočtů na využití momentu překvapení. Obrana země nemá nic společného s pacifistickými obranářskými názory »bránit se na hranici, odrazet útoky protivníka, nevnikat na cizí území«. Takového pojetí obrany je cizí zájmem dělnické třídy, pracujících mas našich národů, je cizí marxisticko-leninské ideologii povahou revoluční, je cizí morálce naší dělnické třídy, která jediné smělým útokem mohla svrhnout moc buržoasie, je cizí i revolučním tradicím našeho lidu. Husitská vojska účinně bránila národní svobodu a práva lidu před cizí agresí ne »obrannou«, ale útočnou válkou. Nebyla prodchnuta obranným, ale útočným duchem; nebála se vstoupit na cizí území. Vojáci naší armády musejí být vychováni rovněž v duchu útočném, i když nikdy nebudou bojovat za uchvácení cizích území, zotročení a porobení cizích národů.

Potřeba upevnit morálně politický stav vojsk je objektivním požadavkem přípravy armády na válku za použití atomových zbraní. Proto úroveň politické a vojenské výchovy musí zaznamenat radikální vzestup tak, aby se bojová a politická připravenost armády dostala do souladu s objektivními požadavky soudobého válečného procesu. Vojenská výchova musí být zbavena jakékoli bezplánovitosti, změkčilosti, protože jen tvrdou, neúnavnou prací, jen neoblomnou vytrvalostí a postupným zvyšováním nároků je možno vypěstovat vysokého bojového ducha vojsk.

Zatím nemůžeme být s dosaženými výsledky plně spokojeni. Ve většině případů sice velitelé pochopili význam atomových zbraní ve válce, ale mnozí z nich, jak neustále zdůrazňuje ministr národní obrany generál armády Alexej Čepička, neudělali opatření k provádění výcviku a výchovy vojsk. Mezi velitelský sbor a vojáky nepronikla zásada — dnes je bojeschopná jen ta armáda, která zvládne boj vedený za použití atomových zbraní a která si vedle toho důkladně osvojí zásady vedení boje v noci. Dosud nebyly zvládnuty tvůrčím způsobem nové řády. Mnozí velitelé se přidržují starých forem výcviku i výchovy.

V ideologicko-výchovné práci je také mnoho nedostatků. Projevuje se nedocenení významu ideologické práce. Úroveň myšlení některých příslušníků velitelského sboru zaostává za vývojem vnitřní i mezinárodní situace, za změnami ve vedení boje, zaostává co do obsahové náplně, ve způsobu organizace, ve formách i metodách výchovné práce.

Názory a nálady některých velitelů neodpovídají vážnosti současné mezinárodní situace. Mnozí velitelé zapadli do rutinérství a bezdůvěrného praktikismu, na změny v mezinárodní situaci nereagují pocity bdělosti a ostražitosti k nepříteli, neodpovídají na ně samostatnými a iniciativními závěry ve způsobu provádění bojové a politické přípravy, ve výchovné práci. Čekají na pokyn shora.

Snaha vychovat ve vojskách vlastnosti potřebné k překonávání válečných útrap ve válce vedené v nových podmínkách vede dosud u některých velitelů a politických pracovníků k škodlivému oddělování vojenské výchovy od výchovy politické. Tato dvojkojnost se projevuje v bezúspěšných pokusech dosáhnout splnění výchovných úkolů buď jenom politickou výchovou, anebo pěstováním mechanických návyků.

Příčina této nesprávné praxe tkví pravděpodobně v tom, že si někteří naši velitelé do důsledku neobjasnili, že vojenská výchova v naší armádě je v podstatě a hlavně výchovou komunistickou, prováděnou v armádě, že pokud mluvíme o specifičnosti vojenské výchovy, mluvíme o takové komunistické výchově, jejímž cílem je výchova člověka-bojovníka. Takové vlastnosti vojáka, jako jsou kázeň, vytrvalost, statečnost, iniciativa atd., jsou tedy jediné v tom případě cenné bojové vlastnosti, jsou-li vlastnostmi politicky vysoce uvědomělého vojáka, můžeme říci, jsou-li výslednicí, konkrétním projevem jeho politického pokrokového přesvědčení.

To ovšem znamená, že takového morálně politického ducha armády, který by byl na úrovni požadavků vedení války za použití atomových zbraní, můžeme dosáhnout jen když výchovnou práci v armádě zintenzivníme, hlavně ve směru politickém, že ji postavíme ještě pevněji na marxisticko-leninský základ, že ji ještě pevněji živě spojíme s úkoly strany a vlády, s požadavky našich řádů a naší vojenské přísahy a s požadavky vyplývajícími ze současné vnitřní a mezinárodní situace.

Zde je třeba podotknout, že i politická výchova je mnohými našimi veliteli chápána jen v rozsahu zvládnutí temat politického školení, marx-leninské přípravy, provádění politických informací atd.

Politická výchova vojáka není zatím důsledně chápána jako jednota výchovy obránce vlasti i budovatele socialismu. Velitelé, stranické i mládežnické organizace se na příklad zatím dost málo zabývají usneseními strany a vlády, věnovaným různým otázkám budování socialismu. A přece v armádě nelze vypěstovat silného morálního ducha, aniž by vojáci nebyli přesvědčeni o správnosti budování socialismu. Výchovná činnost je proto nemyslitelná bez těsného spojení s budovatelským úsilím našich pracujících. Proto pozornost otázkám výstavby socialismu, rozbor dokumentů strany a vlády s hlediska konkrétních podmínek a situace u jednotek není činností, která odvádí, ale podmiňuje úspěch bojové přípravy, poněvadž pomáhá zvyšovat morální kvality našeho vojáka správnou cestou — na základě spojení úkolů výchovné práce v armádě s úkoly naší strany a vlády — s otázkami budování socialismu.

V tomto směru je třeba chápat naše výchovné úkoly, v tomto smyslu je třeba opravit výchovnou činnost některých velitelů.

Z posledních mezinárodních událostí je třeba vyvodit správné konkrétní závěry v oblasti ideologickovýchovné práce a výcviku vojsk. Pro výchovnou činnost v armádě ukládá zvlášť důležité úkoly varšavská smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci mezi osmi státy a vytvoření společného velení. Podtrhuje hlavně nutnost zintenzivnit provádění výchovné práce na základě nových řádů, nutnost zintenzivnit výchovu k socialistickému vlastenectví a proletářskému internacionálnímu. Bude třeba víc seznamovat naše vojáky s revolučními tradicemi národů a lidu Sovětského svazu, Polska, Maďarska, Rumunska, Bulharska, Albánie a Číny, s revolučními tradicemi ozbrojených sil těchto

lidových demokracií, hlavně s tradicemi spojeneckých a přátelských svazků, které jsou základem pro realizaci varšavské smlouvy. Bude třeba vojáky víc seznamovat s výsledky budovatelské práce na poli hospodářském, politickém a kulturním, s nejnovějšími poznatky vojenské vědy a se zkušenostmi z výchovné práce v armádě. Varšavská konference nám ukládá pěstovat pocity přátelství i k lidu Německé demokratické republiky a zároveň ostřejší ideologický boj nejen proti americkým, ale i proti západoněmeckým imperialistům.

Varšavská konference nám ukládá vést ostřejší boj proti zaostalým náladám v armádě, hlavně proti sociáldemokratismu, buržoasnímu pacifismu a nacionalismu, ukládá nám co nejrychleji všestranně dobudovat armádu tak, aby byla schopna vést vítězný boj v nových podmínkách vedení války. To proto, že vytvoření společného velení samo podtrhuje význam ozbrojených sil v boji za mír, dokazuje, že mír může být zachován jen tehdy, jestliže o něj bude bojovat ne bezbranný, ale dobře ozbrojený, politicky uvědomělý lid.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

PLÁNOVÁNÍ ÚTOČNÉ OPERACE ARMÁDY ZA POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Plukovník Ludvík Varvařovský

Tato práce, která je pokračováním článku »Velení v armádní útočné operaci za použití atomových zbraní«, uveřejněného ve Vojenské mysli čís. 3/1955, navazuje na článek generál-poručíka J. Tokana »Plánování útočné operace armády«, uveřejněný ve Vojenské mysli čís. 2/1952, v kterém plánování útočné operace armády bylo podrobně rozebráno. Cílem tohoto článku je seznámit generály a důstojníky čs. lidové armády s některými novými otázkami plánování, které jsou důsledkem objevení atomových zbraní, a z toho vyplývající novou formou i změněným obsahem některé dokumentace.

1. Všeobecně

Cílem plánování je určit posloupnost splnění řady úkolů na cestě k dosažení cíle operace, rozdělení sil a prostředků pro počáteční úder i manévr těmito silami a prostředky do celé hloubky operace, určení způsobů součinnosti uvnitř armády, s letectvem a sousedy a na konec všestranné zabezpečení operace do celé hloubky.

Plánováním tak jako dosud musí být určeny období operace, úkoly, hloubka, trvání i tempo postupu vojsk v každém období.

Obsah jednotlivých období bude různý a bude záviset na situaci a na úkolech.

Hlavním znakem určujícím nové období útočné operace bude ten úkol, jehož splněním se podstatně změní situace v pásmu činnosti armády a v souvislosti s tím se změní i ráz bojové činnosti vojsk armády.

Aby byl zabezpečen nepřetržitý postup vojsk do celé hloubky operace, je nezbytně nutné, aby se už během plnění úkolů jednoho období připravovalo vytvoření takového uskupení sil a prostředků, které bude nutné k úspěšnému plnění úkolů dalšího období.

Bude-li bližším úkolem armády ovládnutí nepřátelského armádního obranného pásma, t. j. proniknutí do hloubky 60 až 80 km, může velitel armády za předpokladu, že hlavní pásmo nepřátelské obrany a bližší operační zálohy budou dostatečně umlčeny atomovými údery, naplánovat splnění bližšího úkolu v jednom období.

Bude-li hloubka bližšího úkolu větší a atomových pum na průlom taktické hloubky bude omezené množství, bude výhodnější naplánovat splnění bližšího úkolu armády na dvě období. V takovém případě obsahem prvního období může být splnění úkolu prvního dne operace a obsahem druhého období bude potom rozdrčení operačních záloh nepřítele a ovládnutí výhodné čáry prostoru za nepřátelským armádním obran-

ným pásmem, která dává výhodné podmínky pro odražení nepřátelského protiúderu a pro ovládnutí obranného pásma nepřátelské skupiny armád z chodu.

Plánování bližšího úkolu na dvě období bude odůvodněno i v takovém případě, kdy armáda mající vytvořit vnitřní frontu obklíčení dostává jako bližší úkol nejen průlom taktické hloubky nepřátelské obrany, ale též dovršení obklíčení nepřítele za jeho armádním obranným pásmem, t. j. v prostoru, kde je vybudováno obranné pásmo nepřátelské skupiny armád. Obsahem prvního období operace v tomto případě bude průlom taktické hloubky nepřátelské obrany, rozdrčení armádních záloh nepřítele a vytvoření podmínek k zakončení obklíčení. Obsahem druhého období bude zakončení obklíčení se současným zahájením ničení obklíčovaného nepřítele.

Při plnění dalšího úkolu odráží armáda protiúderu nepřátelských záloh, překonává vodní překážky, z chodu prolamuje mezilehlá postavení a obranné pásmo skupiny armád, ničí nepřátelská uskupení v operační hloubce jak svými silami, tak v součinnosti se sousedy, pronásleduje odcházejícího nepřítele a zmocňuje se čar, jejichž ovládnutím se dosahuje cíle operace.

V těchto situacích může armáda plnou měrou využít úspěchu frontové rychlé skupiny, postupovat značně vyššími tempy a maximálně využít pohyblivosti svých vojsk.

Neočekává-li velitel armády zasazení nových silných záloh nepřítele ve svém útočném pásmu, má všechny důvody k tomu, aby splnění dalšího úkolu neplánoval v jednom období.

Avšak může se vytvořit situace značně složitější a armáda bude nucena vést úporné boje se silnými zálohami nepřítele. V takovém případě bude účelné napláňovat splnění dalšího úkolu ve dvou obdobích. Obsahem prvního z nich (t. j. druhého nebo třetího období operace) může potom být rozdrčení silných záloh v střetném boji (nebo odražení protiúderu) a překonání obranných postavení nebo vodních překážek.

Závěrečné období operace bude obsahovat pronásledování, obklíčení a zničení odcházejícího nepřítele a ovládnutí čary (prostoru) konečného cíle operace. Velmi často bude obsahem posledního období operace ovládnutí operačního předmostí na široké vodní překážce, výhodného k uskutečnění další armádní nebo frontové útočné operace.

Armáda plnící další úkol na vnitřní frontě obklíčení plánuje vyplnění dalšího úkolu obvykle v jednom období, jehož obsahem bývá zakončení zničení obklíčeného nepřítele a přeskupení armády k plnění nové operace, nebo přechod do druhého sledu frontu.

Při plánování operace je ve většině případů nezbytně nutné předvídat vytvoření výhodných podmínek zabezpečujících armádě přechod k další útočné operaci, a to co možná bez operační přestávky. Vzhledem k tomu bude závěrečné období operace často spojeno s manévrem sil a prostředků armády z týlu k frontě nebo z jednoho křídla na druhé s cílem vytvořit nové uskupení nutné k splnění další útočné operace.

Závěrem možno říci, že v těch případech, kdy rozdrčení protivníka musí být uskutečněno v hloubce do 150 km, může být splnění operace napláňováno na dvě až tři období. Bude-li hloubka operace dosahovat 200 km i více, může být plánováno na tři až čtyři období.

2. Zásady plánování atomové, dělostřelecké a letecké přípravy zteče

Použití atomových úderů na obranná postavení nepřítele neznamená, že musí být bezpodmínečně zničeny nebo umlčeny všechny praporní rajony nepřátelské obrany. Atomové údery na důležité opěrné body a uzly obrany na třetím zákopu prvního obranného postavení a na druhém a třetím postavení na směru hlavního úderu, na hlavní uskupení nepřátelského dělostřelectva v úseku průlomu mají samy o sobě značný účinek. Nepřítel brání se v prvním a druhém zákopu prvního postavení a na úsecích ležících vně atomových úderů je umlčován a ničen dělostřelectvem a údery letectva v době dělostřelecké a letecké přípravy zteče.

Přitom nutno zdůraznit, že organizace dělostřelecké přípravy nesmí být šablonovitá. Je-li první a druhé postavení nepřítele umlčováno atomovými zbraněmi, provádí se dělostřelecká příprava vzápětí za atomovou přípravou. V těch případech, kdy se první postavení atomovými zbraněmi neumlčuje a použije se jich jen na objekty v hloubce nepřátelské obrany, může dělostřelecká příprava zteče předcházet atomovou přípravu, nebo se atomová příprava provede mezi palebnými přepady dělostřelectva.

Přímá letecká příprava se plánuje a provádí tak, aby údery letectva na zvolené objekty byly časově uskutečněny teprve až před příchodem pěchoty a tanků k těmto objektům, což ovšem neznamená, že bombardovací a bitevní údery nemohou být provedeny i v jiném údobí dělostřelecké přípravy zteče, po případě až v průběhu podpory zteče. Doba provedení úderů nebude záviset jen na době příchodu pěchoty a tanků k těmto objektům, ale i na rázu objektů a celkového plánu vedení boje (operace).

Bombardovací a bitevní letectvo umlčuje v součinnosti s dělostřelectvem anebo samostatně objekty rozmístěné na druhém a hlavně na třetím postavení hlavního obranného pásma nepřítele.

Účinky atomové, dělostřelecké a letecké přípravy na živou sílu nepřítele bude výhodné doplňovat použitím otravných látek (trvalých i prchavých), a to především v dělostřeleckém střelivu a v leteckých pumách, a kromě toho i vypouštěním ze speciálních přístrojů. Při volbě použití toho nebo jiného způsobu zamoření otravnými látkami bude vždy nutné kromě druhu cíle a zámyslu boje brát v úvahu i meteorologické podmínky.

Používá-li se chemických střel, zahajuje se dělostřelecká příprava zteče zpravidla překvapivým palebným přepadem chemickými střelami provedeným současně na všechny cíle v hlavním pásmu obrany nepřítele, určené k umlčení dělostřelectvem; délka palebného přepadu je od 1 do 3 minut.

V každém případě použití otravných látek zvýší ztráty nepřítele a zkrátí dobu dělostřelecké přípravy. Je jím možno dosáhnout snížení počtu hlavní nutných pro dělostřeleckou přípravu.

Zároveň nutno zdůraznit, že plánování atomové, dělostřelecké a letecké přípravy musí štáb věnovat důkladnou pozornost, aby těsnou spoluprací všech složek štábu, především operačního oddělení, štábu dělostřelectva, letectva a chemického vojska bylo dosaženo přesnosti v plánu. Podstatou tohoto plánování musí potom být přesné rozdělení cílů mezi letectvo, dělostřelectvo a speciální útvary (svazky) nosičů atomových

pum a zabezpečení, že stanovené úkoly proniknou k těmto jednotkám. K dosažení co nejpřesnější součinnosti mezi dělostřelectvem a atomovými nosiči bude účelné, aby pro období podpory zteče byly vyčleněny jednotlivé dělostřelecké skupiny s úkolem ničit živou sílu a palebné prostředky nepřítele v těch prostorech, kde se atomové údery neprovádějí nebo kde plánované atomové údery z jakýchkoli důvodů nebyly uskutečněny. Z tohoto důvodu musí být zvláštní pozornost věnována organizaci pozorování a zaměření epicenter provedených atomových úderů. Nakonec nutno zdůraznit, že plánování dělostřelecké přípravy musí být provedeno na varianty nejen vzhledem na případné odvedení vojsk protivníka do hloubky jeho obrany, ale i se zřetelem na okamžitý přenos palby na ty úseky, na něž plánované atomové údery nebyly uskutečněny.

Ve většině případů bude účelné, aby atomová příprava byla provedena na začátku dělostřelecké přípravy, což ovšem neznamená, že není možná i druhá varianta, t. j. provedení atomových úderů během dělostřelecké přípravy nebo i na jejím konci. Důvodů, které mluví pro provedení atomové přípravy na začátku dělostřelecké přípravy, je několik. Je to především prvek překvapení, který dává záruku, že nepříteli budou způsobeny větší ztráty, vzhledem k tomu, že část živé síly i techniky do zahájení přípravy bývá vždy v pohotovosti mimo úkryty. Bude-li příprava zahájena dělostřeleckým přepadem, ukryje nepřítel svou živou sílu i techniku do odolných protiatomových úkrytů, což bude znamenat, že později provedenými atomovými údery nebudou mu způsobeny tak vysoké ztráty jako v prvním případě. Druhým důvodem, který mluví pro provedení atomových úderů na počátku dělostřelecké přípravy, je ta okolnost, že při shozu atomové pumy z letounu nebo při použití dálkové řízené střely, anebo dělostřelecké střely s atomovou náplní, nelze počítat s jejich výbuchem zcela přesně nad určeným cílem. To znamená, že dělostřelectvo musí po provedení atomového úderu a přesném zjištění epicenter výbuchů umlčet ty úseky nepřátelské obrany, které nebyly podle plánu zasaženy atomovým úderem. Budou-li atomové údery provedeny na konci dělostřelecké přípravy a nebudou-li přesně v plánovaných místech, dělostřelectvo nebude mít zpravidla dostatek času ani možnosti, aby spolehlivě umlčelo nezasažené prostory, to znamená, že si v nich nepřítel zachová schopnost klást tvrdý odpor útočícím vojskům, což se opět může nepříznivě odrazit na celém průběhu zteče. Dalším důvodem, který mluví pro to, aby atomové údery byly provedeny na začátku dělostřelecké přípravy, jsou možnosti pozorování a zaměření provedených atomových úderů. Je pochopitelné, že mraky prachu a dýmu způsobené dělostřeleckou přípravou znesnadňují pozorování a zaměření atomových úderů a snižují tak možnosti dělostřelectva při umlčování těch úseků, na které atomové údery byly sice plánovány, ale nebyly z různých příčin uskutečněny. Nakonec je pochopitelné, že stupeň zamoření vzduchu v okolí epicentra a v radioaktivním mraku má přímý vliv i na činnost letectva, které nemůže vést boj v zamořeném prostoru do 10 minut po výbuchu atomové pumy. Letectvo musí tyto prostory obléhat nebo musí čekat, až stupeň zamoření vzduchu poklesne na přípustnou míru. Budou-li tedy atomové údery provedeny na konci dělostřelecké přípravy, znamená to, že v místech shozu atomových pum přímá letecká podpora bude po dobu více než 10 minut značně omezena. To je právě doba pro útočící vojska velmi kritická. Z uvedených důvodů je zřejmé,

že nejvýhodnějším okamžikem k provedení atomových úderů bude doba buď těsně před zahájením nebo na začátku zahájení dělostřelecké přípravy, po případě i doba v jejím průběhu, protože i tam zůstane dělostřelectvu ještě dostatek času k umlčení těch úseků, které atomovou přípravou z jakéhokoli důvodu umlčeny nebyly. V těch případech, kdy atomové údery budou prováděny dělostřelectvem, jehož přesnost zásahu stále ještě zůstává větší než u letectva, nebo tam, kde atomové údery budou provedeny v hloubce nepřátelské obrany (na divisní a sborové po případě i plukovní zálohy) bude naopak výhodné, aby atomové údery byly provedeny až na konci dělostřelecké přípravy, po případě až v období podpory zteče hlavního pásma nepřátelské obrany.

Atomová příprava při zteči druhého a armádního pásma obrany může se plánovat i na první postavení těchto pásem, při čemž však je bezpodmínečně nutné, aby v době uskutečnění atomových úderů vojska nebyla podle konfigurace terénu blíže než 2 až 5 km.

Ve všech případech je výhodné atomové údery na zálohy nepřítele provádět v době jejich příchodu k prostoru průlomu, při čemž je účelné volit údery na přepravy přes vodní toky, na soutěsky, aby se vytvořily nevýhodné podmínky pro rozvíjení nepřítele, nebo údery na čáry, kde se nepřítel rozvíjí. Nevylučuje se možnost uskutečnit atomové údery na nepřátelské zálohy v prostorech soustředění, ovšem za předpokladu, že štáb armády dostane včas přesné údaje o prostorech soustředění i o způsobu rozmístění záloh v těchto prostorech.

3. Opatření ke zmaření protipřípravy nepřítele a odražení jeho úderů před přední okraj obrany

K zmaření protipřípravy nepřítele a odražení jeho případných úderů prováděných před přední okraj ihned za atomovými údery nařizují velitel a štáb armády pohotovost dělostřelectva, kontrolují pohotovost záloh divísi a sborů k zasazení na úseky zasažené atomovými údery nepřítele, přezkoušují pohotovost vojsk k odražení možného útoku nepřítele.

V plánu opatření k zmaření nepřátelského atomového a chemického napadení v souhlase s pokyny velitele frontu a frontovými opatřeními se předvídá, jak, kdy a čím bude veden boj s atomovým dělostřelectvem a chemickými minomety nepřítele, a jakými zásahy dělostřelectva a letectva budou ničeny sklady bojových chemických látek, zjištěné v prostorech vojskového týlu v bojové sestavě vojsk nepřítele.

Velmi často bude výhodné určit zvláštní skupiny hloubkového průzkumu s úkolem zničit baterie atomového dělostřelectva a sklady chemického střeliva. K tomuto účelu může být použito i výsadků (rota, prapor) vysazených z vrtulníků v noci před zahájením útočné operace. Současně se zesiluje stíhací letecká ochrana prvního sledu armády.

4. Přeskupení, vystřídání a zaujetí výchozího položení

Přeskupení k zaujetí útočné sestavy může být prováděno z týlu k frontě, podél fronty na jedno nebo na obě křídla a také od fronty k týlu.

V rozhodnutí pro přeskupení určuje velitel armády které svazky, do kterých prostorů, v jakých lhůtách a po kterých cestách přesunout,

pořadí přesunů svazků, rychlost pohybu, výchozí a regulační čáry, doby jejich průchodu, lhůty zaujetí výchozího položení, opatření k zabezpečení přesunů (PAO, PVO, PTO, PCHO, ženijní a materiálně technické zabezpečení), organizační velení a pořádkové služby pro období přesunů.

Plán přeskupení se zpracovává graficky na mapě doplněné legendou.

Na mapu se zakreslí výchozí prostory vojsk (svazků) provádějící přesuny a doby odchodu z těchto prostorů, regulační čáry a doby, kdy jimi projdou jednotlivé proudy čelem a zadem, sestava vojsk v nových prostorech soustředění (ve výchozím položení) a doby jejich dosažení, místa velitelských stanovišť a jednotlivé prostory a objekty na cestách, při jejichž průchodu vojska musí být bezpodmínečně chráněna proti napadení ze vzduchu.

Na této mapě nebo na samostatném náčrtu se zakreslí organizace regulační a pořádkové služby.

Organisovaného přeskupení se dosáhne určením tří až čtyř os na každou divisi prvního sledu a přesnou prací pořádkové služby.

Pro zaujetí výchozího položení a vystřídání vojsk zpracuje štáb armády společně se štáby druhů vojsk plán vystřídání.

V tomto plánu uvede kdo, koho a v jakém pásmu vystřídá, pořadí východu svazků armády do výchozího postavení a jejich rozvinování (vzhledem na ženijní vybudování výchozího postavení), kdo odpovídá za zabezpečení vystřídání vojsk a v jakém pořadí nutno přemístit týlové jednotky střídaných a střídajících vojsk.

V prvním pořadí zaujmou své prostory pozorovací orgány, protiletadlové a protitankové dělostřelectvo, potom divisní, sborové a armádní dělostřelectvo. Pluky prvního sledu zaujmou své prostory během jedné až dvou nocí tak, aby měly možnost v předvečer zteče prostudovat terén v pásmu své nastávající činnosti a organisovat součinnost. Druhé sledy divisi a sborů zpravidla zaujímají výchozí položení v noci před zahájením zteče, t. j. už pod ochranou rozvinutého pozemního i protiletadlového dělostřelectva.

Vojska zaujímající výchozí položení rozmisťují se v závčas připravených zákopech a úkrytech a důkladně se maskují.

Tankové jednotky přímé podpory pěchoty zaujímají výchozí položení v hloubce za bojovou sestavou pluků prvního sledu a vyjíždějí na své místo v bojové sestavě útočících pluků v období dělostřelecké přípravy se zahájením atomových úderů.

Ať je přeskupení prováděno v jakýchkoli podmínkách, musí velitelé všech stupňů počítat s možností nepřátelského atomového napadení, znát radiologickou situaci na osách, závčas připravovat na přesunech opatření k protiatomové ochraně a zasahovat účinně při odstraňování následků nepřátelského atomového napadení.

5. Plán operace

Plán útočné operace je základním pracovním dokumentem štábu armády, shrnujícím všechna opatření, která nutno provést jak v přípravném období, tak v průběhu operace až do jejího úspěšného zakončení.

Skládá se ze tří částí:

- z části operační (čítající v to plánování použití atomových zbraní),
- z plánů bojového použití druhů vojsk,

— z plánů zabezpečení politického, operačního, ženijního, chemického, materiálního, technického a zdravotnického.

Hlavním dokumentem operační části plánu a základnou celého plánu je mapa s grafickým vyjádřením celého provedení operace, nazývaná grafickým plánem, v kterém se uvede zámysl operace do celé hloubky, období operace, její obsah, trvání a tempo, úkoly vyšších svazků (svazů) podle období operace, pořadí a způsob použití atomových a chemických zbraní v dělostřeleckém a leteckém útoku s výpočtem použitých k tomu sil a prostředků, pořadí a způsob zabezpečení zasazení armádní rychlé skupiny do boje (bude-li v armádě vytvořena) a organizace velení, t. j. rozmístění VS, ZVS, týlového sledu VS a směr jejich přemístění.

Na mapu se zakreslí uskupení nepřítelů a systém jeho obrany do celé hloubky operace s těmi podrobnostmi (údaji), které má štáb armády v době zpracování plánu, dále uskupení armády ve výchozím položení s přesností do divisi, tankového pluku a dělostřelecké skupiny sborů prvního sledu armády, prostory rozmístění sboru druhého sledu (podle divisi), armádní zálohy a dělostřelecké skupiny (ADS, APLDS), VS armády a střeleckých sborů.

Manévr se vyjádří zakreslením směru hlavního úderu a dalších úderů, ... úseku (úseků) průlomu, čáry bližšího a dalšího úkolu armády, období operace s uskupením sil a prostředků pro druhé a další období (s přesností do sboru) a s uskupením hlavních záloh armády.

Na konec se zakreslí úkoly sborů prvního sledu na první den boje s rozhraním, objekty, na něž je plánováno použití atomových a chemických zbraní v taktické hloubce, vyčkávací prostor, výchozí čára a čára zasazení armádní rychlé skupiny (je-li u armády vytvořena), směr její činnosti a úkoly, čára zasazení druhého sledu armády, směr jeho postupu (úderu) i úkoly, čáry postupného přemístění a rozvinutí armádní protitankové zálohy a tankové zálohy při průlomu taktické hloubky a směr přemístění VS do celé hloubky operace.

V legendě se uvedou základní údaje o operaci (šířka pásma, šířka úseku průlomu, hloubka, trvání, střední tempo), rozdělení posilových prostředků sborům a armádním skupinám, složení záloh pro první období operace, všeobecný poměr sil, hustoty na úseku průlomu, a charakteristika jednotlivých období (úkoly, hloubka, trvání, tempo).

Při srovnání s textovým plánem operace vidíme, že se grafický plán zkracuje o opisování cíle operace, o závěry z ujasnění úkolu, zhodnocení situace, o úkoly ženijně chemického zabezpečení, o organizační součinnosti mezi vyššími svazky, svazky, druhy vojsk a letectvem, o úkoly operačního zabezpečení, politického zabezpečení (podle období), a o organizační týlu, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení.

Plány operačního zabezpečení zpracovává operační oddělení a oddělení průzkumu v těsné součinnosti s důstojníky dělostřeleckého a ženijního štábu a s důstojníky chemického a spojovacího oddělení.

Podle možnosti je výhodné zpracovávat tyto plány grafickou formou na mapách s cílem urychleného zaslání bojových nařízení podřízeným štábům.

6. Bojové rozkazy, bojová nařízení, plánová tabulka součinnosti

Na podkladě rozhodnutí velitele zpracovává operační oddělení písemný bojový rozkaz nebo rozkaz — schema s legendou. Výhody rozkazu-schematu jsou v tom, že zámysl operace zůstává utajen, neztrácí se čas rozmnožováním rozkazů, jejich šifrováním, předáváním pojitky a dešifrováním.

Písemný bojový rozkaz obsahuje tyto body:

1. Nepřítel — stručné zhodnocení — síly, sestava, uskupení včetně operačních záloh.

2. Úkol — zámysl splnění bližšího úkolu, směr úderu, úsek průlomu, kterého nepřítele a v kterém prostoru rozdrtit, podmínky součinnosti se sousedy a s prostředky frontu, doba pohotovosti k zahájení operace.

3. Sousedé — v kterém směru útočí křídelní sbory sousedních armád na hloubku úkolu dne a hranice s nimi. Bude-li se v útočném pásmu armády zasazovat frontová rychlá skupina, uvádějí se osy jejího postupu, čára zasazení do průlomu i její bližší úkol.

4. Úkoly střeleckých sborů — číslo střeleckého sboru (bez udávání divisi), jeho posilové prostředky, bližší a další úkol i úkol dne. Kromě toho je účelné uvést směr postupu na příští den.

Dále se uvede nařízení pro zabezpečení styku, odpovědnost za styk, místo VS ve výchozím položení, pořadí jeho přemístění, hranice se sousedem vlevo. (U levokřídelního sboru se levá hranice neuvádí — je uvedena v bodě 2 jako levá hranice armády.)

Střeleckému sboru druhého sledu se nařizuje prostor soustředění, osy postupu, čáry pravděpodobného rozvinutí (zasazení), směr postupu (úderu) a posilové prostředky při zasazení. Není nutné uvádět úkol — ten se zpravidla stanoví až při přijetí rozhodnutí pro zasazení.

5. Úkoly dělostřelectva — doba pohotovosti k zahájení palby a trvání dělostřelecké přípravy zteče, hlavní úkoly dělostřelectva do hloubky prvního dne operace, složení armádních dělostřeleckých skupin, jejich velitelé.

Když je to nutné, uvádí se dělostřelectvo, které se přibírá do sestavy armádních dělostřeleckých skupin na období průlomu hlavního pásma nepřátelské obrany.

6. Letectvo — složení podpůrného letectva a úkoly frontového letectva provádějícího atomovou přípravu, úkoly podpůrného letectva v období letecké přípravy zteče, podpory zteče a podpory při boji v hloubce až po dosažení úkolu dne, t. j. úkoly při průlomu hlavního i druhého pásma obrany nepřítele, úkoly pro zabezpečení zasazení armádní rychlé skupiny (je-li u armády vytvořena) a druhého sledu armády. Jakými silami podporovat střelecké sbory.

7. Úkoly pro PVO — mohou být pojaty do bojového rozkazu (t. j. co, kde a kdy bránit protiletadlovým dělostřelectvem), avšak úplná organizace PVO (složení, úkoly, velitelé protiletadlových skupin, organizace hlásné služby, manévr silami a prostředky PVO v průběhu operace a způsob součinnosti se stíhacím letectvem) uvádí se v nařízení pro PVO zpracovaném náčelníkem PVO armády.

Úkoly speciálním druhům vojsk, která zůstávají v přímém podřízení velitele armády, nařizují se v samostatných bojových nařízeních zpracovávaných operačním oddělením štábu společně se štáby druhů vojsk.

8. Z á l o h á m — (vševojskové, protitankové, tankové, dělostřelecké, protivýsadkové, ženijní a chemické) a p o h y b l i v é m u o d ř a d u z a t a r a s o v a c í m u nařizuje se složení, prostor rozmístění ve výchozím položení a směr postupu.

9. Na konec se uvede VS, ZVS a osy jejich přemístění.

Pro úsporu času může být bojový rozkaz vydán v plném znění i střeleckým sborům a štábům druhů vojsk. Ostatním vykonavatelům se dávají jen výpisy.

Bojová nařízení pro průzkum, přeskupení a vystřídání, pro PVO (a když je to nutné, i pro PTO), pro PAO, PCHO, pro ženijní zabezpečení a nařízení pro spojení zpracovávají se na podkladě rozhodnutí velitele armády a nařízení štábu frontu a zasílají se vojskům tak, aby je velitelé sborů dostali nejpozději do doby, která je kalendářním plánem určena k vydání rozhodnutí velitelů sborů.

Nařízení pro organizaci týlu, všech druhů zásobování, pro organizaci přísunu a odsunu a pro ochranu a obranu týlu zpracovává štáb týlu a štáby druhů vojsk (služeb) a podepisuje náčelník týlu, velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb.

Plánová tabulka součinnosti musí podrobněji než je to uvedeno v bojovém rozkaze uvádět, jak je sladěna bojová činnost vojsk co do úkolu, čar nebo objektů a času, a to na celou hloubku úkolu dne sborů, druhů vojsk i letectva. Jsou-li v pásmu armády zasazovány až první den operace prostředky frontu, musí se v tabulce uvést součinnost s nimi.

Nejpodrobněji se plánová tabulka součinnosti zpracovává na prúlom hlavního pásma nepřátelské obrany.

Forma plánové tabulky součinnosti může být různá, musí však vždy dávat veliteli a štábu armády jasný přehled o tom, jaká bude bojová činnost střeleckých sborů, druhů vojsk a záloh při plnění bližšího úkolu, dalšího úkolu a úkolu dne střeleckých sborů. Nakonec se uvedou signály součinnosti, signály (znamení) pro určování cílů, označování předního okraje pěchoty, signály pro atomové, chemické, letecké nebezpečí a poplach. Tabulku zpracovává operační oddělení štábu armády v součinnosti se štáby druhů vojsk a letectva, podpisuje ji náčelník štábu s náčelníkem operačního oddělení a schvaluje velitel armády. Pro druhý a další dny operace bude se součinností zpravidla vyjadřovat graficky na schematu nebo na mapě.

7. Z á v ě r

Za oboustranného použití atomových zbraní je účelné i nutné, aby přípravné období útočné operace bylo co možná nejkratší. Vzhledem k tomu je současně nutné, aby plánování bylo prováděno rychle, ve zkrácených lhůtách, což nutí štáby hledat nové, pružnější a praktičtější

způsoby plánování, zpracovávat jednoduché a přehledné plány a postupně vydávat krátká bojová nařízení. Je proto nutné, aby plány podle možnosti byly zpracovány především formou grafickou, při čemž ovšem grafický plán nesmí být na úkor přehlednosti a účelnosti. V některém případě přehledná tabulka nebo schema může být výhodnější než grafický plán na mapě, v jiném případě bude výhodnější hlavní obsah plánu znázornit graficky a doplnit ho stručnou písemnou legendou. Hlavní důraz při zpracovávání plánu nutno klást na účelné, přehledné a rychlé zpracování. Naskýtá se proto otázka, zda v době strojů nebude výhodnější na zpracování písemných doplňků grafických plánů použít psacího stroje a kancelářského papíru místo zdlouhavého ručního zhotovování různých nápisů perem a tuší. Štábní kulturu nelze hledat v ozdobném písmu, nýbrž především v účelné náplni plánu, zabezpečující dosažení cíle.

VELENÍ V OBRANNÉ OPERACI VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY ZA POUŽITÍ ATOMOVÝCH A CHEMICKÝCH ZBRANÍ

Plukovník Václav Vitanovský

Hlavním úkolem vojsk na bojišti je zničit nepřítele. Toho lze dosáhnout jen rozhodným útokem dovršeným obklíčením nepřítele a jeho úplným zničením nebo zajetím. Soudobá útočná operace vyžaduje značné převahy sil a prostředků nad nepřítelem, které se v mnohých případech dosahuje tím, že na jiných směrech vojska menšími silami přecházejí do obrany. Obranná operace není sama o sobě účelem. Za používání atomových a chemických zbraní jsou v obranných operacích dány podmínky k zmaření nepřátelské útočné operace a k vytvoření výhodných podmínek k uskutečnění přechodu do protiútoků ve zkrácené lhůtě nebo k soustředění sil k rozhodnému útoku na jiném úseku fronty. Řízení soudobé obranné operace klade na velitele a štáby čím dál tím vyšší požadavky, zvláště co se týče operativnosti a nepřetržitosti velení.

V 3. čísle letošního ročníku Vojenské mysli objasnil plukovník Varvařovský dostatečně otázky velení v útočné operaci vševojskové armády. V tomto pojednání chce navázat na článek plukovníka Varvařovského a objasnit otázky velení v obranné operaci vševojskové armády.

Velením rozumíme činnost velitele a štábu vševojskové armády, prováděnou při organizaci, plánování a zabezpečení operace, při nepřetržitém řízení bojové činnosti vojsk jak při přípravě, tak i v průběhu operace.

Všechna tato opatření jsou mezi sebou vzájemně svázána a jsou podřízena rozhodnutí velitele armády, které je základem velení.

Je nezbytné nepřetržitě a přesně znát situaci v pásmu armády, přesně a nepřetržitě ji studovat, včas odhalovat záměry nepřítele, stále znát situaci vlastních vojsk a vyžadovat od nich přesná a pravdivá hlášení. Je třeba dávat včas vojskům úkoly a vyžadovat jejich soustředěné úsilí s cílem splnit nařízený úkol, kontrolovat plnění tohoto úkolu a dbát na to, aby byl vyplněn včas.

Základním požadavkem je tvrdé, pevné a nepřetržitě velení. Nepřetržitosti velení se dosahuje především bezvadně pracujícím spojením, hlavně spojením velitelským a součinnostním, včasným uvědoměním vojsk o nebezpečí atomového napadení, včasným provedením všech opatření protiatomové a protichemické ochrany a široce rozvinutou sítí velitelských stanovišť. Na těchto stanovištích je třeba organizovat přesnou práci a připravit jejich organizovaná přemisťování v průběhu boje.

Vzhledem k tomu, že nepřítel bude svou útočnou operaci připravovat v daleko kratší době, než tomu bylo dosud, je třeba počítat s tím, že doba na přípravu obranné operace armády bude také značně kratší. Je třeba počítat hlavně se zkrácením přípravného období a při použití veškeré techniky vybudovat v této krátké době obranu takovou, která by zaručila bezpečnost živé síle i bojové technice především před nepřátelským atomovým a chemickým napadením.

Při plánování a provedení všech opatření k přípravě operace je třeba vycházet ze zkrácení doby na jednotlivá nutná opatření.

Je třeba provádět současně přípravu vojsk, štábů i opevňovat terén. Proto je třeba provádět všechna opatření pro opevnění terénu ihned a nečekat, až bude vypracován plán obranné operace. Při tom je dále třeba využít maximálně techniky k tomu, aby ženijní práce, které se musí vykonat, byly zkráceny na minimum. Kromě toho je třeba zkrátit objem operačních dokumentů a organisovat přísnou kontrolu na provádění všech opatření směřujících k vybudování nepřekonatelné obrany.

Stanovení dílčích úkolů svazkům a druhům vojsk vševojskové armády a sladění jejich úsilí podle jednotlivých cílů, s hlediska prostoru a času, stanovení pořádku a způsobu jejich vyplnění, upřesnění a sladění úkolů svazků vševojskové armády se sousedy, sladění činnosti svazků s jednotkami, které použijí atomových a chemických zbraní, a na konec sladění činnosti svazků a druhů vojsk vševojskové armády s letectvem jeví se podstatou organisace součinnosti.

Aby všechna tato opatření byla včas provedena a kontrolována, je nevyhnutelně třeba včas organisovat spojení. Náčelník spojení armády musí být proto seznámen při operační orientaci současně s náčelníkem štábu, náčelníkem operačního oddělení, veliteli druhů vojsk a náčelníky služeb. Musí znát zámysl operace, být přítomen rozhodnutí, osobně být přítomen a aktivně se zúčastnit při volbě směru, na kterém se přemísťuje velitelské stanoviště při vedení obranné operace v hloubce a při provedení armádního protiúderu.

Grafické provedení hlavních operačních dokumentů (na mapách a schemech) dává možnost spotřebovat méně času na jejich zpracování a vojska mohou dostat rozkazy nebo bojová nařízení dříve a budou mít tak více času na přípravu a provedení daných úkolů. Je třeba si uvědomit, že zpracování písemných plánovacích dokumentů nesmí v žádném případě zdržovat velitele od včasného vydání úkolů vojskům.

Jaké jsou tedy požadavky na velení?

Jsou tyto:

- pevnost a nepřetržitost velení;
- zkrácení doby na zpracování opatření k přípravě operace;
- včasná organisace a zachování (obnovení) součinnosti mezi svazky a druhy vojsk a s podpůrným letectvem v průběhu celé operace;
- pohyblivost velení, zkrácení času na vypracování operační dokumentace a její zjednodušení;
- utajené velení, zachování nejprísnějšího vojenského tajemství jeví se jedním z nejdůležitějších prvků vedoucím k úspěchu operace.

Prvky velení

- a) Hlavní velitelské stanoviště armády se rozmisťuje na směru pravděpodobného hlavního úderu nepřítele tak, aby bylo možno velet především těm svazkům a druhům vojsk, které jsou určeny k provedení armádního protiúderu.

Vzdálenost od linie fronty je obvykle 30 až 40 km.

- b) Pomocné velitelské stanoviště se rozmisťuje obvykle na některém z druhých pravděpodobných směrů útoku hlavních sil nepřítele. Musí být vybudováno tak, aby mohlo být v průběhu operace přeměněno na hlavní velitelské stanoviště.

- c) Záložní velitelská stanoviště se budují za tím účelem, aby velitel armády se svým štábem mohl zabezpečit velení, i když bude hlavní velitelské stanoviště vyřazeno atomovým úderem. Na stupni armády může být vybudováno jedno až dvě záložní velitelská stanoviště, ale operační skupinou se obsazuje jen jedno z nich.
- d) Týlové velitelské stanoviště musí zabezpečit velení týlovým složkám vševojskové armády jak v přípravném období, tak i při vedení obranné operace, a zabezpečit tak nepřetržitě zásobování vojsk armády vším potřebným a současně plynulý odsun raněných a poškozené bojové techniky. Buduje se obvykle 20 až 40 km do hloubky od hlavního velitelského stanoviště.
- e) Pozorovatelná pro velitele armády se za použití atomových zbraní obvykle nebuduje. Velitel armády bude podle potřeby vyjíždět na tanku nebo na obrněném transportéru na taková místa v terénu, odkud může výhodně velet vojskům armády nebo bude řídit boj z pozorovatelný střeleckého sboru zasazeného na hlavním směru. Výhodné bude využít podle možností jako pohyblivé pozorovatelný vrtulníku.

Přemisťování velitelského stanoviště armády

Za použití atomových zbraní není myslitelné, aby velitelské stanoviště bylo v obranné operaci nepřetržitě na stejném místě. Má-li být VS uchráněno před prozrazením a zničením, bude nutné periodicky měnit jeho umístění. Tuto změnu je třeba provádět rychle, organisovaně a mít na zřeteli všechny požadavky maskování a utajení.

Přemístit velitelské stanoviště je dovoleno toliko se schválením nadřízeného štábu.

Pořádková služba

Za použití atomových zbraní je třeba, aby všechny pohyby vojsk na bojišti i v týlu byly prováděny organisované, rychle a se zřetelem na důkladné maskování. Velké množství bojové techniky, značná motorisace a mechanisace vojsk vševojskové armády značně zkomplikovaly úkoly při řízení a zabezpečení těchto pohybů. Proto úkoly pořádkové služby vystupují do popředí jako jedny z nejdůležitějších, a jsou-li dobře zvládnuty, mohou značnou měrou přispět k úspěchu v operaci.

Úkoly pořádkové služby:

- hlášení o použití atomových a chemických zbraní na osách přesunů;
- vyznačení těch úseků, které byly zamořeny atomovými a chemickými zbraněmi nepřítele;
- regulace pohybu vojsk a proudů, zamezení nežádoucích zastávek při pohybu proudů hlavně v soutěskách, na přechodech vodních toků a p.;
- ochrana os přesunu (přeprav);
- likvidace průzkumných a diversních skupin nepřítele a jeho agenturní činnosti podél armádních os;
- shromažďovat a odesílat k příslušným jednotkám ty vojenské osoby, bojová a dopravní motorová vozidla, která se z jakéhokoli důvodu ztratila svým jednotkám anebo zatoulala.

Pořádkovou službu organisuje štáb podle pokynů velitele armády ještě do té doby, než vojska začnou své pohyby na osách přesunu, a kromě toho i v prostorech soustředění těchto vojsk.

Střeleckým sborům prvního sledu armády se určují pořádkové prostory v jejich obranných pásmech, a to od čáry divisních skladů do linie fronty. V těchto prostorech organisuje pořádkovou službu štáb střeleckého sboru podle pokynů štábu armády. Sborové pořádkové prostory se dělí na pořádkové prostory divisní, plukovní, prostory dělostřeleckých skupin a na pořádkové úseky na komunikacích. Jeden úsek mívá 12 až 15 km osy přesunu.

Pořádková služba od čáry divisních skladů do zásobovacích stanic armády je organisována štábem armády, který určí pořádkový prostor střeleckého sboru druhého sledu, pořádkové úseky na armádní vojenské automobilní silnici a pořádkové úseky operačních os přesunu (30 až 50 km).

Mimo to správa zásobovací stanice organisuje pořádkovou službu v prostoru zásobovací stanice a štáby leteckých technických svazků v prostorech letišť.

Pro řízení pořádkové služby se určují správci pořádkových prostorů, úseků a pořádkové hlídky.

Správce pořádkového prostoru (úseku) mívá přiděleny 2 až 3 zástupce a zálohu hlídek. Kromě toho mívá ne méně než dvě družstva motocyklistů. Správci pořádkových úseků se určují z počtu důstojníků silničních provozních jednotek a štábů svazků i jednotek všech druhů vojsk. Správce pořádkového úseku vyčleňuje pořádkové hlídky na každých 6 až 8 km osy přesunu.

Pořádková hlídka je tvořena z dvou až tří poddůstojníků a příslušníků mužstva. Na důležitých místech může být složena i z důstojníků.

Na přepravách se organisují správcové přeprav.

Na těžko dostupných úsecích je třeba pořádkovou službu vybavit vyprošťovacími vozidly, po případě jeřáby.

Při organisaci a plánování pořádkové služby určují se úkoly a rozpracovává se schema, na kterém jsou vyznačeny stanoviště správců pořádkových prostorů (úseků), místa a složení pořádkových hlídek, které jsou organisovány přímo štábem armády, a dále místa kontrolních průchodišť. Toto schema je schvalováno velitelem armády a je současně jeho rozhodnutím pro organisaci pořádkové služby.

Vojskům jsou pak vydána nařízení pro pořádkovou službu, určen pořádek organisace této služby, úkoly jednotlivým osobám vykonávajícím pořádkovou službu, organisuje se spojení s jednotlivými správci pořádkových prostorů (úseků) a s pořádkovými hlídkami. Určuje se doba pohotovosti pořádkové služby.

Všechna opatření pořádkové služby druhů vojsk, služeb a přidělených leteckých svazků schvaluje náčelník štábu armády.

Kontrolu pořádkové služby provádí štáb armády. Výhodné je k tomu použít letounů, vrtulníků a vzdušného fotografování.

Spojení

Velitelské spojení se organisuje

- se štábem frontu;
- s veliteli a štáby střeleckých sborů, jakož i se střeleckými divisemi plnicími samostatný úkol;
- s armádními protitankovými rayony, různými zálohami, s pohyblivým odřadem zatarasovacím a protivýsadkovou zálohou;
- s pozorovatelnami vybudovanými štábem armády (jsou-li takové), s průzkumnými jednotkami vyslanými armádou, s průzkumnými letouny k včasnému získání zpráv podávaných z těchto letounů;
- s týlovým sledem štábu armády;
- s vojsky, která jsou určena podle rozhodnutí velitele armády k tomu, aby prováděla manévry z těch úseků fronty, na které nepřítel neútočí.

Kromě toho se buduje spojení pořádkové služby.

Odchází-li velitel mimo štáb, je vždy nutné zajistit, aby s ním bylo zabezpečeno nepřetržité spojení.

Součinnostní spojení zahrnuje

- spojení průzkumných jednotek a předsunutých odřadů působících v zabezpečovacím pásmu s dělostřelectvem a letectvem, které jejich boj podporuje;
- spojení se štáby sousedních armád a spojení po frontě mezi podřízenými vševojskovými svazky a rovněž s křídelnými střeleckými sbory sousedních armád;
- spojení mezi prvním a druhým sledem armády;
- spojení s letectvem, které podporuje a chrání vojska armády;
- s jednotkami používajícími v pásmu armády atomových zbraní;
- spojení střeleckých sborů s armádními zálohami, hlavně při provádění protiztečí a hlavně při provedení armádního protiúderu;
- spojení k zabezpečení součinnosti svazků (jednotek) určených k provádění protitankové obrany jak mezi sebou, tak i s letectvem, které je podporuje;
- spojení k zabezpečení součinnosti mezi svazky (jednotkami) určenými k boji se vzdušnými výsadky nepřítelů, s letectvem, které je podporuje, a rovněž s jednotkami, které používají v boji se vzdušnými výsadky nepřítelů atomových zbraní.

Síť hlásné služby zabezpečuje přijímání signálů v rádiové síti hlásné služby štábu frontu, včasné předávání signálů hlásné služby podřízeným svazkům (jednotkám) všemi pojítky, která jsou v činnosti a spojení s hlídkami hlásné služby.

Spojení týlové zabezpečuje spojení druhého sledu štábu armády s podřízenými týlovými sledy, jednotkami a týlovými ústavy především radiem, pohyblivými pojítky, spojovacími letouny a vrtulníky.

Velení při přípravě obranné operace

Jakmile dostane velitel armády směrnice velitele frontu a ujasní si úkol, provede operační orientaci, při níž seznámí příslušné funkcionáře s novým úkolem. Při této orientaci stanoví velitel armády cíl operace, úlohu a místo armády v operační sestavě frontu, úkol armády, bojovou sestavu armády, zámysl operace a dobu pohotovosti obrany a konečně kdo jaké informační zprávy a rozpočty a k jakému termínu má připravit a komu přednést.

Kalendářní plán příprav operace zpracovává štáb armády za tím účelem, aby práce v přípravném údobí byla prováděna organisovaně a s maximálním využitím doby určené na přípravu obranné operace armády. Může obsahovat tyto hlavní úkoly:

- zpracování rozhodnutí pro obrannou operaci;
- stanovení úkolů a jejich doručení vojskům;
- provedení rekognoskace a organisace součinnosti v terénu;
- hlavní opatření k operačnímu zabezpečení a k opevnění terénu;
- nahromadění materiálních prostředků;
- lhůty zaujetí obrany;
- pohotovost systému paleb, manévru, protiztečí a armádního protiúderu;
- příprava velitelských stanovišť.

Rekognoskaci provádí velitel armády za tím účelem, aby si před tím, nežli oznámí štábu své rozhodnutí, v terénu upřesnil průběh předního kraje jednotlivých pásem obrany, určení styků a opatření k jejich zabezpečení, místa důležitých protitankových rayonů, VS, záložní a pomocná VS, prostory soustředění druhého sledu a záloh, směry protiztečí a protiúderu, prostory atomových úderů při provedení protipřípravy, protiztečí a protiúderem, úsek, směr a úkoly vojskům při provedení úderu před přední okraj obrany.

Ve štábu armády se zpracovává plán rekognoskace, který obsahuje

- složení skupin provádějících rekognoskaci;
- jejich úkoly;
- osy přesunu na jednotlivá stanoviště;
- zastávky na osách přesunu (na stanovištích);
- jaké otázky je třeba upřesnit nebo řešit na jednotlivých stanovištích;
- čas, po který se pracuje na jednotlivém stanovišti;
- koho, kam a k jakému času je třeba pozvat na stanoviště, aby mu mohly být vydány pokyny;
- opatření k ochraně skupiny provádějící rekognoskaci.

Plán může být zpracován graficky nebo textově.

Štáb armády musí dále organisovat pořádkovou službu na osách přesunu i na jednotlivých stanovištích, zabezpečit maskování, boj s výsadky a diversními nebo průzkumnými skupinami nepřítele.

Ukáže-li se to nutným, je třeba organisovat i radiační průzkum na osách a stanovištích, kde se provádí rekognoskace. Nařízení velitele vydané na jednotlivých stanovištích zapisují si ti velitelé a náčelníci, kterých se týkají. Příslušníci operačního oddělení zapisují veškeré pokyny a upřesnění velitele, aby jim sloužily za podklad pro zpracování dokumentace.

Po celou dobu provádění rekognoskace má s sebou velitel armády svou osobní radiovou stanici pro spojení s VS armády a s VS jednotlivých střeleckých sborů.

Rozhodnutí, které vydá velitel armády po jeho upřesnění v terénu, jeví se základem další práce štábu armády pro plánování operace.

Toto rozhodnutí se současně vyhlašuje náčelníkovi štábu, náčelníkům jednotlivých oddělení, velitelům druhů vojsk, náčelníkům služeb a náčelníkovi týlu a ti si je zapisují.

Obsah rozhodnutí:

- zámysl operace;
- uskupení vojsk armády, odpovídající zámyslu operace;
- rozdělení posilových prostředků;
- úkoly vojskům prvního a druhého sledu, letectvu, druhům vojsk a zálohám;
- určení obranných pásem, příčných a mezilehlých postavení (pásem);
- prostory jednotlivých protitankových rayonů a postavení;
- ráz a pořadí ženijních prací na jednotlivých pásmech obrany;
- způsob součinnosti mezi střeleckými sbory, letectvem, druhy vojsk a sousedy;
- způsob organizace atomové, chemické, dělostřelecké a letecké protipřípravy;
- opatření k operačnímu a politickému zabezpečení operace;
- organizace velení vojskům;
- způsob materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení operace;
- lhůty pohotovosti obrany.

Kromě toho může velitel armády vydat řadu doplňujících pokynů náčelníku štábu:

- úkoly průzkumu, síly a prostředky vyčleněné pro splnění úkolu průzkumu;
- hlavní úkoly pro zbývající druhy operačního zabezpečení;
- lhůty zpracování plánu operace;
- způsob provedení přeskupení a vystřídání vojsk;
- opatření k odražení náhlého úderu nepřítele;
- způsob kontroly vyplnění vydaných rozkazů.

Organisace součinnosti se provádí s cílem sladit činnost svazků, druhů vojsk, letectva a sousedů za tím účelem, aby bylo co nejlépe dosaženo splnění obranného úkolu armády.

Organisuje se

- mezi střeleckými sbory, druhy vojsk a letectvem, které podporuje armádu;
- mezi leteckými a dělostřeleckými svazky, útvary a jednotkami, které provádějí atomové úderu při protipřípravě a při provedení protipřípravy;
- mezi vševojskovými svazky, dělostřelectvem a letectvem, které je podporuje, střeleckými sbory na stycích a křídlech.

Je třeba dále sladit úsilí stíhacího letectva, protiletadlového dělostřelectva a ostatních prvků protivzdušné obrany, které působí v obranném pásmu armády.

Organisace součinnosti se zúčastní zpravidla náčelník štábu, velitelé druhů vojsk, náčelníci služeb, velitel letecké armády, velitel svazku (útvary) určeného k použití atomových zbraní, velitelé střeleckých sborů a velitelé těch střeleckých divísi, které jsou přímo podřízeny veliteli armády.

Součinnost se organisuje vzhledem na plnění jednotlivých dílčích úkolů. Organisuje se na mapě a v terénu. Při nedostatku času může být organisována i v době, kdy se provádí rekognoskace.

Při organisaci součinnosti se obvykle řeší tyto hlavní úkoly:

- upřesňuje se plnění obranných úkolů na jednotlivých směrech;
- provádí se informace velitelům střeleckých sborů o úkolech a činnosti sousedů a stanoví se způsob součinnosti s nimi;
- sjednává a slaďuje se činnost mezi střeleckými sbory (na stycích a křídlech);
- slaďuje se činnost dělostřelectva a letectva při boji s nepřítelem na jeho vzdálených přístupech;
- slaďuje se činnost vojsk v zabezpečovacím pásmu a na předsunutém postavení;
- společná činnost vojsk při odražení nepřítele na předním kraji (způsob protipřípravy);
- činnost vojsk při provedení úderu před přední kraj;
- způsob zničení nepřítele, který se vklíní do obrany;
- jaké čáry musí být udrženy střeleckými sbory prvního sledu, jestliže nepřítel rozvíjí svůj útok do hloubky obrany;
- způsob použití jednotlivých záloh velitele armády;
- na jaké čáře rozvinout druhý sled armády k provedení protiúderu;
- jaké síly vyčleňují střelecké sbory prvního sledu k účasti při armádním protiúderu;
- jak zabezpečit protiúder atomovými a chemickými zbraněmi, dělostřelectvem, letectvem, ženijním vojskem a zálohami;
- jaké čáry a prostory je třeba obsadit a udržet v hloubce obrany při provádění armádního protiúderu.

Při organisaci součinnosti je třeba vyřešit i otázky součinnostního spojení a signálů všech druhů.

Vyřešené úkoly vyjasněné při organisaci součinnosti se pak objevují v bojovém rozkaze armády, v bojových nařízeních pro přípravu operace, v operační části plánu operace, v plánech operačního zabezpečení a v plánech bojového použití jednotlivých druhů vojsk a letectva.

Bojový rozkaz velitele armády je dokument, který písemně vyjadřuje vůli velitele k provedení obranné operace armády.

Obsahuje zpravidla:

Závěry o uskupení nepřítele v pásmu činnosti armády a jejich sousedů, o rázu činnosti nepřítele a o pravděpodobné době, kdy nepřítel může zahájit všeobecný útok, kromě toho se krátce hodnotí vzdušná situace.

Úkol armády (pásmo obrany, na jakých směrech armáda především nesmí dopustit průlomu nepřítele, jaká a kde je třeba vytvořit a opevnit pásma obrany a protitankové rayony).

Úkoly sousedů (jenom u křídelních sborů), rozhraní s nimi a odpovědnost za styk.

Úkoly střeleckých sborů (jednotlivých samostatných divisí) prvního sledu armády. Bojová sestava, pásmo obrany, na jaký směr mít při obraně hlavní zřetel, jak opevnit první a druhé pásmo obrany s hlediska ženižního, kde připravit příčná a předsunutá postavení, kde vytvořit protitankové rayony a postavení, pro jak silnou osádku a s jakou hustotou protitankových zbraní, protitankových zátarasů, v jakém prostoru soustředit mechanisované divise, hlavní směry protiztečí mechanisovaných divisí a způsob jejich použití při provedení armádního protiúderu, místo hlavního VS, odpovědnost za styk, způsob zabezpečení styků a boků a rozhraní vlevo.

Úkoly druhého sledu armády. Bojová sestava, prostor soustředění, směr pro provedení protiúderu, čáry rozvinutí jak hlavní, tak i záložní, způsob součinnosti se vševojskovými svazky prvního sledu armády, jakou silou a v jakých směrech upravit manévry ke zničení vzdušných výsadků nepřítele, na jakém úseku a na kterém pásmu obrany připravit obranu, která pásma obrany a na jakých úsecích opevnit s ženižního hlediska a místo hlavního velitelského stanoviště.

Úkol dělostřelectva. V jakých prostorech má bránit manévru a soustředění hlavního uskupení nepřítele, v jakém pásmu bude provádět boj s prostředky atomového a chemického napadení nepřítele, s dělostřelectvem nepřítele, na jakých úsecích fronty se připraví k provedení dělostřelecké a chemické protipřípravy, na jakých směrech bude podporovat armádní protiúder, na jakých nebezpečných tankových směrech a na které prostory má připravit soustředěnou palbu k odražení nepřátelské zteče, jakými silami má zabezpečit styk se sousedními armádami a mezi střeleckými sbory, sestava a prostor palebných postavení armádní dělostřelecké skupiny (skupin), v jakém směru armádní dělostřelecká skupina připraví manévry a za jakým účelem, lhůty pohotovosti systému dělostřelecké a minometné palby.

Úkoly letectva podporujícího armádu. Na kterých úsecích fronty má připravit provedení atomové a letecké protipřípravy, způsob součinnosti s jednotkami provádějícími dělostřeleckou a chemickou protipřípravu, plánovaný počet vzletů k provedení tohoto úkolu, způsob podpory vojsk v průběhu obranné operace a počet vzletů na podporu protiztečí střeleckých sborů a armádního protiúderu, v jakých pásmech se má připravit k odražení soustředěných tankových ztečí nepřítele, úkoly při boji se vzdušnými výsadky nepřítele a úkoly k provádění leteckého průzkumu.

Úkoly svazků (jednotek), které provádějí údery atomovými zbraněmi v pásmu obrany armády podle rozkazu velitele fronty, to jest cíle, vyčleněný počet atomových pum (dělostřeleckých a jiných střel), doba a způsob provedení úderů, a záloha atomových prostředků.

Úkoly ženižních a chemických svazků (útvárů, jednotek), přímo podřízených armádě, sestava, prostory soustředění a úkoly.

Úkoly záloh a pohyblivého odřadu zatarasovacího (sestava, prostory soustředění, směr manévru, čáry rozvinutí).

V bodě »Pohotovost obrany« se nařizuje: kdy mají vojska zaujmout obranu, pohotovost ženižních prací prvního a druhého pořadí.

V bodě »Velení vojskům« se nařizuje: místo hlavního a záložních VS, pomocného VS, týlového sledu VS a lhůty jejich pohotovosti.

V bodě o předkládání hlášení se nařizuje, kdy mají být dodána jednotlivá hlášení jak o průběhu obranných prací, tak i o průběhu obranného boje.

Jedním z hlavních dokumentů je plán obranné operace armády zpracováváný štábem armády na základě rozhodnutí velitele.

Skládá se:

- z operační části plánu;
- z plánů bojového použití letectva, druhů vojsk a služeb, plánu materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení;
- z plánu politického zabezpečení.

Operační část plánu zpracovává náčelník štábu armády pod vedením velitele armády a schvaluje ji velitel frontu. Operační část plánu se může zpracovávat písemně nebo graficky s příslušnou legendou.

Je-li zpracovávána graficky, obsahuje zpravidla

- uskupení nepřítele v takové situaci, v které je nám známo k okamžiku, kdy se zpracovává tato část plánu. V dalším průběhu se pak doplňuje podle toho, jaké nové zprávy o nepříteli jsme získali;
- uskupení vlastních sil a prostředků s přesností do praporu, tankové roty, dělostřelecké skupiny vševojskových svazků prvního sledu armády, prostory soustředění druhého sledu armády, záloh, pohyblivých oddílů zatarasovacích a velitelská stanoviště sborů armády;
- směry protiztečí střeleckých sborů a protiúderů druhého sledu armády, čáry rozvinutí armádních záloh a jednotek provádějících armádní protiúder, osy přesunu armádních záloh a druhého sledu armády;
- úseky plánované pro provedení atomové, chemické, dělostřelecké a letecké protipřípravy;
- ženíjní opevnění pásem obrany.

V legendě se kromě toho uvede šířka a hloubka pásma obrany armády, rozdělení posilových prostředků, sestava záloh a pohyblivých oddílů zatarasovacích, pravděpodobné poměry sil v celém pásmu obrany armády i na jednotlivých směrech, hustoty sil a prostředků v celém pásmu obrany armády i na jednotlivých směrech (v praporech, dělostřelectvu a minometech, protitankových zbraních, protiletadlových dělech, tancích a samohybných dělech, ženíjních rotách a ženíjních zátarasích a čas potřebný k provedení armádního protiúderu na jednotlivých připravených směrech.

Je-li plán obranné operace armády zpracován písemně, obsahuje tyto části:

A. Příprava obranné operace

Ujasnění cíle operace a úkolu armády.

Závěry a zhodnocení situace.

Zámysl operace (na kterých směrech zabránit nepříteli . . . atd.)

Operační zabezpečení, to jest průzkum, protiatomová ochrana, zabezpečení styků a boků, zabezpečení operačního překvapení a operačního maskování, protivzdušná obrana, protitanková obrana a boj se vzdušnými výsady.

Materiální, technické a zdravotnické zabezpečení, to jest úkoly, zásoby, které jsou na skladě, materiální a technické prostředky, které se dodávají armádě z frontových skladů, normy spotřeby a předvídaný zbytek materiálních a technických prostředků ke konci operace.

B. Vedení obranné operace

Podle rozhodnutí velitele armády zpracovávají se dvě až tři varianty, v kterých se stanovi:

Opatření armády a podpůrného letectva, dále opatření, která provádějí jednotky používající atomových zbraní pro boj s nepřítelem na vzdálených přístupech, když nepřátelská vojska zaujímají výchozí položení k útoku (t. j. atomové údery, údery letectva, daleké palby dělostřelectva, atomová, chemická, dělostřelecká a letecká protipříprava).

Síly, prostředky a způsob provedení úderu před přední kraj obrany po úspěšném provedení protipřípravy.

Opatření k zesílení obrany na směru, na kterém se projeví hlavní uskupení nepřítele.

Plán činnosti střeleckých sborů prvního sledu, síly a prostředky, které se vyčleňují těmito sbory k účasti při armádním protiúderu.

Úkol druhého sledu armády při provedení armádního protiúderu, směr protiúderu, čáry rozvinutí (hlavní a záložní), bojová sestava, osy přesunu a čáry rozvinutí, místo velitelského stanoviště velitele střeleckého sboru druhého sledu, prostory palebných postavení dělostřelectva, doba pohotovosti vojsk k protiúderu od toho kamžiku, kdy druhý sled dostal rozkaz k provedení protiúderu, prostředky atomového napadení a kromě toho ostatní síly a prostředky, které podporují vojska provádějící protiúder.

Úkoly dělostřelecké zálohy armády a protitankové zálohy, tankové zálohy, a pohyblivého odřadu zatarasovacího.

Umístění velitelských stanovišť.

Zvláštní význam za používání atomových zbraní má **atomová, chemická, dělostřelecká a letecká protipříprava**, která se provádí s cílem způsobit útočnému uskupení nepřítele maximální ztráty v době, kdy se připravuje vyrazit k útoku. V této době má nahromaděno mnoho živé síly a bojové techniky na malém prostoru a je lehčeji zranitelný.

Připravená a zdařile provedená protipříprava může plně zmařit nebo značně oddálit provedení útočné operace nepřítele.

Plán provedení protipřípravy obsahuje:

Cíl protipřípravy (na příklad: zamezit nepříteli zaujmout výchozí položení k útoku a jeho přípravu k zteči).

Úkoly plněné atomovými zbraněmi, chemickými zbraněmi, druhy vojsk a letectvem (na příklad: atomovým zbraním — zničit pluky prvního sledu divisi nepřítele; chemickým zbraním — zničit a umlčet živou sílu pluků prvního sledu divisi nepřítele, orgány velení, spojovací uzly a dělostřelectvo nepřítele; dělostřelectvu — umlčet a částečně zničit pěchotu a tanky v těch prostorech, na které se neprovádějí údery atomovými zbraněmi; letectvu — umlčet a částečně zničit tanky a hlavní uskupení dělostřelectva nepřítele; pěchotě s tanky — palbou způsobit ztráty na živé síle a tancích).

Čára, z které je třeba očekávat přechod hlavního uskupení nepřítele do útoku, délka této čáry v kilometrech, jestliže nepřítel zaujme výchozí položení v těsném dotyku s našimi jednotkami nebo zaujme toto výchozí položení v hloubce své obrany.

Síly a prostředky (atomové zbraně, dělostřelectvo, letectvo, pěchota, tanky a samohybná děla), které se přibírají k provedení protipřípravy na určeném úseku.

Vyjmenování jednotek a svazků, které se přibírají k provedení protipřípravy, množství vyčleněných atomových pum (střel) dělostřeleckých hlavních, minometů a letounů pro případ, že nepřítel zaujme výchozí položení v těsném dotyku s našimi jednotkami a pro případ, že zaujme výchozí položení v hloubce své obrany.

Rozdělení úkolů a objektů pro umlčení na jednotlivé jednotky a svazky, jestliže nepřítel zaujme výchozí položení v těsném dotyku s našimi jednotkami anebo zaujme toto výchozí položení v hloubce své obrany.

Hustoty pro umlčení v atomových pumách (střelách), dělostřeleckých a minometných hlavních na 1 km fronty a v tunách pum na 1 km² fronty na úseku připravené protipřípravy.

Způsob provedení protipřípravy (na př. protipříprava začíná náhlým atomovým úderem, následuje dělostřelecká a chemická protipříprava v trvání 25 minut, z čehož palebný přepad 7 minut, umlčování 10 minut, druhý palebný přepad 8 minut a zakončení protipřípravy úderem letectva).

Spotřeba atomových pum (střel) v kusech, spotřeba střeliva (v palebných průměrech) a rozsah úderu letectva (ve vzletech a tunách pum).

Signály pro velení (na př. »Připravte se k protipřípravě!«, »K protipřípravě připraven«, »Zahajte protipřípravu«, »Zastavte protipřípravu!« a p.).

Úder před přední kraj obrany

Provedením úderu před přední kraj obrany po úspěšném provedení protipřípravy je možno dovršit porážku útočného uskupení nepřítele, které bylo připraveno k vyražení do útoku. Provádí se především tankovými a mechanisovanými jednotkami a svazky, které jsou způsobilé takový úkol splnit.

Za tím účelem zpracovává štáb na mapě s legendou plán, který schvaluje velitel frontu. Může obsahovat:

Úsek protipřípravy a hlavní objekty nepřítele, které jsou ničeny atomovými zbraněmi, chemickými zbraněmi, dělostřelectvem a letectvem při protipřípravě.

Prostor soustředění vojsk určených k provedení úderu před přední okraj obrany.

Čáru rozvinutí vojsk k provedení tohoto úderu a osy přesunu pro vojska provádějící úder před přední kraj z prostoru soustředění na čáru rozvinutí.

Dobu vyvedení vojsk a jejich uskupení na čáře rozvinutí.

Směr a dobu k provedení úderu pro každý vševojskový svazek.

Bližší a další úkoly pro každý vševojskový svazek.

Rozhraní mezi vševojskovými svazky.

VS svazku k provedení úderu před přední kraj obrany.

V legendě se uvede sestava vojsk, která provádějí úder před přední kraj obrany, a způsob jejich součinnosti, způsob udržení hlavního pásma obrany na úseku, na kterém se provádí úder před přední kraj obrany, úkoly vojsk po úspěšném provedení úderu před přední kraj obrany.

a opatření k dělostřeleckému, leteckému, chemickému, ženíjnímu, operačnímu, materiálnímu, technickému, zdravotnickému a politickému zabezpečení provedení úderu před přední kraj obrany.

Plán protiatomové ochrany vojsk zpracovává štáb armády za tím účelem, aby byla provedena organisovaná ochrana jak živé síly, tak i bojové techniky a aby bránící se vojska nebyla vystavena možnosti zbytečných ztrát.

Obsahuje úkoly protiatomové ochrany vojsk podle variant činnosti vojsk armády v obranné operaci, způsob uvědomění vojsk o atomovém nebezpečí, úkoly radiačního průzkumu, všeobecný ráz, objem a lhůty provedení ženíjních opatření s hlediska protiatomové ochrany a opatření k odstranění následků atomového napadení nepřítelem.

Velitelé druhů vojsk a náčelníci služeb zpracovávají opatření pro protiatomovou ochranu vojsk a včleňují tato opatření do plánu bojového použití jejich druhů vojsk a do plánu zabezpečení operace.

Plán opatření operačního maskování zpracovává náčelník štábu armády v souladu s pokyny velitele armády a štábu frontu a je schvalován velitelem frontu. Tento plán je třeba zpracovávat i udržovat v nejprísnejší tajnosti.

Obsahuje cíl a zámysl operačního maskování, kromě toho také rozhodnutí velitele armády pro jeho provedení, úkoly operačního maskování v přípravném období a při vedení obranné operace podle jednotlivých variant činnosti vojsk, obsah opatření na každé období, síly a prostředky, které se vyčleňují od každého druhu vojsk (služeb) k provedení maskovacích opatření, odpovědné vykonavatele každého jednotlivého opatření, lhůty provedení jednotlivých opatření a lhůty pohotovosti, organizaci kontroly provedených opatření operačního maskování a způsobu, jak k tomu byly využity prostředky operačního průzkumu a konečné lhůty zaslání hlášení o výsledcích provedených opatření.

Aby byl plán operačního maskování uveden v život, nařizuje se vojskům a podřízeným štábům

- úkol operačního maskování v období přípravy obrany (v taktické i operační hloubce);
- úkoly operačního maskování v průběhu obranné operace podle jednotlivých variant činnosti vojsk;
- lhůty provedení jednotlivých opatření operačního maskování;
- síly a prostředky, které se vyčleňují k provedení maskovacích opatření;
- organizace kontroly provedených opatření operačního maskování.

Plán protivzdušné obrany zpracovává štáb armády k organisovanému a úspěšnému boji s letectvem, bezpilotními prostředky napadení a vzdušnými výsadbami nepřítele.

Obsahuje úkoly protivzdušné obrany, rozdělení sil a prostředků, jejich uskupení a manévry jak v přípravném období, tak i při vedení obranné operace se zřetelem na jednotlivé plánované varianty činnosti vojsk, způsob použití světlometů, způsob součinnosti stíhacího letectva s pozemními vojsky a protiletadlovým dělostřelectvem, ženíjní maskovací opatření pro prostředky protivzdušné obrany, organizaci hlásné služby a organizaci velení silám a prostředkům protivzdušné obrany.

Plán protitankové obrany je zpracováván k zabezpečení organisovaného a cílevědomého boje s tanky nepřítele a způsobení maximálních ztrát nepřátelským tankům jak před předním krajem obrany, tak i v celé hloubce.

Obsahuje

- hlavní tankové směry;
- úkoly protitankové obrany;
- organisaci průzkumu, pozorování a uvědomování vojsk o nebezpečí tankového útoku;
- hustoty protitankových prostředků na každém tankovém směru;
- rozdělení protitankových prostředků, které byly přiděleny jako posilové, mezi vševojskové svazky;
- armádní protitankové rayony a postavení, jejich rozmístění a způsob zaujetí protitankových rayonů a postavení vojsky;
- způsob vytvoření mocných ženijních zátarasů na nebezpečných tankových směrech a přípravu širokého manévru zátarasy při vedení obranné operace;
- opatření včasné přípravy ničení, zatopení, rozbahnění terénu jak v taktické, tak i v operační hloubce obrany;
- přípravu osad a uzlů cest pro kruhovou obranu a především pro boj s tanky nepřítele;
- sestavu armádní dělostřelecké protitankové zálohy, tankové zálohy a pohyblivých oddílů zatarasovacích, prostory jejich soustředění, možné směry manévru, čáry rozvinutí a způsob ženijní přípravy jednotlivých čar rozvinutí;
- organisaci a zabezpečení manévru dělostřelectva, tankových a mechanisovaných vojsk, ženijních vojsk, zatarasovacích, plamenometných a ostatních prostředků určených k boji s tankovými a mechanisovanými jednotkami nepřítele, jejich prostory soustředění, čáry rozvinutí a pro tanková a mechanisovaná vojska směry protiztečí a armádního protiúderu;
- síly a sestavu, kromě toho úkoly jednotek, které se přibírají pro boj s nepřátelskými tanky;
- lhůty pohotovosti protitankové obrany.

Boj se vzdušnými výsadky nepřítele

K úspěšnému boji se vzdušnými výsadky nepřítele jak při přeletu, tak i při vysazení a po vysazení tohoto výsadku zpracovává se ve štábu armády plán, který obsahuje

- úkoly letectva při boji se vzdušnými výsadky;
- zhodnocení možností použití vzdušných výsadků nepřítelem a pravděpodobné objekty, které mohou být nepřítelem napadeny;
- prostor protivýsadkového boje armády a rajony protivýsadkového boje, určení osob, které jsou odpovědny za přípravu a provedení všech opatření s hlediska protivýsadkového boje v každém rajonu;
- pozemní síly a prostředky určené k boji s vzdušnými výsadky nepřítele, jejich rozmístění a úkoly;
- úkoly letectvu, které podporuje armádu v boji se vzdušnými výsadky nepřítele;

- protiatomovou ochranu vojsk vyčleněných pro boj se vzdušnými výsadbky nepřítele;
- ženijní a chemické zabezpečení boje se vzdušným výsadbkem nepřítele;
- manévr protivýsadekové zálohy, protiletadlového dělostřelectva (i světlometů) a sil a prostředků, které se vyčleňují z druhých sledů a záloh pro boj se vzdušnými výsadbky nepřítele;
- opatření k zabezpečení manévru a současně organizaci součinnosti sil a prostředků určených pro boj se vzdušnými výsadbky nepřítele;
- opatření k přímé obraně letišť, štábů, týlových objektů, týlových útvarů a zařízení;
- organizaci průzkumu, pozorování a uvědomování vojsk o provedení nepřátelského výsadbku;
- organizaci velení a organizaci spojení, kromě toho určení signálů všech druhů.

Velení při vedení obranné operace

Rychlý spád boje ještě zvyšuje důležitost nepřetržitého a tvrdého velení hlavně v průběhu obranné operace. Velení bude zaměřeno hlavně na upřesnění dříve stanovených úkolů vojskům, letectvu a svazkům (útvaram), které používají atomových zbraní, na stanovení nových úkolů, které vyplývají z měnící se situace, na upřesnění otázek součinnosti mezi vševojskovými svazky (útvary), které používají atomových zbraní a na organizaci a zabezpečení armádního protiúderu.

Podle situace mohou být jednotlivé bojové rozkazy a bojová nařízení předávána vykonavatelům:

- ústně velitelem armády při osobním styku s podřízenými veliteli a jejich štáby nebo technickými pojítky;
- ústně náčelníkem štábu armády nebo generály a důstojníky k tomu pověřenými velitelem armády;
- písemně pomocí zvlášť vyslaných styčných důstojníků;
- pomocí generálů a důstojníků zvlášť vyslaných od podřízených štábů na VS armády;
- využitím technických pojítek.

Kontrola se provádí

- potvrzením přijatých rozkazů vykonavateli;
- zasláním hlášení o začátku a průběhu plnění těchto úkolů;
- zasíláním souhrnných hlášení;
- zasíláním mimořádných hlášení při náhlé změně situace a zasíláním hlášení o rozhodnutích podřízených velitelů;
- pozorováním prováděným zvlášť určenými důstojníky štábu armády z letounu (vrtulníku);
- pozorováním a hlášením jednotlivých leteckých velitelů přidělených armádě pro podporu obranné operace;
- hlášením důstojníků pořádkové služby o pohybech vojsk v hloubce pásma obrany vševojskové armády.

Z á v ě r

Vedení obranné operace za používání atomových a chemických zbraní má mnoho nových prvků, z nichž vyplývají i podstatné zvláštnosti ve způsobu velení, v organizaci a ve vedení bojové činnosti vojsk.

Velitelé a štáby musí svou práci zjednodušit a zkvalitnit, aby k velení stačilo daleko méně času a aby vojska měla dostatek času pro sebe na přípravu obrany a na provádění obranných prací.

Je potřeba zabezpečit stálost velení vojskům organisováním ZVS. Většinu dokumentů je účelné provádět graficky.

Hlavní pozornost musí být věnována operačnímu zabezpečení vojsk s důrazem na protiatomovou a protivzdušnou obranu.

Nehledě na značné zvětšení obsahu práce a zkrácení potřebné doby k organizaci obranné operace musí se stát velení pružnějším. Velitelé a štáby ať proto soustavně studují a prohlubují svoje znalosti, uplatňují je v praxi a zevšeobecňují v tisku.

Z uvedeného přehledu je každému jasné, že velení a práce velitele armády při organizaci a vedení obranné operace je velmi rozsáhlá a obtížná.

V soudobém boji, zvláště za používání atomových a jiných zbraní hromadného ničení, bude velmi málo času na to, aby velitel armády konal tuto obsáhlou a odpovědnou práci bez předchozí znalosti postupu práce své a svého štábu. Proto je třeba se s tímto postupem dobře seznámit, neustále prohlubovat o něm své znalosti a hledat stále vhodnější metody práce velitele armády při organizaci obranné operace.

V tomto článku nebyl vyčerpán úplný obsah veškeré práce velitele a štábu a armády při přípravě a vedení obranné operace za použití atomových a chemických zbraní.

Vzal jsem si za úkol seznámit generály a důstojníky naší armády jen s některými hlavními otázkami týkajícími se velení v obranné operaci a ulehčit tak jejich odpovědnou práci na tomto poli.

K OTÁZCE POUŽÍVÁNÍ RYCHLÝCH SKUPIN ZA SOUČASNÝCH PODMÍNEK VEDENÍ OPERACÍ

Plukovník Bohumil Janda

V třetím čísle Vojenské mysli 1955 vyzval generál-poručík Jaroslav Dočkal v článku »K otázkám vedení útočného boje proti nepříteli vedoucím boj na zdrženou za použití atomových zbraní« čtenáře, aby přemýšleli o tom, kdy bude v nových podmínkách používáno armádní rychlé skupiny a kdy ne.

Tato otázka je v poslední době živě diskutována. Vyskytuje se mnoho názorů na význam a použití armádní a frontové rychlé skupiny. Jedni jsou pro používání frontových rychlých skupin a předvídají »soumrak« armádních rychlých skupin. Druzí tvrdí, že použití armádní rychlé skupiny je i dnes možné ve všech případech.

Nejnovější zkušenosti Sovětské armády ukazují, že tyto názory nejsou správné.

Důležitost frontové rychlé skupiny je bezesporu plně zdůvodněna. Dnešní strategické operace prováděné několika fronty nebo skupinami frontů soustřeďují na směrech hlavních úderů masu vojsk několika armád. Je tedy nutné na tomto směru pro rozvinutí úspěchu postavit mohutnou pohyblivou a údernou sílu, celistvou a kompaktní. Touto silou je mechanisovaná armáda použita jako frontová rychlá skupina. Použití jednotlivých armádních rychlých skupin u každé armády by mělo v takovém případě za následek roztržistěnost jejich úsilí. Nebylo by mohutné úderné síly pod jednotným velením, kterou představuje mechanisovaná armáda.

Mechanisovaná armáda může provádět rozhodnější manévry na větší šířce a na větší hloubku než samostatné armádní rychlé skupiny. V některých případech bude nutno při budoucích mohutných operacích vytvořit ve frontu i několik frontových rychlých skupin, zejména u frontů na hlavních strategických směrech.

Avšak mimořádná důležitost frontové rychlé skupiny nikterak neznamena, že můžeme považovat použití armádní rychlé skupiny za přezítou formu rozvíjení úspěchu v hloubce nepřátelské obrany.

Jsou některé případy, kdy najde armádní rychlá skupina plné uplatnění, a to

1. útočí-li armáda v sestavě vojsk frontu na samostatném směru, i když na směru hlavního úderu frontu působí frontová rychlá skupina;

2. je-li armádě útočící na směru hlavního úderu frontu dán úkol obkličít uskupení nepřítelů spolu s vojsky sousedního frontu, i když na směru hlavního úderu frontu působí ještě frontová rychlá skupina;

3. je-li útočná operace frontu vedena v terénu, který nedává možnost plně rozvinout mechanisovanou armádu — frontovou rychlou skupinu (v horách, v močalovitém a jezernatém terénu a p.);

4. nejsou-li ve střeleckých sborech armády mechanisované divise, které by zabezpečily rozhodné rozvíjení úspěchu v hloubce nepřátelské obrany.

Při tomto zhodnocení podmínek použití rychlých skupin vyvstává nám důležitá otázka: Jak cvičit a připravovat rychlé skupiny v naší lidové armádě?

Organizační struktura naší armády (t. j. organizační včlenění mechanisovaných divísi do našich střeleckých sborů), vhodný ráz terénu pro použití rychlých vojsk ve střední a západní Evropě, jakož i nutnost plnění rozhodných úkolů naší armádou v duchu zásad sovětské vojenské vědy ukazují nezbytnost, abychom i my začali připravovat a cvičit tak důležitý celek, jako je frontová rychlá skupina. Přitom ovšem nelze zanedbávat výcvik rychlých skupin armádních.

Frontová rychlá skupina

Frontová rychlá skupina musí být mohutný úderný a palebný celek sjednocený pod jednotným velením. Zkušenosti posledních let ukazují, že těmto podmínkám nejlépe vyhovuje mechanisovaná armáda, která je dalším stupněm vývoje tankových armád známých z Veliké vlastenecké války.

Tankových armád bylo ve Veliké vlastenecké válce používáno k rozmanitým úkolům.

Spolu s vševojskovými armádami dovršovaly průlom taktické hloubky nepřátelské obrany, prudce se odtrhovaly od hlavních sil útočících frontů, směle pronikaly do týlu nepřítele, uskutečňovaly obklíčení nepřátelských uskupení a dále vycházely na vnější frontu obklíčení nebo se účastnily ničení obklíčeného nepřítele. Jsou to na příklad operace korsuň-ševčenkovská, stalingradská, východopruská a j.

V součinnosti s vševojskovými armádami prováděly tankové armády hluboké údery do operační hloubky nepřátelské obrany, dobývaly velkých operačních objektů s cílem nedat nepříteli možnost organisovat novou obranu v hloubce. Tak tomu bylo při zničení Němců na pravobřežní Ukrajině na vzdálenost 400 až 500 km, v operaci jasko-kišiněvské, viselsko-oderské a j.

Organizační změny a rozvoj bojové techniky v poválečné době (atomové zbraně, veliký počet tanků a samohybných děl, dělostřelectva, letectva, ženijní techniky a j.) dávají možnost vojskům frontu už v prvním dnu operace dobýt čar a objektů pásma sborových záloh nepřítele, začít boj s nepřátelskými operačními zálohami a tak uvolnit mechanisovanou armádu od plnění úkolu dovršení průlomu taktické hloubky obrany a vytvořit podmínky pro její využití k rozvinutí taktického úspěchu v operační.

Při rozvíjení taktického úspěchu v operační ničí mechanisovaná armáda po částech přicházející nepřátelské zálohy, zamezuje jejich soustředění a zaujetí obrany, desorganisuje velení a práci týlu nepřítele, dobývá důležitých objektů a udržuje je do příchodu hlavních sil frontu.

V dalším průběhu rozhodnou činností obklíčuje velká nepřátelská uskupení a rozvíjí úspěch do hloubky do dosažení cíle frontové operace.

V bojovém složení mechanisované armády je několik tankových a mechanisovaných svazků (na příklad dvě tankové a dvě mechanisované divise), armádní svazky a útvary (houfnicová dělostřelecká brigáda, ženijní brigáda, průzkumný pluk, letecký spojovací pluk) a další prostředky k zabezpečení operace. Rozkazem velitele frontu se mecha-

nisované armádě může přidávat jedna až dvě dělostřelecké brigády, ženijní brigáda, jedna až dvě protiletadlové dělostřelecké divise, jeden až dva pontonové pluky a jedna až dvě protitankové dělostřelecké brigády. Letectvo podporuje mechanisovanou armádu silami do jednoho stíhacího sboru a do jednoho bitevního leteckého sboru. Bombardovací letectvo se nepřiděluje, nýbrž působí ve prospěch mechanisované armády podle pokynů velitele frontu. Pro zabezpečení operace mechanisované armády může velitel frontu vyhradit až do pěti atomových pum.

Mechanisovaná armáda v operační sestavě frontu může působit zpravidla jako rychlá skupina — při průlomu připravené nepřátelské obrany, nebo útočit v prvním sledu frontu — při průlomu spěšně zaujaté nepřátelské obrany.

Zásady použití mechanisované armády jako rychlé skupiny frontu

Ve frontové útočné operaci provádí mechanisovaná armáda samostatnou armádní operaci, jejíž cíl v hloubce 300 až 400 km je zpravidla totožný s cílem frontové operace. Výjimkou bývá případ, kdy se mechanisovaná armáda po obklíčení nepřátelského uskupení zúčastní ničení obklíčeného nepřítele. V takovém případě bývá cílem první operace mechanisované armády zničení obklíčeného nepřítele. K dosažení cíle frontové operace provádí pak mechanisovaná armáda další armádní operaci.

K dosažení konečného cíle mechanisované armády je jí velitelem frontu určen bližší a další úkol.

Bližším úkolem mechanisované armády může být rozvinutí průlomu nepřátelské obrany po zasazení do průlomu a rozdrčení bližších nepřátelských záloh v součinnosti s mechanisovanými divisemi vševojskových armád, vyjití na cesty odchodu hlavního uskupení nepřítele a dokončení jeho obklíčení nebo vyjití na vnější frontu obklíčení.

Obyčejně bývá bližší úkol mechanisované armády totožný s cílem druhého období frontové útočné operace v hloubce 150 až 200 km.

Další úkol může zahrnovat rozvinutí útoku v operační hloubce nebo zničení obklíčeného nepřítele v součinnosti s vševojskovými armádami, rozdrčení hlavních nepřátelských záloh po částech, odražení velkých protiúderů, dobytí důležitých čar nebo předmostí spolu se vzdušným výsádkem a vytvoření podmínek pro novou frontovou operaci.

Řekl jsem, že úspěšné rozvinutí frontové operace po průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany závisí především na mechanisované armádě. To vyžaduje rychlého zničení nepřátelských armádních záloh a záloh skupiny armád, dokud se jim nepodaří sjednotit úsilí. Proto musí být činnost mechanisované armády rozhodná, překvapivá a manévrová, musí udržovat nepřetržitou a pružnou součinnost s letectvem, se vzdušnými výsadky a s vševojskovými armádami.

Tempo mechanisované armády zvyšuje i tempo vševojskových armád.

Jestliže tankové armády ve Veliké vlastenecké válce mívaly v prvním období operace střední tempo 15, 20 a někdy až 30 km za den, nemůže být průměrné tempo dnešní mechanisované armády v prvních dvou obdobích menší než 40 až 50 km a v dalších obdobích 50 až 60 km, nejsou-li v hloubce zvlášť silné nepřátelské zálohy.

Vycházíme-li z tohoto tempa, vidíme, že při hloubce frontové operace 300 až 400 km může mechanisovaná armáda dosáhnout cíle operace o 3 až 4 dny dříve než vševojskové armády.

To znamená, že při dosažení cíle operace musí mechanisovaná armáda samostatně udržet dobytý terén a často provést i obrannou operaci.

V operační hloubce bojuje mechanisovaná armáda před vševojskovými armádami a provádí široký smělý manévr. Proto se mechanisované armádě neurčuje pásmo útoku, nýbrž jenom směr činnosti, aby se příliš nespoutávala její činnost.

Příprava útočné operace mechanisované armády

Příprava útočné operace mechanisované armády se skládá ze dvou částí:

z předběžné přípravy (do přijetí úkolu)

a z přímé přípravy (po přijetí úkolu).

V předběžné přípravě se provádí příprava bojové techniky, doplnění sil a prostředků, bojová a operační příprava, studium operačního směru, doplnění zásob.

Přímá příprava začíná okamžikem přijetí úkolu a zahrnuje obdobnou činnost velitele a štábu pro organizaci operace, jejího operačního, politického a materiálního zabezpečení, jako tomu je u vševojskové armády.

Příprava operace se provádí v prostoru soustředění (80 až 100 km od předního okraje) nebo ve vyčkávacím prostoru (30 až 40 km od předního okraje). Prostory soustředění nebo vyčkávací prostor pro mechanisovanou armádu o čtyřech divisích má mít asi 600 km².

Přípravu operace vzhledem k atomovým podmínkám je nutno zkrátit na 7 až 8 dní tím, že se zrychlí doplnění bojové techniky a provedení jejích oprav i podstatným zkrácením a zjednodušením bojové a operační dokumentace prováděné ponejvíce graficky.

Plánování operace se provádí po obdobích, jejichž obsah může být rozličný.

Bližší úkol mechanisované armády může být splněn v jednom nebo dvou obdobích, podle toho, na jak velkou hloubku se provádí obklíčení nepřítele a jak bude námi použito atomových zbraní. Není-li tato hloubka větší než 120 až 150 km a je-li plánováno použít ve prospěch mechanisované armády dostatečného množství atomových pum, může být bližší úkol mechanisované armády splněn v jednom období. Jeho obsahem může být

- přesun mechanisované armády z vyčkávacího prostoru na čáru zasazení do průlomů,
- zasazení do průlomů,
- zničení bližších nepřátelských záloh v součinnosti s vševojskovými armádami,
- dobytí pásma armádních záloh nepřítele a mezilehlých obranných čar z chodu,
- vyjití na čáru setkání a uzavření obklíčení nepřítele.

Provádí-li se obklíčení nepřítele na větší hloubku, může být bližší úkol splněn ve dvou obdobích. Obsahem druhého období v tom případě může být

- zničení nepřátelských záloh,

- průlom příčných postavení nebo mezilehlých obranných čar z chodu a uzavření vnitřní fronty obklíčení,
- přeskupení na vnější frontu obklíčení,
- vytvoření vnější fronty obklíčení.

Další úkol se může splnit ve dvou, nebo třech obdobích, což závisí na množství hlubokých nepřátelských záloh, na množství obranných čar nebo důležitých objektů, kterých má mechanisovaná armáda dobýt, a na množství vlastních použitých atomových zbraní.

Štáb mechanisované armády vypracovává podle rozhodnutí velitele plán operace obdobným způsobem jako štáb vševojskové armády.

V přípravném období se organizuje operační a taktická součinnost. Cílem organizace operační součinnosti je sladit úsilí mechanisované armády se sousedními frontovými rychlými skupinami nebo armádními rychlými skupinami, s leteckou armádou a se vzdušnými výsadky. Operační součinnost organizuje velitel frontu.

Cílem organizace taktické součinnosti je sjednotit bojovou činnost svazků mechanisované armády, různých druhů vojsk mezi sebou a upřesnit taktické podrobnosti s letectvem a vševojskovými armádami prvního sledu podle pokynů velitele frontu.

Součinnost uvnitř frontové rychlé skupiny organizuje se přibližně podle stejných zásad jako v armádní rychlé skupině.

V přípravném období je nutno doplnit tankovou techniku a přezkoušet její technický stav, organisovat správně exploataci, odsun a opravy bojových vozidel, odevzdat frontu ta bojová vozidla, která mechanisovaná armáda nemůže opravit a do frontových skladů nepotřebný materiál, doplnit dílenské útvary náhradními součástmi a doplnit dílenské prostředky.

Pro nastávající operaci se v mechanisované armádě vypracovává plán tankového a technického zabezpečení, do kterého se zahrnuje

- způsob technického zabezpečení po obdobích operace,
- organizace oprav bojových vozidel a způsob použití dílenských jednotek a útvarů,
- rozmístění shromaždiště porouchaných vozidel v přípravném období a přibližně i v průběhu operace podle období,
- organizace odsunu,
- organizace technického pozorování,
- způsob zabezpečení tankovým materiálem,
- způsob předkládání technických hlášení.

V operaci mechanisované armády se předpokládá denní exploatace tanku 8 až 10 motohodin. To znamená, že při hloubce frontové útočné operace 300 až 400 km a průměrném tempu 50 km za den musí mít každý tank na začátku operace zásobu 60 až 80 motohodin.

Shromaždiště porouchaných vozidel mechanisované armády se rozvinuje na hlavním směru útoku.

Dílenské prostředky pluků zůstávají na místě po dobu asi 12 hodin, divisní asi 24 hodin a armádní 2 až 3 dny.

Prudký ráz vedení operace mechanisované armády vyžaduje zabezpečit velkou pohyblivost štábu, který je jako u jiných svazů rozdělen na hlavní a záložní stanoviště velitelství a týlový sled velitelství, které pracují a přemisťují se podle známých zásad Předpisu pro polní službu štábů (Oper-II-1).

Druhý sled postupuje ve vzdálenosti 10 až 20 km od prvního sledu.

Organisace a zabezpečení zasazení mechanisované armády do průlomu

Mechanisovanou armádu zasazuje do průlomu osobně velitel frontu s pomocí svého štábu.

- Aby zasazení mechanisované armády bylo úspěšné, je nutno
 - použít mechanisované armády na daném směru překvapivě, neočekávaně,
 - pečlivě organisovat, připravit a provést zasazení,
 - zničit hlavní síly protistojícího nepřítele a jeho bližší zálohy už v průběhu průlomu taktické hloubky silami frontu,
 - volit čáru zasazení v takovém terénu, který zabezpečuje rychlé rozvinutí a zasazení, jakož i boj svazků mechanisované armády a součinnost mezi nimi po zasazení do průlomu.

K zabezpečení zasazení velitel frontu určuje

- čáry zasazení mechanisované armády do průlomu a dobu zasazení,
- útočné pásmo mechanisované armády při zasazení a směr hlavního úderu,
- úkoly vševojskových a leteckých armád a druhů vojsk frontu pro zabezpečení zasazení.

Volba čáry a doba zasazení může být různá.

Zpravidla bývá čára zasazení volena po prolomení taktické hloubky nepřátelské obrany, t. j. v hloubce 30 až 40 km, a zasazení bývá provedeno ke konci prvního nebo začátkem druhého dne operace.

Není-li nepřátelská obrana hluboká, pásmo sborových záloh je obsazeno jen slabými silami, a nejsou-li v blízkosti velké operační zálohy nepřítele, může být mechanisovaná armáda zasazena již v prvním dnu operace po prolomení hlavního pásma nepřátelské obrany.

Je-li nepřátelské pásmo armádních záloh vybudováno, silně obsazeno a je v terénu tankům těžko dostupném nebo za velkým vodním tokem, zasazuje se mechanisovaná armáda do průlomu až po prolomení tohoto pásma vševojskovými armádami. To může být ke konci druhého dne operace nebo v třetím dnu operace.

V útočné operaci proti nepříteli, který spěšně přešel do obrany, nebo proti nepříteli, který vede boj na zdrženou, nebo při protiofensivě, může mechanisovaná armáda útočit v prvním sledu frontu a po prolomení taktické hloubky nepřátelské obrany prudce pronikat do operační hloubky a bojovat jako frontová rychlá skupina.

Šířka čáry zasazení závisí na operační sestavě mechanisované armády, má-li dvě nebo tři divise v prvním sledu. Na divisi je počítáno s 9 až 12 km, vychází-li se z potřeby jako u armádní rychlé skupiny.

Směr zasazení mechanisované armády je zpravidla totožný se směrem hlavního úderu frontu.

Aby se předešly neočekávanosti v průběhu frontové útočné operace, je třeba už včas pamatovat na několik variant zasazení mechanisované armády. To znamená připravit zasazení alespoň na dvou směrech a na každém vyznačit dvě až tři čáry zasazení a připravit varianty zabezpečení zasazení na nich.

Zasazení může být provedeno v útočném pásmu jedné armády nebo na vnitřních křídlech útočných pásem dvou armád.

K dělostřeleckému a leteckému útoku, ženijnímu a chemickému zabezpečení zasazení mechanisované armády do průlomu třeba dodat, že se provádí podle týchž zásad jako při zasazení armádní rychlé skupiny. K zabezpečení zasazení mechanisované armády do průlomu může velitel frontu určit jednu až dvě atomové pumy, kterých se použije při dělostřelecké a letecké přípravě zasazení.

Plán zabezpečení zasazení mechanisované armády do průlomu se zpracovává ve štábu frontu za účasti velitele frontové rychlé skupiny podle stejných zásad jako plán zabezpečení zasazení armádní rychlé skupiny ve štábu vševojskové armády.

Operační sestava mechanisované armády při zasazení může být různá a závisí na zámyslu operace, na rázu nepřátelské obrany a na množství komunikací.

Operační sestava mechanisované armády musí zabezpečit

- rychlý přesun mechanisované armády na čáru zasazení,
- malou zranitelnost atomovými a leteckými údery nepřítele,
- snadné rozvinutí prvního sledu mechanisované armády,
- možnost samostatného vedení boje v hloubce,
- možnost rozvinutí divisi mechanisované armády nejenom po frontě, ale i do boků a konečně
- pohotovost k odrazení protiztečí a protiúderů nepřítele.

Operační sestava se zpravidla dělí do dvou sledů, dělostřeleckých skupin a záloh.

V prvním sledu mechanisované armády bývají dvě až tři divise. Je zesilován dělostřelectvem, ženisty, chemiky a přepravními prostředky.

Druhý sled (jedna až dvě divise) je určen k narůstání síly úderu a k rozvíjení úspěchu prvního sledu. Je výhodné mít v druhém sledu tankové divise jako hlavní údernou sílu mechanisované armády.

Z dělostřeleckých skupin se vytváří armádní dělostřelecká skupina, divisní a plukovní dělostřelecké skupiny. Z protiletadlových dělostřeleckých skupin pak dvě až tři armádní dělostřelecké protiletadlové skupiny k ochraně VS, záloh mechanisované armády a týlových objektů. U každé divise se tvoří divisní dělostřelecká protiletadlová skupina.

Dále se vytváří armádní protitanková dělostřelecká záloha, tanková, dělostřelecká a chemická záloha, jeden až dva pohyblivé odřady zatařasovací.

Velitel frontu určuje podle činnosti nepřítele vševojskovým armádám doplňkové úkoly k dobytí čáry zasazení a vydává veliteli mechanisované armády pokyny k provedení eventuálních změn ve způsobu zasazení.

Důležitým momentem je čas vydání rozkazu velitele frontu pro postup mechanisované armády z vyčkávacího prostoru na čáru zasazení. Při pozdním dosažení čáry zasazení může nepřítel ještě včas přitáhnout své zálohy, upevnit obranu před čarou zasazení nebo provést protiúder na zasazovanou mechanisovanou armádu.

Při předčasném dosažení čáry zasazení musí mechanisovaná armáda zahajovat boj v podmínkách pro ni nevýhodných anebo čekat na výchozí čáře a tak být vystavena atomovým i leteckým úderům nepřítele. V tomto případě se ztrácí prvek překvapení.

Ještě před začátkem postupu hlavních sil mechanisované armády postupují k čáře zasazení průzkumné orgány, odřady k zabezpečení pohybu a předsunuté odřady prvního sledu mechanisované armády. Průzkumné orgány postupují po prolomení hlavního pásma nepřátelské obrany za předsunutými částmi mechanisovaných divisí vševojskových armád a pozorují nepřítele i vlastní vojska. Při vyjití na čáru zasazení začínají provádět průzkum na svých směrech. Divise prvního sledu mechanisované armády vysílají na všechny osy postupu odřady k zabezpečení pohybu v síle nejméně ženijní roty, vybavené ženijními stroji a odminovacími tanky, regulačními orgány a pro ochranu mechanisovanými a tankovými jednotkami. Odřady k zabezpečení pohybu postupují a provádějí svou činnost z počátku za mechanisovanými divisemi vševojskových armád před předsunutými odřady divisí mechanisované armády. Jakmile tyto odřady vstoupí do boje, pracují odřady k zabezpečení pohybu mezi předsunutými odřady a hlavními silami mechanisované armády.

Předsunuté odřady divisí prvního sledu mechanisované armády, v síle zesíleného tankového nebo mechanisovaného pluku, mají za úkol společně s mechanisovanými divisemi vševojskových armád dobýt čáry zasazení a po zasazení ovládnout důležité objekty a čáry do příchodu hlavních sil. Předsunuté odřady se vysílají z vyčkávacího prostoru tak, aby společně s mechanisovanými divisemi vševojskových armád ovládly čáru zasazení. Podaří-li se jim zlomit odpor nepřítele, pokračují v útoku na směrech svých divisí. Nepodaří-li se to, zabezpečují předsunuté odřady rozvinování hlavních sil mechanisované armády.

Hlavní síly mechanisované armády postupují na čáru zasazení po sledech odpovídajících operační sestavě pro zasazení. Mezi sledy jsou vzdálenosti 5 až 10 km. Postup se provádí rychlostí 10 až 15 km/hod. Postup musí být pečlivě regulován a stanoví se dvě až tři regulační čáry. Přesun je nutno organisovat tak, aby čela proudů dosáhla výchozí čáry nejpozději asi 2 hodiny před zasazením.

Podaří-li se předsunutým odřadům mechanisované armády a mechanisovaným divisím vševojskových armád zlomit odpor nepřítele bránícího se v prostoru za čarou zasazení, zasazuje se mechanisovaná armáda do průlomu v proudech.

Nepodaří-li se předsunutým odřadům mechanisované armády a mechanisovaným divisím vševojskových armád zlomit nepřátelský odpor, rozvinují se hlavní síly mechanisované armády mezi výchozí čarou a čarou zasazení do praporních a rotních proudů. Na čáře zasazení se rozvinují první sledy a útočí na nepřítele do úplného zlomení jeho odporu. Po zlomení nepřátelského odporu se opět formují do proudů.

Velitel mechanisované armády bývá v blízkosti čáry zasazení u velitele té vševojskové armády, v jejímž útočném pásmu je mechanisovaná armáda zasazována. Je-li mechanisovaná armáda zasazována v útočném pásmu dvou armád, je velitel mechanisované armády v blízkosti velitele té vševojskové armády, v jejímž útočném pásmu se zasazuje větší část mechanisované armády.

Velitelské stanoviště mechanisované armády při zasazení se zřizuje obvykle v prostoru výchozí čáry.

Závěr

V tomto příspěvku uvádím jenom základy použití mechanisované armády jako frontové rychlé skupiny. Vzhledem k tomu, že příští válka bude válkou mohutných strategických celků, které budou vyžadovat vytvoření silných frontových rychlých skupin, nutno toto thema i u nás neustále rozvíjet a zdokonalovat. Bude třeba rozšířit zejména jednotlivé otázky přípravy operace, zasazení do průlomu a zejména vedení operace mechanisované armády.

ZÁSADY A ORGANISACE SOUČINNOSTI LETECTVA S POZEMNÍM VOJSKEM ZA POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Podplukovník Jan Skopal

Výbuchy prvních atomových pum nad japonskými městy Hirošimou a Nagasaki spolu se strašnými následky pro jejich civilní obyvatelstvo otřáslы svědomím lidstva. Utrpení milionů prostých lidí, prožité v nedávno minulé válce, nedotklo se však černého svědomí amerických podněcovatelů nové války stojících v čele monopolů a trustů a jejich přísluhovačů.

Dnes již žádný průměrně myslící člověk nemůže pochybovat o skutečných úmyslech některých vládnoucích a vojenských představitelů imperialismu. Jejich agresivní cíle se nedají více skrývat za farizejskými řečmi o míru. A oni sami čas od času, ať již záměrně nebo náhodně, podávají o nich přesvědčivé důkazy.

Nikým na příklad nemohl zůstat nepovšimnut jejich záporný postoj k Sovětskému svazu v průběhu tvoření Severoatlantického paktu. Oněměli hrůzou při představě, že by do svého středu »stejně smýšlejících« měli přijmout někoho z těch, proti nimž je útočný pakt namířen. Jeho iniciátoři tak před světovou veřejností nechtíc odhalili své imperialistické choutky.

Varšavská smlouva, která je přímým protikladem Severoatlantického paktu, je naproti tomu otevřena přístupu všem státům, bez ohledu na jejich společenské a státní zřízení. Každý kapitalistický stát, který projeví ochotu napomoci úsilí o zajištění míru a kolektivní bezpečnosti evropských národů, může se jako rovnocenný partner stát členem tohoto mírového kolektivu.

V poslední době nabývá světové mírové hnutí takové intensity, že přinutilo vládnoucí kruhy USA, Anglie a Francie přijmout návrh Sovětského svazu na projednání hlavních problémů, které dosud způsobovaly rostoucí mezinárodní napětí a byly zdrojem nebezpečí nové světové války. Výsledky Ženevské konference ukazují, že je možno najít cestu řešení obtížných mezinárodních problémů cestou jednání.

Ve vyšších vládních a vojenských kruzích USA byl ve čtyřech poválečných letech veden boj mezi zastánci strategických atomových zbraní, které podle jejich názorů jsou schopny rozhodnout výsledek války, a zastánci rychlého rozvíjení taktických atomových zbraní. Tento boj kromě rozdílu v názorech šířitelů různých doktrin vyjadřoval protichůdné zájmy konkurenčních monopolů, chráněné jednotlivými skupinami vysoce postavených generálů a admirálů.

Čím byl v USA vyvolán tento zesílený zájem o taktické atomové zbraně?

Nebereme-li v úvahu »politické« zdůvodňování atomové zbrojní horečky, vidíme, že zaměření pozornosti na taktické atomové zbraně má zcela jiné příčiny. Kromě silného tlaku veřejného mínění je to na příklad žalostný konec politiky zastrašování strategickými atomovými zbraněmi, kterou svého času američtí imperialisté vedli. Objevení se ato-

mových zbraní v Sovětském svazu a veliké úspěchy sovětských leteckých konstruktérů v poslední době měly nemalý vliv na zkrachování této ha-nebné, vyděračské politiky.

Skutečnou podstatu atomové zbrojní horečky USA, i taktických atomových zbraní, je tedy nutné hledat právě v útočných plánech amerických monopolistů.

Zkušenosti z poslední světové války (žalostný konec Hitlerova »blitz-kriegu«), z války v Koreji, průběh vývoje atomových zbraní a názorů na jejich použití čím dál tím zřejměji ukazují nereálnost teorii »atomové bleskové války«, »rozhodujícího významu strategického letectva« a p. Střízlivý pohled na perspektivy vývoje současných armád a na úlohu různých druhů vojsk v moderní válce, jak nás tomu učí sovětská vojenská věda, musí vést k nutnému závěru, že ani atomové zbraně samy o sobě nemohou rozhodnout o výsledku války.

O výsledku příští války nebude tedy rozhodovat úderná síla amerického strategického letectva, i když bude zmnohonásobena atomovou zbraní.

Tolik zhruba o některých příčinách rozporů mezi vojenskými theore-tiky amerického imperialismu.

Stalinem formulované poučky o trvale působících činitelích, rozhodujících o osudu války, o tom, že vítězství nebo porážka armády, její morální stav a bojeschopnost závisí na politických cílech války, o významu, určení a povinné součinnosti jednotlivých druhů vojsk a jiné byly nezvratně potvrzeny průběhem a výsledky druhé světové války a války v Koreji. Tyto poučky nejsou jen nedocenitelnou theoretickou zbraní pro naši vojenskou vědu a umění. Ony současně dokazují nevědeckost a neopodstatněnost imperialistických vojenských teorií kladoucích hlavní důraz na dočasné nebo méně významné prvky.

Ne sama technika, nýbrž lidé, kteří ovládají moderní techniku, mohou obsadit a udržet území. Jen oni mohou rozhodnout o výsledku války!

I v atomové válce zůstanou vševojskové svazky působící v taktické nebo operační součinnosti s atomovými svazky, dělostřelectvem, tanky a letectvem — páteří armády. Pozemnímu vojsku, jemuž letectvo zabezpečí volnost jednání a které bude podporovat v boji a operaci, je souzeno sehrát opět hlavní úlohu.

1. Význam součinnosti letectva s pozemním vojskem za použití atomových zbraní a úkoly letectva

V souvislosti s možnostmi použití atomových zbraní v budoucí válce je nutné zdůraznit, že význam součinnosti letectva s pozemním vojskem ať za útoku nebo v obraně nebývá vzrůstá. Současný stav a vývojová tendence atomových zbraní, ať již taktických nebo strategických, svědčí o tom, že letectvo bude při jejich použití mít vedoucí úlohu.

Ovšem zase jen za předpokladu povinné součinnosti s pozemním vojskem a v jeho prospěch.

»Atomové zbraně, je-li jich používáno v dostatečném množství, jsou hlavním prostředkem zabezpečujícím zničení a umlčení nepřítele« (Oper-I-2, čl. 21).

Srovnáme-li tuto skutečnost ve vztahu k vševojskovému boji a operaci s úlohou a možnostmi letectva v budoucí válce, vidíme celou důležitost a význam součinnosti letectva s pozemním vojskem za použití atomových zbraní. Letectvu je tedy v moderní válce přiřčena v součinnosti s pozemním vojskem jedna z vedoucích úloh. Na výsledcích bojové činnosti letectva, na účinnosti jeho pomoci pozemnímu vojsku a na stupni zabezpečení volnosti jeho jednání bude z velké části záviset výsledek bojů, operací a války vcelku.

»Letectvo je hlavní silou zabezpečující použití atomových zbraní, jakož i zmaření a odrazení nepřátelského atomového napadení« (Oper-I-3, čl. 47).

Použití atomových zbraní nepochybně vnáší do způsobů vedení války a tím i do organizace a provádění součinnosti mezi letectvem a pozemním vojskem mnoho nového. Přesto však nesmíme přeceňovat tento vliv právě tak, jak nemůžeme připouštět jeho podceňování.

Je nutné považovat za naprosto nezdravé a s hlediska naší vojenské vědy za nesprávné tvrzení, že objevení se atomových zbraní ve výzbroji armád znamená zavržení všech dosud platných zásad, názorů a zkušeností ve vedení války. Taková a jim podobná stanoviska by nutně ve svém důsledku dovedla ke zřikání se jednotlivých hlavních druhů vojsk a tím přirozeně i k zamítnutí požadavku nutné součinnosti mezi nimi.

Význam jednotlivých druhů vojsk a nutné součinnosti mezi nimi je možné ukázat na jednoduchém praktickém příkladu.

V nepřátelské obraně vybudované s hlediska protiatomové ochrany a napadené v době přípravy atomovými zbraněmi zůstane v úkrytech množství živé síly a techniky nepoškozeno. I když uvažujeme, že se našim tankovým a mechanisovaným svazkům podaří bez vážnějšího odporu rychle proniknout místy napadenými atomovými zbraněmi, bude nutné v dalším průběhu, aby druhé sledy likvidovaly nepřítel, který nebyl vyrazen z boje a klade odpor. Tato likvidace nepřítel, prováděná v dotyku s ním, nemůže být vzhledem na nebezpečí zásahu vlastních vojsk prováděna atomovými zbraněmi. Střelecké jednotky budou tedy nuceny likvidovat bránícího se nepřítel v součinnosti s dělostřelectvem a bitevním letectvem, používajícím klasických zbraní.

V průběhu útočné operace musí se útočící vojska snažit rychle ovládnout celou hloubku nepřátelské obrany. Nepříteli musí být zabráněno v přísunu operačních záloh do pásma průlomu a v odsunu ohrožených vojsk a při ústupu v zaujímání dalších obranných postavení. Tyto skutečnosti probíhající v jednotlivých obdobích operace budou platné v plném rozsahu i za použití atomových zbraní. Znamená to tedy, že k dosažení cílů jednotlivých období operace bude třeba dosud známých druhů vojsk spolupracujících vzájemně, majících jeden společný cíl — porážku nepřítel — a podle konkrétní situace a potřeby používajících kromě atomových zbraní i dosud známých zbraní.

Je pochopitelné, že atomové zbraně při praktickém použití budou postupně a v některých směrech vytlačovat dosud používané klasické zbraně. Palebná síla dělostřelectva, tanků a letectva může být na příklad v přípravném období útočné operace, v době protipřípravy, při odrážení protiútoků nepřítel nebo zvláště v obraně z velké části nahrazena atomovými pumami dopravovanými na cíle (objekty) letouny, atomovými dělostřeleckými střelami velké ráže nebo raketovými střelami (řiditelnými i neřiditelnými) s atomovou výbušnou náplní. V ž á d n ě m p ř í -

padě však atomové zbraně nemohou úplně nahradit ani dosud používané klasické zbraně, ani jednotlivé druhy vojsk. Tím méně je pravděpodobné, že by tato náhrada mohla být provedena najednou. Právě naopak. Použití atomových zbraní vyvolává nutnost zesílit některé dosavadní druhy vojsk (zejména tankové a mechanizované vojsko, letectvo, chemické a ženijní vojsko a j.).

Z toho, co bylo dosud řečeno, nutně vyplývá závěr, že právě tak, jak použití atomových zbraní nemění základní cíl bojové činnosti letectva — všemožně napomáhat úspěchu pozemního vojska — nemění ani zásadu povinné součinnosti letectva s pozemním vojskem.

»Za používání atomových zbraní je nutné při organisaci součinnosti předvídat sladění úsilí všech druhů vojsk co do místa a času k nejúplnějšímu využití výsledků atomových úderů, jakož i k odražení atomového napadení nepřitelem a úderů nepřitele, provedených vzápětí za atomovým napadením« (Oper-I-2, čl. 46).

Důležitost sladění bojového úsilí letectva a pozemního vojska — jejich součinnosti — k dosažení společného cíle, t. j. porážky nepřitele, neobyčejně vzrůstá vzhledem k zásadám vedení boje nebo operace za použití atomových zbraní.

Všeobecně platná zásada pro vedení boje nebo operace za použití atomových zbraní na příklad požaduje rozptýlení vojsk. Cílem tohoto rozptýlení je zabránit současnému zasažení atomovými zbraněmi větších uskupení živé síly a bojové techniky ať v obraně nebo za útoku.

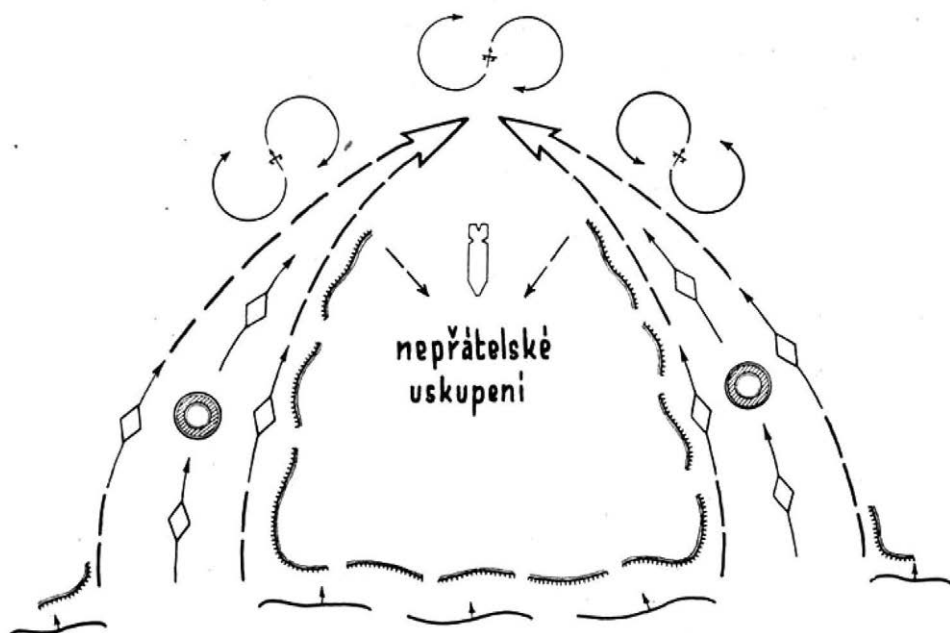
Při důkladnějším rozboru této zásady vidíme, že těsně a závazně souvisí s jinými zásadami, majícími vliv na organisaci a provádění součinnosti letectva s pozemním vojskem při vedení boje nebo operace za použití atomových zbraní.

Rozptýlení živé síly a techniky za útoku usnadní útočícím vojskům manévr vojsky, prováděný na příklad s cílem rychle obklíčit a zničit nepřátelská uskupení v hloubce jeho obrany, částečně zničená nebo nezasažená atomovým úderem. Současně však bude vyžadovat zvýšení mobilnosti jednotlivých druhů vojsk.

Charakteristickou zvláštností vedení boje a operace za použití atomových zbraní, přímo souvisící se zásadou rozptýlení, bude tedy velká pohyblivost pozemního vojska a prudké tempo průběhu boje a operace. Vzhledem k vlastní ochraně před nepřátelskými atomovými údery budou střelecké, tankové nebo mechanizované svazky cílevědomě rozptýleny (obr. 1) v malých a tím i pohyblivějších a s hlediska manévru lépe ovladatelných rychlých odřadech a skupinách, chráněných a podporovaných letectvem. Bojová činnost těchto odřadů a skupin musí být vzhledem na tyto okolnosti přesně naplánována a sladěna co do místa, času a cíle, jak mezi sebou vzájemně, tak i s letectvem, které plní důležité úkoly jejich podpory a ochrany.

Souvislost mezi požadavkem rozptýlení a pohyblivostí je nutné vidět v potřebě rychlého nahromadění sil a prostředků v potřebných směrech a prostorech během jednotlivých údobí boje nebo období operace. A naopak zase požadavek pohyblivosti a rozptýlení spolu těsně souvisí, je-li třeba rychle rozptýlit síly a prostředky před hrozícím nebezpečím atomového napadení.

Prudké tempo boje a operace naproti tomu těsně souvisí s mohutností účinku atomových zbraní. Nepřátelských ztrát, překvapení a mo-

Okruh účinku vzdušného výbuchu nepřátelské atomové pumy. (Vzdálenosti a rozestupy jednotlivých tankových a mechanisovaných svazků jsou větší než okruh účinku výbuchu atomové pumy.)

Přehrazování směru pravděpodobných náletů nepřátelského letectva.

Ničení obkličového uskupení nepřítele bitevními a bombardovacími leteckými údery.

Obr. 1. Rozptýlení rychlých jednotek na ochranu před účinky atomového napadení při zasazení do průlomu

rálního otřesu musí být útočícími vojsky využito k rychlému proniknutí do operační hloubky.

Usnadnění manévru vojsky vzhledem k jejich rozptýlení (prováděnému cílevědomě se zřetelem na zranitelnost atomovými zbraněmi), vysoké pohyblivosti a prudkým tempům bude tedy na druhé straně klást zvýšené požadavky na nepřetržitost, důslednost a pružnost organizace součinnosti a na vzájemné, přesné a nepřetržitě pracující součinnostní spojení mezi letectvem a pozemním vojskem.

Organisovanost, iniciativa, vynalézavost (s cílem překvapit a oklamat nepřítele) a důslednost v plnění bojových úkolů musí být vlastní jak pozemním, tak i leteckým velitelům a štábům při součinnosti s pozemním vojskem za použití atomových zbraní.

Tyto požadavky na letecké velitele a štáby jsou přirozeným důsledkem rozptýlení, velké pohyblivosti pozemního vojska a prudkých temp vedení boje a operace. V souvislosti s těmito zásadami bude totiž nutné docházet k častým a náhlým změnám v pozemní situaci, kdy vlastní

vojska, využívající překvapení, oklamání nepřítele a atomových úderů, budou rychle pronikat do hloubky nepřátelské sestavy. Znamená to tedy, že letečtí velitelé kromě toho, že budou udržovat těsný styk s vševojskovými veliteli, musí se zabývat i otázkami vedení pozemního boje a operace.

Vševojskoví velitelé naproti tomu musí věnovat pozornost otázkám použití letectva a jeho možnostem, aby stanovení úkolů a kladení požadavků na letectvo bylo reálné.

V součinnosti s pozemním vojskem a v jeho prospěch, s cílem zabezpečit úspěch vševojskového boje a operace bude letectvo za použití atomových zbraní plnit tyto všeobecné úkoly:

1. Provádět intenzivní průzkumnou činnost nepřátelského hlubokého týlu, operační a taktické hloubky s cílem zjistit přípravy nepřítele k použití atomových zbraní.

Vyhledávat nepřátelské výroby, sklady a základny atomových zbraní.

Zjišťovat přítomnost nepřátelského atomového dělostřelectva a odpalovacích zařízení raketových střel (řízených i neřízených) a jiných bezpilotních prostředků vzdušného napadení v taktické i operační hloubce nepřátelské sestavy s důrazem na prostředky s atomovou náplní.

Sledovat veškeré pohyby nepřátelských záloh (zvláště tankomechanizovaných a motorizovaných), jednotek na bojišti a v operační hloubce.

Průzkumná činnost letectva musí být prováděna v těsné součinnosti s průzkumem ostatních druhů vojsk a agenturní sítí. Kromě této činnosti, která je spojována s ostatními průzkumnými úkoly, zjišťuje letectvo ve prospěch hlavně pozemních velitelů »epicentrum« po výbuchu atomové pumy. V tomto případě, ovšem se zřetelem na konkrétní vzdušnou situaci, bude velmi účelné používat k rychlému zjišťování a měření stupně zamoření prostoru, kterým mají procházet vlastní vojska, vrtulníků.

2. vést boj o dosažení a udržení nadvlády ve vzduchu s cílem zabezpečit volnost jednání vlastnímu pozemnímu vojsku a letectvu. Dosažení a udržení nadvlády ve vzduchu je nutným předpokladem úspěchu operace za použití atomových zbraní.

Boj o dosažení a udržení nadvlády ve vzduchu vede letectvo jak ve vzduchu, tak i na zemi. Zničení atomových zbraní musí být hlavním úkolem operace směřující k vybojování a udržení nadvlády ve vzduchu.

V průběhu této operace provádí letectvo tyto akce:

ničí nepřátelské letouny, skupiny, raketové střely (řízené i neřízené) a ostatní prostředky vzdušného napadení ve vzdušných bojích se zvláštním důrazem na letouny nebo prostředky s atomovou výbušnou náplní,

provádí atomové, bombardovací a bitevní údery proti nepřátelskému letectvu na jeho letištích, proti odpalovacím zařízením raketových střel a jiných bezpilotních prostředků vzdušného napadení,

ruší nepřátelskou radiolokační soustavu tím, že ničí radiolokační stanice, velitelská a naváděcí stanoviště.

3. Provádět atomové a bombardovací úderý na nepřátelské výroby, sklady a základny atomových zbraní, objekty důležité s vojenského hlediska v hlubokém týlu a v celé hloubce nepřátelské bojové sestavy v těsné součinnosti se všemi druhy průzkumu a s ostatními druhy vojsk.

Ničit nepřátelské uzly obrany, blízké a operační zálohy s hlavním důrazem na tankomechanisovaná a motomechanisovaná vojska v místech soustředění, za přesunu nebo ve výchozím položení k útoku.

4. Atomovými pumami malých ráží, bojovými radioaktivními látkami a raketovými střelami s atomovou výbušnou náplní napadat přisunovaná nepřátelská vojska, vojska podnikající protiútoky, výsadekové vojsko ve shromaždištích, za přesunu vzduchem a v místě vysazení, letectvo a dělostřelectvo provádějící proti-přípravu.

Ničit nepřátelská ustupující vojska a nedovolit jim zaujmout další obranná postavení.

5. Provádět intenzivní ochranu vlastního pozemního vojska v těsné součinnosti s protiletadlovým dělostřelectvem, s hlavním důrazem na rychlé skupiny a předsunuté odřady působící v hloubce nepřátelské obrany a ochranu vlastního letectva ve vzduchu, při plnění bojových úkolů i na letištích.

Význam součinnosti letectva s pozemním vojskem za použití atomových zbraní záleží tedy

a) v reálném zhodnocení úlohy a vlivu letectva na vševojskový boj, operaci a válku vcelku;

b) ve správném stanovení úkolů letectvu, jejichž hlavním cílem musí být — všestranně napomáhat úspěchu pozemního vojska;

c) v pochopení, že letectvo je jedním z hlavních druhů vojsk a že bez jeho pomoci a bez spolupráce s ním by nebylo v moderní válce možné vítězství nad nepřitelem.

Význam součinnosti letectva s pozemním vojskem za použití atomových zbraní může správně pochopit jen ten vševojskový nebo letecký velitel, který studuje a vidí nutnost spolupůsobení všech druhů vojsk účastnících se vševojskového boje a operace a jejich vzájemnou závislost (různou v různých situacích) při dosahování společného cíle.

Správně tento význam pochopí velitel, který si uvědomuje, jaký nepřítel před ním stojí a že »Podstata součinnosti v boji záleží v sladění bojového úsilí co do cíle, času a prostoru a ve vzájemné pomoci svazků a útvarů všech druhů vojsk a sousedů« (Oper-I-1, čl. 3).

2. Zásady a organizace součinnosti letectva s pozemním vojskem při použití atomových zbraní

Boj a operace prováděná za použití atomových zbraní bude charakteristická svou dynamikou a manévrovostí.

Nutná pohyblivost vojsk, související s požadavkem rozptýlit síly a prostředky před hrozbou atomových úderů a s potřebou jejich opětovného soustředění ve směru hlavního úsilí a prudká tempa útočících vojsk způsobí ovšem časté a náhlé změny v celkové bojové situaci.

Je přirozené, že se tyto zvláštnosti vedení boje a operace za použití atomových zbraní nutně musí projevit i na celkové organizaci a zásadách součinnosti letectva s pozemním vojskem. Nebylo by ovšem správné tvrdit, že tyto zvláštnosti mění základní zásady organizace součinnosti letectva s pozemním vojskem.

Základní zásady organizace součinnosti letectva s pozemním vojskem za použití atomových zbraní zůstávají nezměněny.

Nezměněny ovšem neznamená bez ovlivnění. Zvláštnosti vedení boje a operace za použití atomových zbraní, o nichž bylo hovořeno, pochopitelně budou mít vliv na organizaci a provádění součinnosti mezi letectvem a pozemním vojskem. Tyto zvláštnosti budou především klást zvýšené požadavky na jednotné a správné pochopení zámyslu operace, nepřetržitost, důslednost a pružnost organizace a provádění součinnosti, na osobní styk spolupracujících velitelů a na vzájemné, přesné a nepřetržitě pracující součinnostní spojení (signály) mezi letectvem a pozemním vojskem, kde hlavním prostředkem spojení budou radiotechnické prostředky.

Hlavním cílem součinnosti letectva s pozemním vojskem za použití atomových zbraní musí být

a) provést veškerá opatření k zabezpečení volnosti jednání pozemnímu vojsku, t. j. znemožnit nepříteli provedení atomových úderů až ze vzduchu nebo se země,

b) sladit úsilí letectva a pozemního vojska k účinnému a spolehlivému zabezpečení vlastních atomových úderů prováděných proti nepřátelským vojskům a objektům,

c) sladit a soustředit úsilí pozemního vojska a letectva k plnému využití vlastních atomových úderů provedených proti nepřátelským vojskům a objektům,

d) zajistit opatření k odražení úderů nepřátelského pozemního vojska, prováděných vzápětí za atomovými údery.

Letecké i pozemní velitelé si musí být při organizování součinnosti vědomi skutečnosti, že pro použití atomových zbraní v celém rozsahu platí tytéž zásady bojového použití jako u jiných sil a prostředků ničení nepřítele. To znamená, že atomových zbraní bude používáno (spolu s ostatními prostředky ničení a silami) hromadně ve směru hlavního úsilí vlastních vojsk s překvapením. Další důležitou zásadou je, aby atomových zbraní bylo používáno hospodárně, t. j. atomové údery musí být prováděny na nejdůležitější nepřátelské cíle a objekty, jejichž zničení zabezpečuje splnění úkolů operace a kde ničivých účinků atomových zbraní může být plně využito.

Atomové zbraně jsou prostředkem hlavního velitelství, u kterého jsou organizovány speciální letecké, dělostřelecké a jiné atomové svazky a útvary. Tyto speciální atomové svazky a útvary mohou být na jednotlivé operace přidělovány frontům, při čemž se pro operaci (nebo jednotlivá údobí) stanoví spotřeba atomových zbraní.

Za použití atomových zbraní je tedy organizátorem součinnosti mezi atomovými svazky, letectvem a pozemním vojskem velitel frontu a jeho štáb. V rozhodnutí velitele frontu o použití atomových zbraní musí být stanoveny

- úkoly, objekty a způsoby použití atomových zbraní,
- způsob součinnosti atomových svazků (útvárů) s letectvem, dělostřelectvem, chemickým a výsadkovým vojskem,
- opatření k zabezpečení použití atomových zbraní.

Na základě tohoto rozhodnutí se organisuje součinnost mezi atomovými svazky (útvary), letectvem, dělostřelectvem, chemickým a výsadkovým vojskem, při které se určuje:

- které nepřátelské cíle (objekty) v jednotlivých obdobích operace ničí nebo umlčují atomové zbraně, letectvo, dělostřelectvo, chemické a výsadkové vojsko,
- jak bude organisováno součinnostní spojení mezi atomovými svazky (útvary), letectvem, dělostřelectvem, chemickým a výsadkovým vojskem a vojsky působícími na směrech atomových úderů a způsob vyžadování atomových svazků (útvárů) k provedení úderu,
- způsob označování vlastních vojsk a součinnostní signály.

Štábu letecké armády při organisování součinnosti letectva s pozemním vojskem za použití atomových zbraní připadá řešit nový úkol. Musí se organisovat letecký útok, který je na jedné straně potřebí sladit s atomovými údery atomových svazků (útvárů) a na druhé straně s činností pozemního vojska.

Štáb frontu a letecké armády organisují na základě rozhodnutí velitele frontu o použití atomových zbraní opatření k zabezpečení atomových úderů. Toto opatření se týká hlavně průzkumu nepřátelských objektů (cílů), na které budou provedeny atomové údery, umlčení jejich protivzdušné obrany, provedení ochrany atomových svazků (útvárů) stíhacím letectvem a navedení na objekty (cíle) atomových úderů.

V souhlase s rozhodnutím velitele frontu a těmito opatřeními organisuje pak štáb letecké armády součinnost mezi atomovými svazky (útvary) a letectvem.

»Při organisaci součinnosti mezi atomovými svazky a letectvem se stanoví:

- opatření k boji se stíhacím letectvem a s prostředky protivzdušné obrany nepřítele v prostoru zasazení atomových úderů,
- způsob ochrany svazků zasazujících atomové údery stíhacím letectvem,
- způsoby navádění na objekty atomových úderů,
- opatření pro letištní a speciální zabezpečení« (Oper-I-3, čl. 67).

Konečně zpracuje štáb letecké armády plán leteckého útoku se zřetelem na úkoly plněné atomovými svazky (útvary).

Podstata organisace součinnosti mezi letectvem, atomovými svazky a pozemním vojskem za použití atomových zbraní je tedy ve sladění leteckého útoku, atomových úderů a činnosti pozemního vojska v jednotlivých obdobích boje a operace co do prostorů, cílů a času.

Celá organisace vedení boje a operace a tím i součinnosti mezi letectvem a pozemním vojskem při použití atomových zbraní musí směřovat k poražení nepřítele, t. j. k co nejdůslednějšímu využití mohutného ničivého účinku atomových zbraní.

Letecký útok, který není ničím jiným než konkrétním vyjádřením součinnosti organisované mezi letectvem a pozemním vojskem, musí

být proto naplánován s důrazem na atomové zbraně. To je hlavní požadavek, kterým se musí štáb letecké armády řídit.

Atomové údery tvořící jádro prostředků ničení nepřítele budou podobně jako letecký útok prováděny v plánované souvislosti s jednotlivými údobími boje a operace.

Máme-li na zřeteli ostatní vážné požadavky kladené na součinnost za použití atomových zbraní (nepřetržitost, důslednost, pružnost) a prostudujeme-li úkoly a cíle atomových úderů a leteckého útoku v jednotlivých údobích boje a operace, vidíme, že tu vyvstává nutnost jejich skloubení v jeden plán leteckého a atomového útoku. Tento plán zpracovává štábem letecké armády a štábem atomového svazku (útvary) by předvidal:

- předběžnou leteckou a atomovou přípravu útoku;
- leteckou a atomovou přípravu zteče;
- letecké a atomové zabezpečení boje a operace (podpora a doprovod).

Předběžná letecká a atomová příprava útoku bude zpravidla předcházet před leteckou a atomovou přípravou zteče. Nepřátelská obrana vybudovaná se zřetelem na použití atomových zbraní bude nasycena množstvím odolných podzemních a jinak silně ženižně vybudovaných objektů.

Kromě toho za předběžné přípravy útoku musí být zabezpečeny podmínky k získání a udržení nadvlády ve vzduchu na dobu operace a upraven poměr pozemních sil a prostředků ve prospěch útočících vojsk.

Celkové trvání předběžné letecké a atomové přípravy útoku bude závislé na zjištěném stupni ženižního vybudování nepřátelských protiatomových krytů, obranných postavení a poměru vzdušných a pozemních sil.

Během předběžné přípravy útoku budou atomové údery prováděny hlavně na velká shromaždiště záloh, letectvo, atomové prostředky (atomové dělostřelectvo, základny nosičů atomových zbraní všech druhů, sklady atomových pum a střel) a na nejdůležitější týlové objekty nepřítele.

Vytvoření podmínek pro vybojování a udržení nadvlády ve vzduchu je jedním z hlavních úkolů a cílů předběžné přípravy útoku. Úspěch atomových úderů může být zajištěn jen tenkrát, dosáhneme-li podstatného zeslabení stíhacího letectva nepřítele. V plánu leteckého a atomového útoku musí být proto zahrnuty i úkoly a cíle, kterých má dosáhnout samostatná vzdušná operace vybojování nadvlády ve vzduchu.

Letecká a atomová příprava zteče bude soustředěna do pásma průlomu a do celé hloubky hlavního pásma obrany nepřítele. Podle konkrétní situace bude někdy nutné současně provádět údery i na sborové a bližší operační zálohy nepřítele.

Dělostřeleckou přípravu zteče nebude třeba provádět, bude-li možné mocným úderem letectva a atomových zbraní zmařit dělostřeleckou protipřípravu nepřítele a zabránit mu v provedení letecké a atomové protipřípravy. V takovém případě bude dělostřelecký útok začínat dělostřeleckou podporou nebo doprovodem vojsk přecházejících do zteče po skončení letecké a atomové přípravy. V každém případě však bude nutné plánovat soustředění dělostřeleckých paleb na nejdůležitější úseky průlomu pro případ, že by z jakýchkoli důvodů nebyly zničeny (umlčeny) během letecké a atomové přípravy zteče.

Letecké a atomové údery (jejich pořadí) je nutné sladit v každém případě podle konkrétní situace. Někdy mohou být prováděny současně.

Letecké a atomové přípravy zteče se účastní všechny síly letecké armády (vyjímajíc svazky letectva, které jsou určeny k doprovodu a ochraně pozemního vojska od započetí zteče) a přidělené atomové svazky (útvary).

Letecká a atomová podpora (doprovod) pozemního vojska začíná jeho přechodem do zteče a trvá do splnění úkolu dne střeleckými (tankovými, mechanisovanými) sbory. Doprovod (jeden ze způsobů provádění letecké podpory) útočícího pozemního vojska bude prováděn bitevními leteckými svazky plnicími své úkoly v taktické součinnosti s nimi. Podpora pozemního vojska bude prováděna jinými druhy letectva a atomovými svazky, a to jak v taktické, tak i v operační součinnosti s nimi.

Letecká a atomová podpora (doprovod) pozemního vojska bude mít vzhledem na rozptýlenost živé síly a techniky bojujících stran zvlášť velký význam. nepřátelská ohniska odporu budou se zřetelem na použití atomových zbraní mnohem důkladněji budovaná a prostorově rozptýlena. Rychlost pohybu útočících vojsk (motorisovaných střeleckých a tankových svazků), a to jmenovitě po překonání hlavního pásma obrany nepřítele, často způsobí opoždění těžkého dělostřelectva. Bude proto na podpůrném a doprovodném letectvu jako nejrychlejším druhu vojsk, aby svými údery (atomovými, bombardovacími a bitevními) vyrovnávalo opožďování těžkého (a atomového) dělostřelectva, dočasně jej nahrazovalo a doplňovalo.

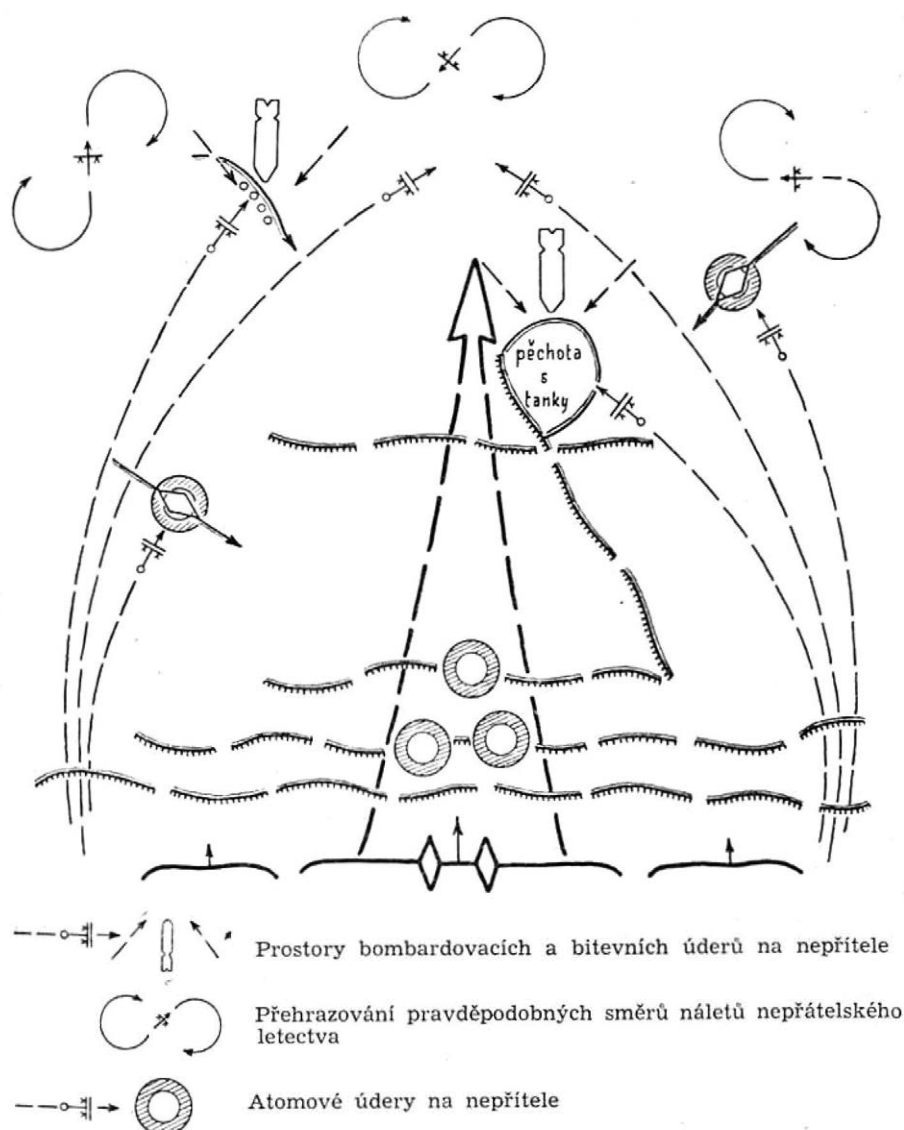
Atomové údery budou v tomto údobí prováděny proti hlavním silám nepřítele v prostorech jejich nahromadění a proti důležitým objektům (cílům), jejichž zničení uzavře přístupové cesty nepřátelským zálohám nebo jejich přísun značně zpozdí.

Jedině bojová činnost letectva a atomových svazků, odstupňovaná v tomto údobí na celou hloubku nepřátelské obrany, může splnit jeden z důležitých požadavků zabezpečujících úspěch operace, t. j. obsáhnout účinnou palbou celou hloubku nepřátelské obrany.

Jedním z hlavních cílů bojové činnosti letectva a atomových svazků podporujících boj a operaci pozemního vojska v taktické nebo operační součinnosti s nimi musí být kromě zničení a umlčení hlavních sil nepřítele izolace prostoru boje nebo operace (obr. 2).

Přirozenou snahou nepřítele bude, aby do pásma průlomu co nejrychleji zasadil své blízké a operační zálohy s úkolem zadržet útočící vojska, nahradit vzniklé ztráty nebo obnovit původní pásmo obrany.

Bombardovací letectvo a atomové svazky nesmějí proto dovolit nepříteli, aby do prostoru boje nebo operace přisunoval své zálohy, právě tak, jak musí zabránit, aby odcházející vojska nepřítele nemohla zaujmout další obranná postavení. Atomové, bombardovací a bitevní údery budou zejména směřovat proti nepřátelským tankovým a rychlým vojskům, letištím a důležitým přechodům a komunikacím, po kterých postupují nepřátelská vojska do prostoru boje a operace. Dále budou atomové, bombardovací a bitevní údery prováděny při odrážení protiúderů operačních záloh nepřítele, při ničení obklíčených uskupení a při pronásledování jeho vojsk.

Obr. 2. Příklad plnění úkolu izolace prostoru operace letectvem

Stíhací letectvo hlavní částí svých sil vede boj za udržení nadvlády ve vzduchu a provádí intenzivní ochranu útočícího pozemního vojska před atomovými údery nepřítele ze vzduchu. Při organizování protivzdušné obrany v tomto období musí být zvlášť přihlíženo k ochraně rychlých skupin, předsunutých odřadů a druhých sledů při jejich zasazování do průlomu. Částí sil zabezpečuje a chrání stíhací letectvo, jiné druhy letectva a týlové objekty.

Průzkumné letectvo provádí intenzivní průzkumnou činnost v celé hloubce operace s důrazem na atomové prostředky nepřítele.

Přísně centralisované velení letectvu a atomovým svazkům zákonitě souvisí s dynamikou a manévrovostí boje a operace za použití atomových zbraní. Požadavek přísně centralisovaného velení přímo vyplývá ze zásad bojového použití atomových prostředků, t. j. hromadně a s překvapením ve směru hlavního úsilí pozemního vojska a hospodárně. Mimořádný význam bude mít centralisované velení při provádění protivzdušné obrany vojsk.

Velitelé vševojskových (tankových, mechanisovaných) svazků si nutně musí uvědomit, že letectvo, jehož přidělenými vzlety disponují (které je doprovází a plní úkoly jimi stanovené), může být v jednotlivých případech situace použito nadřízeným velitelem (sboru, armády, frontu) k náležitějším úkolům.

Části přidělených vzletů použijí velitelé vševojskových svazků působících na vedlejším směru k vedení průzkumu ve svém zájmovém prostoru. Hlavním úkolem tohoto průzkumu bude dodávat veliteli vševojskového svazku nejčerstvější zprávy (kromě zpráv průzkumného letectva) o činnosti nepřítele, o situaci vlastních vojsk a pátrat po nepřátelských atomových dělech a odpalovacích základnách bezpilotních prostředků vzdušného napadení s atomovou náplní (typu HONEST JOHN — působí s atomovou náplní do vzdálenosti 32 km). V každém případě, když bojové nebo průzkumné letectvo zjistí takové prostředky nepřítele, je vševojskový velitel, který disponuje letectvem nebo přidělenými vzlety, povinen použít letectva (právě tak jako jiných prostředků) k jejich zničení nebo umlčení v nejkratší možné době od jejich zjištění, bez ohledu na spotřebu vzletů. Dodatečně potom uvědomí nadřízeného velitele o svém rozhodnutí, po případě požádá o nahrazení spotřebovaných vzletů. Zásah letectvem (jako jinými prostředky) musí provést bez zřetele na původně plánované úkoly letectva.

Při organisování součinnosti a stanovení úkolů letectvu musí vševojskový velitel vědět, že letectvo může plnit bojové úkoly ve vzdálenosti asi 15 km od epicentra výbuchu atomové pumy malé ráže, v době výbuchu. V prostoru výbuchu může letectvo za příznivých povětrnostních podmínek (sucho, jasno, bezvětří nebo mírný vítr) plnit bojové úkoly od země

- do výšky 2000 m — 10 minut po výbuchu (bitevní, stíhací, průzkumné);
- do výšky 6000—8000 m — 20 minut po výbuchu (bombardovací, stíhací, průzkumné).

Součinnost mezi letectvem, atomovými svazky a pozemním vojskem bude částečně ovlivněna i rozmístěním letectva. Letiště budou od čáry dotyku více vzdálena než dosud, čímž se prodlouží doba potřebná k zásahu letectva na bojišti po »výzvě«. Rozmístění letectva za použití atomových zbraní v útočné operaci bude prováděno se zřetelem na účinný dosah atomového dělostřelectva nepřítele. Kromě toho musí být brána v úvahu skutečnost, že na hlavním směru v přifrontovém prostoru nesmí dojít ke zbytečnému hromadění techniky a živé síly. Letectvo vzhledem na své kvality může plnit své úkoly často i s vedlejšího směru a předem připravená letiště v přifrontovém prostoru může

obsadit až v době, kdy se hlavní síly pozemního vojska dají do pohybu. V obranné operaci bude rozmístění letectva ovlivňováno hloubkou, které mohou dosáhnout útočící nepřátelská vojska prvního dne útočné operace.

Závěr

Osobní styk spolupracujících velitelů, jednotné chápání zámyslu nadřízeného velitele, rychlost a jasnost rozhodování, důsledně organizovaná součinnost, přesné stanovení a přísné dodržování nepřetržitého součinnostního spojení a signálů jsou nutnými předpoklady pro úspěšnou činnost spolupracujících vojsk ve válce za používání atomových zbraní. Iniciativní, všestranně promyšlená a rozhodná činnost spolupracujících velitelů, zbavená šablonovitosti, povede k překvapení nepřítele a k jeho konečné porážce.

Jen psychopati, snící o strategické zbraní, která by jim dopomohla k světovému panství, mohou tvrdit, že před atomovými a vodíkovými zbraněmi není možná ochrana. V historii vojenství nebylo ještě zbraně, před kterou by nebylo možné se chránit a ubránit se jí. Ani velká ničivá síla atomových zbraní není neomezená.

Uvážíme-li zdravě praktické vyhlídky na úspěch v případné atomové válce mezi táborem míru, vedeném SSSR, a imperialistickými mocnostmi v čele s USA, vidíme, že imperialisté jsou přes jejich velkou chuť v nesrovnatelné nevýhodě. Kromě trvale působících činitelů rozhodujících o výsledku války a kromě toho, že vítězství nebo porážka té oné armády závisí na politických cílech války, bude, dojde-li k atomové válce, rozhodovat i teritoriální rozmístění strategicky významných center politických, průmyslových, hospodářských a surovinových zdrojů. A po této stránce je situace mnohem příznivější pro Sovětský svaz než pro západoevropské imperialistické země.

Podněcovatelé třetí světové války nesmějí dále zapomínat ani na zkušenosti poslední a předcházející světové války, ani na reálné skutečnosti dneška.

Tábor míru a socialismu již dlouhou dobu varuje před novým nebezpečím hrozícím lidstvu. Sovětští politikové a vědci a s nimi politikové a vědci celého tábora míru vynakládají ohromné úsilí, aby postavili atomovou energii do služeb lidstva a pokroku. Bojují za to, aby tohoto revolučního objevu lidského mozku nebylo zneužito k ničení samých lidí, jejich pokrokových vymožeností a kulturních památek.

Pokusí-li se noví agresori a jejich přísluhovači vyvolat atomovou válku, zle na ni sami doplatí. Tvrdší a setrvávání na teorii »blitzkriegu« a na přebírání »zkušeností« nacistických pohlavárů je přivede ke stejně žalostnému konci. Skončí na smetišti dějin právě tak jako hitlerovci. Atomový útočník bude zničen atomovými zbraněmi.

MASKOVÁNÍ V ÚTOČNÉ A OBRANNÉ OPERACI

Podplukovník Michal Spišiak

Jedním z charakteristických rysů operací Sovětské armády za Veliké vlastenecké války bylo dosažení překvapení nepřítele v operačním rozsahu. Zámysl operace byl založen na důkladném využití účinků dosažených překvapením. Dosažení překvapení a využití jeho účinků je v nesmiřitelném protikladu se šablonovitostí a schematismem při organisaci a provádění bojové činnosti vojsk.

Jedním z hlavních činitelů, které umožňují dosáhnout překvapení nepřítele, je pečlivé utajení všech příprav a dovedné maskování připravované činnosti. Maskování v operačním měřítku plní vlastně dva úkoly — vytváří předpoklady pro dosažení překvapení a je součástí operačního zabezpečení operace.

Cílem tohoto článku je rozvést některé hlavní úkoly maskování v soudobé útočné a obranné operaci a otázky organisace a plánování operačního maskování.

Účel a úkoly maskování

Zbraně hromadného ničení dosáhnou žádaného účinku jen tehdy, když jich bude použito proti cílům, které za dané situace mají rozhodující význam, jako na příklad proti vojskům ve výchozím položení, proti soustředěným zálohám nebo druhým sledům v době jejich zasazování do boje, proti hlavnímu uskupení dělostřelectva, prvkům velení a p. Z toho vyplývá, že je nutné zabránit nepříteli především v odhalení výhodných cílů pro provedení úderů těmito zbraněmi. A to je hlavním účelem maskování, které má umožnit utajit manévry a rozmístění vojsk před jakýmkoli druhem nepřátelského průzkumu a uvést nepřítele v omyl o uskupení a záměrech vlastních vojsk. V soudobých podmínkách přistupuje k tomu ještě skryté provedení všech opatření při přípravě k použití atomových zbraní, jakož i oklamat nepřítele, pokud jde o rozmístění objektů možného atomového napadení. K splnění všech těchto úkolů maskování nutno vyčlenit dostatečné množství sil a prostředků, více, než tomu bylo doposud.

Maskování provádějí všechny druhy vojsk, všechny jednotky, útvary, svazky a svazy. Protože různé druhy vojsk a organizační prvky plní v operaci různé úkoly, je i obsah a rozsah maskování na těchto stupních různý. Zpravidla se maskování rozděluje na taktické, jehož účelem je hlavně chránit vojska před průzkumem nepřítele, prováděným jakýmkoli způsobem, provádět opatření, která uvedou nepřítele v omyl a tím snižují ztráty vlastních vojsk. Provádějí je taktické svazky při každé bojové činnosti. Operační maskování naproti tomu záleží v provádění takových činností, které mají nepřítele uvést v omyl, pokud jde o připravovanou operaci, umožnit utajení vlastního zámyslu před nepřítelem a důkladně promyšlenou, pravděpodobnou a živou činnost dát nepřátelskému průzkumu možnost získat takové zprávy, které vyvolají u nepřítele dojem, že připravujeme činnost docela jiného druhu, než tomu je ve skutečnosti. Úkoly operačního maskování vyžadují značné

množství sil a prostředků, určených speciálně pro tyto úkoly. Provádějí je operační svazy — armáda nebo front. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války bylo plánování operačního maskování prováděno na stupni frontu. Vojska určená k splnění úkolů operačního maskování neznala cíl své činnosti; ta byla prováděna tak, že působila dojem skutečné činnosti; Protože atomové zbraně jsou prostředky, jimiž disponují operační velitelství, přibudou k dosavadním úkolům operačního maskování další, spojené se skrytým provedením všech příprav k použití atomových zbraní. Je to především maskování letišť pro nosiče atomových zbraní, budování klamných letišť, stažení vojsk z předního okraje v těch prostorech, kde nebudou atomové údery provedeny, zřizování klamných palebných postavení atomového dělostřelectva a p.

Při provádění činnosti operačního maskování musí být dbáno všech zásad taktické maskování alespoň v takové míře, aby nepřítel nemohl odhalit a usoudit, že jde o činnost demonstrační, protože v opačném případě bychom nesprávně prováděnou činností upozornili nepřítele na připravenou operaci.

Za soudobých podmínek, kdy se všechny technické prostředky k provádění průzkumu značně zdokonalily, není téměř možné utajit před nepřítelem přípravu operace. Proto ještě více vzrůstá význam operačního maskování, jímž je možno nepřítele uvést v omyl, hlavně pokud jde o dobu, směr, síly a prostředky a zámysl operace, a provést skutečnou operaci s překvapením.

K dosažení uvedených cílů operačním maskováním je třeba, aby bylo organizováno na celou dobu trvání operace, aby celkový sled všech činností, jak na sebe navazují, byl maskován a aby se maskovací opatření co nejvíce přibližovala skutečné bojové činnosti.

To vyžaduje, aby všechna maskovací opatření byla živá, aby byla řízena podle jednotného plánu sladěného s plánem operace a neustále kontrolována.

Utajení a maskování těsně spolu souvisí, nejsou však obsahově stejné. Kdežto utajení sleduje více méně pasivní opatření, je operační maskování aktivní, k určitému cíli usměrněná činnost.

Operační maskování musí začít ještě před skutečnou činností nebo současně s ní a nesmí být přerušeno do ukončení maskované činnosti. Jen tím bude možné utajit skutečné zámysly, které mají být vojsky provedeny.

Veškerá činnost prováděná v rámci operačního maskování musí být pravděpodobná. Nutno mít na zřeteli, že nepřítel během času pozná naši taktiku a bude tak moci zhodnotit cíl a smysl prováděných opatření na frontě, zjištěných průzkumnou činností. Z toho vyplývá, že maskování musí odpovídat konkrétní operační situaci. Bylo by proto úplně zbytečné maskovat soustřeďování vojsk k útočné operaci demonstrační činností, představující soustřeďování v takových prostorech nebo směrech, které neumožňují rozvinutí útočné operace a nedávají předpoklady, že by tam mohla být taková operace vůbec zahájena. Takové maskování nejenže nesplní svůj cíl, nýbrž naopak upozorní nepřítele, aby věnoval pozornost i jiným úsekům fronty, což může vést při použití soudobých technických prostředků průzkumu k prozrazení plánované operace.

Jako při každé bojové činnosti je třeba i při provádění maskování vyhýbat se šabloně. Šablonovitá činnost nemůže vést k úspěchu, proto pravdivost maskování musí být jeho hlavní zásadou. Různorodá bojová

technika s vysokými manévrovacími možnostmi umožňuje maskování takovým způsobem provádět. To platí především o klamných stavbách, zbraních a přepravách. Průzkum radiolokačními prostředky umožňuje do určité míry odhalit i druh cíle. Proto různé maskovací makety musí být provedeny tak, aby reagovaly na projekční ploše radiolokátorů nepřítel stejně jako objekt, který maskují, musí být metalisovány a p.

Všechna maskovací opatření musí být neustále kontrolována. Cílem této kontroly je zjistit, zda odpovídají skutečnosti a zda vojska přesně provádějí vydaná nařízení pro maskování.

Plánování a řízení operačního maskování nesmí být pokládáno za méně významnou činnost, které se ponechá živelný průběh. Tím by se právě mohlo stát, že by se projevila její nepravděpodobnost. Organizaci a plánování maskování provádí štáb frontu nebo v některých případech i štáb armády. Vzhledem na odlišnost obsahu práce související s řízením maskování, bude účelné řešit tyto úkoly zvláštní skupinou vševojskového štábu frontu nebo armády nebo, což se jeví neúčelnějším, pověřit tímto úkolem část štábu na záložním velitelském stanovišti. Ta je seznámena s plánem operace, může proto podle nařízení velitele a pokynů náčelníka štábu odpovědně řídit i operační maskování svazu.

Úkoly a obsah operačního maskování v útočné operaci

Hlavním cílem operačního maskování v útočné operaci je dosáhnout překvapení nepřítel, pokud jde o volbu směru hlavního úderu, dobu zahájení operace, způsob a místo použití atomových úderů, jakož i důmyslně organizovanou činností dosáhnout toho, aby nepřítel použil vlastních atomových úderů na podružných směrech proti vojskům provádějícím demonstrační činnost.

Obsahem maskování v přípravném období operace mohou být tyto činnosti:

- klamné přesuny a soustřeďování vojsk a bojové techniky,
- klamné přeskupování a střídání vojsk,
- zintenzivnění průzkumné činnosti na široké frontě hlavně v těch prostorech a směrech, kde nebude prováděn průlom nepřátelské obrany,
- provádění ženijních prací, především budování výchozího prostoru, na široké frontě,
- budování klamných letišť pro nosiče atomových pum,
- budování klamných palebných postavení atomového dělostřelectva,
- stažení vojsk z hlavního obranného postavení v těch prostorech, kde nebudou provedeny atomové údery,
- zintenzivnění činnosti pojitků na podružných směrech a v prostorech klamného soustřeďování vojsk,
- zadýmování prováděné na široké frontě.

V průběhu útočné operace může být obsahem maskování

- provedení demonstrační činnosti v podružných směrech s cílem upoutat pozornost nepřítel na tyto prostory a prováděnou činnost,
- zahájení útočné operace na podružném směru dříve než ve směru hlavního úderu, aby nepřítel provedl manévry záloh na tyto směry, po případě použil proti těmto vojskům atomových úderů,

— maskování přesunu druhého sledu, po případě rychlé skupiny na čáru zasazení.

Důležité je poznamenat, že se veškerá uvedená opatření musí provádět jako skutečná, a nepřipustit až nápadná maskování. Vojska, která maskování provádějí, o tom nesmějí sama vědět.

Hlavním úkolem maskování v průběhu útočné operace je ztížit nepříteli volbu výhodných cílů k provedení atomových úderů na útočící vojska.

K splnění všech těchto zvláštních úkolů operačního maskování, hlavně v přípravném období, zdá se, že bude nutno použít sil do jedné střelecké divise z druhého sledu armády. Síly a prostředky se však vždycky určují podle konkrétních úkolů maskování.

Místo theoretického rozvádění způsobů plnění jednotlivých úkolů operačního maskování uvedu konkrétní příklady z útočných operací Sovětské armády za Veliké vlastenecké války. Z nich nejlépe vynikne rozsah činnosti spojené s maskováním i způsob jejího provádění.

V období příprav volchovského frontu k provedení útočných operací ke konci r. 1942 bylo těžiště operačního maskování v přípravném období položeno na soustřeďování vojsk, jejich přeskupování a zaujímání výchozího položení. Zvláštní pozornost byla věnována maskování přeprav vojsk po železnici. K provedení této činnosti byl organizován zvláštní maskovací odděl, složený z jednotek všech druhů vojsk, ze dvou praporů pěchoty, z jednoho dělostřeleckého oddílu a asi z praporu tanků. K maskování přepravy byl frontem přidělen určitý počet vlakových souprav. Kromě skutečné bojové techniky, která v každém transportu tvořila jen zlomek přepravované techniky, byly zkonstruovány různé makety v prostorech nakládacích a vykládacích stanic. Nakládání bylo prováděno při dodržování všech opatření a zásad, jako by šlo o skutečné nakládání vojsk. V prostoru nakládacích železničních stanic byla organizována pořádková služba, protivzdušná obrana, prováděny potřebné železniční úpravy. Naložená bojová technika a makety byly na vozech pečlivě maskovány.

»Přeprava vojsk« byla prováděna jako ve skutečnosti. Vojáci byli přepravováni v krytých vozech, na plošinových vozech byla prováděna služba jako u skutečných transportů, při zastávkách ve stanicích byla provedena přísná pořádková opatření. Vlaky dodržovaly takovou rychlost, jaká byla nařízena pro skutečné transporty.

Po příjezdu do »vykládacího« prostoru zajely vlaky na předem připravené koleje, byla aktivována všechna opatření k zabezpečení vykládání, především protivzdušná obrana. Po vyložení transportu byly makety rozebrány, naloženy do krytých vozů a prázdné vlakové soupravy s několika málo vojáky a s nevyloženou skutečnou bojovou technikou se během noci vracely do nakládacích prostorů. Tyto klamné přepravy vojsk byly prováděny po 28 dní a měly velký význam, protože nepřítel soustředil na ně veškerou pozornost a nepostřehl skutečné transporty vojsk frontu na bojiště.

Druhá část oddílů maskovala přeskupování vojsk z vykládacích prostorů do prostorů soustředění a tam odtud blíže k frontě. K tomuto účelu bylo použito větší části určené bojové techniky. Po vyložení klamných transportů byly organizovány pochodové proudy, složené ze všech druhů »vojsk«, které se přesunovaly v noci do určených prostorů soustředění. Pochody byly konány podle všech zásad o utajení. Po zaujetí

prostorů soustředění byly jednotky skrytě rozmisťovány a jen část prostředků, hlavně maket, byla rozmístěna tak, aby je nepřítel mohl zjistit. Všechny zaujaté prostory byly oživovány a bylo v nich organizováno bojové zabezpečení, hlavně protivzdušná obrana. Část jednotek se opět vracela rozptýleně do vykládacích prostorů, aby opakovala svou činnost, která byla postupně zesilována, jak bylo ukončováno skutečné soustřeďování vojsk frontu k plánované útočné operaci.

Touto činností byla upoutána pozornost nepřátelského průzkumného letectva, které postupně zesilovalo svou činnost. Po vystupňování příprav zesílil nepřítel i pozemní průzkum. Do klamných prostorů soustředění byli vysíláni agenti. Protože pořádková služba v těchto prostorech byla organizována velmi pečlivě, byli všichni agenti chyceni a z jejich výpovědí bylo zjištěno, že nepřítel pokládal klamnou činnost frontu za skutečné přípravy k útočné operaci. Operačním maskováním bylo dosaženo toho, že nepřítel ponechal všechny své síly na tomto úseku fronty, a protože očekával rozvinutí operace v tomto směru, provedl tam ještě manévry svých záloh, což všechno se potom odrazilo na celkovém výsledku útočné operace provedené v jiném směru.

Dovedným operačním maskováním bylo dosaženo skvělých výsledků i za korsunševčenkovské operace. K oklamání nepřítele bylo provedeno klamné soustředění vojsk, hlavně pěchoty a tanků, do prostoru západně od Kirovogradu, aby byl u nepřítele vzbuzen dojem, že hlavní úder bude veden v tomto směru. Plán maskování byl důkladně realizován a bylo dosaženo významných operačních výsledků. Nepřítel nepřeskupil ani jednu ze svých tankových divízi z tohoto směru. Jeho letectvo a dělostřelectvo soustředilo svou palébnou činnost na prostor klamného soustředění. Nepřátelské dělostřelectvo postřelovalo klamně baterie. Jen na několik baterií bylo vystřeleno za 6 dní kolem 1400 granátů, při čemž byly dvě klamně baterie úplně »zničeny«. Operační maskování bylo provedeno s takovou pravděpodobností a živostí, že nepřítel ještě druhý den operace očekával, že bude hlavní úder proveden z prostoru západně od Kirovogradu.

Maskování příprav k provedení atomových úderů vyžaduje především jejich úplné utajení. Kromě toho může být naplánováno odvedení vojsk z předního okraje hlavního pásma obrany tam, kde nebudou atomové údery provedeny. To vyžaduje, aby na těchto směrech byly připraveny potřebné síly, které by ihned mohly přejít k útoku, kdyby nepřítel ve snaze neztratit dotyk s našimi jednotkami opustil svá postavení. Tuto činnost bude účelné provést ve směru pomocného úderu a po opuštění postavení nepřítelem přejít do útoku a zahájit operaci ve směru hlavního úderu později, když nepřítel provede manévry svých záloh na směr pomocného úderu.

Budování klamných palébných postavení atomového dělostřelectva musí být v celkovém souladu s plánem operačního maskování. Zpravidla se budou tato palébná postavení budovat tam, kde se připravuje klamná operace. Bude účelné, aby už při soustřeďování vojsk bylo použito maket atomového dělostřelectva. Vzhledem na to, že nepřítel vyvine největší úsilí všech prostředků průzkumu k zjištění atomových zbraní, nutno věnovat zhotovení maket atomových děl zvýšenou pozornost. Musí být metalisovány a jejich obraz na projekční ploše radiolokátorů předem přezkoušen. Při používání těchto maket nutno provádět všechna opatření tak, jako by šlo o skutečná děla.

Budování klamných letišť a odpalovacích základen pro rakety a řízené střely s atomovou náplní bude povinností frontu. Síť klamných letišť musí být v souladu s celkovým zámyslem maskování operace. Zvláštní pozornost je třeba věnovat oživování letišť. Proto letouny používané k bombardování atomovými pumami použijí i těchto letišť. Makety letounů musí být upraveny stejně tak, jak jsem uvedl. V prostoru klamných letišť musí být organizována protivzdušná obrana a veškerý ruch v těchto prostorech se nesmí lišit od ruchu na bojových letištích. Zřízení takových klamných letišť vyžaduje značných sil i prostředků. Nicméně nutnost zřizovat je byla už potvrzena praxí Veliké vlastenecké války. Tak na př. za kurské bitvy bylo ze 14 nejčastěji bombardovaných letišť 11 klamných, protože tato letiště byla organizována a vybudována tak, že nepřítel nemohl zjistit jejich účel a shazoval na ně tisíce pum. Naproti tomu většina skutečných letišť nebyla nepřitelem ani zpozorována, ani bombardována.

Uvedení nepřítele v omyl v průběhu přeskupování vojsk dobře poslouží maskování radiovým spojením. V původních prostorech soustředění se udržuje dále takový radiový provoz, jaký tam byl prováděn v době, když tam byla vojska. V nových prostorech se vůbec zakáže používat radia. V klamných prostorech se naproti tomu provádí klamný radiový provoz, aby byla především na něj upoutána pozornost nepřátelského průzkumu pojítky. Klamný radiový provoz je nutno provádět podle předem připraveného plánu za použití zvláštních pomůcek k utajení velení. Zprávy, které budou vysílány radiem, musí být napřed připraveny, musí tvořit logický celek v souladu s celkovým plánem operačního maskování. Živelnost v provádění maskování radiovými pojítky nebo pojítky vůbec by byla nejvhodnějším prostředkem k prozrazení operace. Systém klamného radiového spojení nesmí jen naznačovat systém budoucí operace, nýbrž musí plně odpovídat obvyklé maskovací činnosti prováděné vojsky.

Všechna maskovací opatření ať už v útočné nebo v obranné operaci musí být živá, pravděpodobná, to znamená musí odpovídat hlavním zásadám taktiky nebo operačního umění, musí být důsledná a přízpůsobená konkrétní situaci. Jinak nesplní cíle žádané na operačním maskování.

Úkoly a obsah operačního maskování v obranné operaci

Hlavním úkolem operačního maskování v obranné operaci je zneškodnit nepřítele provedením atomových úderů na síly a prostředky soustředěné v prostoru hlavního úsilí obrany, uvést nepřítele v omyl, pokud jde o zámysl obranné operace a jejího vedení. Hlavním obsahem operačního maskování v obranné operaci pak může být

- maskování úsilí ženijních prací a prostoru hlavního úsilí obrany,
- maskování rozmístění druhých sledů a záloh a jejich připraveného manévru, hlavně připravovaných protiztečí a protiúderů,
- uvést nepřítele v omyl, pokud jde o hodnotu obrany na podružných směrech.

Plnění úkolů operačního maskování v obranné operaci je složitější činností než v útočné operaci. Vyžaduje hlavně více sil a prostředků, jichž v obraně je zpravidla jen tolik, aby mohly splnit úkoly spojené s vybudováním obrany. Nicméně nutno plnit i úkoly operačního maskování.

Způsobem budování ženijních prací může být nepřítel uveden v omyl, pokud jde o hodnocení jednotlivých směrů obráncem. Zatím co na pravděpodobném směru nepřátelského útoku všechny ženijní práce pečlivě maskujeme, na podružných směrech se provádějí tak, aby nepřítel je sice mohl zjistit, nemohl však posoudit jejich hodnotu. Ženijní práce se provádějí na široké frontě, čímž je nepřítel uváděn v omyl, pokud jde o ženijní úpravu terénu v pásmu obrany.

K maskování hodnoty obsazení obrany je účelné používat v široké míře maket. Aby splnily účel, pro který jsou zřizovány, musí být ožívovány a umístěny tak, jako by šlo o skutečné zbraně. Protože účelem těchto klamných zbraní je, aby byly nepřítelem alespoň z větší části zjištěny, je třeba, aby byly zhotoveny z materiálu, který odráží vysílané vlny radiolokátorů. Podle dosavadního stupně vývoje těchto prostředků průzkumu není jimi možné přesně zjistit povahu zjištěného předmětu. Různé předměty se na obrazovce radiolokátorů jeví podobně. Jen podle velikosti, tvaru a jasnosti skvrny možno přibližně vyhodnotit, o jaký předmět jde. Proto se bude nepřítel snažit upřesnit zjištěné předměty jiným způsobem průzkumu, hlavně pozorováním a fotografováním. Když prostor rozmístění maket bude mrtvý, nebude těžko zjistit, že jde o klamný objekt. Kromě toho i s maketami nutno provádět manévry, který musí být sladěn s manévrem všech ostatních prostředků.

Naproti tomu skutečné zbraně musí být pečlivě maskovány i proti radiolokačnímu pozorování. Toho se dosahuje zakopáním a pečlivým zamaskováním zbraní, důkladným využitím všech terénních objektů pro maskování, protože radiolokátor zobrazuje blízko sebe umístěné předměty stejným způsobem, zřizováním umělých masek, které pohlcují nebo rozptylují vlny, vysílané radiolokátorem a podobně. Zvláště pečlivě musí být maskovány ty zbraně, které jsou rozmístěny na přilehlých svazích k nepříteli, kde může být úspěšně použito k průzkumu pozemních radiolokátorů.

Když bude maskování takto dovedně organizováno a provedeno, zprávy, které získá nepřítel svým průzkumem o hodnotě naší obrany, nebudou odpovídat skutečnosti a neumožní mu zvolit vhodné cíle pro dělostřeleckou a leteckou přípravu zteče.

Hlavní úsilí maskování musí být soustředěno v prostoru hlavního úsilí obrany, protože tento prostor bude zpravidla hlavním cílem nepřátelských atomových úderů. Především taktické maskování tohoto prostoru musí být pečlivě prováděno.

Dalšími cíli nepřátelských atomových úderů budou především druhé sledy a zálohy v jejich prostorech rozmístění. Tyto prostory nebude zpravidla možné plně utajit. Z rozmístění druhých sledů a záloh a z vyhodnocení terénu může nepřítel odhalit i zámysl vedení obranné operace. To nutně vede k tomu, aby byly prostory rozmístění měněny, vojska rozmisťována rozptýleně. To naráží na další těžkost, a to na budování těchto prostorů, které vyžaduje mnoho sil a času. Proto bude podle mého názoru nejúčelnější rozmisťovat v obraně druhé sledy na větších plochách, než udává Oper-I-2, a části jejich sil použít ke klamání nepřítele tím, že budou častěji měnit své prostory rozmístění, a umožní tak utajit zámysl vedení obranné operace.

Při této příležitosti nutno zhodnotit i význam předsunutých postavení. Účelem předsunutých postavení je uvést nepřítele v omyl, pokud

jde o průběh předního okraje obrany, dosáhnout toho, aby hlavní úder dělostřelecké a letecké přípravy zteče byl proveden na toto postavení, které bylo obsazeno jen slabšími silami, zatím co hlavní síly na tomto úseku byly soustřeďovány poněkud v hloubce, do 3 km od předního okraje předsunutého postavení. Při použití atomových zbraní se mění i význam předsunutého postavení. Svůj účel by splnilo, jen kdyby nepřítel použil atomových úderů na první postavení. Tím by se dosáhlo toho, že by byly zasaženy jen slabé síly a že by nepřítel za svého postupu do hloubky naší obrany narazil na skutečné první postavení vybudované s protiatomového hlediska, které by bylo vážnou překážkou pro jeho další postup. Kdyby však nepřítel použil atomových úderů na hloubku obrany, zasáhl by především hlavní síly skutečného prvního postavení. Síly a prostředky na předsunutém postavení by nemohly pak zastavit postupujícího nepřítele. Proto se předsunutá postavení budou podle mého názoru zpravidla zřizovat na podružných směrech, kde i nadále je jejich význam oprávněn, avšak na směrech pravděpodobného hlavního úderu nepřítele se jejich organizace zdá neúčelnou. Aby splnilo svůj účel, musela by se zvětšit vzdálenost předsunutého postavení od hlavního pásma obrany nebo by muselo být obsazeno většími silami, čímž by prakticky plnilo funkci prvního postavení.

Zvláštní péči nutno věnovat maskování velitelských stanovišť, a to nejen v přípravném období operace, ale i v jejím průběhu, zvláště po přechodu na radiové spojení.

Použití atomových zbraní v dělostřelecké a letecké protipřípravě umožňuje úplně zmařit připravovaný útok nepřítele. Manévr dělostřelectva, prováděný k provedení protipřípravy, může však být snadno prozrazen. Soustředění dělostřelectva k protipřípravě je jedním z nejvýhodnějších cílů k provedení atomových úderů nepřítelem, čímž by mohla být značná část dělostřelectva vyřazena a podlomena tak odolnost obrany. Proto jedním z hlavních úkolů operačního maskování v obranné operaci bude uvést nepřítele v omyl, pokud jde o prostory plánované protipřípravy, soustředění prostředků k jejímu provedení. Manévr dělostřelectvem nutno proto provádět naprosto utajeně. K maření průzkumů radiolokátorů se musí používat v široké míře úhlových odrazečů, vytvářet z nich proudy představující proudy dělostřelectva, provádět manévr klamnými metalisovanými maketami. V původních palebných postavech dělostřelectva se etablojí úhlové odrazeče a dodrží se veškerá ostatní opatření, která byla pro maskování předtím provedena. I když v podstatě nepůjde o dlouhou dobu, po kterou tato opatření budou uvedena v činnost, musí být velmi pečlivě naplánována a připravena. Bude zpravidla účelné oddělit tyto úkoly operačního maskování od ostatních a důkladně je sladit s variantami plánované protipřípravy.

Kromě toho bude účelné provádět soustřeďování dělostřelectva v těch prostorech, kde protipříprava nebude provedena, kde však také byly zjištěny přípravy nepřítele k útoku; k tomuto účelu je možno použít v široké míře metalisovaných maket a prostory ožивovat dělostřeleckou palbou.

Ostatní opatření operačního maskování jsou podobná jako za útočné operace. Musí však být přizpůsobena konkrétním podmínkám a zámyslu vedení obranné operace.

Maskování splní svůj účel, jen když bude prováděno takovým způsobem, při němž nepřítel nezjistí, že jde o klamnou činnost. V tom bude i hlavní cíl všech kontrol maskování, podle jejichž výsledků se musí odstranit ihned všechny zjištěné nedostatky.

Organisace a plánování operačního maskování

Podkladem veškeré činnosti souvisící s operačním maskováním je zámysl vedení operace a pokyny velitele svazu pro maskování, které může vydat při rozhodnutí nebo až po vydání rozhodnutí, protože provedení maskovacích opatření nevyžaduje tolik času jako skutečná bojová činnost. Pokyny však nutno vydat do zahájení činnosti, které mají být maskovány, aby bylo možno provést potřebné přípravy.

Ve svých pokynech uvede velitel svazu (frontu nebo armády):

- hlavní cíle operačního maskování (po obdobích operace),
- v kterých prostorech nebo směrech provádět operační maskování,
- jaké prostředky a síly vyčleňuje k provádění operačních maskování,
- které úkoly maskování budou provádět svazky,
- dobu zahájení činnosti odřadů určených k vedení operačního maskování.

Na základě těchto pokynů organisuje náčelník vševojskového štábu frontu (armády) zpracování plánu operačního maskování. Tímto úkolem může být pověřena skupina velitelství svazu, rozmístěná na záložním velitelském stanovišti. Plán maskování je vševojskovým dokumentem pro vnitřní potřebu štábu a zpracovává se v těsné součinnosti se štáby všech druhů vojsk, týlu a služeb. Zpracovává se zpravidla písemně. Forma ani obsah plánu nejsou předepsány. V každém případě musí však plán maskování svazu obsahovat alespoň tyto údaje:

- cíl operačního maskování svazu,
- úkoly svazků při provádění operačního maskování,
- způsoby provádění operačního maskování s uvedením doby a místa,
- prostředky vyčleněné pro plnění úkolů operačního maskování,
- úkoly speciálních odřadů pro maskování některých činností,
- způsob provádění kontroly plnění maskovacích opatření.

Nejúčelnější je zpracovat plán maskování podle jednotlivých období operace ve formě tabulky s těmito údaji: v záhlaví cíl maskování, v první rubrice druh maskovací činnosti, v druhé rubrice prostor kde bude činnost provedena, ve třetí rubrice prostředky k provedení, ve čtvrté svazek, který činnost provede, v dalších rubrikách se pak uvede, kdo za činnost odpovídá, a způsob, jak bude maskování přezkoušeno. Usnadní to práci spojenou s vydáváním bojových nařízení podřízeným svazkům. Plán maskování podepisuje náčelník štábu a náčelník operačního oddělení, schvaluje ho velitel svazu.

Kontroly maskování se organisují stejně jako kontroly kterékoliv jiné činnosti. Při kontrolách je nutno si zvláště všimnout pravděpodobnosti prováděných opatření, jejich životnosti a konkrétnosti. Kontroly nutno provádět i pomocí letectva a pořizovat fotografické snímky maskovaných objektů i z klamných činností, aby se mohlo včas čelit všem nedostatkům v maskovací kázni.

Z á v ě r

Otázky operačního maskování za soudobých podmínek nabývají většího významu proto, že se dovedně prováděné maskování může stát významným prvkem zabezpečení vojsk proti provedení atomových úderů. Veškerá činnost vojsk spojená s operačním maskováním musí být pravděpodobná a živá. Nové prostředky k provádění průzkumu, hlavně radiolokátory a přístroje pro fotografování a pozorování v noci a za špatné viditelnosti pomocí infračervených paprsků vyžadují zvýšenou technickou přípravu všech prostředků k maskování bojové činnosti vojsk. Aby se dosáhlo žádaných účinků maskování, je třeba pečlivě naplánovat všechny činnosti vojsk, které v tomto směru plní, vzájemně je sladit podle období operace a neustále je kontrolovat a odstraňovat všechny zjištěné nedostatky. Hlavní úsilí maskování nutno pak soustředit na maskování příprav k použití vlastních atomových zbraní a na uvedení nepřítele v omyl, pokud jde o rozmístění objektů možného atomového napadení. Podle úkolů maskování se určují síly a prostředky tak, aby se neoslabovala bojová pohotovost svazků a útvarů, ale aby se přitom dosáhlo žádaného cíle.

Přísná ukázněnost všech velitelů a štábů, všech vojsk, přesné plnění úkolů bojových i v rámci maskování, provádění prací podle jednotného plánu, zabránění živelnosti v provádění maskovacích činností jsou předpoklady dosažení úspěchů operačního maskování svazů.

ROZBOR VLIVU POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ NA ORGANISACI A METODU PRÁCE ŠTÁBŮ

Podplukovník Václav Votava

Použití atomových zbraní vytváří nové podmínky pro bojovou činnost vojsk. To vyžaduje nových způsobů organizace a vedení operací a boje, nových způsobů bojového použití druhů vojsk, a tedy i nových metod a nové organizace práce štábů.

Vystupňovaná složitost a obtížnost řízení vojsk vyplývající z manévrového rázu operací a bojové činnosti vojsk za používání atomových zbraní vyžaduje zvlášť rychlou a pružnou činnost vševojskových štábů.

Aby mohli velitelé včas činit opatření nutná za rychle se měnící situace, nabývá významu zejména organizace nepřetržitého a hlubokého průzkumu, uchování bojeschopnosti vojsk i po atomovém napadení nepřitelem a umění rychle organisovat z toho vyplývající nutná opatření.

Z těchto skutečností možno učinit závěr, že velení musí být bezprostřednější — přímější a pro svou složitost výtečně organisováno, z čehož vyplývá význam využití vševojskového štábu především jako orgánu velení — přímého řízení vojsk.

Hlavní úkoly a povinnosti vševojskového štábu v soudobém boji

Z úkolů a povinností, daných našimi řády a předpisy, možno především zdůraznit a rozvinout povinnost zachovávat stálou štábní pohotovost se znalostí nejnovější situace na bojišti se stále vedeným stavem, hustotou a poměrem sil a prostředků vlastních i nepřátelských a schopností předvídat vývoj událostí, jakož i účinná opatření z toho vyplývající. Současně vzniká požadavek nepřetržitého řízení vojsk a jeho sladění s dovedností zvolit nejúčelnější způsob práce, zvláště pak rozsah a obsah plánování. Přitom je třeba uplatňovat řídicí funkci vševojskového štábu i těsnou spolupráci se štáby druhů vojsk a s týlem. Štáb musí vynikát schopností umět veliteli závčas a spolehlivě hlásit zvláštnosti dané situace, aby mohl učinit tvůrčí rozhodnutí. Zvláště výrazně vystupuje potřeba, aby štáb uměl přímo organisovat a stále řídit všestranně bojové zabezpečení, odpovídající situaci, hlavně průzkum a maskování. Dále je tu požadavek, aby štáb dosahoval co největší rychlosti ve zpracovávání bojové dokumentace při zachování vysokého stupně štábní kultury a zabezpečení včasného pronikání rozkazů a hlášení na místa určení. K tomu přistupuje požadavek organizační schopnosti velitele dovést přímo v terénu v krátkém čase zabezpečit spolehlivou součinnost všech druhů vojsk a týlu. Má-li velitel udržet nepřetržitý vliv na průběh boje, je nutné, aby štáb ovládal zásady vhodného rozmisťování, rozptylování a přemisťování složek velení a zabezpečení nepřetržitého spojení a velení vojskům. Mimo to je povinností štábu, aby se naučil jasně a rychle formulovat pokyny a nařízení velitele, náčelníka štábu, rychle a spolehlivě je dodávat vojskům a pomáhat při jejich uskuteč-

ňování. Štáb musí vždy prokazovat vysoké organizační schopnosti v přímém řízení vojsk, zejména za rychlého postupu a při náhlých změnách situace i předvídavě zabezpečovat spojení s rozhodujícími prvky bojové sestavy podle vývoje boje.

Zvyšuje se i význam schopnosti rychlého a organisovaného vyhodnocování a zevšeobecnování bojových zkušeností nabytých používáním nových zbraní.

Z toho, co bylo uvedeno, je možno vyvodit pro organizaci a metodu práce štábu určité požadavky.

Především je to požadavek vysoké organisovanosti a určité specialisace práce všech příslušníků štábů.

Podle mého názoru je nutně třeba, aby pro náčelníka štábu jakožto hlavního organisátora soudobého složitého boje podle zámyslu velitele byl přiřazen pomocník, štábně technicky vzdělaný. Odůvodňuji to zejména potřebou, aby náčelník štábu nebyl zdržován prováděním takových činností, které vyplývají z plnění jeho povinností, ale nevyžadují, aby je uskutečňoval sám osobně. Je to příklad povolávání různých funkcionářů, přijímání a zapisování hlášení a předávání pokynů podřízeným štábům pomocí dokumentů pro utajení velení, příprava nebo doplňování pracovní mapy a p. Náčelník štábu by se pak mohl soustředit především na řešení nejdůležitějších úkolů, za něž dnes odpovídá. Bude pak moci věnovat více času a pozornosti kontrole a řízení plánovité činnosti jak vševojskového štábu, tak i štábů druhů vojsk a týlu, určovat obsah, rozsah a nejvhodnější metody plánování boje, vzájemného styku i kontrolovat plnění nařízení a pokynů velitele. Dále se bude moci lépe soustředit na organizaci účelného využití všech důstojníků štábu, styčných důstojníků, technických a jiných prostředků velení.

Toto opatření mu současně dovolí nepřetržitě sledovat činnost druhů vojsk i týlu v zájmu vševojskového boje, zejména stanovit a kontrolovat včasné podávání hlášení jednotlivými podřízenými veliteli a náčelníky i stálou vzájemnou informaci, jakož i sledovat styk s nadřízeným štábem a se sousedy. Na místě ne posledním mu to umožní využít nejúčinnějších způsobů a prostředků k řízení soustavného, cílevědomého a hlubokého průzkumu. Pak se bude moci soustředit i na zabezpečení vyhlašování atomového nebezpečí a vyhlášení poplachu a na okamžité zásahy při náhlých změnách situace i na organisované odstranění následků atomového napadení a obnovení původní situace. K tomu účelu musí náčelník štábu iniciativně využívat bez rozpaků všech sil a prostředků. Dále je podle mého názoru třeba přezkoušet vhodnost dosavadního způsobu obsazení i plnění úkolů jednotlivými příslušníky operačního oddělení a určitou specialisací a lepším technickým vybavením i vybavením pomocným personálem zvýšit jakost práce tohoto oddělení.

Má-li být operační oddělení vedoucím a řídicím oddělením štábu, je třeba zabezpečit především řízení tohoto oddělení v době, kdy náčelník oddělení provází velitele mimo štáb.

Podle mého názoru je třeba, aby operační oddělení mělo i za nepřítomnosti náčelníka v čele stejně zkušeného zástupce, který by zaručoval dobré řízení práce oddělení a součinnost s ostatními odděleními. Takový zástupce by se mohl také střídát s náčelníkem operačního oddělení v doprovázení velitele, aby náčelník oddělení nebyl často a dlouhou dobu

mimo oddělení a tím neztrácel možnost stále řídit práci operačního oddělení a uplatňovat jeho vedoucí úlohu ve štábu.

Operační oddělení sboru (divise) by mělo být organizováno nejméně ve tři pracovní skupiny s možností vzájemného zastoupení. V soudobém boji je nejdůležitější z nich skupina velení.

Skupina velení musí soustavně pečovat o řízení průzkumu a pozorování, o příjem a vyhodnocování zpráv a hlášení, o pronikání rozkazů a nařízení k vykonavatelům, o podávání hlášení a informací a o řízení vojsk. Měla by mít asi tři až čtyři důstojníky, z toho pro každý podřízený svazek (útvár) po jednom. Tuto skupinu je nutno organizovat do dvou směn, z nichž jedna bude vždy na ZVS. Je třeba při velitelsko-štábních cvičeních získávat zkušenosti jak nejúčelněji organizovat práci těchto dvou směn tak, aby při práci skupiny velení na dvou různých stanovištích bylo zajištěno plnění jejich úkolů, aniž by bylo třeba podstatně zvyšovat dosavadní počty operačního oddělení.

Druhá skupina je plánovací a technická s dvěma až třemi důstojníky, a podle potřeby posilovaná i důstojníky z ostatních skupin. V ní se zpracovávají nutné plány a dokumenty. Měla by být vybavena asi třemi kresliči, dvěma písařkami a kvalitními rozmnožovacími přístroji.

Třetí skupina je skupina služeb v síle dvou až čtyř důstojníků. Tato skupina organizuje přemístění VS a pořádkovou službu, vyhodnocuje bojové zkušenosti, vede válečný deník a plní jiné naléhavé úkoly, zvláště úkoly styčných důstojníků.

Obdobným způsobem by měla být do jisté míry specialisována práce i v dalších odděleních štábu, zvláště v oddělení průzkumu. Při tom je třeba zachovávat zásadu nejsilnějšího vybavení skupiny pro velení vojskům.

Při tom nemám na mysli rozšíření celkového počtu příslušníků štábu, nýbrž hlavně zrevidování počtů všech dalších oddělení a dosažení nejúčelnějšího rozdělení sil na jednotlivá oddělení a lepší organizovanosti práce. Určitou specialisací je možno dosáhnout větší pracovní zručnosti a tím vyhovět potřebám rychlého velení v soudobém boji.

Pro otázky bojového zabezpečení by bylo podle mého názoru účelné vytvořit zvláštní pracovní skupinu složenou z potřebných důstojníků druhů vojsk. Nutno však uvážit, zda by bylo účelné, aby tato skupina existovala trvale nebo zda by se scházela jen podle potřeby vyplývající z otázek řízení bojového zabezpečení. Řízení práce této skupiny by spadalo do povinností operačního oddělení.

S technického hlediska je skutečně naléhavé promyslet vybavení jednotlivých oddělení technickými přístroji a pomůckami, jako na př. přístrojem na fotografování dokumentů (formát A2), diktafonem, pantografem, prosvětlovacím stolem, místním rozhlasovým anebo dispečerským zařízením pro štáb, malou fotolaboratoří a p., které nám je s to vyrobit náš socialistický průmysl. Tím je možno dosáhnout podstatného urychlení štábních prací, zvláště plánování a uvolnění důstojníků štábu pro plnění naléhavých úkolů přímého řízení vojsk.

Co se týče plánování, je třeba uvažovat o možnosti omezit a zjednodušit plány, při čemž vedoucí myšlenkou může být jednak slučování

plánů, které jsou si svým rázem blízké, jednak omezení plánování jen na určitý stupeň s možným přihraním důstojníků podřízeného stupně. Tím se plánovací skupina zesílí na nezbytný počet důstojníků ve špičkových pracích, urychlí se informovanost podřízených stupňů a současně se ušetří práce a dovolí jim soustředit se na uvádění plánů v život.

Podle mého názoru by bylo možno učinit štáby jako celky pohyblivějšími vybavením menšími štábními polopásovými vozidly upravenými pro práci a odpočinek 2 až 3 důstojníků štábu, místo dosavadních těžkopádných a nápadných štábních autobusů.

Toto vybavení dovolí jak rychle vyjetí jednotlivých skupin, tak i snadné tvoření různorodých pracovních skupin i možnost soustředit se jednotlivým osádkám na stálé plnění úkolů, zejména řízení vojsk. Polopásová vozidla by kromě toho nevázala štábní vozidla na komunikace, po nichž bude rychlý přesun často ztížen pro četné pohybující se proudy vojsk.

Za těchto předpokladů může pak štáb jako celek v rozsáhlé míře uplatňovat svůj vliv co nejširším osobním stykem, pomocí jednoduchých nařízení a pokynů, uskutečňovat metody práce v terénu a uplatňovat své organizační schopnosti při řízení vojsk.

Aplikace všeobecných požadavků nové organizace a nových metod práce štábu na útočný boj

Požadavky na nadřízené štáby

Poněvadž se v soudobém boji zkracují lhůty na přípravu a organizaci útočného boje a celé plánování a organizace útoku musí být zpravidla skončeny před zaujetím výchozího položení vojsky, je základním požadavkem na nadřízený štáb, aby co nejdříve uvědomil podřízený štáb o přijetí nového úkolu, o způsobu a době dodání rozkazu nebo nařízení. Činí tak návštěstím nebo smluveným signálem. Hojné využívání této metody uvědomování vykonavatelů v celém přípravném období i za vedení boje nám podstatně urychlí přípravu a přezkoušení všech potřebných údajů o situaci, tabulku poměru sil i propočty; dovolí dosáhnout vždy plné štábní pohotovosti i pohotovosti styčných důstojníků i pojitků.

Současně nesmí nadřízený štáb opominout včas vydat podřízenému štábu další potřebné údaje, jako průzkumové schema, přehled o terénu, o posilových prostředcích, potřebné mapy, schemata, snímky a j.

Přichází-li nový svazek nebo útvar do podřízenosti, je třeba, aby se před jeho příchodem náčelník štábu nebo zástupce velitele nového svazku (útvaru) dostavil k nadřízenému štábu, podal plnou informaci o situaci, stavu a možnostech svého svazku a zároveň tam ponechal styčného důstojníka s vlastním vozidlem. Nadřízený štáb pak je povinen dát veliteli nového svazku nebo útvaru pokyny pro jeho umístění, údaje o situaci na frontě, údaje pro vzájemný styk technickými pojitky a zabezpečit s ním spojení.

Při další činnosti velitele a náčelníka štábu je důležité, aby oba společně, vycházejíce z nařízené lhůty pohotovosti vojsk, vyhradili čas nutný na přípravu a organizaci útoku a ujasnili si, komu, kdy a jaká předběžná nařízení vydat.

Tato předběžná nařízení budou se zpravidla týkat průzkumu, bojového zabezpečení, systému hlášené služby, průzkumu terénu, spojení, ženíjní úpravy terénu, přísunu materiálu, pořádkové služby a pohotovosti vojsk. Tedy otázek, na něž je třeba právě nejvíce času.

Pro další provádění plánovitě a cílevědomě činnosti velitelů a štábů všech druhů vojsk a týlu má zásadní význam včas společně zpracovaný a na vědomí daný kalendářní plán opatření k přípravě a organizaci boje (Oper-II-2, čl. 54). Tento plán je bezpečným základem sladění práce velitelství všech stupňů i vojsk co do provedení opatření k plánování a organizaci boje ve stanovených lhůtách, určuje vykonavatele a způsoby kontrol nebo hlášení o provedení. Je výhodné zpracovat jej až hodinově podle naléhavosti úkolů s rozlišením, kdy který stupeň musí dostat určité nezbytné údaje pro vlastní včasnou práci, kdy a co který stupeň naplánuje, kdy a jak jednotlivé plány proniknou a kdy je na ně reagováno činností vojsk. Je přirozené, že musí obsahovat i provádění kontrol k předejití nesprávného a nevhodného provedení.

Nejrychleji může obsah plánu proniknout k vykonavatelům tím způsobem, jestliže je operační oddělení svolá, aby si sami pořídili potřebné výpisy z plánu. Vykonavatelům, kteří nemohou být s plánem seznámeni tímto způsobem, je nutno zaslat příslušné nařízení.

Co se týče přípravy informačních zpráv, je třeba razit zásadu maximální snahy štábu o získání co nejnovějších údajů v době jejich přípravy a jejich doložení reálnými propočty, vyhodnocenými mapami snímky jako nejspolehlivějšího materiálu.

Jestliže vyjel velitel svazku na osobní rekonoskaci před přijetím informačních zpráv a vydává rozhodnutí podle mapy, je nutné, aby štáb připravil pro podřízené velitele všechen potřebný materiál k době jejich příjezdu na VS.

Protože rekonoskace bude obvykle prováděna vzhledem ke krátkým lhůtám přípravného období zároveň i s organizací součinnosti, a to v několika skupinách a za nutné přítomnosti většího počtu osob, je na náčelníku štábu odpovědnost za pečlivou včasnou a hladkou organizaci veškeré práce v terénu. Zejména odpovídá za včasné uvědomění všech účastníků, za jejich vybavení, za průzkum, volbu a úpravu jednotlivých stanovišť, za organizaci rozptýleného nebo různě časově určeného výjezdu jednotlivých skupin, způsobu překonání úseků pozorovaných nepřítelem, určení průvodců k bezpečnému setkání a k zabezpečení spojení s VS a druhými skupinami.

Bude výhodné, když první skupina vyjede o něco dříve, aby mohla zavčas připravit pro své velitele a náčelníky nutné údaje. Rovněž je účelné, aby jednotlivé skupiny pracovaly již z hloubky od prostoru soustředění a postupně řešily všechny otázky bezpečného zavedení vojsk do výchozího položení již z hloubky.

Proto je třeba, aby náčelník štábu včas pamatoval na povolání důstojníků podřízených svazků a útvarů na ta stanoviště, kde budou prodávány otázky přesunu jejich vojsk na jednotlivých osách.

Vcelku do této doby se musí štáb jako celek zaměřovat na usilovné získávání zpráv všech druhů, na včasné uvědomování vykonavatelů a na zabezpečení práce velitele v terénu. Tyto úkoly mohou být včas a správně splněny, jestliže je velitel a štáb předvídají a provedou včas potřebné přípravy.

Zabezpečení proniknutí rozhodnutí velitele k vykonavatelům

K usnadnění ústního vyhlášení rozhodnutí velitelem je vhodné, když štáb včas veliteli připraví návrh rozhodnutí. Hlavní zdůvodnění této myšlenky spatřuji v tom, že rozhodnutí velitele musí být tak úplné a všestranné, aby podřízení velitelé mohli podle něho okamžitě rozvíjet svou práci, nečekající na jeho písemné potvrzení — bojový rozkaz. Kromě toho by mělo rozhodnutí obsahovat i varianty činnosti, když vlastní shoz atomových pum bude nepřesný nebo nebude moci být proveden. Velitel i náčelník štábu musí proto včas uvážit a dát na vědomí všem funkcionářům, jichž se to týká, kde a kdy provede jeho vyhlášení. Nejvýhodnější pro práci po rekognoskaci se zdá nejbližší VS některého z podřízených svazků. Jindy to může být pozorovatelná.

Náčelník štábu za pomoci přítomných důstojníků skupiny velitele přezkazuje správnost pochopení rozhodnutí velitele jednotlivými vykonavateli a správnost jejich zákresů v mapách a zápisů rozhodnutí v pracovních sešitech. Zákresy a zápisy podpisuje ve smyslu čl. 101 předpisu Oper-II-1 velitel nebo náčelník štábu.

Z otázek organizace součinnosti, která bude zpravidla následovat po krátkém mezidobí ihned po rekognoskaci, musí se štáb zaměřit na přípravu nejn nutnějších podkladů, zejména kalkulací a signálů, nebyly-li již tyto podklady vcelku jako návrh plánové tabulky součinnosti připraveny dříve.

Při vlastní organizaci součinnosti pomáhá náčelník štábu veliteli v řešení otázek, zvláště těch, které souvisí s opatřeními k odražení atomového napadení nepřítelem již z hloubky výchozího položení i odražení ztečí prováděných vzápětí za atomovým napadením, jakož i sladění úsilí všech druhů vojsk k nejúčelnějšímu využití výsledků vlastních atomových úderů.

Zvláštní odpovědnost má náčelník štábu za zabezpečení součinnostního spojení a velení pomocí signálů, jež je povinen stanovit a přezkoušet na každou čáru, objekt nebo údobí boje, které vyžadují organizaci součinnosti. Jen přezkoušením znalostí, kdo, odkud, kdy, jaký signál dává a kdo jej a odkud pozoruje a přijímá, zabezpečí se uvádění součinnosti v život.

Je-li připraven návrh plánové tabulky součinnosti, je přímo v terénu doplňován a upravován, takže se i čas jejího dodání vykonavatelům, zpravidle ve výpisech, podstatně zkrátí.

Při nedostatku času a za vedení boje je třeba navykhnout naše velitele, aby vyjadřovali graficky na mapě s potřebnou legendou současně s rozhodnutím i hlavní otázku součinnosti. Tuto metodu je nutné hojně aplikovat při předávání nových úkolů podřízeným štábům důstojníky štábu nebo styčnými důstojníky.

Při zpracovávání plánů za soudobých podmínek boje za použití atomových zbraní bude se zpravidla štábům nedostávat času a bylo by proto podle mého názoru účelné zvláště u složitých plánů jako jsou plán přeskupení, plány bojového zabezpečení a p., zpracovávat je jen na jednom vyšším velitelském stupni, na př. u velitelství armády. Podřízeným štábům by pak bylo možno dát k dispozici tu část plánu, která se jich týká (fotokopii části grafického plánu, nebo průpis příslušných částí textuálního plánu a p.). S hlediska metody a urychlení práce štábu

jsou rozhodující konkrétní taktické a organizační pokyny náčelníka štábu nebo náčelníka operačního oddělení, určující hlavní taktickou náplň, formu dokumentu, kdo a kde, s kým jej zpracuje, kdo práci řídí, jaký materiál připraví zejména štáby druhů vojsk, a kdy a komu třeba dokument předložit.

Pro organisované a včasné dodávání bojové dokumentace vykonavatelům má rozhodující význam zpracování časového rozvrhu podle zámyslu boje, v němž se stanoví, kdy musí daný svazek nebo útvar nejpozději dostat ten onen dokument. Tento rozvrh zpracovává důstojník operačního oddělení podle pokynů náčelníka štábu, jenž je povinen podle situace určit i nejvhodnější způsoby dodání dokumentu, t. j. zda má být dodán styčným orgánem nebo technickými pojítky. Přitom náčelníkovi štábu pomáhá operační dozorcí, jenž jednak včas uvedomí vykonavatele návštěm nebo smluveným signálem, že jim bude dodán bojový dokument, jednak zabezpečí s dozorcím pro spojení pohotovost technických pojítek k dané době i tím, že požaduje včas od náčelníků oddělení nařízený dokument.

Operační dozorcí přijímá většinu hlášení vykonavatelů o převzetí bojové dokumentace; nedojde-li včas hlášení, kontroluje doručení bojového dokumentu a podává náčelníkovi štábu hlášení o výsledku.

Tímto bedlivě kontrolovaným a doplňovaným rozvrhem vznikne na operačním oddělení štábu velmi potřebný přehled o tom, co a kdy který svazek (útvar) dostal. Připojíme-li k tomu správně vedenou tabulku hlášení podřízených svazků (útvarů), hlášení předkládaných nadřízenému štábu a přehled předvídaných lhůt nejnutnější vzájemné informace, bude tím otázka styku a velení, která je rozhodující, bezpečně vyřešena.

Jestliže z jakýchkoliv příčin vznikne nebezpečí, že dokument nebude včas hotov, je třeba tuto skutečnost ihned hlásit náčelníkovi štábu. Ten úkol vyřeší zpravidla tak, že povolá k sobě představitele dotčeného svazku (útvaru), nebo k němu vyšle svého důstojníka štábu, jemuž vydá nezbytné pokyny a nařízení k přímému předání.

Z otázek bojového zabezpečení je třeba v útočném boji vyzdvihnout uplatňování metody bojových nařízeních, zvláště v době, než jsou zpracovány plány, a při změnách situací. Proto je podmínkou, aby si důstojníci operačního oddělení i druzí plně osvojili formu a způsob zpracování bojových nařízeních podle Oper-II-2 pro všechny druhy bojového zabezpečení.

Pro zpracování složitých plánů bojového zabezpečení je výhodná forma grafická na mapě s nutnou legendou. K jejich rychlému zpracování možno přispět tím, že štáb dá zavčas zakreslit do potřebného počtu map základní situaci.

Při bojové přípravě (náviku) velitelů, štábů i vojsk je třeba využívat metody přímého nácviku v terénu těch úkolů, u nichž je to možné, jako jsou přeskupení, zaujetí výchozího položení a zčásti i součinnosti. Dále pak je třeba využívat plastických stolů vytvořených přímo na místě, snímků i map. Někdy bude i výhodné, aby velitel i štáb využil právě plastického stolu k předávání a upřesňování bojových úkolů i k provádění jiných opatření organisace boje.

V celém přípravném období musí náčelník štábu využívat části důstojníků svého štábu k nepřetržité práci ve vojskách. Náčelníkovi spo-

jení musí včas a předvídatě udělovat pokyny a nařízení pro organizaci spojení, zvláště pro potřebu hlásné služby, průzkumu, bojového zabezpečení a pro spojení v sítích styčných důstojníků a důstojníků pozorovatelů. Jen tak bude zabezpečena včasná pohotovost pojítek a jejich účelné využívání.

Význam kontrol v soudobém složitém boji se podstatně zvyšuje, a proto je náčelník štábu hned, jakmile dostane úkol, povinen plánovat a uskutečňovat kontroly. Ke kontrolám je třeba hojně využívat výjezdů kteréhokoli důstojníka štábu k vojskům, i přítomnosti důstojníků podřízených štábů na VS. Při výjezdech vlastních důstojníků k podřízeným štábům se nesmí opominout stanovit jejich pravomoc.

Před zahájením pohybu vojsk do výchozího položení musí se stát většina příslušníků štábu přímým orgánem řízení vojsk.

Za vedení útočného boje se musí včas určení důstojníci pozorovatelé pohybovat s pozorovatelnými veliteli podřízených svazků (útvárů) o jeden až dva stupně níže nebo přímo v bojových sestavách vojsk.

Přímé spojení s těmito důstojníky po případě s letonem obsazeným důstojníkem štábu s možností současného odposlechu hlášení změn situace i vydávaných nařízeních záměrnými funkcionáři vyhoví požadavku přímého velení vojskům za vedení boje. Rovněž zabezpečení provádění plánovitě vzájemné informace o změnách situace může velitelům a štábům usnadnit iniciativní velení vojskům podle zámyslu velitele.

Kromě zabezpečení přímé informovanosti velitele, náčelníka štábu na VS a předávání krátkých bojových nařízeních musí náčelník štábu předem určit důstojníky z příslušníků štábu pro jednotlivé svazky (útvary), kteří u nich budou zpravidla provádět zásahy. Tito důstojníci budou povinni i při své běžné práci zaměřovat svou pozornost na vývoj situace u příslušného svazku (útvary) zejména při narušené součinnosti, při úderech atomovými zbraněmi a p.

Také v průběhu boje musí být štáby orgány přímého řízení vojsk, které budou tuto úlohu plnit hlavně při provádění nutných změn v zaujímání bojové sestavy — při částečném nebo úplném přeskupování, což jsou činnosti zvláště typické pro soudobý boj.

Z á v ě r

Ráz soudobého boje určuje metodu a rychlost práce štábů. Pro úspěšné plnění úkolů, které musí dnes řešit vševojskové štáby, je nezbytné přezkoušet jejich organizaci a technické vybavení a využít plně všech možností daných naším pokrokovým společenským a státním zřízením. Nelze zejména dopustit, aby se vševojskový štáb jako výkonný orgán velení opožďoval za vývojem nových zbraní, které vtiskují soudobému boji zvláštní ráz.

Hlavní požadavky na organizaci a metody práce štábu na dnešním stupni vývoje je možno závěrem shrnout takto:

Vysoká morálně politická odpovědnost za obranu socialistické vlasti.

Vycvičenost štábu a organizace i technické vybavení odpovídající požadavkům soudobého boje.

Stále pohotová a předvídavě řízená organizace všestranného hlubokého průzkumu s možností okamžitého využití jeho výsledků.

Nepřetržitá, pružná a aktivní, situaci odpovídající organizace bojového zabezpečení, zvláště protivzdušné obrany a protiatomové ochrany s cílem nedopustit narušení bojeschopnosti vojsk nepřítelem.

Přímá organizace získávání zpráv o situaci a terénu důstojníky štábů se země i ze vzduchu a pružná organizace podávání hlášení i uskutečňování různých zásahů.

Zabezpečení jasné a hluboce promyšlené formulace rozhodnutí velitele, dovolující iniciativní plnění úkolů.

Hojné uplatňování metody návštějí, signálů o přijetí nových úkolů, předběžných nařízení a bojových nařízení.

Vytvoření stále skupiny velení na operačním oddělení a provedení jisté specialisace a prohloubení vedení dokumentace k velení — přehledů o způsobu pronikání rozkazů a nařízení, podávání hlášení a vzájemné informace.

Rozsáhlé uplatňování osobního styku spolupracujících velitelů a štábů a jeho doplnění rozvinutou sítí styčných důstojníků majících určitou pravomoc, jakož i pohyblivými pojítky.

Osvojení si method přímého řízení vojsk, práce v terénu.

Omezení a zjednodušení nutné bojové dokumentace a její účelné rozdělení.

Zabezpečení větší mobilnosti štábů vhodným materiálním vybavením usnadňujícím plnění úkolů za obtížných podmínek soudobého boje.

Přezkoušení a doplnění organizace spojení, zvláště v hlásné službě, s průzkumem, s letectvem a pořádkovou službou, a provedení opatření proti radiovému rušení.

Rychlé vyhodnocování získaných bojových zkušeností a jejich okamžité zevšeobecňování.

Na podkladě těchto závěrů je třeba neúnavně pokračovat ve studiu otázek organizace, vybavení a method práce štábu tak, jak vývoj bude přinášet další poznatky, abychom byli schopni čestně splnit všechny soudobé úkoly.

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

DOKUMENTY K UTAJENÍ VELENÍ V SOUDOBÉM BOJI

Podplukovník Oldřich Komárek

V poslední době se u našich velitelů a pracovníků štábů projevuje zvýšený zájem o způsoby a možnosti utajení při velení vojskům na technických pojítkách za soudobých podmínek vedení boje. Tento zcela pochopitelný a velmi vítaný zájem svědčí o tom, že naši velitelé a štáby do hloubky studují problémy nových zásad vedení boje a že konečně také aktivně přistupují k tomu, aby se vypořádali i s otázkami utajení velení vojskům, které až do této doby mnohdy nepokládali za příliš závažné. Konečně i naše nové řády a předpisy, zejména Předpis pro polní službu štábů čs. lidové armády, dostatečně upřesňují význam i požadavky utajení při organizaci a při řízení a vedení boje.

Za dané situace, kdy si štáby na jedné straně uvědomují naléhavost rychlého a pružného řízení činnosti vojsk zejména během boje a kdy na druhé straně pocítují zároveň nutnost utajit vše, co by mohlo napomáhat nepříteli odhalit vlastní zámysl, dochází často ještě k mylným závěrům, které pramení z ukvapeného řešení vznikajícího rozporu, rozporu mezi rychlostí velení a používáním dokumentů (pomůcek) k utajení velení. Je jasné, že tento rozpor nemůže být řešen cestou menšího odporu, t. j. na příklad tvrzením, že za soudobých bojových podmínek — rychlost akcí, náhlé změny v situaci, rušení radiového vysílání a p., dojde k situaci, kdy »nezbude nic jiného« než velet vojskům otevřeně nebo nejvýše jen pomocí kodované mapy. Tento rozpor naopak vyžaduje neodkladného, soustavného, pečlivého a odpovědného řešení se strany velitelů, štábů a samozřejmě i zvláštních oddělení štábů, jehož výsledkem musí být jak uspokojení požadavků na rychlost velení, tak i na prosté zabezpečení utajení před nepřítelem, a to za všech okolností a ve všech situacích. Konkrétně to znamená dokonalou součinnost štábů a zvláštních oddělení vytvářet pro velení vždy vyhovující a přitom i bezpečné pomůcky k utajení velení vojskům, ať již jde o dokumenty nebo o různé jiné pomůcky a přístroje k utajování hovorů.

O základních otázkách pořizování a používání dokumentů k utajení velení, a to právě se zřetelem na požadované zrychlení předávání zpráv na technických pojítkách a na usnadnění velení vůbec, pojednával již článek majora Hazy otištěný ve Vojenské mysli čís. 3 z r. 1954. Přesto však je nutno znovu se k těmto otázkám vrátit a podat další vysvětlení vzhledem k rychle se měnícím objektivním okolnostem, které působí na vývoj v oboru praxe utajení velení vojskům a velení vůbec.

Zásadně jde o to uvést na správnou míru hlavně názory na různé druhy používaných signálních, hovorových a kodových tabulek¹⁾ jako nejběžnějších dokumentů k utajení velení vojskům, které

¹⁾ V článku je použito nové terminologie pro pomůcky (nyní dokumenty) k utajení velení vojskům, která byla převzata ze sovětské odborné terminologie. O kodových, hovorových i signálních tabulkách podrobně pojednávají »Směrnice o organizaci a provádění kodového spojení v čs. lidové armádě«, vydané MNO v červenci t. r.

jsou nejvíce podrobovány neustálé kritice uživatelů, ať již kritice zdravé a konstruktivní, nebo pohříchu také ještě i kritice neúčelné a neplodné.

Tam, kde velitelé a štáby prakticky přikročili k plnění ustanovení Předpisu pro polní službu štábů, týkajících se zejména účasti štábu při pořizování dokumentů k utajení velení, zvláště pak hovorových tabulek, přesvědčili se již, že podstata dobrých nebo špatných hovorových tabulek zdaleka nezáleží jen na schopnostech příslušníků šifrovacího oddělení štábu, nýbrž v hlavní míře na tom, do jaké míry a jak aktivně se na pořizování dokumentů podílejí příslušné složky štábů, ať již operační oddělení nebo štáby velitelů druhů vojsk a p. V takových štábech pochopili soudruzi správný význam hovorových tabulek pro vedení boje zpracovávaných vždy za účasti celého štábu, pro určitý druh operace na základě shromažďování poznatků z řízení boje. Tady jsou soudruzi na správné cestě, jak splnit požadavky v utajení velení vojskům při vysoké náročnosti na rychlost velení při soudobém spádu boje. Dosaďadlní praxe při velitelско-štábních cvičeních ukazuje, že skutečně nejlepších výsledků v tomto směru bylo zatím dosaženo tam, kde se podařilo před každou operací zpracovat takovéto hovorové tabulky, jejichž slovní náplň se řídila potřebami velení a kde se součinnost, zejména operačních orgánů, odrazila v tom, že do nich byly zahrnuty nejen nejčastěji se vyskytující jednotlivá slova, ale hlavně celé texty v boji předvídaných rozkazů, nařízení a hlášení.

Takovéto hovorové tabulky, jsou-li opravdu pečlivě a odpovědně zpracovány, nejenže zajistí dokonalé utajení velení vojskům, ale nesporně také zkracují dobu předávání zpráv, a tedy zrychlují velení, neboť celý, i dlouhý rozkaz nebo hlášení můžeme pak vyjádřit jedním kodem anebo heslem. Znovu je však třeba zdůraznit, že dokonalost a účelnost hovorové tabulky je přímo úměrná délce a kvalitě přípravy, kterou jí věnovali ti příslušníci štábu, kterým má především sloužit. To však nikterak neznamená, že se délka doby přípravy hovorové tabulky musí odrážet v její obsahové objemnosti. Právě naopak. Čím více času se věnuje jejímu zpracování, tím konkrétnější a přehlednější musí být hovorová tabulka určená pro vedení boje a tím lépe může být zbavena všech zbytečností. Tyto skutečnosti byly potvrzeny na posledním armádním operačním cvičení v terénu s pojiťky, kde bylo hovorových tabulek pro vedení boje používáno.

Na druhé straně nutno přiznat, že hovorové tabulky pro vedení boje skrývají v sobě vážné nebezpečí v tom, že totiž vedou, zvláště jsou-li nesprávně zpracovány a chápány, do jisté míry k šablonovitosti při velení a že dokonce často i omezují tvůrčí iniciativu velitele při řízení boje. Stalo se na příklad, že velitel jednoho svazku věnoval mimořádně velickou osobní péči zpracování hovorové tabulky a že se mu podařilo připravit pro cvičení své jednotky pomůcku tak »dokonalou« a dokonce i chronologicky uspořádanou, že podle ní jen s malými změnami velel v průběhu celého boje tak, jako dirigent řídí orchestr podle partitury. I když víme, že v tomto případě při sestavení tabulky mohl být hlavním pomocníkem plán provedení cvičení a že na druhé straně byl zcela opominut vliv nepřítele, který by udělal ne jeden škrť do takové »partitury«, přece jen jde o případ, který ukazuje, na jeden z extrémů, ke kterým může při pořizování a používání takovýchto hovorových tabulek docházet.

Vidíme tedy, že je třeba velmi citlivého chápání významu hovorových tabulek pro vedení boje. Proto je třeba odpovědného přístupu k jejich zpracování všech těch, kdo se podílejí na jejich sestavování, zejména těch, kdo jich používají, mají-li splnit svůj účel a stát se opravdu výhodnou pomůckou utajení velení vojskům i za rychlého spádu boje.

Hovorové tabulky pro vedení boje nesmějí však být zaměňovány za další, zdánlivě obdobný druh dokumentů k utajení velení vojskům — za signální tabulky, jak často se při povrchním posuzování stává. Signální tabulky jsou velmi výhodné pro velení, neboť umožňují předávat ucelené rozkazy a ústní nařízení i hlášení krátkými signály technickými pojítky. Jejich slovní náplň je zpracovávána operačním oddělením na základě rozhodnutí velitele a plánové tabulky součinnosti. Signální tabulky mají však význam a mohou být s úspěchem zpracovány jen pro krátký časový úsek vedení boje, prakticky do doby, kdy vojska prolomila hlavní pásmo obrany. Na další činnost vojsk má již značný vliv činnost nepřítele, a proto nelze předem blíže určit konkrétní obsah nařízení a hlášení, jejichž potřeba se může vyskytnout v průběhu boje a řízení vojsk. Proto je nutno mít připraveny kromě signálních tabulek také dobře zpracované hovorové tabulky pro vedení boje. Zcela chybný je tedy názor soudruhů, kteří se domnívají, že by pro vedení boje měla být brána v úvahu nejvýše jen signální tabulka a že jakákoli hovorová tabulka nenajde uplatnění. Z těchto nedomyšlených názorů pramení pak ony nekonstruktivní kritiky hovorových tabulek.

Někteří soudruzi, aniž se hlouběji seznámili se systémem, obsahem a účelem hovorové tabulky, již napřed ji odmítají a odsuzují jen proto, že je jim za těžko seznámit se důkladně s jejím obsahem a podrobit se pravidlům kodování. Ve vzpomenutém článku majora Hazy byly podrobně osvětleny původ a následky takového nazírání a jednání, a nebudu se tedy o něm znovu rozšiřovat. Zato je však třeba ještě se zastavit u otázky, jak je to s »otevřenou řečí« při velení v průběhu boje, zda je či není možná, a jak se to odráží v používání dokumentů k utajení velení během boje. Bylo by jistě dialekticky nesprávné předem jakkoli vylučovat možnost použití i otevřené řeči při řízení vojsk za boje, tím spíše otevřené řeči vhodně spojené s jednotlivými dokumenty k utajení velení, ať již kodovanou mapou, signálními a hovorovými tabulkami, volacími znaky a p. Není však najisto zdravý a správný názor, že právě soudobé bojové podmínky s možností oboustranného použití atomových zbraní a z toho vyplývající rychlostí akcí, náhlými změnami a p. jsou samy o sobě důvodem k jakémukoliv ochabnutí bdělosti před nepřítelem, že nám poskytují právo v »naléhavých« případech použít i otevřené řeči při velení. Dá se přece snadno vyvodit, že právě v oněch »naléhavých« případech nebo spíše v »kritických« situacích, které velmi často budou způsobeny vlivem narůstající iniciativy nepřítele, bude tento zvlášť bedlivě slídit po našich dalších záměrech a prováděných opatřeních vyplývajících ze zachycených zpráv o změnách v naší sestavě, v manévru záloh, o činnosti týlu a p. Bude možné takové a podobné zprávy v takových situacích dávat bezstarostně k dispozici nepříteli? Jistěže ne!

Takovéto názory jsou nebezpečné a mohou vzniknout jen proto, že si dnes ještě neumíme představit, že za zprávami předávanými otevřenou řečí stojí vojska, jejichž bojeschopnost, živou sílu i bojovou techniku může nepřítel na základě zpráv získaných odposlechem soustavně narušovat a plánovitě ničit.

Proto je zvláště v současné době velmi důležité, aby štáby všech stupňů přikročily s plnou odpovědností ke zpracování opravdu hodnotných a obsahově bohatých hovorových tabulek pro vedení boje a řízení operace a aby při cvičeních získaly dokonalou praxi v sestavování signálních tabulek. To je dnes hlavní směr, který nám ukázaly sovětské předpisy a zkušenosti z velitelsko-štabních cvičení.

Někdo by mohl právem namítnout, že obsah hovorových tabulek je i přes sebekvalitnější zpracování slovní náplně omezen. To je správné, avšak právě proto musí být obsah hovorových tabulek zaměřen, jak jsem již uvedl, přímo na určitý druh bojové činnosti a musí odpovídat potřebám velení na tom stupni, pro který byl vydán. Hovorové tabulky tedy zajišťují spolu se signálními tabulkami především velení při řízení bojové činnosti vojsk. Proto je jasné, že tyto prostředky nestačí k tomu, aby mohly být zakodovány všechny tajné zprávy, které se při rozmanitosti práce velitelů a štábů, bez ohledu na konkrétní bojovou situaci, vyskytují. A tak v době příprav, soustřeďování vojsk nebo v obdobích přechodu z jedné operace do druhé a konečně v některých případech i v období, kdy je přímo veden boj, i když je v rozsáhlé míře používáno spojení styčnými důstojníky, důstojníky štábů a šifrového spojení, musí být pro takové případy velitelé a štáby vybaveni dalšími dokumenty k utajení velení vojskům — kodovými tabulkami. Jejich slovní náplň je volena tak, aby jimi bylo možno zakodovat jakýkoli celý tajný text. Proto obsahují vedle jednotlivých slov i písmena, slabiky a p. O těchto tabulkách se však někteří soudruzi domnívají, že jsou určeny k řízení vojsk, což je jak vidíme zcela nesprávné. Proto necítí potřebu znát jejich obsah, tvrdí, že patří vůbec minulosti a že jejich tak zvaný »logaritmický« systém nenajde za soudobých podmínek velení uplatnění. Jsou nezbytné tyto kodové tabulky? Myslím, že mně i soudruzi, kteří se o nich takto vyjádřili, vedení zcela mylným názorem a neznajíce jejich pravý účel, dají za pravdu, že jsou.

Je také třeba zaujmout správné stanovisko k nově zavedenému systému kodových tabulek upravených k použití ve zvláštním pouzdru, kterým byli velitelé a štáby vybaveni. Je to pomůcka, která snad na první pohled budí dojem onoho »logaritmického« způsobu kodování, která je však založena na principu majícím tu velkou výhodu, že je bezpečný, i když se pomůcka dostane do rukou nepřítele. Naši velitelé mají tedy pomoci ní možnost dokonale utajit jakékoli zprávy, které budou nuceni předávat technickými pojiťky, a to i zprávy závažnějšího druhu, a i tam, kde nemají možnost využít šifrového spojení. Potřeba takové pomůcky je odůvodněna právě soudobými podmínkami, kdy důsledné utajení velení vojskům nepřestává mít rozhodující význam, má-li být dosaženo překvapení nepřítele, ale naopak.

Jiná otázka vzniká v souvislosti s řešením možností velení a především zpráv a nařízení technickými pojiťky za současného stavu, kdy jednak nepřítel intenzivně používá umělého rušení radiového provozu,

jednak je radiové vysílání ztíženo (omezeno) přesycením vlnového rozsahu vysílači vlastními i nepřátelskými. Tato situace nesporně vyžaduje, aby bylo použito co nejrychlejších způsobů předávání zpráv dokonce v krátkých, časově omezených intervalech, a rozhodně činí problematickým jakékoli zdlouhavé vysvětlování, dohadování a používání pomůcek k utajení velení na radiových pojítkách. Tu jde o lepší využití a zdokonalení speciálních přístrojů ať směrových stanic, televise nebo jiných sdělovacích aparátů, čítajíc v to přístroje k utajení zpráv, a tu by měly přijít k slovu hlavně naše technické složky a spojovací odborníci. Na tomto poli bylo v naší armádě vykonáno ještě poměrně málo a naše věda a technika má jistě možnosti, jak v tomto směru dosáhnout usnadnění velení, i jeho utajení, a je možné, že by právě tímto směrem bylo možno dojít k splnění zatím ještě odvážného přání našich velitelů a štábů, totiž — dát jim takové přístroje a pojítka (i fonická), kterých by mohli používat bez jakýchkoli dokumentů k utajení velení.

Zároveň je nutno zdůraznit, že se zvýšený zájem o řešení otázek spojených s utajením velení vojskům za soudobých podmínek vedení boje a za specifických podmínek velení musí odrazit právě v rozvíjení ještě účinnější součinnosti štábů a zvláštních orgánů při zpracovávání dokumentů k utajení velení vojskům.

Je třeba, aby velitelé a štáby v nejširším měřítku a právě na základě nových zkušeností s používáním dokumentů k utajení velení vojskům uplatnili svoje požadavky a potřeby, zejména přímou účastí při sestavování slovní náplně a forem signálních, hovorových a kodových tabulek, zároveň však aby se naučili též překonávat počáteční nedůvěru k nově zaváděným kodovacím systémům, které musí odpovídat nejen požadavkům velení, ale nadto ještě i náročným požadavkům kryptologické bezpečnosti, a jsou právě proto zpracovávány na základě nejnovějších poznatků Sovětské armády.

DISKUSE

K ČLÁNKU GENERÁL-MAJORA EDUARDA UREŠE »ROZBOR POZNATKŮ Z OBRANNÉHO BOJE STŘELECKÉ DIVISE NA CVIČENÍ S VOJSKY 954«, OTIŠTĚNÉMU VE SBORNÍKU VTA ČÍSLO 1/1955

Generál-major Ján Lipový

Ve svém diskusním příspěvku chci poukázat na některé theoretické závěry autorovy, které podle mého názoru jsou v rozporu s ustanovením řádů, vadné ideologicky nebo neodpovídají nařízením platným v naší armádě.

Autor článku uvádí jako pramen svých poznatků činnost v studijní skupině. V úvodu správně si vytyčuje cíl rozboru, který provádí, ale ve vlastním článku se tohoto cíle nedrží a článek má ráz zprávy rozhodčího. Je nutné, abychom se ve svých pracích více a hlouběji zabývali podstatou otázky, aby z theoretických úvah vznikly poznatky pro praxi a naopak, abychom z praktických zkušeností činili správné theoretické závěry. Tento úmysl zřejmě autor měl, ale v provedení se jím neřídil. Dále je nutné vycházet ze skutečností již známých, praxi již ověřených, abychom »neobjevovali« to, co se již prakticky provádí.

Nyní přikročím ke konkrétním otázkám.

1. Na str. 16 ve 24. řádce uvádí autor doslova: *»Protizteče malých jednotek (čet, rot) na směr hlavního úderu nepřítele nebudou zpravidla prováděny, v důsledku rychlých temp útoku«.*

Jeden z hlavních požadavků na soudobou obranu je, aby byla aktivní, což lze nejdůrazněji uskutečňovat právě protiztečemi. Přijmout zásadu, že se protizteče malých jednotek provádět nebudou, znamená učit velitele těchto jednotek pasivitě v obranném boji, a to neodpovídá požadavkům kladeným na soudobou obranu, ani ustanovením řádů. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války i z bojů za války v Koreji ukazují, že budou často případy, kdy s překvapením a rozhodně vedená protizteč i proti značné převaze sil nepřítele měla úspěch. Na příklad v nočních bojích, v lese, v osadách a i v normálních podmínkách, kdy je protizteč důkladně připravena a energicky provedena, může způsobit nepříteli značné ztráty, a to je jeden z cílů protizteče. Ne každá protizteč je vedena s cílem úplně zničit celé uskupení nepřítele, obranný boj musí však být vždy veden tak, aby bránci se vojska nepřetržitě, všemi prostředky ničila nepřítele za jeho pronikání do hloubky obrany, co nejvíce ho vykrvácela, nakonec zastavila a tak připravila podmínky k provedení protizteče druhým sledem sboru nebo pro protiúder armády. Budeme-li velitelům vštěpovat názor, že protizteče malých jednotek jsou zásadně neúčelné, nevytvoří pak vojska nikdy podmínky k provedení armádního protiúderu. Protizteč je prováděna podle rozhodnutí velitele, které velitel činí na základě pečlivého zhodnocení situace. Když v dané konkrétní situaci je protizteč neúčelná, použije po schválení staršího

náčelníka svého druhého sledu k jiným účelům. Rozhodně však je nutné skoncovat se zásadou a s názory, jako by se protizteče malých jednotek zpravidla neprováděly.

2. Na str. 18 v 6. řádce shora uvádí autor: »Pohyb vojáků zákopem na ohrožený úsek bude téměř neuskutečnitelný, neboť temnota v zákopu s překrytím to nedovolí.«

Podle tohoto tvrzení autora by bylo třeba pokládat za neuskutečnitelný boj v noci nebo za podmínek omezené viditelnosti, v mlze, za hustého sněžení, v dýmu a p. Právě v soudobých podmínkách boje, kdy se boj v noci stává normálním druhem boje, máme pokládat manévr za tmy za neuskutečnitelný? K tomuto závěru autor zřejmě přichází, když si všimneme i dalšího jeho tvrzení na str. 18, v 9. řádce, kde tvrdí: »Morální stav jednotek v zákopu v celém průběhu překrytém bude těžko udržet na požadované výši, neboť omezený prostor, temnota, osamocenost jednotlivců způsobí stísněnost a paniku.«

To je ovšem poznatek zcela nový, s kterým jsem se ani ve válce nesetkal, ba naopak voják v boji má daleko větší schopnost odporu v zákopu a do překrytých míst v zákopu se voják rád uchyluje k odpočinku.

Uvedená tvrzení autora jsou v přímém rozporu s ustanovením našich předpisů, které uvádějí, že zákopový systém dává možnost skrytého provedení manévru v průběhu boje. Ustanovení řádů a předpisů jsou potvrzena praktickými zkušenostmi z bojů a pomáhají mladým vojenským kádrům osvojit si tyto zkušenosti a připravit vojáka k boji. Pokládám proto tvrzení autorovo, že manévr zákopem je neuskutečnitelný, za škodlivé tvrzení odporující ustanovením našich předpisů a vychovávající vojska k nedůvěře k budování obrany, což by mohlo napáchat značné škody v soudobých podmínkách boje. Dále podlamuje uvedené tvrzení schopnosti našeho vojáka, jeho morálně politické vlastnosti a je demobilisujícím činitelem v jeho bojové a politické přípravě. Autor pokládá za možné, že již sama temnota a omezený prostor v zákopu způsobí u vojáků paniku. Tu je nutno především uvést, že panika může vzniknout u nedostatečně připravených vojáků, zvláště u vojáků nepřipravených pro boj v noci a vzniká ne pro temnotu samu, nýbrž po překvapivém zásahu nepřítele za uvedených podmínek. Autor připouští možnost vzniku paniky, ale neukazuje, že je tomu možné s hlediska výchovného čelit dokonalou bojovou a politickou přípravou vojsk. Je žádoucí, aby při theoretickém rozboru kterýchkoliv otázek v oboru takтики, když zjistíme určité neaktivní zjevy, vždy současně ukázat, jak je možné jim čelit. Bude-li vybudován celý dlouhý úsek zákopu s nakrytím, je nutné zabezpečit plynulý pohyb v zákopu vhodně umístěnými svítilnami nebo jinými orientačními značkami (bílé nebo světélkující orientační značky).

Při důkladném studiu našich předpisů zjistíme, že se doporučuje budovat nakrytí zákopu v délce 10 až 12 m pro střelecké družstvo, t. j. že návrh, který uvádí autor ve svém závěru, byl již dávno řešen. Rovněž tak je tomu i u jiných návrhů v článku uváděných, o kterých se dále zmiňovat nebudu.

3. Na str. 22 v 26. až 30. řádce dokazuje autor, že zásahy protitankové zálohy na stupni pluku a divise budou často neproveditelné a odvolává se přitom na zkušenosti z Veliké vlastenecké války a v dalších

odstavcích dokonce navrhuje protitankové zálohy vůbec netvořit.

Právě naopak zkušenosti z Veliké vlastenecké války potvrdily, že je nutné protitankové zálohy tvořit, a četné příklady ukázaly jejich odůvodnění. V soudobých podmínkách má tvoření záloh vůbec ještě větší význam.

Záloha a manévr prostředků z nenapadených úseků zabezpečuje narůstání úsilí protitankové obrany na ohrožených směrech a je projevem aktivity obránce. Naopak rozdělení prostředků již před bojem zbavuje velitele možnosti rozhodného vlivu na průběh boje, je tvořena obrana »statická«, která odporuje zásadním ustanovením našich řádů. Na možnost, že protitanková záloha nestačí včas zaujmout plánované postavení, se již předem připravujeme tím, že na vytyčených směrech plánujeme několik protitankových postavení do hloubky a tato postavení připravujeme. U protitankové zálohy nebudou vždy prováděny dlouhé několikakilometrové přesuny. Budou časté i případy, že podle vývoje situace bude výhodné zaujmout postavení již v krátké vzdálenosti od prostoru rozmístění. Autorovy závěry uvedené v tomto smyslu v odstavci 3 a 4 se s těmito výklady ztotožňují.

V posledním odstavci na str. 22 uvádí autor, že se vyhýbáme rozmisťovat protitankovou zálohu v protitankovém rajonu. V soudobých podmínkách je nejúčinnější ochranou proti účinkům atomových zbraní nepřítele důkladně vybudovat prostor, v kterém jednotka je. Bude proto nutné, aby se zakopala i protitanková záloha, a když už se zakopává, učiní tak na směru možného úderu tanků nepřítele. Každá jednotka v prostoru svého rozmístění musí být schopna přijmout boj; k tomu se připraví i protitanková záloha, t. j. vybuduje prostor svého rozmístění tak, aby mohla vést boj s tanky nepřítele. Proto pokládám za nevhodné tvrzení autorovo, abychom se vyhýbali rozmisťovat protitankovou zálohu v protitankovém rajonu.

Svůj článek doplňuje autor čtyřmi náčrty. Domnívám se, že v tisku určeném především pro naše mladé kádry vychovávané pro štáby útvarů a svazků by takové náčrty neměly najít místo. Náčrty nejenže jsou slepé, nic neříkající, ale ani neodpovídají nejzákladnějším požadavkům štábní kultury. V rozkaze soudruha MNO na výcvikový rok 1954/1955 je uloženo zvýšit štábní kulturu štábů. Uvedené náčrty však tento úkol neplní.

Nakonec chci ještě poukázat na jeden závažný nedostatek. V závěru článku na str. 28 v 12. řádku uvádí autor doslova: *»Je to zkouška pro náš důstojnický sbor, neboť naši staré výchově lépe odpovídaly řády, které se neměnily, zůstávaly s různými doplňky platny desetiletí...«*

Tu je nutné dobře si ujasnit, že v Československu po válce je vládoucí třídou dělnická třída a v Československu před válkou vládla buržoasie se svou ideologií, která měla vliv i na výchovu — mající ráz veskrze buržoasní.

Dělnická třída však uskutečňuje výchovu socialistickou, proto je úplně nesprávné uvažovat výchovu buržoasní za naši. Tu dělnická třída nikdy nepokládala ani nepokládá za svoji — proto je toto přirovnání nesprávné.

Vzhledem k tomu, že i autor článku ve svém závěru žádal o diskusi k rozebíraným otázkám a vzhledem na závažné nedostatky v článku,

který se sborníkem dostává do rukou širokého okruhu převážně mladých a ještě v theorii dostatečně nepevných kádrů, pokládal jsem za nutné upozornit na uvedené nedostatky. Je nutné, aby pisatelé své příspěvky podrobili před uveřejněním důkladnému rozboru. Na tomto příkladu je rovněž jasně vidět, jak důležité je věnovat více pozornosti diskusi v oboru vojenské vědy a včas a nekompromisně odhalovat všechny nedostatky nebo osvětlovat nejasnosti.

DOTAZY A ODPOVĚDI

KDY BUDE V SOUČASNÝCH PODMÍNKÁCH OPERACÍ VYTVÁŘENA ARMÁDNÍ RYCHLÁ SKUPINA

Plukovník Václav Vitanovský

Vojenská mysl čís. 3 z letošního ročníku v části: Otázky a odpovědi uveřejnila článek generál-poručíka Jaroslava Dočkala: »O otázkách velení v útočném boji proti nepříteli vedoucímu boj na zdrženou za použití atomových zbraní«. K otázce čís. 4: »Bývá v nových podmínkách u armády armádní rychlá skupina vždy nebo jen v některých případech?« — chtěl bych říci toto:

Na vytvoření armádní rychlé skupiny má vliv nejen to, že se při soudobém vedení operace používá zbraní hromadného ničení, ale i organisace vyšších svazků. Včleněním do organisace střeleckého sboru mechanisovaných divisí vytvořil se u střeleckého sboru mocný úderný a rychlý prvek, který může velmi dobře plnit úkoly rozvíjení operace a boje do hloubky ve vysokém tempu. Může proto mechanisovaná divise v bojové sestavě střeleckého sboru plnit některé úkoly, které byly dříve v plné míře kladeny na armádní rychlou skupinu. Při použití atomových a chemických zbraní jsou vytvořeny pro průlom taktické hloubky obrany nepříteli již první den operace podmínky pro to, aby mohla být zasazena do průlomu rychlá skupina větší a mocnější, než jsme tomu byli zvyklí dříve, t. j. když jsme vytvářeli u vševojskové armády armádní rychlou skupinu v síle obyčejné jedné tankové a jedné mechanisované divise. Takovou silnou rychlou skupinou je mechanisovaná armáda, složená obyčejně ze dvou tankových a dvou mechanisovaných divisí a kromě toho vybavená všemi organickými prostředky armády, t. j. organickým dělostřelectvem, ženijními, chemickými a jinými prostředky. Kromě toho mechanisovaná armáda má i svého velitele a štáb armády, kteří zabezpečují centralisované a tím i jednodušší velení v operační hloubce.

Proto v útočné operaci bude zpravidla vytvářena na směr hlavního úderu frontu frontová rychlá skupina. Armádní rychlá skupina se bude tvořit v sestavě vševojskové armády jen zřídka. Vytvoření armádní rychlé skupiny v sestavě vševojskové armády vidím nutné jen v těchto čtyřech případech:

1. Jestliže střelecké sbory nebudou mít ve své bojové sestavě mechanisované divise. Půjde o případ, kdy vševojsková armáda útočí na takovém směru a s takovým úkolem, kdy nebudou dobré podmínky pro činnost mechanisovaných divisí a kdy jich může být soustředěně použito na jiném úseku fronty ve frontové nebo strategické útočné operaci.

2. Jestliže bude vševojsková armáda útočit na pomocném směru samostatně, a nebude tedy plnit hlavní úkol v rámci frontové nebo strategické operace.

3. Jestliže horský, zalesněný nebo bahnitý terén s malým množstvím komunikací nebude dávat možnost plného rozvinutí frontové rychlé sku-

piny typu mechanisované armády. Za takových podmínek nebude vytvořena ani v tom případě, když bude armáda útočit na směr hlavního úderu fronty.

4. Konečně to bude případ, kdy armáda útočící na směr hlavního úderu frontu bude mít za úkol obklíčit a zničit uskupení nepřítele v součinnosti se sousední armádou sousedního frontu. Mám na zřeteli případ, kdy bude dán armádě v rámci frontové nebo strategické operace úkol obklíčit a zničit uskupení nepřítele na rozhraní dvou frontů a k rychlému zakončení obklíčení je nutné, aby do prostoru, v kterém se uzavírá vnitřní kruh obklíčení, vyšly co nejrychleji rychlé skupiny a zakončily tak nejprve operační a později v součinnosti s vševojskovými svazky prvního sledu armády i taktické obklíčení nepřátelského uskupení. V tom případě může být na směr, na kterém útočí armáda se svou armádní rychlou skupinou, zasazena i frontová rychlá skupina, která plní své úkoly v rámci útočné operace frontu — obyčejně na vnější frontě obklíčení.

Mám za to, že to budou uvedené čtyři případy, v kterých bude výhodné při útočné operaci armády vytvořit v její operační sestavě armádní rychlou skupinu. V ostatních případech pokládám za zbytečné vytvářet armádní rychlou skupinu. Mechanisované divise, které jsou v sestavě střeleckých sborů, mohou se stát vhodným spojovacím článkem mezi frontovou rychlou skupinou a vševojskovými svazky armády. Budou to právě mechanisované divise střeleckých sborů prvního sledu, které využitím úspěchu frontové rychlé skupiny budou pronikat vysokým tempem za touto skupinou, budou ji vystřídávat jak na vnitřní, tak i na vnější frontě obklíčení a pomáhat ostatním vševojskovým svazkům armády udržovat vysoké tempo operace.

Kromě toho je třeba vidět i souvislost tvoření rychlých skupin ve spojení s použitím výsadkových vojsk.

Zprávy o vojenskovědecké práci vojenských akademií

DRUHÁ VĚDECKÁ KONFERENCE VOJENSKÉ AKADEMIE KLEMENTA GOTTWALDA VYZNAMENANÉ ŘÁDEM REPUBLIKY

Pro rozvinutí vojenskovědecké práce a pro její zaměření pro potřeby vojsk mají vojenskovědecké konference zásadní význam. Jejich cílem je hluboko a všestranně rozebrat některé otázky soudobého boje, prostudovat objektivní zákonitost bojové činnosti vojsk, dopracovat se k určitým závěrům a umožnit jejich zevšeobecnění. Vojenskovědecké konference mohou dosáhnout svého cíle jen tehdy, když budou prováděny v těsné součinnosti příslušníků vojenských akademií s příslušníky vševojskových štábů, s vševojskovými veliteli, s veliteli a náčelníky druhů vojsk a svazků. Jen spojením teorie s praxí, velitelů-praktiků s vědeckými pracovníky, je možné dosáhnout zlepšení vědeckovzumné práce, tak i bojové přípravy velitelů, štábů a vojsk.

Vojenská akademie Klementa Gottwalda, vyznamenaná Řádem republiky, plnic rozkaz ministra národní obrany pro bojovou a politickou přípravu, uspořádala ve dnech 23. a 24. 6. 1955 svou druhou vědeckou konferenci na thema: »Velení v útočném boji střeleckého sboru«.

Předmětem konference byl rozbor charakteristických rysů soudobého útočného boje. Z obsahu velení byly konkretisovány otázky velení v útočném boji střeleckého sboru. Byla nadhozena řada metod, jak nejlépe splnit všechny úkoly souvisící s organizací a plánováním útočného boje štábem střeleckého sboru, vybavení štábu pomocnými jednotkami a pomocným personálem, jakož i materiální vybavení štábu. Z těchto úvah byl vyvozen závěr, že je nutno zvětšit počty některých oddělení štábu střeleckého sboru, hlavně operačního a průzkumného oddělení, aby štáb mohl organisovat i veleníschopné záložní velitelské stanoviště. Referát byl zaměřen hlavně na otázky velení v přípravném období. Méně byly rozpracovány otázky velení za boje v hloubce. Větší část těchto otázek byla jen nadhozena a nebyla dořešena. Zvláště málo byly prohloubeny otázky velení za útoku na pásmo sborových záloh z chodu, za útoku na spěšně zaujatou obranu, při přechodu vodního toku a při přechodu do pronásledování.

Hlavní referát byl doplněn a rozšířen třemi koreferáty.

V živé diskusi, které se po přednesení referátu zúčastnilo 11 důstojníků, bylo na tyto nedostatky poukázáno. Hlavním nedostatkem referátu, jak vyplynulo z diskuse, bylo, že referent nadhazoval vyřešení problémů velení zvětšením počtů osob ve štábech v pomocných štábních jednotkách a počtů materiálních prostředků štábů. Málo se zabýval otázkou zlepšení organizace štábních prací, zjednodušením některých činností při plánování boje, zkvalitněním přípravy důstojníků vševojskových štábů, konkrétním řízením práce štábu, t. j. pomíjel cesty, po kterých je nutno se ubírat, aby velitelé a štáby mohli splnit své úkoly v soudobém boji.

Diskutující zdůrazňovali nutnost mechanisace některých prací ve štábech, vybavení štábů takovými technickými prostředky, které umožní a usnadní splnění úkolů, na příklad zařízením pro pořizování fotokopíí, pro přenos obrazů na dálku, vybavením střeleckého sboru větším počtem decimetrových stanic, které by umožnily a zabezpečily velení při soudobých vysokých tempech boje a operací, vybavením štábu vrtulníky a bojovými obrněnými dopravními vozidly. Také byla připomínána nutnost využít televise k tomu, aby bylo velitelům a štábům usnadněno osobně pozorovat vývoj boje alespoň na hlavním směru činnosti přímo z VS.

V pracovních komisích, které zasedaly druhého dne konference, byly studovány diskusní příspěvky, koreferáty a hlavní referát. Podle návrhů pracovních komisí byly vydány konkrétní pokyny pro úpravu hlavního referátu, aby se mohl stát dobrou pomůckou pro potřebu celé armády.

Konferenci uzavřel zástupce náčelníka Vojenské akademie Klementa Gottwalda.

I když konference měla některé nedostatky, dosáhla svého cíle. V budoucnu bude nutno zabezpečit účastníkům konference možnost předem prostudovat hlavní referát v celém rozsahu, věnovat více času diskusi, zabezpečit hlubší kritiku a vést účastníky k tomu, aby odvážně projevovali své ná-

zory, jsou-li náležitě zdůvodněny. Také bude třeba zabezpečit větší účast zástupců velitelství svazů a svazků, protože ti budou moci na takových konferencích nejlépe uplatnit své zkušenosti.

Vojenská akademie Klementa Gottwalda, vyznamenaná Řádem republiky, plánuje uspořádat v tomto roce ještě dvě vědecké konference, z nichž jedna bude věnována otázkám protiatomové ochrany vojsk, druhá otázkám nočního boje. Tematika těchto konferencí vyplývá z konkrétních potřeb vojsk. Lze očekávat, že vševojskoví velitelé pochopí význam těchto konferencí a nebudou pokládat čas, který na nich stráví, za ztracený, naopak, že si účastí na konferencích rozšíří a prohloubí své znalosti a hlavně, že vynesou konkrétní požadavky, jak se má v praxi projevovat pomoc vojenských akademií vojskům. Nelze se věčně uspokojovat frází, že »vojenské akademie zaostávají za voj-

sky«, nýbrž je třeba jim pomoci tento nedostatek odstranit, protože všichni plníme společný úkol, jen metody jsou různé.

(Zpracoval podplukovník
Michal Spišiak)

*

Poznámka redakce:

Redakční rada Vojenské mysli souhlasí s připomínkou zpracovatele zprávy o druhé vědecké konferenci ve Vojenské akademii Klementa Gottwalda, že by měli vševojskoví velitelé projevit větší zájem o vědecké konference našich vojenských akademií a doporučuje jim a všem příslušníkům vševojskových štábů, aby si již nyní připravovali materiál k tematům dalších dvou konferencí, získaný při praktických velitelsko-štábních cvičeních a při cvičeních s vojsky.

INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

NAPALM

Inženýr kapitán Ing. Jiří Huňáček

Účelem tohoto pojednání je objasnit vlastnosti, složení, způsoby používání a účinky napalmu a možnosti ochrany proti němu. Bylo by třeba, aby byla rozšířena diskuse zejména k dalšímu prohloubení a rozšíření znalostí ve vedení boje za použití napalmu.

Američtí imperialisté, kteří převzali Hitlerův program světovlády, považují zbraně hromadného ničení za hlavní prostředek k uskutečnění svých agresivních cílů. Proto provádějí bojovou přípravu amerických vojsk za předpokládaného použití atomových zbraní, chemických, radioaktivních a biologických látek. Netají své rozhodnutí zneužít nejnovějších výsledků vědy k hromadnému ničení mírumilovných národů.

Jedním z chemických prostředků, kterého američtí agresori používali ve velkém rozsahu za války v Koreji a kterým způsobili zejména civilnímu obyvatelstvu severní Koreje velké škody a utrpení, jsou zahuštěné hořlaviny t. zv. »napalm«. Plamenomety byly původně plněny jen tekutými hořlavinami. Jejich základní složkou byl benzin, benzen nebo benzol, k nimž byly přidávány různé vedlejší produkty vznikající při destilaci nafty, uhlí a p. (na př. dehty, mazut, antracenové oleje). Při použití v plamenometech dávaly tekuté hořlaviny krátký došleh a velkým tlakem se roztříštily na drobné částice, které stačily zasažený cíl většinou jen ožehnout. Proto byl objev zahuštěných hořlavin přivítán americkými imperialisty jako jeden z prostředků k uskutečnění bleskové války.

Vlastní složení napalmem zahuštěných hořlavin

Napalmem zahuštěné hořlaviny (dále jen napalm) mají proti tekutým tyto přednosti:

- hoří podstatně delší dobu a mají velkou zapalovací schopnost,
- vytvářejí souvislý proud odolný proti větru,
- jsou poměrně stálé při různých teplotách,
- mají mimořádnou schopnost přilnout k cílům,
- jejich příprava je jednoduchá,
- jsou vhodné pro hromadné použití jak u letectva, tak u pozemního vojska.

Ke zkušební přípravě napalmu použili Američané uhlovodíkových paliv zahuštěných jednak kaučukem, jednak hlinítyými mýdly mastných kyselin. Kombinací »palmitanů« a mastných kyselin byly získány rosoly, které byly nazvány napalmovými (palménovými). Dalším výzkumem bylo zjištěno, že optimální želatinisující vlastnosti nedává výrobkům kyselina palmitová, nýbrž laurová. Vzhledem k tomu, že se název »napalm« již všeobecně vžil, bylo ho používáno i nadále pro zahuštěné hořlaviny.

K zvýšení účinků napalmu přidávají se k němu různé pyrotechnické složky a účinné přísady.

Účinné přísady lze rozdělit na dvě skupiny:

1. látky okysličující, které dodávají kyslík,
2. látky redukující, které hořením vyvíjejí vysokou teplotu.

K látkám bohatým na kyslík patří chlореčnany, dusičnany, peroxydy, dvojchromany a p., někdy i nitrocelulosa.

Jako redukovadel se používá hliníku, síry, křemíku, fosforu, hořčíku, koksu, elektronu.

Jednotlivé přísady se různě kombinují, čímž se získává různá účinnost.

K zvětšení morálního efektu přidávají Američané k normálnímu napalmu sodíkové slitiny, fosfor, thermit a p.

Napalm je hlinité mýdlo, které je připraveno precipitační metodou ze dvou dílů kyseliny kokosové, z jednoho dílu kyseliny olejové a z jednoho dílu kyseliny naftenové. Podíly uvedených kyselin se mohou měnit podle zásobovacích možností. V podstatě je mýdlo tvořeno ze dvou složek. Jedna je hlinitou solí kyseliny laurové nebo nasycené mýdlo mastné kyseliny, obsahující 40 až 50% kyseliny laurové. Druhou složkou je hlinité mýdlo nenasyčených kyselin — naftenové a olejové. Kombinací laurového mýdla s mýdlem naftenovým a olejovým vzniká zahušťující přípravek s dobrými bojovými vlastnostmi.

Mýdlo je granulované, nelepivé, pevné, rozpouští se a želatinuje rychle v benzínu, petroleji a p. Je však velmi citlivé k vlhkosti, která způsobuje řidnutí hořlavin z napalmu připravených. Vlhkost způsobila agresorům v Koreji během deštivých a horkých letních měsíců značné obtíže.

Anglický napalm je v podstatě hlinité mýdlo kyseliny stearové. Vyrábí se z normálního stearinu. Připravená hořlavina je hustější. Anglický napalm má tu nevýhodu, že ke své přípravě vyžaduje zahřívání na teplotu asi 50° C. Za tím účelem byly zkonstruovány pojízdné míchací stanice vyhřívané parou.

Příprava zahuštěných hořlavin z »napalmu«

Zahuštěné hořlaviny se připravují rozpouštěním napalmu v bezínu a v jiných vhodných rozpustidlech. Množství přidávaného napalmu se řídí ročním obdobím. Za nízké teploty se hustší hořlavina nesnadno zapaluje. Snížení obsahu napalmu má zase za následek rychlejší hoření, menší účinek v cíli a kratší došleh.

Napalm se míchá v normálních otevřených kádích dřevěnou kopistí. Vzhledem k tomu, že čerstvě namíchaná hořlavina tvoří krupičkovitou hmotu, přečerpává se do barelů, v nichž stárne. Během stárnutí získá hořlavina požadovanou tekutost, viskozitu a dlouhé vlákno. Napalm dobré jakosti vydrží beze změny v rozmezí teplot —40 do +40° C. Zvýšená teplota způsobuje řidnutí, nízká teplota zase houstnutí napalmove hořlaviny.

Použití napalmu v boji

K normální výzbroji používané kapitalistickými armádami v druhé světové válce přistoupily letecké pumy a plamenomety plněné hořlavinou »napalm«.

V korejské válce shodili američtí agresori na severní Koreu více než 15 milionů napalmových pum. V rámci »strategie dálkového bombardování

vání« útočilo americké letectvo napalmem bezohledně na hrdinný korejský týl. Napalmu bylo používáno také americkým taktickým letectvem při plnění úkolů přímé podpory pozemních sil v útočném i v obranném boji, zejména

- k ničení živé síly v odkrytých zákopech,
- k umlčování opěrných bodů hlavního pásma obrany v prostorech, do kterých nemohlo střilet dělostřelectvo,
- k útokům na plošné cíle, na př. na shromaždiště vojsk, letiště, týlové objekty atd.,
- k napadání automobilních proudů, železničních převozu (transportů), pochodu vojenských vojsk,
- k osvětlování bojiště a k vytváření dýmových clon.

Z počátku používali Američané jako napalmových pum běžných pomocných nádrží na LPH. Vzhledem k tomu, že tyto nádrže neměly balistické vlastnosti, byly zkonstruovány speciální letecké napalmové pumy různých velikostí, a to malé ráže vážící 2 až 4 kg, střední ráže vážící asi 32 kg a velké ráže od 215 kg výše.

Intervenční letectvo podnikalo útoky z přízemního letu z malých výšek (obvykle asi 60 m, někdy jen s výšky 10 až 20 m). Výška letu byla určována druhem cíle a silou protivzdušné obrany. Napalmové pumy působí především hořením vlastní náplně, která se při dopadu rozstříkne na plochu širokou 30 až 50 m a dlouhou 50 až 100 m. Hořící napalm je nebezpečný svým sekundárním vlivem na okolní hořlavé předměty. Velikost zasažené plochy je dána velikostí pumy, množstvím výmetné náplně a rychlostí letounu v okamžiku shoení pumy.

Napalmové pumy jsou podle velikosti a povahy napadeného cíle shazovány buďto jednotlivě, nebo ve svazcích a schránkách. Hoření napalmu je doprovázeno vysokým žářem, hustým dýmem a dusivým kouřem. Hořením naftových produktů uvolňuje se velké množství tepelné energie, takže okruh zápalného účinku je daleko větší než u hořlaviny typu »thermit«.

Jeden kg benzínu spalováním na vzduchu uvolňuje 10 000 až 11 000 Kcal. Při shoení 1 kg thermitu se uvolní jen asi 800 Kcal.

Průběh exploze napalmové pumy je popisován takto:

Po dopadu se objeví oranžové plameny, potom hustý kouř, který zahluje cíl na dobu několika málo vteřin, potom nastává vyjasnění, kdy kouř stoupá nahoru v podobě houby, a částečné samodušení ohňů. (Viz obr. 1.)

Poznátky o použití napalmu v korejské válce

Americké letectvo používalo napalmu při útocích na průmyslová a dopravní zařízení, města a osady společně s tříštivými a trhavými pumami.

Největší soustředěný letecký útok na zásobovací střediska a sklady v průběhu korejské intervence provedlo americké letectvo 8. 5. 1952 v prostoru Suan, asi 60 km na jv. od Fenjanu takto:

Nejdříve útočila letadla F-80C raketami a kulomety na cíle protivzdušné obrany, avšak bez úspěchu. Poté zaútočily letouny B-26 a F-84 trhavými a napalmovými pumami na vlastní objekty.

Obr. 1. Obráz místa dopadu napalмовé pumy několik vteřin po výbuchu.

Na Fenjan bylo shozeno více než 17 000 napalmových pum. Přes toto nelidské a kruté bombardování neustal ani na okamžik organizovaný odpor hrdinného korejského týlu.

Na zdroje elektrické energie na řece Jalu shazovalo americké letectvo nejdříve trhavé pumy. Po demolování zdí použilo napalmových pum a raket proti vnitřnímu zařízení.

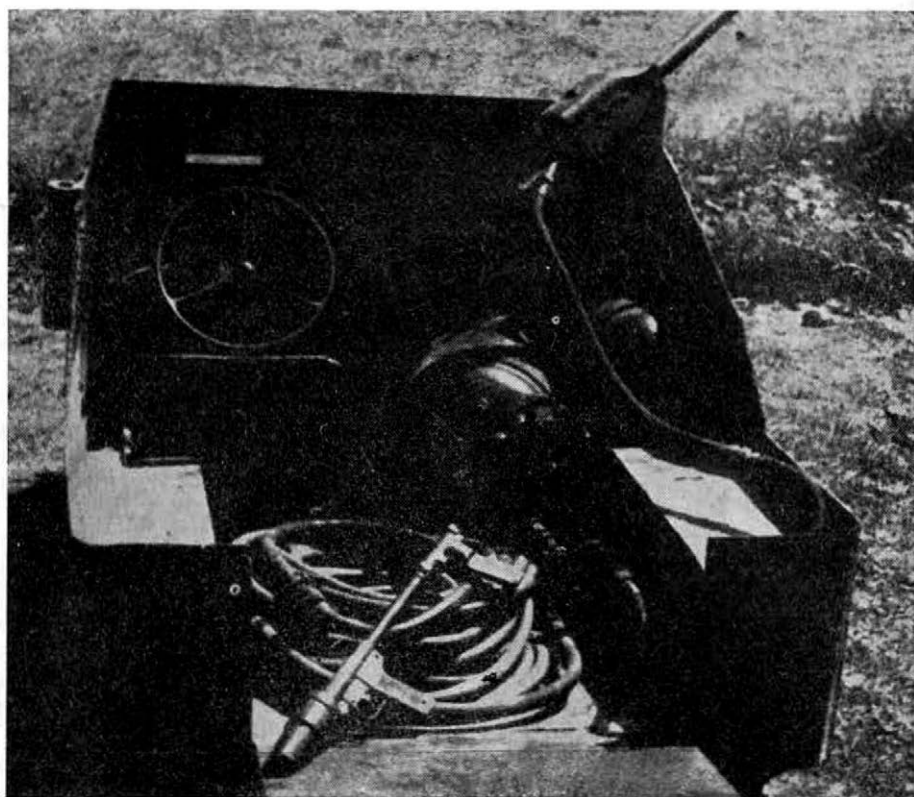
Aby interventi znemožnili manévry lidových vojsk, shazovali nejdříve napalmové pumy bez zapalovačů. Když napalmová rosolovitá hmota vnikla do krytých prostorů, zapalovali ji fosforovými pumami. Za korejské války použili též raket s napalmovou náplní proti pochodovým proudům, postavením protiletadlového dělostřelectva a proti zásobovacím stanicím.

Přes rozsáhlé bombardování komunikací, letišť a shromaždišť napalmem nepodařilo se americkému velení zabránit přeskupování vojsk korejské lidové armády a čínských lidových dobrovolníků. V průběhu války byla neustále zdokonalována opatření na ochranu vojsk a týlu proti napalmu, zejména maskování, rozptýlení, utajení pohybu, využívání skrytých míst, noční doby a p. Tato opatření ztěžovala činnost nepřátelského letectva a tím i možné útoky napalmem.

Neúspěchy pozemních sil americké armády v Koreji daly podnět k širokému používání napalmu i v pozemních jednotkách.

Napalmu bylo použito k zvýšení účinku plamenometů, k výrobě improvizovaných zápalných min, k vytváření protipěchotních zátarasů a k osvětlování bojiště.

Použití napalmu v plamenometech podstatě zvýšilo jejich účinnost. Přenosného plamenometu s napalmovou náplní (váha 18 kg, došleh 50 m)

Obr. 2. Napalmové služební vozidlo M 4

bylo používáno ženijními jednotkami při dobývání pevnůstek, k zapalování objektů obsazených nepřítelem, k osleповání pozorovatelů a p. V obraně byly rozmišřovány jednotky přenosných plamenometů jak na předním okraji, tak v hloubce a na příčných postaveních. Doplnřovaly systém protitankových dělostřeleckých paleb, aby svým ničivým a morálním účinkem oddělily nepřátelskou pěchotu od tanků.

K podpoře vlastní pěchoty a tanků zkonstruovali Američané lehké pojízdné plamenomety. Podle terénu byly dopravovány buď na půltunovém jeepu nebo na speciálních obrněných vozidlech (viz obr. 2).

K 90 l nádrži byly připojeny dva plamenomety. Jeden z nich byl opatřen 30m hadicí k zásahům na místa, kde nebylo možno použít plamenometu přímo z vozidla. Použití této hadice bylo ovšem podmíněno terénem, protože obsluha musela opustit vozidlo. Proud napalmu mohl šlehat z vozidla i za jizdy. Nově naplnit plamenomet napalmem a stlačeným vzduchem je možno během 3 minut.

V bojích v Koreji vyzkouřeli Američané též plamenometné tanky. Nádrže s napalmem byly umisřovány jednak přímo uvnitř tanku, jednak v samostatných přívěsných vozidlech za tanky. Aby bylo dosaženo

překvapení, byl umisťován plamenomet v dělové hlavni. Tak se podařilo sloučit pohyb, dělostřeleckou palbu a morální účinek vyvolaný výšlehem napalmu. Přivěsné doplňkové nádrže se však rychle prozradily a staly se cílem hromadné palby lidových vojsk. Maximální došleh plamenometných tanků je 150 až 200 m. Byly zkonstruovány ze středních tanků M-47 »Patton« a jsou známy pod označením T-66.

Stabilní plamenomety v obraně umisťovali Američané na hlavní tankové směry k odražení hromadných tankových útoků v součinnosti s protitankovým dělostřelectvem a ženijními zátarasy. V principu to byly nádrže na 225 litrů napalmu, zapuštěné do země a lehce pokryté hlinou. Menší nálož trhaviny byla přivedena k výbuchu buď formou mechanické nástrahy nebo elektricky vlastním pozorovatelem. Výbuchem byl hořící napalm vržen proti tankům, nebo proti pěchotě.

Stejnému účelu sloužily fugasy, které byly zhotovovány z nábojnic ráže 203,2 mm. Zahuštěné palivo bylo zapalováno ručním dýmovým granátem M-15 plněným bílým fosforem. Hořící napalm byl vymrštěn výmetnou náplní do vzdálenosti až 50 m.

Zkušebně bylo použito i protipěchotních a protitankových min s napalmovou náplní.

V útočném boji používala americká armáda improvizovaných napalmových min. Tyto miny svým intenzivním žářem vyřadily osádku bunkru, avšak nezničily svým výbuchem sám opěrný bod.

K zapalování lesů používali Američané dělostřeleckého střeliva plněného napalmem s okamžitým citlivým zapalovačem. Tímto způsobem zakládali nesnadno hasitelné korunové lesní požáry. Vzhledem k tomu, že čínští lidové dobrovolníci vytvořili systém obranných opatření, jejichž základem byly podzemní objekty spojené s polními opevněními, plnili Američané napalmem též minometné střelivo, aby založili ohně přímo u vchodů do objektů.

Ochrana proti napalmu

Hlavní úlohu při použití napalmu přisuzují západní vojenští teoretikové letectvu. Proto včasné vyhlašování leteckého poplachu, stálá pohotovost prostředků protivzdušné obrany patří k rozhodujícím opatřením na ochranu vojsk a týlu. Plán protivzdušné obrany nelze chápat jen jako ochranu vojsk protiletadlovým dělostřelectvem a stíhacím letectvem, nýbrž musí také obsahovat všechna nutná opatření k uhašení požárů vzniklých hromadným použitím napalmu.

Korejská lidová armáda a čínští lidové dobrovolníci zvítězili, přestože američtí imperialisté hromadně použili napalmu, a zmařili jejich agresivní plány. Radou takticko-technických a organizačních opatření zneškodnila lidová vojska účinky této nové hořlaviny. Uvedu některá z těchto opatření:

Bojová sestava týlu byla stejně jako bojová sestava vojsk dovedně rozptýlována, aby se zmenšila její zranitelnost.

Sklady. Pohotovité zásoby byly rozděleny na menší skupiny a byly umisťovány na okraji lesíků a poblíž vody. Stejně zásady platily pro rozvinutí dílenských útvarů. Sklady pohonných hmot, munice, výzbroje a výstroje byly zapouštěny hluboko do země.

Pěchota. Korejská lidová armáda a čínští lidové dobrovolníci řešili obranu proti napalmu a proti účinkům atomového napadení, s nímž

museli počítat, systémem tunelů ve skalách. Tunely budovali v hloubce nejméně 18 m. Pěchota byla ukryta v těchto tunelech, které byly vzájemně spojeny a tvořily opěrné body. Každý opěrný bod měl nejméně tři vchody s vysokými prahy, které bránily vniknutí hořícího napalmu do objektu. Pěchota z těchto tunelů vyrážela a obsazovala vlastní povrchové zákopy teprve tehdy, když skončilo americké bombardování napalmem a když americká pěchota vyrážela ke zteči.

Zákopový systém se dobře uplatnil proti napalmu. Část zákopů byla nakryta. Zákopy byly hloubeny urychleně na plný profil s výklenky ve stěnách.

V korejské válce bylo potvrzeno, že to nejsou zbraně a technika, kdo vítězí ve válce, nýbrž člověk, který si svou vynalézavostí dovede vytvořit účinnou ochranu proti novým druhům bojové techniky často přímo na místě. Lidová vojska dovedně využívala všech nedostatků americké taktiky, která je založena jednak na bezduchem spoléhání na techniku, jednak na šablonovitém vedení boje.

Protipožární opatření

Boje v Koreji ukázaly, že napalm je účinnou hořlavinou jen tehdy, podaří-li se vytvořit velké koncentrované ohnisko požáru. Jakmile se napalm rozhoří, je velmi nebezpečný okolním hořlavým předmětům, které se rychle vznítí. Proto věnovali Severokorejci stálou pozornost protipožárnímu opatření. V zalesněných prostorech zřizovali průseky, čistili lesíky od souší a chrástí, kopali protipožární příkopy.

Ve městech a v osadách budovali hliněné násypy, vytvářeli protipožární mezery v souvislých blocích domů, v blízkosti důležitých objektů odstraňovali lehce zápalné stavby. Bojovou techniku maskovali nehořlavými maskovacími prostředky. Zákopy částečně nakrývali, aby zabránili přímému postřiku napalmem.

Organisovali rychlou pomoc a účinnou zdravotnickou a veterinářskou službu.

V zimě je provádění protipožárních opatření usnadněno, protože k hašení možno dobře použít též sněhu. Vznik sekundárních ohňů je velmi ztížen. Vyhoří jen zasažená plocha a požár se nerozšiřuje. Sníh zamezuje přístup vzdušného kyslíku a ochlazuje hořlavinu pod její zápalnou teplotu.

K dosažení menší zranitelnosti byla vozidla umisťována rozptýleně ve větším prostoru. Osádky tanků utěšňovaly všechny otvory, aby zabránily vniknutí ohně dovnitř, odstraňovaly s tanků rozlitý olej a všechny nečistoty. V okolí dodržovaly přísnou maskovací kázeň a čistotu. Díky těmto opatřením nebyly četné tanky vyřazeny z boje, i když byly zasaženy částečně napalmem.

K dalšímu zvýšení odolnosti tanků hledají Američané vhodný druh nátěru nebo obložení pancířů, nové složení pryžových součástí pojízdných kol odolných proti vysokým teplotám. Požadují na konstruktérech lépe chránit podvozek, prostor motoru a nádrže pohonných hmot proti účinkům napalmu. Dlouhá doba hoření napalmu 8 až 10 minut znemožňuje prozatím kolovým vozidlům rychlý průjezd místy napadenými napalmem.

Individuální ochrana a léčení popálenin způsobených napalmem

Pro individuální ochranu se dobře osvědčily ochranné pláštěnky, stanové dílce, pláště. Po zasažení rozstříknutým napalmem nutno je ihned odhodit.

K popáleninám může dojít buď přímým postříkem nebo druhotným účinkem z vyvolaných požárů.

Přímé popáleniny jsou v podstatě dvojího typu. U vojáků, kteří použili ochranné příkrývky, jako pláště, stanového dílce, pláštěnky, může dojít k ožehu rukou při odhození zasažené příkrývky. Neopatrnou manipulací se zasaženou příkrývkou může dojít k dalšímu poranění nekrytých částí těla. Kapkové popáleniny budou často II. a III. stupněm. Ve všech případech záleží první pomoc v přiložení sterilního obvazu, a jakmile to bojová situace dovolí, v dalším lékařském ošetření. Ve vážných případech, aby bylo zabráněno infekci, nutno provést chirurgické ošetření.

Popáleniny vzniklé přímým zásahem jsou ve většině případů II. a III. stupně. Jsou doprovázeny šokem, ztrátou tělesných tekutin, všeobecnými toxickými příznaky, sklonem k infekci. V první fázi je nejnebezpečnější šok, a proto je nutno věnovat mu především pozornost. Ošetřování bude zahrnovat podávání morfia, infusi (t. j. vstřikování většího množství léčivé tekutiny do žil) a p.

První laická pomoc bude zase záležet v přiložení sterilního obvazu. Přiložení obvazů s vaselinou ztěžuje podstatně léčení, neboť znečišťuje ránu. Další lékařské ošetření bude záležet v celkovém léčení (boj proti šoku, ztrátě tekutin, intoxikaci). Při vzniku retrahujících se jizev nutno zavést léčení rehabilitační.

Vzhledem k tomu, že může být k napalmu přimíšen bílý fosfor, který může vniknout do organismu, je nutno provést pečlivou revizi rány a včas z ní odstranit všechny částčky fosforu.

Při boji s požárem mohou vzniknout některé komplikace. Při hoření v uzavřeném prostoru nebo i při hoření v terénu za určitých podmínek (v soutěsce, rokli, při plošném kruhovém požáru a p.) je nebezpečí vzniku většího množství kysličníku uhelnatého a pokles kyslíku pod hranici dýchatelnosti. Proto nestačí vždy, aby byly požární hlídky vybaveny jen ochrannými maskami. Ochranu skýtá kyslíkový přístroj nebo dálkový přívod čistého vzduchu. Při používání hasicích přístrojů s náplní chlorovaných uhlovodíků k likvidaci menších ohnisek hořícího napalmu může vznikat určité množství fosgenu, který by byl zvláště v uzavřené místnosti při silnější koncentraci nebezpečný.

Rychlým zásahem se dají i malá ohniska hořícího napalmu zvládnout ručními hasicími přístroji vodními nebo pěnovými.

Nutno se vyvarovat rozmetání napalmu silným proudem vody. Ve větší koncentraci se dá hořící napalm hasit vodní pěnou. Velmi dobrým hasicím prostředkem se ukázala vodní mlha (jemná vodní tříšť).

Po uhašení hořícího napalmu nutno lokalizovat běžný požár, na požářišti zanechat požární hlídku, neboť je nebezpečí samovznícení fosforového napalmu.

Dohašení plamének se provádí lopatami, ručními stříkačkami, hlinou a pískem.

Odolnost materiálu proti účinkům napalmu

Zdivo odolává celkem dobře.

Dřevěné stavby se bez účinné impregnace rychle vznítí. K ochraně dřevěných konstrukcí před napalmem jeví se účinným prostředkem ke zvýšení jejich odolnosti mezistěny vyplněné pískem, prašné nátěry, které obalí napalm a znemožní jeho přilnutí ke stěně, stékové anorganické nátěry a isolační vrstvy vyplněné anorganickou hmotou, na příklad skleněnou vatou. Pěticentimetrová vrstva skleněné vaty izoluje tepelně právě tolik jako cihlová zeď silná 1 m.

Všechny ochranné prostředky, které jsou vyráběny z organických látek, i když jsou nezápalné, vlivem ohně zuhelnatějí. Skýtají tedy jen krátkodobou ochranu. Proto výstroj požárních hlídek, které jsou určeny pro boj s napalmem, musí být řešen na bási anorganických vláken. Výstroj se v podstatě skládá z přilbice s nátylníkem, z ochranné masky, z kožených rukavic a z ochranného nehořlavého obleku. Pro práci bez masky nutno mít na očích nehořlavé, utěsněné brýle.

Normální asbestový ochranný oblek odolává teplotám přes 1000° C, značně odráží tepelné paprsky, nasakuje vodu. Asbestové obleky jsou však velmi těžké, málo poddajné a značně ztěžují pohyb. K odstranění uvedených nedostatků vyrábějí se obleky asbesto-hliníkové. Chrání rovněž před sálavým teplem a při dotyku před hořlavinou. V poslední době se vyskytly v zahraničí obleky vyrobené ze skleněných a křemenných vláken, obleky z kombinovaných tkanin. Proti sálavému teplu slouží vrstva tvořená velmi tenkou hliníkovou folií, která je nalepena na normální tkaninu. Tato první vrstva odráží až 95% veškerého dopadlého tepelného záření. Pod ní pak je isolační vrstva ze skleněných vláken.

Závěr

V souvislosti s objevem atomových zbraní vyvstává otázka, proč imperialisté pokračují v dalším výzkumu a zdokonalování bojových prostředků typu napalmu, když připisují v soudobé válce rozhodující význam především použití atomových zbraní. Je tomu tak proto, že imperialistické vedoucí vojenské kruhy počítají i nadále s použitím napalmu hlayně proti důležitým objektům v týlu nepříteli, proti velkým městům, průmyslovým střediskům a vojenským zařízením v kombinaci s atomovými údery a použitím tříštivých, chemických a jiných druhů letecké munice. Počítají s použitím napalmu i proti cílům taktické povahy jako s účinným doplňkem ostatních bojových prostředků. I když zkušenosti z války v Koreji ukázaly, že ani nejmasovější a nejbezohlednější letecké bombardování napalmovými pumami nemůže zajistit vítězství ve válce proti dobře připravené a za spravedlivou věc bojující zemi, je třeba počítat s tím, že by imperialisté použili ve válce, kterou připravují, znovu pravděpodobně v zdokonalené formě i těch bojových prostředků, které jim nezaručily úspěch v Koreji.

Je proto třeba pozorně sledovat vývoj těchto prostředků v imperialistických armádách a neustále zdokonalovat prostředky a opatření na ochranu proti jejich účinkům. Kromě toho je třeba se připravovat i k zasazení odvetných úderů nepříteli stejnými nebo ještě účinnějšími prostředky.

P r a m e n y :

Věstník vzdušného flota, čís. 4/54: Napalm.

Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift, 1953, sešit 4—5, str. 334 až 337: Napalm.

Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift, 1954, sešit 1, str. 65—66: Napalm.

Combat forces, 1954, čís. 8, str. 37—39: Použití plamenometů v Koreji.

Combat forces, 1954, březen, str. 38: Bunkrová bomba.

The Aeroplane, 1953, čís. 11, str. 631—633: Taktické vzdušné síly v akci.

Der Schweizer Artillerist, 1951, čís. 4, str. 59: Zápalné pumy.

Chemical Engineering, 1951, 58, str. 162—163: Hoření napalmu.

POUŽITÍ ZÁLOH (DRUHÝCH SLEDŮ) VE VŠEVOJSKOVÉM BOJI

(podle amerických názorů)

Americké vojenské kruhy se široce zabývají různými otázkami použití atomových zbraní a velkou pozornost přitom věnují využití záloh (druhých sledů) v soudobém boji. Je rozšířeno mínění, že spolu s rozptýlením vojsk na bojišti vytvořením hlubších bojových sestav svazků a útvarů použití atomových zbraní povede k vytváření silných pohyblivých záloh (druhých sledů) vybavených dostatečným počtem tanků a dopravních prostředků k přesunu vojsk a vojenské techniky.

Rozptýlení bojových sestav útvarů a svazků do šířky i do hloubky předvídá se na takové vzdálenosti a rozstupy, které vylučují možnost zasažení dvou sousedních praporů jedním výbuchem atomové dělostřelecké střely nebo atomové pumy. Rozptýlení ostatních jednotek pokládá se za účelné. Podle časopisu »Combat Forces« ze srpna 1954 je pěší prapor nejmenší bojovou jednotkou, která má svůj štáb a dostatek pojitek, jimiž se uskutečňuje velení jednotkám a kontroluje jejich činnost. Dosah palebných zbraní pěšího praporu mu dovoluje vést boj téměř samostatně.

Počítá se s tím, že rozptýlení vojsk na bojišti nevyklučuje jeden ze základních principů taktiky — provádět úder soustředěnými silami za využití všech prostředků. Ve vzpomenutém časopise se tvrdí, »že základem koncepce je — provést soustředění skryté a v co nejkratší době, aby bylo zmenšeno nebezpečí atomového napadení«.

Použití atomových zbraní na bojišti, píše se v časopise »Military Review« ze srpna 1953, bude mít vliv na hloubku bojové sestavy jak prvního sledu, tak záloh a tím se zajistí volnost manévru.

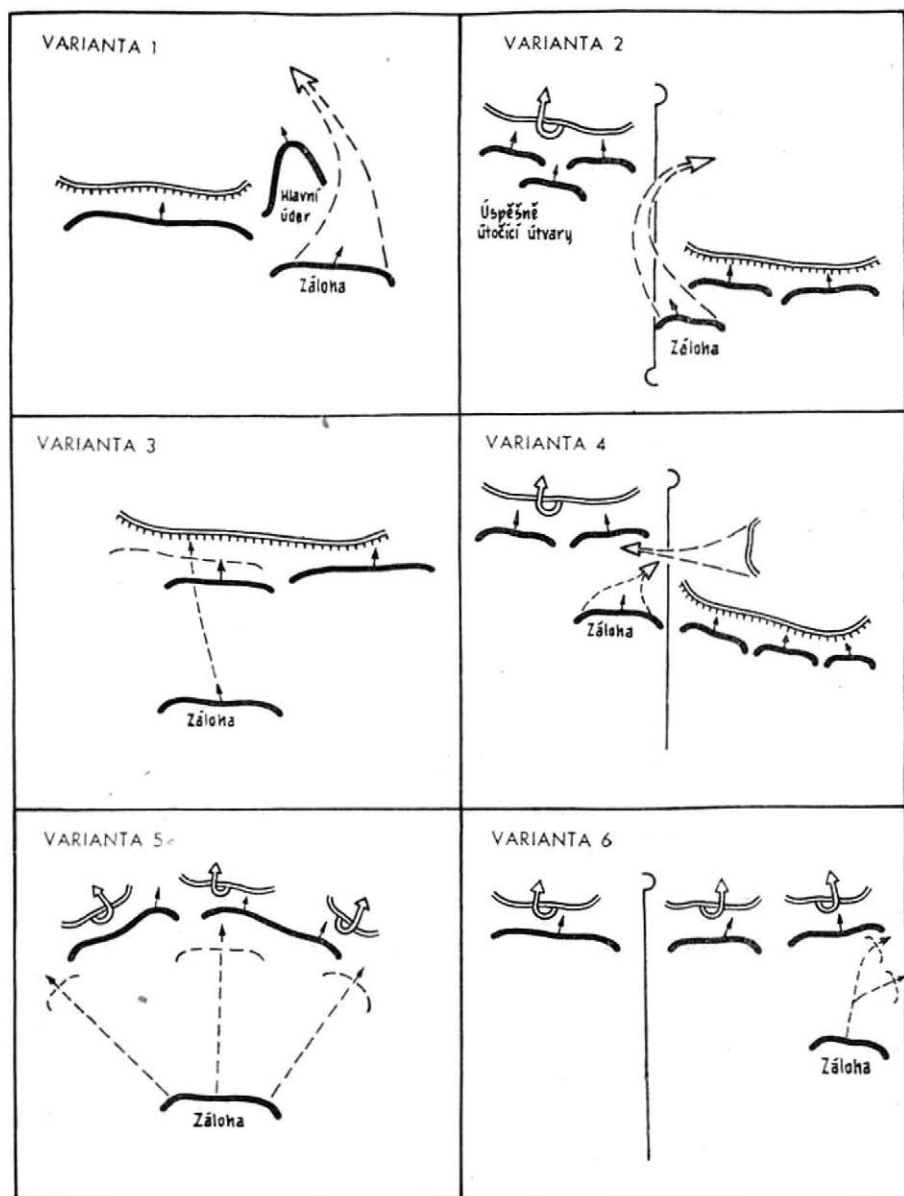
Zdůrazňuje se, že se k rozvinutí úspěchu za útoku a k protiztečím v obranném boji za používání atomových zbraní se nejlépe hodí obrněná vojska, která jsou méně než ostatní druhy vojsk vystavena účinkům atomových zbraní a při tom mají velkou pohyblivost a manévrovou schopnost. Proto se doporučuje vybavovat (druhé sledy) velkým počtem tanků.

Autor článku »Vojska jsou rozptýlena, ale organizována«, který byl otištěn v témže čísle časopisu »Military review«, vyslovuje názor, že »velitelé všech stupňů jsou povinni v budoucí manévrové válce vytvářet silné pohyblivé zálohy, připravené k okamžité činnosti. Při rychle se měnící situaci budou mít tyto zálohy mimořádný význam«.

V knize »Tactics and technique of infantry«, vydané r. 1953, se říká o použití zálohy (druhého sledu) v útočném boji, že je velmi různé a závisí na konkrétně se vytvořivší situaci.

Zálohy může být použito (viz schema 1) k rozvinutí úspěchu prvního sledu, provádějícího obchvat nepřátelského boku (varianta 1), k narůstání úsílí prvního sledu, který narazil na úporný odpor nepřítele (varianta 2), k vystřídání desorganizované nebo oslabené jednotky (útvaru) v průběhu boje (varianta 3), k odrazení nepřátelské protizteče prováděné ze sousedního pásma (varianta 4), k zajištění boku a týlu úspěšně útočících útvarů (jednotek) prvního sledu (varianta 5 a 6).

Sestava zálohy (druhého sledu) svazku (útvary) v nových podmínkách stejně jako dříve závisí na stanoveném úkolu, na množství sil a prostředků a také na rázu nepřátelské obrany. Jak je známo, doporučovalo se v útočném boji vyčlenit do zálohy až $\frac{1}{3}$ sil, t. j. ve sboru

Schema 1. Použití záloh v útočném boji (varianty)

— divisi (pěší nebo obrněnou), v pěší divisi — pluk zesílený tanky a dalšími prostředky a v pluku — pěší prapor. Za druhé světové války byla při útoku na připravenou obranu nepřítele vyčleňována zpravidla do druhého sledu sboru obrněná divise.

Podle tvrzení četných autorů může být za použití atomových zbraní obrněná divise zasazena do prvního sledu s úkolem prolomit taktickou hloubku obrany na směru hlavního úderu, neboť je schopna neúčinněji využít účinků atomového výbuchu a úspěšněji než pěší divise rozvíjet průlom. Do zálohy nebo do druhého sledu armádního sboru bude v takovém případě vyčleňována pěší divise. Bude-li pěší divise zasazena do prvního sledu, doporučuje se použít její organický tankový prapor a také část přidělených jednotek s plukem druhého sledu. V taktickém úkolu, který byl otištěn v časopise »Military Review« ze srpna 1950, je divisního tankového praporu použito s plukem druhého sledu. V knize »Atomic Weapons in land combat« se doporučuje mít v druhém sledu divise pěší pluk zesílený tankovým praporem. V příkladu otištěném v časopise »Military Review« z května 1954 má pěší divise posílená jedním tankovým praporem při útoku na předem připravené postavení nepřítelem v druhém sledu pěší pluk posílený divisním tankovým praporem a přiděleným praporem těžkých tanků, bez dvou rot.

Když byla za druhé světové války americká pěší divise posílena tankovým praporem (tehdy pěší divise neměla svůj vlastní tankový prapor), rozdělovala ho stejnoměrně všem plukům a pluky dělily tankové rotý na prapory. V období poválečném je takový způsob rozdělování tanků zavrhován. Nyní se doporučuje využívat tanků pěší divise i přidělených tanků soustředěně tím, že se větší jejich část vyčlení do zálohy. Údaje o vzdálenosti záloh (druhých sledů) nejsou v americkém tisku uváděny, avšak poznamenává se, že se zálohy mají umísťovat na takovou vzdálenost, která jim včas dovoluje jak poskytovat podporu, tak rozvíjet úspěch jednotek (svazků) prvního sledu, působících na hlavním směru. V některých případech (při nejasné situaci) může se druhý sled pohybovat ve středu sestavy svazku (útvary) připraven působit na libovolném směru.

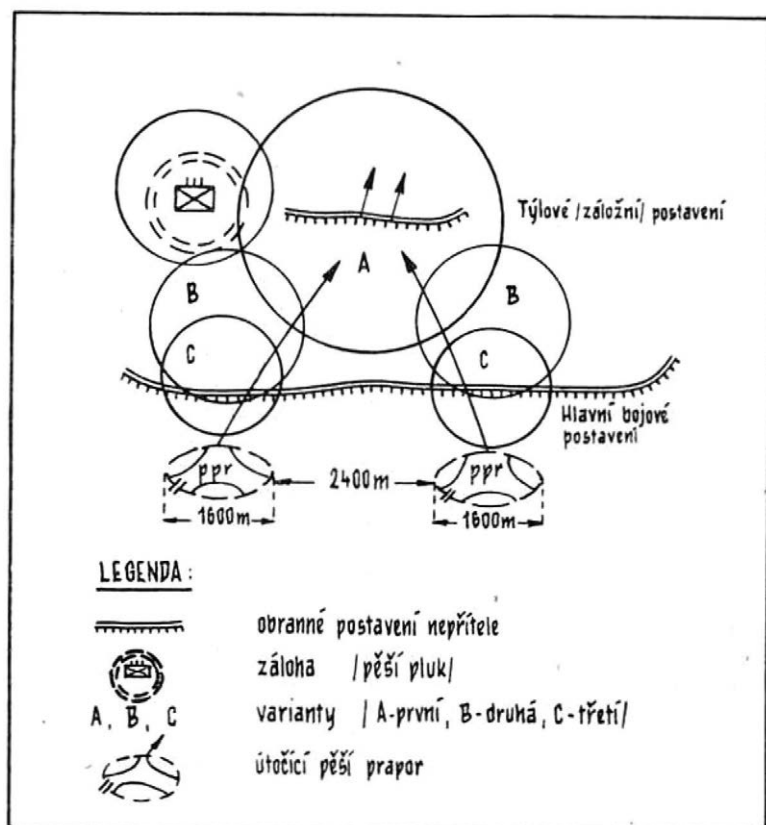
Zálohu se doporučuje zasadit do boje ve chvíli, když první sled pro velké ztráty nebo silný odpor nepřítele není s to úspěšně pokračovat v útoku. Jednotky a útvary zálohy (druhého sledu) se doporučuje zasazovat do boje ze zákřídí nebo překročením sestavy prvního sledu.

Jak už bylo poznamenáno, v průběhu útoku se zasazuje záloha divise zpravidla na tom směru, kde se projevil úspěch. Avšak při vedení boje útvary prvního sledu v hloubce obrany o jednotlivá ohniska odporu se může vyvinout taková situace, že záloha úspěšně postupující divise (pluku) může být zasazena do boje ve prospěch divise (pluku), jejíž postup vázne.

Při zasazení zálohy (druhého sledu) do boje určuje se výchozí čára, úkol, směr, doba zahájení činnosti a podpůrné prostředky. Podle možnosti se zasazuje záloha do boje v úplné sestavě a podporuje se valnou částí dělostřelectva a letectva a v některých případech i atomovými zbraněmi. Tak se na příklad v článku »Taktika pozemních vojsk v atomové válce«, který byl otištěn v časopise »Combat Forces« ze srpna 1954, rozbírají tři varianty využití taktických atomových zbraní:

první z nich při zabezpečení zasazení do boje druhého sledu, druhá a třetí v době průlomu postavení prvním sledem.

První varianta (schema 2, »A«). Atomový úder se doporučuje provést na týlové postavení nebo na divisní zálohu (na pluk druhého sledu divise). V tomto případě se předpokládá, že nepřítel může klást určitý odpor na postavení hlavního odporu a k rozvinutí úspěchu že bude třeba zasadit druhé sledy, jejichž útok se bude úspěšně rozvíjet.

Schema 2. Varianty atomových úderů

Druhá varianta (schema 2, »C«). Atomový úder je veden na první postavení. Při této variantě, poznamenává se v časopise, je možné zasažení i vlastních vojsk. Z bezpečnostních důvodů je možno čelní jednotky stáhnout zpět, je-li zaručeno, že to nepřítel nezpůsobuje.

Avšak při těsném dotyku s nepřítelem je téměř nemožné provést takové opatření. Jsou-li v dotyku s nepřítelem jen zajišťovací a průzkumné jednotky a hlavní síly vojsk připravujících se k útoku, jsou ve značné vzdálenosti, je možné provést atomový úder podle varianty »C«, neboť nevelké jednotky působící před hlavními silami mohou být skrytě staženy zpět.

Třetí varianta (schema 2, »B«) předpokládá použití atomové pumy (dělostřelecké střely) malé ráže nebo pumy středního typu s po-

sunutím epicenter jejich výbuchů v hloubku nepřátelské obrany. Počítá se, že v tomto případě budou demoralisovány síly obránce v hlavním bojovém pásmu (t. j. hlavní obranné postavení a postavení plukovních záloh) a částečně i na týlovém (záložním) postavení.

Veliteli se ukládá povinnost obnovovat zálohu z jednotek, které se uvolnily z boje, nebo z útvarů a jednotek útočících na vedlejším směru.

»V obranném boji se úloha záloh značně zvyšuje,« říká se v časopise »Military Review« ze srpna 1953, neboť »za použití taktických atomových zbraní bude těžiště bojové činnosti přeneseno do hloubky obrany« a úspěch bude plně záviset na tom, budou-li mít bránící se vojska silné a pohyblivé zálohy. V časopise »Combat Forces« z července 1952 je zdůrazňována potřeba přezkoušet taktiku a techniku obrany s hlediska zesílení záloh útvarů a svazků, zvýšení jejich pohyblivosti a takového rozložení v hloubce obrany, aby mohly včas zničit vklínivšího se nepřítele.

Bránící se vojska mají úkol — oslabit útočícího nepřítele aktivní činností ještě před přiblížením jeho hlavních sil k hlavnímu pásmu obrany a pak — podaří-li se nepříteli prolomit hlavní pásmo (bojové postavení), odrazit ho silami záloh (druhých sledů) a zabránit mu v dalším útoku.

Jako hlavní požadavek je zdůrazňováno vytvoření hluboce členěné obrany, silných pohyblivých záloh, schopných zasadit útočícímu mocné údery. K udržení předního okraje má být použito minimálního počtu sil a prostředků, zatím co hlavní síly rozložené na nejdůležitějších směrech se mají umísťovat v hloubce obrany v pohotovosti zničit vklínivšího se nepřítele, který je po zdolání zabezpečovacího pásma a bojového postavení neuspořádan a oslaben (»Military Review«, červenec 1950 a květen 1951).

O obraně na široké frontě se v tisku poznamenává, že je možná za podmínek, kdy je převaha ve vzduchu nebo když obránce má dostatečné množství obrněných sil, silné přírodní obranné čáry posilující obranu a znemožňující nepříteli manévr. Tohoto druhu obrany doporučuje se použít také tehdy, nemá-li nepřítel dostatečnou manévrovací schopnost a má málo tanků.

Zvláštnost obrany na široké frontě, říká se v americkém tisku, záleží v tom, že bojová postavení tvoří opěrné body, vytvořené na nejpravděpodobnějších směrech útoku nepřítele, a hlavní síly obrany jsou v záloze (v druhém sledu) v pohotovosti zničit protiztečí vklínivšího se nepřítele.

Základním druhem obrany za nových podmínek je obrana na normální frontě, avšak s přihlédnutím k rozčlenění vojsk podél fronty a zejména do hloubky na takové vzdálenosti a rozstupy, které vylučují současné zasažení dvou praporů (oddílů) jedním atomovým výbuchem.

Složení zálohy (druhého sledu) může být v obraně různé a závisí na silách a prostředcích, které jsou k dispozici, na konkrétně se vytvořivší situaci a na druhu obrany.

Při obraně v obvyklých podmínkách, na normální frontě, vyčleňuje armádní sbor zpravidla do zálohy (druhého sledu) obrněnou divisi. V americkém vojenském tisku se poznamenává, že za použití atomových zbraní bude i v obraně jako záloha nejspolehlivějším svazkem také obrněná divise. Pěší divise prvního sledu vyčleňují do zálohy (druhého sledu) pěší pluk zesílený tankovým praporem a pěší pluky — pěší pra-

por. Takové síly se vyčleňovaly do zálohy (druhého sledu) za druhé světové války. Obdobný způsob udržel se i v současné době. V methodickém rozpracování, které bylo otištěno v časopise »Military Review« z prosince 1951, měla pěší divise zesílená obrněným jezdeckým plukem v obraně na normální frontě v druhém sledu pěší pluk a divisi tankový prapor a v druhých sledech pěších pluků prvního sledu bylo po jednom praporu.

Při obraně na široké frontě může pěší divise vyčlenit do druhého sledu do dvou pluků. V příkladě otištěném v časopise »Combat Forces« z ledna 1950 měla pěší divise bránící se na frontě 50 km v prvním sledu jeden zesílený pěší pluk a dva další pluky byly v druhém sledu. Pluk prvního sledu vyčleňoval do zálohy rotu zesílenou dvěma četami tanků. Podle údajů uvedených v časopise »Military Review« z prosince 1951 pěší divise bránící se také na široké frontě vyčleňovala do druhého sledu pěší pluk a dva tankové prapory (druhý tankový prapor byl divisi přidělen jako posilový).

V tisku se poznamenává, že v případech, kdy není těsný dotyk s nepřítelem, má být před obranným pásmem vytvořeno zabezpečovací pásmo, do kterého se určují jako zajištění obrněná divise, obrněný jezdecký pluk a průzkumné rotý divisi prvního sledu. Kromě toho se v obraně doporučuje vytvářet zajišťovací pásmo, zahrnující postavení všeobecného bojového zajištění a přímého zajištění. Všeobecné zajištění se zpravidla vysílá od pluku druhého sledu divise v síle jednoho až dvou praporů zesílených tanky, dělostřelectvem a ženijními jednotkami.

Zajišťovací pásmo podle tvrzení amerického vojenského tisku pomáhá určit hlavní uskupení a zámysl nepřítele, včas rozvinout zálohy na ohrožený směr a nejúčinněji uskutečnit protizteč.

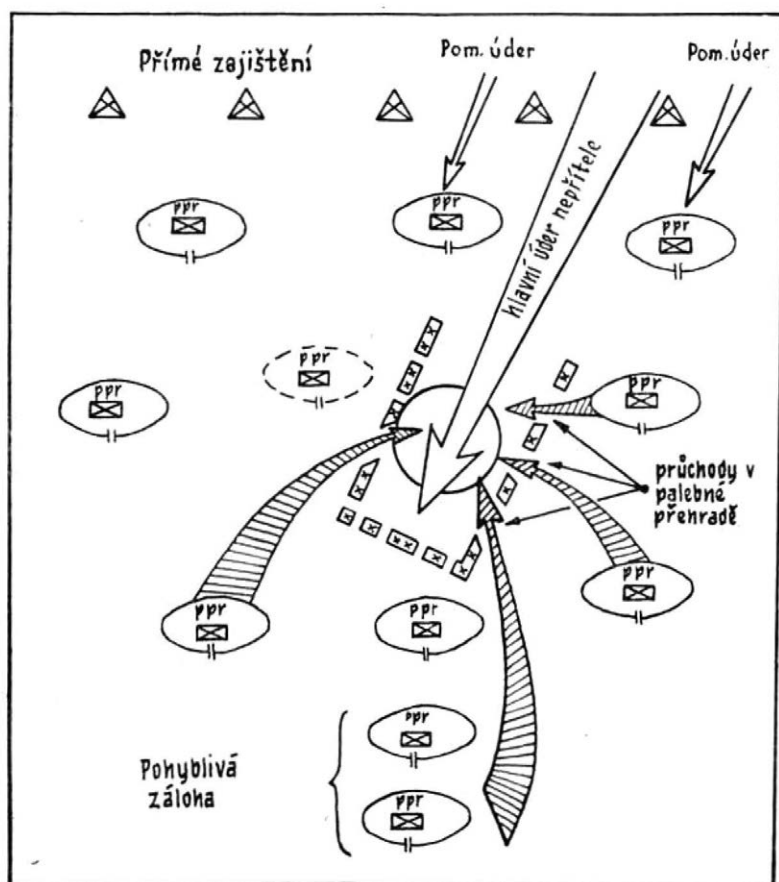
V amerických vojenských časopisech jsou dostatečně podrobně objasněny otázky plánování, přípravy a provedení protiztečí zálohami (druhými sledy) útvarů a svazků. Nadřízený velitel musí ve svém plánu protizteče předvídat použití záloh podřízeného velitele. V plánu se určuje cíl, směr protizteče, výchozí čára, prostředky zajištění, bojová sestava, úkoly útvarů a jednotek, způsob organizace součinnosti, spojení atd.

Protizteč zálohami je podle zásad taktiky americké armády rozhodujícím prvkem obrany, zajišťujícím její odolnost na normální i široké frontě. Jen rozhodnou protiztečí, poznamenává se v tisku, je možno zničit nepřítele vklínivšího se do obrany a obnovit původní situaci. Zkušenosti z druhé světové války a z války v Koreji ukázaly, že je neúčelné provádět protizteče malými jednotkami, kromě těch případů, kdy je třeba znovu získat důležité části terénu, bez nichž není možno bránit obranné postavení. Doporučuje se provádět protizteč většími silami, t. j. divisními a sborovými zálohami, neboť protizteče provedené malými jednotkami způsobují jen rozptylování sil obránce.

V článku »Protizteč — rozhodný prvek obrany«, otištěném v časopise »Military Review«, doporučuje se využít druhého sledu divise, bránící se na normální frontě, takto: »Vklínil-li se nepřítel do obrany v úseku jednoho z pluků, je nutno především palbou všech prostředků zastavit nepřítele, rozložit jeho bojovou sestavu a přinutit ho, aby se vzdal dalšího útoku. Pak provést protizteč druhým sledem pluku a částí sil divisi zálohy, zčásti zesíleným pěším praporem nebo skupinou v sestavě pěšího a tankového praporu. Prolomil-li nepřítel hlavní obranné postavení a vklínil se do značné hloubky a také tehdy, když protizteče pro-

vedené druhým sledem pluku byly bezúspěšné, doporučuje se veliteli divise provést protizteč celou divisní zálohou.»

Jestliže se nepřítel vklíní na styku mezi pluky prvního sledu, když se pěší divise brání na široké frontě, doporučuje se také provést protizteč celou divisní zálohou.

Schema 3. Protizteče divisních a plukovních záloh

V článku »Bojová činnost pozemního vojska v atomové válce«, uveřejněném v časopise »Combat Forces« ze srpna 1954, hovoří se o účelnosti organizace a provádění pohyblivé obrany. »Úspěšná bojová činnost se může v soudobé válce uskutečnit jen obranně útočnou činností,« píše autor.

Charakteristickou zvláštností této činnosti je to, že v první linii bojových sestav na široké frontě bude jen malé množství jednotek, ale hlavní síly budou v opěrných bodech v hloubce obrany s úkolem provést protizteč na nepřítel, který se vklíní do obrany po atomovém úderu (schema 3). Jak je vidět ze schématu, zúčastní se protizteče pět pěších praporů a jeden tankový prapor.

Velký význam připisuje americký vojenský tisk organizaci o provedení protiztečí silami druhého sledu sboru, t. j. obrněnou divisi. Protizteč se doporučuje provést po vlastním atomovém úderu. Vojska se včas o tom uvědomují, aby se mohla včas ukrýt a provést přípravu k protizteči. Varovný signál se dává 30 minut před výbuchem. »Atomový výbuch je signálem pro přechod vojsk k protizteči« (»Marine Corps Gazette« ze srpna 1953).

Ve spojení s možností provedení atomového úderu nepřítelem doporučuje se rozmístit obrněnou divisi po praporech a přisunout ji k výchozí čáře z různých směrů, ale úder provést současně. Aby bylo dosaženo většího účinku protizteče, počítá se s tím, že tankové prapory musí útočit společně s prapory motorisované pěchoty. Protizteče obrněné divise se plánují v pásmu každé pěší divise bránící se v prvním sledu. Předvidá se využití části sil obrněné divise proti možnému provedení nepřátelského vzdušného výsadku.

V časopise »Military Review« ze srpna 1953 se uvádí několik variant použití obrněné divise vyčleněné v druhém sledu armádního sboru.

První varianta. Nepřítel se vklíní do obrany. Obránce drží postavení na bocích průlomu a nedovoluje jeho rozšíření a tím zabezpečuje přisunutí a rozvinutí obrněné divise k protizteči. Obrněná divise provádí za podpory dělostřelectva a letectva protizteč do boku vklínivšího se nepřítele a obnovuje původní situaci.

Druhá varianta. Nepřítel se vklíní do obrany a současně vysadil výsadek v týlu sboru. V daném případě doporučuje se vyčlenit jedno bojové skupení k zesílení pěší divise, v jejímž pásmu se vklíní nepřítel, a společně s plukem druhého sledu této divise provést protizteč na nepřítele a obnovit původní situaci nebo zajmout obranu na týlovém postavení divise s cílem zadržet další pronikání nepřítele. Zbývajících dvou skupení (bojového a záložního) použít k zničení vzdušného výsadku.

(Vojennyj vestnik čís. 2/1955)

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Informace o obsahu rumunského vojenského odborného časopisu

Problème de arta militara, čís. 1 a 2/1955

Číslo 1/1955

Celé číslo časopisu je věnováno otázkám útočného boje střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní. Po všeobecném pojednání o obraně americké divise a sboru je rozveden boj střeleckého sboru v útočné operaci po stránce vševojskové a dále otázky zabezpečení útočného boje střeleckého sboru jednotlivými druhy vojsky a otázky materiálně technického zabezpečení. Plány, zvláště po linii druhů vojsk, jsou většinou zpracovány grafickou formou.

Kapitán J. Puškaš, *Pěší divise a armádní sbor americké armády v obraně za použití atomových a chemických zbraní.*

Článek pojednává o použití atomových a chemických zbraní podle amerických názorů a předpisů. Na jednotlivých schématech uvádí hloubku a vzdálenosti jednotlivých pásem, které normy jsou odlišné od dosud platných a známých údajů (na příklad hloubka hlavního pásma obrany 14 až 18 km, pásma sborových záloh 10 až 15 km, pásma armádních záloh 15 až 20 km a p.). Dále autor rozvádí otázky bojového zabezpečení obranné operace amerických jednotek a zvláště chemického zabezpečení obranné operace divise a sboru.

Plukovník E. Jepure a major F. Bordei, *Útočný boj střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.*

V úvodě pojednává autor o atomových zbraních, jejich účincích na živou sílu a bojovou techniku, o úkolech a cílech útočného boje střeleckého sboru. Dále naznačuje potřebné zesílení sboru druhů vojsk, organizaci a plánování útoku, použití druhého sledu sboru, všeobecné úkoly druhů vojsk, otázky průzkumu, protitankové obrany, protichemické ochrany, protiatomové ochrany, protivzdušné obrany a ostatní prvky bojového zabezpečení vojsk. Graficky vyjadřuje schéma sestavy sboru pro útok a hloubku úkolů v útočném boji střeleckého sboru.

Generál-major C. Smirnov, *Použití dělostřelectva v útočném boji střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.*

Po krátkém úvodu, v němž se zmíní zvlášť o účincích atomových zbraní se zaměřením pro potřeby dělostřelectva, rozvádí autor tyto otázky: všeobecné úkoly dělostřelectva v přípravném období, v době přípravy dělostřeleckého útoku, za podpory a doprovodu pěchoty a tanků, dělostřeleckého zabezpečení dosažených čar po splnění úkolu dne sboru. V tabulkách uvádí možný výpočet cílů a k tomu potřebu dělostřelectva. Dále pojednává o počtu a tvoření dělostřeleckých skupin plukovních, divisních a sborových a o sborové dělostřelecké a protitankové záloze. Graficky jsou zpracovány tyto dokumenty: plán dělostřeleckého útoku sboru, dělostřelecké zabezpečení zasazení druhého sledu sboru, plán přemístování dělostřeleckých skupin a plán manévru dělostřelectvem.

Major I. Grigore, *Použití tankového a mechanisovaného vojska v útočném boji střeleckého sboru, za použití atomových a chemických zbraní.*

V úvodu uvádí autor všeobecnou úlohu tankového a mechanisovaného vojska, hloubku úkolu mechanisované divise, bojovou sestavu mechanisované divise pro útok, a to pro případ zasazení mechanisované divise v prvním a také v druhém sledu, zabezpečení zasazení mechanisované divise a vedení boje mechanisovanou divísi v rámci střeleckého sboru.

Major Gh. Popescu, *Letecké zabezpečení útočného boje střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.*

Po všeobecném úvodu rozvádí autor tyto otázky: úkoly letectva při přípravě útočné operace, letecký průzkum, boj za získání nadvlády ve vzduchu, zabezpečení jednotek proti zásahu nepřátel-

ského letectva, zásah letectva proti nepřátelským zálohám, narušování velení, týlu, možnosti letectva při zabezpečení útočné operace, předběžná letecká příprava, přímá letecká příprava, podpora a doprovod letectva v útočném boji, součinnost letectva s pozemním vojskem.

Graficky jsou naznačeny: úkoly letectva v době přípravy útočného boje, úkoly letectva v období předběžné letecké přípravy, úkoly v období podpory a doprovodu a organizace velení letectvým jednotkám při zabezpečení útočného boje střeleckého sboru.

Generál-major V. Šlicaru, Ženíjní zabezpečení útočného boje střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.

Článek pojednává o těchto otázkách: hlavní úkoly při ženíjním zabezpečení útočného boje střeleckého sboru, ženíjní zabezpečení výchozího prostoru pro první sled sboru a pro druhý sled sboru (pro živou sílu, bojovou techniku), odminování výchozího prostoru, zabezpečení komunikací, zásobování (i vodou), vybudování velitelských stanovišť (rozpočet v tabulkách), příprava dřevěného stavebního materiálu. V tabulce je rozveden rozpočet vybudování výchozího prostoru se současnou grafickou tabulkou úpravy pro útok střeleckého sboru. Dále uvádí autor v tabulce úkoly ženíjního vojska při zabezpečení útočného

boje střeleckého sboru až po úkol dne sboru.

Generál-major E. Herescu, Chemické zabezpečení útočného boje střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.

V úvodu autor poukazuje na způsob použití atomových a chemických zbraní americkou armádou. Dále řeší otázku protichemické ochrany, úkoly jednotlivých chemických zbraní, obsah plánu chemické ochrany, povinnosti velitele sboru při chemickém zabezpečení útočného boje střeleckého sboru, povinnosti náčelníka štábu sboru a jiných funkcionářů štábu sboru (druhů vojsk), povinnosti náčelníka týlu.

Materiálně technické zabezpečení útočného boje střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.

Článek pojednává o materiálně technickém zabezpečení útočného boje střeleckého sboru vzhledem k současným novým taktickým zásadám. V dalším poukazuje na úkoly týlu v soudobém boji, na uskupení týlových útvarů a zařízení (vyjadřuje to i graficky). Mimo to se v článku vysvětluje způsob zabezpečení svazků v přípravném období a v době vedení boje. Šíře se autor zmiňuje o protiatomové a protichemické ochraně týlových útvarů.

Číslo 2/1955

Celé číslo je vyhrazeno otázce: Obranný boj střeleckého sboru na směru hlavního odporu armády za použití atomových a chemických zbraní. Po všeobecném pojednání o způsobu vedení útočného boje americkým armádním sborem a armádou za použití atomových a chemických zbraní rozvíjejí jednotlivé články otázky vedení obranného boje střeleckým sborem po stránce vševojskové a zabezpečení obranného boje druhů vojsk. Některé plány jako příklady jsou zpracovány grafickou formou.

Major C. Moraru, Americký armádní sbor a pozemní armáda v útočném boji (operaci) za použití atomových zbraní.

Článek rozvádí tyto otázky: Charakteristiku a použití atomových zbraní, úlohu a místo armádního sboru v útočné operaci americké armády, zesílení

sboru a armády v útočné operaci posilovými prostředky, šířky a hloubky úkolů, úkoly druhů vojsk (dělostřelectva, tankového a mechanizovaného vojska, ženíjního vojska, letectva, otázky bojového zabezpečení — průzkum, protitanková obrana, protivýsadková obrana, protichemická ochrana, maskování, plánování útočného boje). Operace třetího až čtvrtého období, hloubka armádní operace do 200 m a p. Využití atomových zbraní při přípravě útoku, dělostřelecká a letecká příprava a zabezpečení útočného boje. Na schématu se v článku uvádí operační učenění a hloubky úkolů sboru a armády.

Plukovník D. Athanasu a major Athanasu, Obranný boj střeleckého sboru na směru hlavního odporu armády za použití atomových a chemických zbraní.

Ve všeobecném úvodu rozvádí autor tyto otázky: odolnost obrany, obrana protidělostřelecká, protitanková, protivzdušná, protivýsadková, protichemická, protiatomová, hloubka obrany, aktivnost obrany, uclnění obrany, hloubka postavení a pásém, zesílení sboru v obraně posilovými prostředky, úkoly prvního a druhého sledu, úkoly záloh, úkoly pro střelecké a mechanisované divise, úkoly dělostřelectva, úkoly atomových zbraní, bojové zabezpečení, ženíjní zabezpečení, průzkum. Protitanková obrana, protivýsadková obrana, protichemická ochrana, protivzdušná obrana, ochrana boků, maskování, otázky velení a vedení boje. Grafické přílohy: schema obrany (hloubka pásém a postavení), bojová sestava střeleckého sboru v obraně.

Generál-major Gh. Lefter, Použití dělostřelectva v obranném boji střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.

Autor rozvádí tyto otázky: úkoly dělostřelectva v přípravném období, úkoly dělostřelectva při obraně hlavního pásma obrany, při boji v hloubce obrany. V tabulkách uvádí možnosti jednotlivých druhů dělostřelectva, účast dělostřelectva při protipřípravě a při vedení boje prvním a druhým sledem sboru. Zpracované grafické přílohy: schema dělostřeleckých paleb za protipřípravy, manévry dělostřelectvem v obranném boji, podpora dělostřelectva při provádění protizteče mechanisovanou divisi.

Major Gh. Teodorescu, Použití tankového a mechanisovaného vojska v obranném boji střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.

Článek pojednává o těchto otázkách: o použití tanků v obranném boji, o protizteči mechanisovanou divisi (kalkulace času a potřebných úkolů při přípravě protizteče), o vlastní přípravě protizteče, o použití tanků a samohybných děl u střeleckých divisi v obraně (mimo tanky a samohybná děla u mechanisované divise). Zpracované grafické přílohy: Bojová sestava mechanisované divise v době přesunu k provedení protizteče, bojová sestava mechanisované divise pro protizteč ve výchozím položení, použití tanků a samohybných děl v obraně v rámci střeleckých divisi.

Major Gh. Popescu, Letecké zabezpečení obranného boje střeleckého sboru na směru hlavního odporu armády za použití atomových zbraní.

Autor pojednává o těchto otázkách: ve všeobecném úvodu o ochraně jednotek proti nepřátelským letounům a proti řízeným (bezpilotním) střelám. Ničení nepřítel letectvem při jeho soustředování k útoku, při vedení obranného boje vlastním střeleckým sborem, použití letectva při atomové protipřípravě, při provádění protizteče, otázky leteckého průzkumu, organizace velení a spojení. V tabulce je uveden potřebný rozpočet atomových zbraní a letectva při provádění protipřípravy ve dvou variantách, v další tabulce je rozpočet pro provedení protizteče. Graficky jsou řešeny tyto otázky: úkoly letectva v přípravném období obrany, úkoly letectva při přípravě protipřípravy atomové, dělostřelecké a letecké ve dvou variantách a úkoly letectva při vedení obranného boje.

Generál-major V. Șlicaru, Ženíjní zabezpečení obranného boje střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.

V článku se probírají hlavní úkoly ženíjního vojska při zabezpečení obranného boje, příprava a budování zákopového systému obrany, úprava komunikací, zátarasů, budování protitankových postavení, dělostřeleckých postavení a ostatní ženíjní práce. V tabulkách se uvádějí propočty a potřeba pracovních sil při budování praporečného rajonu obrany za použití mechanisovaných prostředků, rozpočet pro protitankové postavení, pro protitankové rajony pluku, divise, sboru, pro úpravu komunikací, palebných postavení dělostřelectva, velitelských stanovišť. Graficky jsou zpracovány otázky: schema ženíjního vybudování obranných pásém a postavení střeleckého sboru.

Generál-major Herescu, Chemické zabezpečení obranného boje střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.

Po všeobecném úvodu rozvádí autor tyto otázky: chemické zabezpečení obranného boje, protichemickou ochranu obranného boje střeleckého sboru, chemický a radiační průzkum, úkoly chemických jednotek při přípravě obranného boje střeleckého sboru, úkoly při vedení boje, otázky chemické a zdravotnické ochrany při zásahu chemickými zbraněmi, použití dýmu v obranném boji, maskování. Na schematu řeší úkol a uskupení chemických pozorovatelů a odmořovacích a desaktivacních míst

v obranném boji střeleckého sboru.

Materiálně technické zabezpečení obranného boje střeleckého sboru za použití atomových a chemických zbraní.

Článek pojednává ve všeobecném úvodu o činnosti týlu v soudobých podmínkách boje při použití atomových a chemických zbraní, řeší uskupení týlových útvarů a zařízení, dále řeší otáz-

ku protiatomové ochrany týlových útvarů a zařízení, všeobecné materiální zabezpečení, zdravotnické zabezpečení se zřetelem na použití atomových a chemických zbraní, veterinární zabezpečení, technické zabezpečení a otázky ochrany a obrany týlu.

Na schématu je zakreslena organizace a uskupení týlu v obranném boji střeleckého sboru.

(Zpracoval plukovník Ján Baláž)

O boji protiletadlového dělostřelectva vojsk protivzdušné obrany s čankajškovským letectvem v prostoru Šamyn (dříve Amoy)

(Z časopisu čínské lidové armády »1. srpen« číslo 69)

Po provedení palby z námořních lodí na ostrov Tinmyn dne 3. září 1954, nastala u čankajškovských vojsk panika. Aby nám zabránil provést útok na ostrov Tinmyn a Tajvan, vyslal zrádce Čankajšek válečné lodě k zesílení hlídkování na moři a k dopravě pěších posil na ostrov Tinmyn, a početná skupina letounů prováděla hlídkování nad hlavními vodními i pozemními komunikacemi a nad městy a přístavy v provincii Fukien a Čekiang. Kromě toho prováděly nepřátelské letouny nepřetržitě rušivé nálety na města Šamyn, Taden a j. v koordinaci s pozemními zbraněmi a válečnými loděmi.

Podle neúplných statistických dat bylo zjištěno v době od 4. do 25. září 1954 554 skupin nepřátelských letounů o celkovém počtu 1140 strojů. Z toho provedlo 148 skupin s celkovým počtem 424 letounů nálety na náš ostrov Šamyn a na jeho blízké okolí.

Později se počet letounů podnikajících nálety postupně zmenšoval vzhledem k těžkým ztrátám, které byly nepříteli způsobeny našimi jednotkami protiletadlového dělostřelectva. Avšak nepřítel zdokonalil způsob provádění náletů.

Prostor, způsob a zvláštnosti činnosti nepřátelských letounů

Prostor Šamyn je v blízkosti čankajškovské letecké základny na ostrově Tajvanu. Ostrov Šamyn je vzdálen od ostrova Tajvanu asi 290 km, t. j. v dosahu taktického doletu akčního poloměru letounů používaných čankajškovskými zrádci. Podle cestovní rychlosti různých typů nepřátelských letounů potřeboval proudový letoun startu-

jící z kterékoliv části ostrova Tajvanu na ostrov Šamyn 28 až 30 minut letu, vrtulník 45 až 50 minut. Proto může nepřítel snadno organisovat nepřetržité nálety.

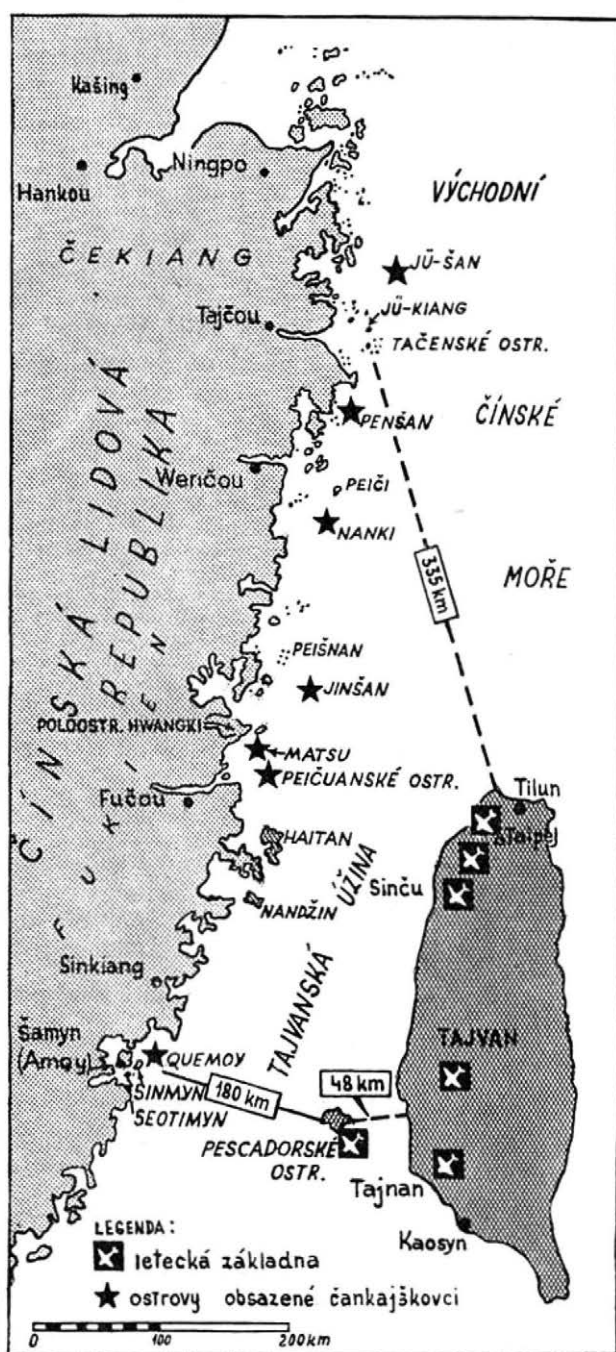
Ostrov Šamyn je vzdálen od ostrova Tinmyn průměrně jen 10 km a od ostrova Seotimyn jen 6 km. Ostrov Taden je od Tinmyu vzdálen 6 km. Velení nepřátelským útočícím letounům je proto možno lehce uskutečňovat z pozemního velitelského stanoviště umístěného na ostrově Tinmyn. Nad tímto ostrovem se zpravidla shromažďují nepřátelské letouny po provedení náletu, anebo zahnané naší protiletadlovou palbou a teprve potom se vracejí.

Osádky letounů zasažených naší palbou se vždy snaží doletět k ostrovu Tinmyn a v jeho blízkosti seskočit padákem spolehlivě na to, že budou vlastními hlídkujícími lodmi zachráněny.

V noci osvětluje nepřítel světlomety z ostrova Tinmyn náš pobřežní přední okraj obrany, aby ukázal cíle útočícím letounům nebo shazuje osvětlovací pumy z letounů k umožnění pozorování v koordinaci s pozemními a námořními prostředky. Hlavním cílem útoku nepřátelských letounů jsou naše postavení dělostřelectva a minometů v pobřežním obranném pásmu. Nepřátelské letectvo útočí často v malých výškách a v malých skupinách o 2 až 4 letounech.

Obvyklé typy a způsoby činnosti čankajškovských letounů

Nejčastěji je používáno bombardovacích letounů PB4Y-2, méně B-25. Jako bitevních letounů je používáno hlavně letounů F-47, méně F-51 nebo také

Obr. 1. Přehled amerických leteckých základen na ostrově Tajvanu a ostrovů při pobřeží CLR obsazených čankajškovskými vojsky.

F-84 a F-80. Provádějí viráž ve velké výšce v součinnosti s jinými druhy letounů. V noci je používáno letounů B-25, B-26, C-47 a j.

Doby činnosti: Ve dne zpravidla v době od 7 do 11 a od 13 do 17 hodin. V noci nepravidelně v různých dobách od 22 do 4 hodin.

Výška a rychlost letu: Bombardovací letouny létají obvykle ve výšce 3000 až 4000 m. Bombardování provádějí v horizontálním letu ve výšce 3000 m. Cestovní rychlost bývá zpravidla 100 až 120 m/vt. (360 až 432 km/hod.). Bitevní letouny létají obvykle ve výškách 2000 až 3000 m a bombardování provádějí střemhlavým letem s výšky 2000 až 2500 m. Cestovní rychlost bývá 130 až 140 m/vt. (468 až 504 km/hod.). Proudové letouny létají ve výškách 4000 až 6000 m a jejich cestovní rychlost bývá průměrně 160 m/vt. (576 km/hod.).

Směry náletů jsou voleny tak, aby bylo ztíženo včasné zjištění letounů a aby se nepřátelské letouny co nejkratší dobu zdržovaly v prostoru účinného dosahu protiletadlového dělostřelectva.

Taktické zvláštnosti bojové činnosti nepřátelských letounů

Hlavní taktickou zásadou nepřítele je spojené použití letectva, pozemního a námořního dělostřelectva proti cílům v našem obranném postavení. Při tomto spojeném působení si jednotlivé zbraně navzájem pomáhají při určování cílů. Zpravidla nejprve páli na naše postavení dělostřelectvo, pak náhle přilétají nepřátelské letouny a provádějí bombardování ze střemhlavého letu v době, kdy dým a prach po účincích dělostřelecké palby ztěžují pozemnímu vojsku vzdušné pozorování. Někdy provádějí nepřátelské letouny klamné nálety, aby tím vyvolaly palbu našich protiletadlových baterií, a na ty pak soustřeďuje palbu pozemní a námořní dělostřelectvo.

Někdy napadá nepřítel naše postavení současně jak letectvem, tak pozemním a námořním dělostřelectvem.

Při střemhlavých ztečích nepřátelských letounů není používáno nějakého pravidelného úhlu střemhlavého letu — střídají se útoky provedené s malým a s velkým úhlem střemhlavého náletu. Po shození pum se nepřátelské letouny snaží vyhnout místům s největším soustředěním protiletadlové palby a odletějí buďto v malé výšce nebo rychle nabírají velkou výšku.

Bombardovací letouny provádějí bombardování zpravidla v horizontálním letu po jednotlivých letounech za sebou v intervalech 2 až 4 minut.

Malé skupiny nepřátelských letounů někdy vyvolávají naši palbu a současně útočí velké skupiny letounů z opačného směru.

Někdy provádí jednotlivý letoun klamnou zteč střemhlav s velké výšky a současně jiné letouny provádějí zteč střemhlav s malých výšek, nebo bitevní letouny provádějí klamnou zteč a bombardovací letouny mezitím bombardují z horizontálního letu. Stává se, že jednotlivé nepřátelské letouny napadají hlavně méně významné cíle a potom hlavní síly napadnou hlavní cíl.

Na příklad 23. září 1954 při útoku na Šamyn provedly nejprve čtyři letouny F-84 zatáčku ve velké výšce, upoutávajíce naši pozornost a zatím jiné letouny F-47 provedly překvapující zteč střemhlav a letouny B-25 bombardování za horizontálního letu. Avšak morální duch nepřátelských vojsk je velmi špatný. Neodvažují se pouštět se do boje. Po zahájení naší palby provádějí nepřátelské letouny zmatené bombardování a rozčleňují se k úniku.

Nepřátelští letci využívají slunečního světla k tomu, aby nám ztížili pozorování a tím mohli provést zteč s překvapením. K dosažení překvapení využívají také oblaků, z nichž provádějí střemhlavé zteče, a opět rychle do nich unikají. Také často přilétají nízkou nad mořem, nabírají výšku teprve před cílem k provedení střemhlavé zteče a opět unikají při hladině moře. V noci vysílá nepřítel často jednotlivé letouny k provádění náletů, aby unavil naše vojska, a k provedení průzkumu a podvrtné činnosti.

Naše obranná opatření a bojové zkušenosti

1. Je pochopitelné, že po zasazení těžkých úderů nepřátelskému letectvu je třeba učinit potřebná opatření k odražení odvratných náletů. Platí to zvláště pro prostor ostrova Šamyn, kde jsou pro nepřítel příznivé podmínky k provádění nepřetržitých útoků vedených leteckými, pozemními a námořními prostředky. Proto musí být naše jednotky protiletadlového dělostřelectva připraveny vést nepřetržitý boj ve dne v noci, provádět neustálou a hlubokou politickou mobilizační práci a úplnou organizační i materiální přípravu. Jen tak je možno v nejvyšší míře zničit nepřátelská vojska a splnit bojový úkol.

2. Je třeba jasně upřesnit bojový úkol a správně zjistit situaci nepřítele a účelně měnit sestavu organizováním manévru. Když na příklad po provedení dělostřelecké palby na ostrov Tinmyn 3. září 1954 prováděly nepřátelské letouny zmatené odvetné letecké zteče na některé naše rajony, kde byly jen zcela slabé prostředky protivzdušné obrany, provedlo naše velitelství protiletadlového dělostřelectva účinná opatření k ochraně pozemních cílů. V noci před novým dělostřeleckým napadením ostrova Tinmyn dne 22. září byly soustředěny zkušené protiletadlové jednotky do prostoru, v němž bylo třeba podle dřívějších zkušeností očekávat nepřátelské odvetné letecké zteče. V nových palebných postaveních se baterie pečlivě zamaskovaly. Dne 23. září dosáhly baterie krásného úspěchu — 4 nepřátelské letouny sestřelily a 8 jich poškodily.

3. Je nutno zesílit součinnost s pozemním dělostřelectvem a aktivně si navzájem pomáhat. Jen tak je možno v boji zvítězit nad nepřítelem.

Je proto třeba:

1. Navzájem se informovat o situaci, sestavě a organizaci palby. Jednotky protiletadlového dělostřelectva jsou povinny přesně znát uskupení palebných postavení pozemního dělostřelectva, aby mohly samy zaujmout správné uskupení. Zásadou při tom je umisťovat protiletadlové dělostřelectvo v obvyklých podmínkách za prostory palebných postavení pozemního dělostřelectva. Malorážní protiletadlové dělostřelectvo se má podle možnosti rozmístit na předním okraji palebných postavení dělostřelectva a palbu organizovat na směr, na kterém provádí nepřátelské letectvo nejčastěji střemhlavé zteče. Pozemní dělostřelectvo má také znát rozmístění palebných postavení protiletadlového dělostřelectva. Účinným umlčováním nepřátelského dělostřelectva provádějícího palby na protiletadlové baterie zabezpečuje palbu těchto baterií na vzdušné cíle.

Na základě všeobecného bojového úkolu je třeba sestavit konkrétní variantu společné bojové činnosti, zabezpečit jednotné velení a jednotnou činnost. Je třeba uvážit, kdy naše pozemní dělostřelectvo zaujímá palebná postavení a kdy začíná palbu, kdy se přemísťuje nebo mění své uskupení, která palebná postavení našeho protiletadlového dělostřelectva mohou být nejvíce vystavena palbě nepřátelského pozemního a námořního dělostřelectva a uvážit možnost změny nepřátelské

situace, je třeba plně promyslet a zjistit čas a směr napadení a na základě všech možností nepřátelské palby všech prostředků (vzdušných, pozemních a námořních) sestavit konkrétní varianty součinnosti a rozdělit úkoly.

Kromě toho je třeba udržovat těsné spojení a navzájem se informovat o všech změnách situace, aby bylo možno uskutečňovat účinnou vzájemnou pomoc a zabezpečit bojovou činnost. Na příklad v boji 23. září 1954, když nepřátelské pozemní dělostřelectvo soustředilo palbu na palebná postavení našeho protiletadlového dělostřelectva, provedlo naše pozemní dělostřelectvo včas odvetnou umlčovací palbu a tím poskytlo účinnou podporu našemu protiletadlovému dělostřelectvu v boji se vzdušným nepřítelem, jemuž pak byly zasazeny silné údery, a tím opět poskytnuta ochrana našemu pozemnímu dělostřelectvu.

3. Při bojové činnosti proti nepřátelské spojené palbě musí velitelé projednat vhodnost, klid a směrlost, musí dobře provést přípravu palby, zesílit pozorování vzdušného nepřítele a znát zvyklosti nepřátelské palby. Přitom musí účelně udržovat vysokou morálku svých podřízených, vychovávat je a zbavovat je samospokojenosti.

V době přeletu nepřátelských letounů nad naším postavením je třeba zavčas použít vhodného druhu palby, zasadit účinný úder nepřátelským letounům a tím zajistit jak bezpečnost našeho pozemního dělostřelectva, tak i sobě.

4. Je třeba správně a tvůrčím způsobem používat zásady centralizovaného velení a soustředění palby podle nepřátelské situace, podle takticko-technických možností palebných prostředků a podle bojové sestavy. Když na př. ve směrnicích pro vedení palby bylo stanoveno, že velitelské stanoviště protiletadlové skupiny bude provádět centrální velení, avšak útoky pak byly prováděny z mnoha různých směrů četnými nepřátelskými letouny, změnili jsme směrnice a velitelskému stanovišti protiletadlové skupiny uložili odpovědnost za stanovení úkolu a určení cílů jednotlivým protiletadlovým útvarům. Pluky a oddíly soustředěné ve skupině plnily pak úkoly samostatně.

Ve speciálních rotách, vedoucích samostatně boj s nepřátelským letectvem, se vypořádává s konkrétní situací velitel tyto a určuje dobu zahájení palby. V boji se tato opatření osvědčila jako správná.

5. Je třeba řádně vybudovat palebná stanoviště zbraní a zamaskovat je tak,

aby mohla provádět úderu na nepřítele i chránit sebe. Je třeba vybudovat okop pro prostředky palebných zbraní i pro velitele. Hloubka okopu má odpovídat nerušenému vedení palby. Také je třeba vybudovat spojovací zákop a obranné okopy. Ve dne osádky pracují nebo se cvičí v okopech, aby se neprozrazovaly. Maskovací prostředky mají odpovídat přirozenému vzhledu okolí postavení. Každý den je třeba pokropit postavení vodou, aby se nevířil při střelbě prach.

6. Je třeba provést předběžnou přípravu a přímou přípravu k palbě, neustále kontrolovat palebné zbraně a provádět jejich rektifikaci, využívat k tomu bojových přestávek, přísně organisovat pozorování a určování cílů. To vše má rozhodující význam pro zvýšení přesnosti palby.

Některá poučení z bojů s čankajskovským letectvem

Je nutno organisovat přísné pozorování v celém okruhu postavení, aby byl závčas objeven cíl, aby mohla být zahájena palba již z největší možné dálky nebo včas proveden přenos palby.

Velitelé jednotek (útvárů) jsou povinni správně zhodnotit nepřátelskou situaci a konkrétně určit cíl, jsou povinni použít správného způsobu palby a

volit vhodný moment zahájení palby. Tím je možno zvětšit přesnost palby.

Po dlouho trvajícím bojovém vypětí je třeba využít bojové přestávky ke kontrole a rektifikaci palebných prostředků, k určení přesných údajů a k provedení úplné přípravy. Jen tak je možno dosáhnout příznivých výsledků palby.

Pozornost je třeba věnovat součinnosti ve velení při řízení a opravování palby. Mezi jednotlivými členy obsluhy děl a měřících přístrojů musí být udržována přesná součinnost, aby byl cíl včas nalezen a dosaženo dobrého výsledku palby.

Je třeba šetřit střelivem a přísně zachovávat palebnou kázeň v boji s nepřátelskými letouny, které nepřetržitě útočí. Na příklad při jedné přehradné palbě bylo nařízeno, aby se palby zúčastnily jen určité jednotky. Avšak palbu zahájily i některé jednotky, kterým k tomu nebyl dán rozkaz. Tím se stalo, že tyto jednotky vystřelily téměř všechno střelivo, nebyly pak schopny plnit další úkoly a požadovaly urychlené doplnění střeliva. Kromě toho byla při této palbě odhalena nepříteli stanoviště všech zbraní. Také je třeba dbát na důkladnou organizaci týlové služby, aby byla zabezpečena bojová činnost jednotek, opravy jejich palebných prostředků a materiální zásobování.

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu

»Myśl wojskowa«

Číslo 3/1955

Generál-poručík B. Pigarewitz, O některých otázkách rozvoje vojenského umění v souvislosti s objevením se nových bojových prostředků.

Autor nejprve objasňuje, na jakých zásadách je založena sovětská vojenská věda, jaký komplex otázek zaujímá, z jakých základních částí se skládá sovětské vojenské umění a jaký je jejich obsah.

Potom ukazuje, jaký vliv má použití atomových zbraní na ráz soudobých operací a jejich organizaci, a objasňuje, jaký mají vliv na způsoby vedení války, operace a boje: kvalita lidského materiálu ve vojskách, stupeň dokonalosti používané bojové techniky a obje-

vy nových druhů zbraní, bojové a pomocné techniky.

Na konec jsou rozbírány úkoly velitelských kádrů polské lidové armády v oblasti zevšeobecnování zkušeností Sovětské armády a polské lidové armády za Veliké vlastenecké války, zkušeností získávaných při cvičeních na mapách, při velitelsko-štábních cvičeních a při cvičeních s vojsky a naznačují se úkoly v oblasti výchovy a výcviku vojsk.

Major H. Szewczyk, O činnosti protivýsadkového svazku při obraně pobřeží.

V článku jsou objasňovány otázky obrany mořského pobřeží organisované

podle zásad obrany na široké frontě tak, aby splnila všechny požadavky kladené na soudobou obranu. Zvlášť je pak rozvířena činnost velitele protivysadkového svazku při obraně pobřeží a způsob vedení obranného boje na mořském pobřeží.

Kapitán W. Keller, O násilném přechodu vodních překážek z chodu tankovými a mechanisovanými svazky v operační hloubce obrany nepříteli.

V první části rozvířá autor všeobecné zásady násilného přechodu řek z chodu a po krátké přípravě.

V druhé části je ukázán vliv rázu vodních překážek na jejich překonávání tankovými a mechanisovanými svazky.

V třetí části se autor zabývá plánováním násilného přechodu, organizací součinnosti, organizací a přípravou k činnosti předemutovaných odřadů, rozpracováním údajů o vodní překážce, která má být překročena, přípravou tankových a mechanisovaných vojsk k násilnému přechodu vodní překážky z chodu.

Ve čtvrté části se autor zaměřuje na otázky průběhu násilného přechodu: na činnost předemutovaných odřadů po dobytí předmostí, na přepravu prvního sledu a ostatních sil, na vedení boje o rozšíření a spojení jednotlivých předmostí a za udržení předmostí do příchodu vševojskových svazků.

Poslední část článku obsahuje všeobecné závěry.

Kapitán J. Gogol, Úvahy o ženijním zabezpečení pochodu a střetného boje.

Článek má dvě hlavní části. V první rozvířá autor úkoly ženijního zabezpečení pochodu je-li předvídaný střetný boj, úkoly ženijního průzkumu na pochodu, způsoby získávání zpráv, organizaci ženijního průzkumu a činnost ženijních průzkumných orgánů.

Dále jsou tu rozvířány otázky zabezpečení nepřetržitosti pochodu: práce na zabezpečení komunikací, úkoly a rozsah prací odřadů zabezpečení pohybu. Popisují se organizace a úkoly zatarasovacího odřadu za pochodu, úkoly a rozsah prací v oblasti maskování.

V druhé části objasňují se úkoly ženijního zabezpečení boje předemutovaných odřadů a předvojů a úkoly ženijního zabezpečení rozvířování a zasazování hlavních sil do boje.

Major St. Rutkovski a major T. Szacilo, K otázce vojenské pedagogiky.

V úvodní části poukazuje autoři na význam vyučovací a výchovné práce ve vojskách. Dále zdůvodňují správnost názorů o tom, že jediné na základě těsného spojení pedagogické teorie a praxe je možno dosáhnout ve vyučování a výchově takového stupně, který odpovídá současným požadavkům.

V dalších částech jsou rozvířány úkoly vojenské pedagogiky, její těsné spojení s vojenskou vědou i všeobecnou pedagogikou, úkoly metodiky bojové a politické přípravy a její souvislost s pedagogikou.

Dále jsou vysvětleny pojmy »vojenská výchova«, »vojenský výcvik« a »vojenské vyučování« a vzájemná závislost vojenské výchovy a vojenského výcviku.

Poukazuje se na základní principy vojenské pedagogiky, na její stranicost a na zásadu učit vojska tomu, co je nutné znát ve válce — jimiž se musí řídit každý velitel při své vojensko-pedagogické činnosti.

V závěru článku se poukazuje na hlavní zdroje, na kterých je založena vojenská pedagogika: práce Marxe, Engelse, Lenina a Stalina, vojenské řády a předpisy, zkušenosti ve výcviku a výchově vojsk a práce polských a sovětských pedagogů v oblasti výchovy mládeže.

Ve vojenskohistorické části je článek o vynikajícím představiteli ženijního umění hrdinovi Sovětského svazu generál-poručíkovi ženijních vojsk D. M. Karbyševovi, který byl umučen fašisty v únoru 1945 v koncentračním táboře Mauthausenu.

Dále je tu článek o osvobození Opolského Slezska Sovětskou armádou a o průlomů přičného postavení »Pomořského valu« vojsky 1. polské armády v březnu 1945.

V rubrice o cizích armádách je článek o řízených střelách a bezpilotních prostředcích napadení americké armády, zpracovaný podle článků otištěných v amerických časopisech Electronics, Aviation Week a News Week.

Rubrika »Diskuse a polemiky« obsahuje článek »O provedení cvičení na mapách a o velitelsko-štábních cvičeních«, v kterém jsou dále rozvířeny některé otázky, jimiž se zabýval podplukovník V. Vydra v diskusním článku otištěném v Myśli wojskowej číslo 10/54.

Číslo 4/1955

Úvodník «Lenin a vojenská věda» hodnotí při výročí narození V. I. Lenina význam Leninova díla pro vytvoření sovětské vojenské ideologie a vědy a pro položení základů k vybudování nepřemožitelných ozbrojených sil prvního státu dělníků a rolníků v historii.

Hned za úvodníkem je zařazen zkrácený překlad článku «Maďarská lidová armáda» z československého sborníku «Historie a vojenství» číslo 2/1954. Dále jsou v čísle tyto články:

Generál-major M. Chiliński, Některé otázky organizace a vedení soudobého vševojskového boje.

V úvodu seznamuje autor s hlavními charakteristickými rysy soudobého vševojskového boje, s rozhodným způsobem činnosti vojsk, s masovým rozvíjením úderů do velké hloubky, se snahou o dosažení cílů boje spojeným úsilím všech druhů vojsk a se závislostí úspěchu boje na materiálním a technickým zabezpečení vojsk.

Pak jsou v článku rozebrány pojmy úder, palba a manévry, jejich obsah, úloha a vzájemná souvislost. Autor říká:

— palba zesiluje a zvětšuje sílu úderu a vytváří podmínky k provedení manévru;

— úder může mít plný úspěch jen při náležitém zajištění palbou;

— použití správného manévru vytváří příznivé podmínky k zasazení úspěšného úderu.

V další části článku analyzuje autor útočný a obranný boj a dochází k závěru, že soudobý útočný boj i obrana těsně spolu navzájem souvisí. Současně ukazuje autor, že tato souvislost vytváří možnost přechodu od jednoho druhu boje k druhému, a zdůrazňuje, že útočný boj je hlavním a základním druhem boje, jímž se dosahuje rozhodného vítězství nad nepřítelem. Obranný boj je podřízen útočnému boji a slouží výhradně jeho zájmům.

Dále se v článku uvádí, že rychlost rozvíjení soudobého vševojskového boje způsobuje obtíže ve velení vojskům a vede často k nerovnoměrnému rozvíjení činnosti na jednotlivých úsecích fronty. Z toho vyplývá důležitost nepřetržité součinnosti vojsk. Vybavení vojsk velkým množstvím bojové techniky zvýšilo význam jejich materiálně technického zabezpečení.

Článek končí rozbořením činitelů majících vliv na průběh a výsledek boje.

Zvláště se v něm zdůrazňuje požadavek přísně centralizovaného velení, zabezpečení vysokého, morálně politického stavu vojsk a vysoké úrovně jejich bojové přípravy.

Plukovník M. Bieň, Některé otázky ústupového manévru.

V úvodní části článku autor ukazuje, jaká situace může přinutit vojska k použití ústupového manévru, a účelnost použití tohoto manévru. Potom rozbírá záporné stránky ústupu a potíže s ním souvisící.

V další části se v článku ukazuje činnost nepřítele, který se snaží zabránit spořádanému provedení ústupového manévru pronásledováním, údery letectvem a vysazováním vzdušných výsadek.

Autor pak rozbírá druhy ústupu, zásady pro volbu mezilehlých obranných čar, úkoly zadních vojsk a způsoby činnosti zadních vojsk a způsoby vyjiti z boje a odpoutání se od nepřítele, naznačuje úkoly ženijního zabezpečení ústupu a použití tankového a mechanizovaného vojska, dělostřelectva a letectva.

Dále je věnována pozornost rozboru úkolů průzkumu, opatřením, kterými se má nepříteři zabránit v provádění rovnoběžného pronásledování a uskutečnění obchvatu a obejití, protiletectvé, protitankové a protivýsadkové obraně, protichemické ochraně, operačnímu maskování, regulaci pohybů, politickému zabezpečení, organizaci velení a spojení, materiálnímu zabezpečení a evakuaci obyvatelstva a státního majetku. V článku nejsou řešeny otázky použití atomových zbraní a ochrany proti nim.

Kapitán F. Zarucki, O zásadách leteckého zabezpečení útočných akcí námořnictva.

V článku se nejprve vysvětluje, jaké druhy útočných akcí může vést vojenské námořnictvo spolu s letectvem, a pak jsou rozebrány úkoly a způsoby jejich splnění průzkumným, bombardovacím, torpedovým a minovým, bitevním a stíhacím letectvem.

Generál-major profesor doktor technických věd M. Arefien, O samostatné práci a osvojování si samostatnosti posluchačů vojenských akademií.

V článku je nejprve zdůrazněn velký význam samostatné práce a osvojování si samostatnosti práce posluchači na vysokých vojenských školách. Ukazuje se tu, jak má být zpracována a jakým po-

žadavků má vyhovovat lekce, kterou se začíná samostatná práce posluchačů. Potom je rozebrán cíl seminářů, způsob přípravy posluchačů na ně, metoda jejich provedení, způsoby provedení skupinových a laboratorních cvičení a způsob zadávání domácích prací posluchačům. Autor článku vysvětluje, jak má posluchač pracovat při plnění postupových projektů a diplomového projektu, a rozbírá organizaci zkušené u jednotek a v průmyslu a metodiku provedení zkoušek ve vojenských akademích.

V další části se autor zaměřuje na otázku účasti posluchačů ve vědecko-výzkumné práci a při organizaci samostatné práce posluchačů kromě programových zaměstnání a na pomoc učitelů v této práci.

V závěru rozbírá autor sestavení učebního plánu a požadavky, kterým mají odpovídat učebnice a konspekty, aby usměrňovaly náležitě organizaci samostatné práce posluchačů.

Ve vojenskohistorické části je otištěn článek o umělecké operaci Sovětské armády v březnu až dubnu 1944.

V rubrice o cizích armádách je článek o vlivu atomových a vodíkových výbuchů na člověka, zpracovaný podle amerických pramenů »The Effects of Atomic Weapons« z r. 1950, »Military Medical Manual« z r. 1952 a podle zprávy ředitele oddělení biologie a medicíny Komise pro atomovou energii, přednesené na 7. výroční konferenci lékařů z průmyslu r. 1954.

V rubrice »Diskuse a polemiky« je diskusní příspěvek o předmětu a úkolech vojenské geografie.

V rubrice »Kritika a bibliografie« je recenze obsahu prvních šesti čísel ročníku 1954 polského vojenského odborného časopisu tankového a mechanizovaného vojska »Przegląd samochodowy«.

Obsah bulharského vojenského odborného časopisu *Vojenna mysl* čís. 1/1955

Plukovník Kr. Georgiev: Organizace a provedení divisního týlového cvičení v terénu

Docent generál-major Popov D.: Organizace protizteče a protiúderu při obraně na široké frontě

Generál-major Vračev Iv.: Průlom druhého pásma obrany

Plukovník Nikolov At.: Organizace a plánování pořádkové služby při přeskupení vojsk v útočném boji a operaci

Podplukovník Genev G.: Zenijní zabezpečení za pronásledování v útočné operaci

Doktor chem. věd prof. Nejman M.: Energie atomového jádra (Překlad z časopisu Propagandist i agitator čís. 6/1954)

Podplukovník Mitkov M.: Použití atomového dělostřelectva v boji a operaci podle amerických názorů

Čís. 2/1955

Docent generál-major St. Stojanov: Úloha a místo druhů vojsk v průběhu útočné operace

Kapitán K. Abadžijev: Provádění opatření proti obklíčení při vedení boje a operace

Plukovník T. Krstev: Organizace a vedení útočného boje proti nepříteli spěšně zaujávšimu obranu v horském terénu

Podplukovník St. Gočeb: Některé otázky operačního zabezpečení vojsk v soudobé útočné operaci

Generál-major R. Tomov: Zenijní zabezpečení protiatomové ochrany vojsk

Vojensko-historická část

Kapitán St. Georgijev: Dělostřelecké zabezpečení obranné operace I. bulharské armády na Drávě v roce 1945

O cizích armádách

Major P. Jolov: Organizace a využití americké obrněné divise v základních druzích boje

Kritika a bibliografie

Podplukovník N. Bozev a major Chr. Kovačev: M. V. Frunze — vybrané spisy

Vojensko-vědecký život

Vědecko-metodická konference ve Vojenské technické akademii

UPOZORNĚNÍ NA NOVÉ PUBLIKACE VYDAVATELSTVÍ »NAŠE VOJSKO«, KTERÉ BY NEMĚLY UJÍT POZORNOSTI ŽÁDNÉMU Z ČTENÁŘŮ VOJENSKÉ MYSLI

Podplukovník Michal Spišiak: HLAVNÍ RYSY OPERAČNÍHO UMĚNÍ SOVĚTSKÉ ARMÁDY V DESETI DRTIVÝCH ÚDERECH. Naše vojsko. Velká vojenská knihovna, svazek 54

V těchto dnech vydalo Naše vojsko zajímavou práci, hodnotící operace Sovětské armády roku 1944. Upozorňujeme naše čtenáře na tuto knížku, která je seznámí s hlavními zásadami operačního umění a jak byly v praxi aplikovány.

Kniha má celkem čtyři hlavy. V první hlavě, rozdělené na dvě části, uvádí autor hlavní zásady sovětské vojenské vědy a podrobněji rozbírá vznik a vývoj operačního umění.

Druhá hlava je věnována popisu jednotlivých úderů. Autor přináší mnoho nových pohledů na jednotlivé operace a v souhrnu uvádí materiál, který je roztroušen v mnoha různých pramenech, někdy těžko dostupných.

Nejzajímavější je třetí hlava, ve které autor hodnotí jednotlivé operace, zevšeobecňuje zkušenosti získané Sovětskou armádou a uvádí řadu zajímavých údajů, jimiž podpirá své závěry. V této hlavě pojednává o cílevědomosti a rozhodnosti operací, jejich rozmachu, o volbě směru hlavního úderu, o plánování a formách operací a o jejich všestranném zabezpečení. Na všechno uvádí příklady z deseti drtivých úderů. Zvlášť významná je část, pojednávající o vývoji obklíčovacích operací v průběhu celé Veliké vlastenecké války.

Vedle operací Sovětské armády staví operace anglo-amerických armád, provedených v stejném období. Na mnoha příkladech poukazuje na to, jak strategie spojenců byla podřízena politice a jak se to vše odráželo v oblasti bojové činnosti jejich armád.

Pro závažnost obsahu knihy a proto, že jde prakticky o první samostatnou práci v tomto oboru, se k ní ještě vrátíme v podrobnějším zhodnocení v příštím čísle Vojenské mysli.

V. I. Lenin: STATI O VOJENSTVÍ (vyšla v květnu 1955)

Sborník o otázkách války a armády, který bude velmi užitečný pro studium příslušníků velitelského sboru a přinese mnoho podnětů pro rozvoj vojensko-theoretického myšlení. Přeložil kolektiv.

Marxismus-leninismus o válce a vojenství, váz. 18 Kčs.

N. V. Puchovskij: O SOVĚTSKÉ VĚDĚ (vyšla v červnu 1955)

Publikace známého sovětského theoretika vojenství je věnována principům sovětské vojenské vědy a zhodnocení jejího charakteru. Autor odstraňuje některé nedostatky, jež se dříve objevovaly při zkoumání otázek vojenské vědy. Puchovského kniha bude nezbytnou pomůckou posluchačům učilišť, velitelům, politickým pracovníkům a všem těm, kdo se zajímají o vojenskou vědu.

Marxismus-leninismus o válce a vojenství, kart. 3,50 Kčs.

DĚJINY VOJENSKÉHO UMĚNÍ — III. DÍL (vyšel v květnu 1955)

Třetí svazek Dějin je věnován vojenskému umění v období imperialismu. Je tu podán výstižný obraz španělsko-americké, rusko-japonské a první světové války. Doplněno mapami. Přeložili J. Grézl, A. Švejdomá a V. Kynclová.

Mimo sbírky, váz. 24,30 Kčs.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Jaroslav Dočkal, Jaroslav Kučera, Václav Voneš, Josef Haman, Jaromír Vyhnánek, Zdeněk Malý, František Housa, Ján Lípový, Eduard Ureš, Josef Slabý, Ing. Jan Bělohoubek, Stanislav Hruška, Miloš Beneš, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu »Vojenská mysl« Praha, pošt. úřad 190, poštovní přihrádka 19120/T. — Vydává MNO v Našem vojsku, vydavatelství, n. p., Praha. —

Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p.

V roce 1955 vyjde 6 čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

KONTROLA
NAŠE VOJSKO - 1941
Plavinsk II

01